

**T. C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU
(116 - 232. Sayfalar)
(H.1295-1300 /M.1878-1882)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hamza KARDAŞ

VAN – 2010

**T. C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU**

**(116 - 232. Sayfalar)
(H.1295-1300 /M.1878-1882)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Hamza KARDAŞ**

**Danışman
Prof. Dr. Zeki TEKİN**

VAN – 2010

KABUL VE ONAY SAYFASI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Bu çalışma, jürimiz tarafından TARİH ANABİLİM DALI, YENİÇAĞ BİLİM DALI'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Prof. Dr. Zeki TEKİN

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Zeki TEKİN

Üye : Prof. Dr. Mustafa OFLAZ

Üye : Doç. Dr. Ramazan ALTINAY

Üye :

ONAY : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

...../...../ 2010

.....

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR.....	V
1.GİRİŞ.....	1
2.BİTLİS TARİHİ.....	2
2.1. ESKİ ÇAĞLARDA BİTLİS.....	2
2.2. İSLAMİ DÖNEM BİTLİS TARİHİ.....	3
2.3. OSMANLI DÖNEMİ BİTLİS TARİHİ.....	5
2.4. CUMHURİYYET DÖNEMİ BİTLİS TARİHİ.....	7
3. ŞER'İYYE SİCİLLERİ	7
3.1. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN İHTİVA ETTİĞİ BELGE ÇEŞİTLERİ.....	8
3.1.1. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler.....	8
3.1.1.1. Hücet.....	8
3.1.1.2. İlâm.....	9
3.1.1.3. Marûz.....	10
3.1.1.4. Mürâsele.....	10
3.1.2. Başka Makamlardan Gönderilen Belgeler.....	11
3.1.2.1. Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar.....	11
3.1.2.2. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerlerden Gelen Buyrulduklar.....	11
3.1.2.3. Tezkereler.....	11
3.1.2.4. Temessükler.....	12
3.2. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN MUHTEVASI VE TARİHSEL ÖNEMİ..	12
3.3. BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLERİ.....	14
4. 333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ.....	14
4.1. GENEL ÖZELLİKLER.....	14
4.2. METİN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN METOD.....	15

4.3. 333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN ÖZETLERİ.....	15
4.4. 333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU.....	34
5. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	176
6. BİBLİYOGRAFYA.....	178
7. ÖZET / ABSTRACT.....	180
EKLER.....	182

ÖNSÖZ

Tarihi kaynaklar içerisinde şer'iyye sicillerinin son derece önemli bir yeri vardır. Osmanlı Devleti'nin sosyal hayatını, ekonomik durumunu, siyasi gelişmeleri, ülke idaresinin yönetim kademeleri ile olan yazışmalarını, bölge ve şehirlerin adeta panoramasını bu belgeleri inceleyerek ortaya çıkartabilmekteyiz. Tarihi vesikalar açısından büyük bir öneme sahip olan şer'iyye sicilleri içerisinde ülkemizin en eski yerleşim alanlarından biri olan Bitlis'in 333 Numaralı Şer'iyye Sicili'ni tez konusu olarak ele aldığımız bu incelememizin şehir tarihinin aydınlatılmasına katkıda bulunacağı kanaatindeyiz.

Bu çalışmamız, Osmanlı adli ve idari sisteminin birinci elden kaynakları arasında kabul edilen şer'iyye sicilleri ile ilgilidir. Amaç, adalet tarihimizin bir sahifesini okurların ve araştırmacıların istifadesine sunmaktır. Şer'iyye sicilleri kaydedildiği dönemdeki halkın sosyal, idari, hukuki, iktisadi ve kültürel yapısı hakkında bilgi verir. Bitlis Şer'iyye Sicilleri sayesinde Bitlis'in toplumsal hayatı, kültürü ve ekonomik durumunu tespit etmek mümkündür. Bizde bu çalışmamızda Bitlis'in Hicri 1295-1300 / Miladi 1878-1882 yılları arasındaki sosyal hayatı hakkında bilgiler ortaya koymaya çalışacağız.

Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra olmak üzere iki ana teşkilatından, Taşra teşkilatının en mühim şahsiyeti kadılardır. Kadılar, uhdelindeki idari, beledi ve adli üç büyük vazife ile alakalı hususları şer'iyye sicili adı verilen defterlerde kayıt altına aldurmaktaydılar. Padişahın kadıya gönderdiği emir ve fermanları, Kadı'ya bağlı bir köyün obasındaki çobanın ufucuk bir davasına kadar her türlü hukuki muamele sicillere yazılmaktaydı. Bu siciller, XV. asrın ikinci yarısından XX. asrın ilk çeyreğine kadar 500 yıllık Osmanlı tarihinin siyasi, hukuki, iktisadi, içtimai, dini, askerî ve idari hayatını açıklığa kavuşturan, tarihimizle alakalı incelenmesi ve araştırılması gereken birinci elden kaynak ve tanıklardır. Osmanlı'nın bünyesinde barındırdığı milletlerin içtimai hayatlarının bir ayna misali yansıması ve ifadesi olan şer'iyye sicilleri, muhteva yönünden de birçok ilim dalının istifade edebileceği bir hazine niteliğindedir. Üniversitelerin Edebiyat, Hukuk, İlahiyat ve İktisat fakültelerinde şer'iyye sicilleri ile alakalı çalışmaların yapılması, bu defterlerin muhteva zenginliği ve kıymetini göstermesi açısından çok büyük bir önem arz etmektedir.

Her il ve ilçenin mahkeme sicilleri o bölgenin en kuvvetli, en güvenilir ve en tafsilatlı tarih kaynaklarıdır. Gerek askeri, siyasi, hukuki ve içtimai tarihimizin gerekse de umumî tarihimizin daha sağlam bir zemine oturtulabilmesi için bu defterlerin ilmi usullerle ele alınıp gün ışığına çıkarılması bir zaruret teşkil etmektedir. 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili Bitlis Vilayeti'nin tespit edilebilen ilk şer'iyye sicilidir. Bu sicil defterinden daha sonraya ait bazı defterler çalışılmıştır. Biz de bir bütünlük sağlamak için 1878-1882 yıllarını ihtiva eden Bitlis'e ait 333 numaralı şer'iyye sicil defterinin transkripsiyonunu hazırlamayı uygun gördük. 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili'nin ilk yarısı olan 1 – 115 sayfa İlahi

TAŞDEMİR tarafından çalışılmakta olduğundan, bizde tezin diğer yarısı olan 116 – 232 sayfaları üzerinde çalışma yapacağız.

Yapmış olduğumuz bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Bitlis'in tarihi ve şer'iyye sicilleri ile ilgili genel bilgiler verilmektedir. İkinci bölüm ise; 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili'nin özellikleri, fihristi ve metnin transkripsiyonu kısımlarından oluşmaktadır. Sonuç kısmında 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicilinin genel bir değerlendirilmesini yaptık.

333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili ile Tezimizin seçiminden, hazırlanmasına kadar bütün safhalarında ilmi hassasiyetini, anlayış ve yardımlarını esirgemeyen çok değerli ve muhterem hocam Prof. Dr. Zeki TEKİN'E öncelikle minnet ve teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, hem ders döneminde, hem de tezin hazırlanması safhasında değerli desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Mustafa OFLAZ hocama, Yrd. Doç. Dr. Sami AĞAOĞLU hocama ve Yrd. Doç. Dr. Rahmi TEKİN hocama teşekkürlerimi arz ederim.

Hamza KARDAŞ
VAN - 2010

KISALTMALAR

AMK	: Ankara Merkez Kütüphanesi
Ans.	: Ansiklopedi
b.	: bin
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
DTCFD	: Dil Tarih Coğrafya Dergisi
Ed.	: Editör
H.	: Hicri
Hz.	: Hazreti
İA	: MEB İslam Ansiklopedisi
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
M.	: Miladi
M.E.B	: Milli Eğitim Basımevi
N.	: No
OSAV	: Osmanlı Araştırma Vakfı
s.	: Sayfa
S.A.V	: Sallallahu aleyhi vesellem
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
sy.	: Sayı
TDAV	: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Üniv.	: Üniversite
YYU	: Yüzüncü Yıl Üniversitesi

1.GİRİŞ

Bitlis; coğrafi konumu, Doğu Anadolu'yu, Güneydoğu Anadolu ve Suriye'ye bağlayan tarihi İpek Yolu üzerinde bulunması, birçok uygarlığa ev sahipliği yapması gibi özelliklerinden dolayı büyük bir öneme sahiptir. Bitlis, savunma yönünden elverişli bir yerde kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nin egemenliği altına girdikten sonra Bitlis'in şehir hayatında bir değişiklik ve canlanma meydana gelmiştir. İşte bu canlanmayla beraber Bitlis'in önemi giderek artmış ve Bitlis büyük Erzurum Eyaletinin Muş Sancağına bağlı bir kaza iken, 1 Aralık 1878'de vilayet haline getirilmiştir.

İnsanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, görevleri gereği yine kadıların tuttuğu çeşitli kayıtları ihtiva eden defterlere şer'iyye sicilleri denir. Bunlara şer'iyye sicili denildiği gibi, kadı sicili, kadı defteri, mahkeme defterleri, zabt-ı vekâyi sicilleri, sicillât defteri, sicil-i mahfuz veya sadece sicil de denilmektedir. Kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmî yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahallî idarelere ait hukukî düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümleri, en önemlisi ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadî hayatını yansıtan bu siciller incelenmeden, Osmanlı Devleti'nin siyasî, idarî ve sosyal tarihini tam anlamıyla ortaya koymak mümkün değildir.

Bitlis Şer'iyye Sicilleri sayesinde, Bitlis'in sosyal hayatı, kültürü ve ekonomik durumu hakkında bilgi edinebiliriz. Fakat günümüze kadar Bitlis Şer'iyye Sicilleri hakkında yapılan çalışmalar yetersizdir. Bu nedenle Bitlis Şer'iyye Sicilleri ilim dünyasına yeteri kadar kazandırılmamıştır. Bu çalışmamızdaki amaç, bugüne kadar gerekli önem ve değeri görmemiş olan Bitlis Şer'iyye Sicilleri'ni gün ışığına çıkarmak, bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara az da olsa katkıda bulunmak ve bunları ilim âleminin dikkatine sunmaktır.

Bu amaçlar doğrultusunda çalışmamızın konusu, asıl metni Ankara Millî Kütüphane'de bulunan 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonudur. Hicri 1321-1328 / Miladi 1878-1911 yılları arasını kapsayan Bitlis Şer'iyye Sicili ile Bitlis'in toplumsal hayatı hakkında bilgiler ortaya koymaya çalışacağız.

2. BİTLİS TARİHİ

Bitlis coğrafi olarak, Doğu Anadolu'da yer alıp, Van Gölü'nün güneybatısında, fakat gölden uzakta, deniz seviyesinden 1400 metre yükseklikte, Bitlis Çayının açtığı derin vadi içinde ve bu çayın kıyısındadır. Kuzeyinde volkanik Nemrut Dağı (3050 metre), güneyinde Bitlis Dağları, doğusunda Şatak, batısında Sason Dağları vardır. Geçmiş M.Ö. 2000'li yıllara dayanan bir yerleşim merkezi olan Bitlis il sınırları içinde Urartu, Pers, Mekadonya Krallığı, Roma ve Bizans dönemlerine ait izlere rastlanmaktadır.

2.1. ESKİ ÇAĞLARDA BİTLİS

Bir görüşe göre, şehir ilk defa M.Ö. II. binde Mittaniler tarafından kurulmuş olduğunu ve daha sonra Asurlular ve X. yüzyılda Urartuların buraya hâkim olduğu ifade edilir.¹ Bitlis'in, mevcut kaynaklarda tarihi süreç içinde farklı isimlerle anıldığını görmekteyiz. Bitlis'e, Asurlular Bit-liz, Ermeniler Pegeş, Pağışı veya Bales, Persler ve Yunanlılar Bad-lais, Bizanslılar Bal-Lais-on veya Bales, Araplar Bad-Lis veya Bidlis adını vermişler, Asurcada Bit-liz Liz'in Yurdu anlamına gelmektedir. Türkler ise Bitlis şeklinde ifade etmişlerdir.² Ulaşılabilen bütün eski kaynakların tekrar ettikleri efsaneye göre, Bitlis mevkiindeki ehemmiyet ilk defa İskender'in nazar-ı dikkatini celbetmiş ve İskender, Lis adlı bir komutanını burada muhkem bir kale yapmaya görevlendirmiştir. Böylece şehir, bu kaleyi inşa eden kumandanın ismi ile anılmaya başlamıştır.³

Ermeni tarihinde mühim bir yer edinmiş olan Bitlis'i, eski Ermeni kaynaklarında da sık sık zikredilmektedir. Arap kaynakları da Bitlis'i, etrafı yarı harap bir sur ile çevrili küçük ve mamur bir şehir olarak bildirir. Yine XVI. yüzyılın ilk yarısında, burada geçen bir seyyah, Bitlis'i İran Şahına bağlı bir Kürt beyi tarafından idare edilen pek büyük olmayan bir şehir olarak zikreder. XVII. asrın biri yerli öteki Avrupalı iki seyyahı, Bitlis hakkında oldukça etraflı malumat verirler. Bunlardan Evliya Celebi şehrin tavsifinde kale içinde 300 ev bulunmakla beraber, buranın yarı yarıya han sarayı ile kaplandığını, surları o derece sağlam olmayan aşağı kalede iki başı demir kapılı bir çarşı, bir bedesten ve pazar ile birkaç yüz ev, nihayet bunun dışındaki 17 mahallede hepsi toprak örtülü 5000 ev bulunduğunu ayrıca civarda dağınık bir şekilde binlerce bağ ve her bağda yaz evleri mevcut olduğunu, 110 mihrap teşkil eden camilerden en mühimini Sultan Şerefeddin Camii meydana geldiğini söyler. Aynı devirde buradan geçen Tavernier ise, Bitlis beyinin ne İran Şahı'nı, ne de padişahı tanımadığını, icabında sefere 20-25 bin süvariden mevcut bir kuvvet çıkarabileceğini, birbiri arkasından gelen üç müteharrik köprü ile ancak varılabilen bir sarayda ikamet ettiğini yazar.⁴

¹ Mehmet Demirtaş, "93 Harbi Sürecinde Bitlis'te Nüfus ve Yerleşme", *II. Van Gölü Havzası Sempozyumu*, Ed.: Oktay Belli, Ankara 2007, 240.

² "Bitlis", *Yurt Ansiklopedisi*, II, İstanbul 1982, 1388.

³ Besim Darkot, "Bitlis", *İA*, II, İstanbul 1997, 659.

⁴ Darkot, "Bitlis", 659.

2.2. İSLAMİ DÖNEM BİTLİS TARİHİ

Bitlis'in İslam hâkimiyeti tarihine baktığımızda; Bitlis fütuhatının ilk defa halife Hz. Ömer devrinde ve İran Fatihî Sad Bin Ebu Vakas'ın emri üzerine, Elcezire komutanı İyaz Bin Ganem tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Müslümanlar Doğu Anadolu bölgesine, dolayısıyla Ahlât'a ilk defa Elcezire fatihî İyaz Bin Ganem'in komutanı olduğu ordu himayesinde girmişlerdir.⁵ Ancak Müslümanların bu hâkimiyetinin fazla sürmediği ve bu hâkimiyetin Bizans'a kaptırıldığı rivayet edilmektedir. Bizansın Bitlis hâkimiyeti Emevîler'in ilk halifesi Muaviye zamanında (661) yeniden geri alınmıştır. Bu şekilde birkaç defa el değiştiren Bitlis, Muhammed Bin Mervan tarafından doğrudan doğruya alınarak Elcezire valiliğine dâhil edilmiştir. Bitlis bundan bir müddet sonra da Elcezire'ye bağlı bulunan Diyarbakır vilayetine bağlanmış bulunmaktadır. Bitlis daha sonra Mervanoğulları beyliğinin sınırları içinde kalmış ve bu beyliğin Bizansla olan sınırını oluşturmuştur.

Anadolu'yu yurt edinmek isteyen Büyük Selçuklu Devleti'nin 1021 yılında, bir keşif ordusuyla Van Gölü çevresini ele geçirmeyi başararak bölgede nüfus açısından yeni bir dönemin başlangıcı oldu. Doğu Anadolu'da Selçuklu hâkimiyetini kesinleştiren Malazgirt Savaşından (1071) sonra, bölgeyi kontrol eden Mervanoğulları beyliği ortadan kaldırılmış ve Bitlis, Selçuklu Devleti tarafından Dilmaçoğlu Mehmet Bey'e dirlik olarak verilmişti (1088). Böylece merkezi Bitlis olan Dilmaçoğulları Beyliği kurulmuş oldu. Selçuklu Devletinin zayıflaması sonucu önce Harzemşahlara sonra Moğollara ve daha sonra da Timur'a tabi olan Dilmaçoğulları Beyliği, 1207 yılında Ahlatşahlığı ile birlikte Eyyübîler'in idaresine girmiştir.⁶ Daha sonra Anadolu Selçuklu Devleti bölgede etkili olan Harzemşahları 1230 tarihinde Yassıçemen Savaşında ağır yenilgiye uğrattıktan sonra Bitlisi Eyyübîler'den alarak topraklarına katmıştır.⁷ Fakat Anadolu Selçukluların hâkimiyeti fazla sürmedi ve Eyyübîler Bitlis ve çevresine yeniden hâkim oldular. Daha sonra da 1231 de Moğollar Bitlisi ele geçirip tahrip ettiler. Bunun üzerine tekrar harekate geçen Anadolu Selçukluları 1232 de tekrar Bitlis ve dolaylarını ele geçirip Moğol tahribatlarını onardılar. XIV. Asırda Şerefoğulları adlı bir sülalenin hüküm sürdüğü Bitlis önce Karakoyunlulara ve daha sonra 1467 de Akkoyunlulara tabi oldular.⁸ Bu noktada Bitlis'in Şeref Hanlar sülalesi denilen Kürt Beyleri devrinde, hakiki bir ilim ve irfan yuvası haline geldiğini kaynaklarda görmekteyiz. Abd al-Rahim Bitlisi, Muhammed Barkali, tarihçi İdris-i Bitlisi ve şair Şukri başta olmak üzere, birçok ulema yetiştiren Bitlis, Şarki Anadolu'nun üçüncü, belki ikinci derecede bir kültür merkezi olmuştur. Şeref han eserinde, kendi zamanında Bitlis'te mevcut olan medreselerin bir listesini vermektedir. Yine Bitlis emirleri de bu ilim ve irfan muhitinde çok münevver ve âlim birer şahsiyet olarak yetişmişlerdir. Şeref hanın eseri, onun tarihe olan hâkimiyet derecesini gösterir. Torunu Abdal Han, âlim, fazıl, şair, sanatkâr, ilim ve marifet hamisi ve birçok meziyetleri kendinde toplamış ve emsalsiz bir kütüphane ile nefis eserler toplamış ve muhtelif eserleri tercüme ettirmiş mümtaz bir zat idi. Bitlis'te, ilim hayatının geliştiği bu devirde, tasavvufun da çok ilerlemiş olduğu, bilhassa Abu al-Nacib Suhrevardi ve bunun bir şubesi olan

⁵ Rahmi Tekin, *Ahlat Tarihi*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı (OSAV), İstanbul 2000, 21-22.

⁶ Metin Tuncel, "Bitlis", *DİA*, VI, 226.

⁷ *Bitlis 1973 İl Yıllığı*, 4.

⁸ M.Çetin Varlık, "Akkoyunlular", *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, VIII, İstanbul 1989, 423.

Nakşibendî tarikatlarının oraya çok yayılmış bulunduğu görülmektedir.⁹ Şerefhanlar döneminde dikkat çeken bir diğer önemli mevzu ise, Şerefhanlara gelinceye kadar emirliğin saltanat usulü babadan oğula geçmezken, böyle bir yönetimin ilk defa onlarla başladığını görmekteyiz.¹⁰

Zaman içinde Bitlis'e Safeviler hâkim oldular. XVI. Yüzyılın ilk yıllarında Akkoyunluları yıkarak yerine geçen Şah İsmail bu toprakları fazla elinde tutamamıştır ve bu toprakları Çaldıran Savaşından sonra Osmanlılara terk etmek zorunda kalmıştır.

2.3. OSMANLI DÖNEMİ BİTLİS TARİHİ

Yavuz Sultan Selim Anadolu'ya Şiilik hareketinin yayılmasını önlemek ve Safevilerin batıya ilerlemesini durdurmak gayesi ile 1514'de Safeviler üzerine sefere çıkmış ve Çaldıran meydan muharebesinde Şah İsmail'i mağlup ederek, bunların Doğu Anadolu üzerindeki etkisini kırmıştır. Böylece o dönemde Bitlis hâkimi Şeref Han, Bitlis'i Yavuz Sultan Selim'e teslim etmiştir.¹¹ Bunun üzerine dönemin önemli âlim ve tarihçisi olan İdris-i Bitlis-i bölgede hâkimiyeti sağlamakla görevlendirilmiştir. İdris-i Bitlisi'nin Bitlisli olması nedeniyle bölge halkı hakkında geniş bilgiye sahipti. Ayrıca bölge insanının yapısını da gayet iyi biliyordu. İdris-i bitlisi; Diyarbakır, Bitlis, Sason, Hizan, İmadiyye, ve sair yerleri dolaşmıştır. Böylece bölgedeki Kürt Beylerinin tamamına yakınının itaatleri sağlanmıştır.¹² Fakat bu bağlılıklar sürekli olmadı. Bitlis'i idare eden mahalli idareciler zaman zaman İran'a meyletmeleri üzerine Kanuni döneminde 1533'te Bitlis'e kesin hâkimiyet sağlamak amacıyla seferler düzenlenmiş ve neticede Rojki aşiretinden III. Şemseddin beyliğe getirilerek Bitlis kesin olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Bitlis Osmanlı hâkimiyeti sürecinde mahalli beylerin idaresinde, hükümet idaresi tarzında varlığını göstermişse de Kanuni Sultan Süleyman devrinin başlarında bölgeye hâkim olan Şeref Han'ın etkinliği kırılarak, Bitlis'in klasik Osmanlı Sancağı statüsüne kavuştuğunu görmekteyiz.¹³ 29 Mayıs 1555 tarihinde Osmanlı Devleti ile Safeviler arasında aralıklarla devam eden 37 senelik harbe son veren Amasya Antlaşması neticesinde Azerbaycan ile merkezi olan Tebriz, Doğu Anadolu ve Irak-ı Arap Osmanlılarda kalıyordu.¹⁴ Böylece Safeviler Bitlis'teki Osmanlı hâkimiyetini tanımış oluyorlardı.

Osmanlı hâkimiyetinin kesin olarak yerleşmesi üzerine, Bitlis büyük Erzurum Eyaletinin Muş Sancağına bağlı bir kaza teşkil ederken, 1877-1878 Osmanlı-Rus harbinden sonra bölgenin merkeze bağlılığını güçlendirmek amacıyla 1 Aralık 1878'de vilayet haline getirilmiştir. Van Gölü'nün garp kıyılarından Dicle Nehrine, Hakkâri Dağlarının garp kısmından Bingöl Dağı eteğine kadar uzanan bu vilayet

⁹ Mükrimin Halil Yınanç, "Bitlis", *İA*, II, İstanbul 1997, 664

¹⁰ *Bitlis 1973 İl Yıllığı*, 4.

¹¹ Orhan Kılıç, *XVI. Yüzyılda Adilcevaz ve Ahlât*, Ankara 1999, 8.

¹² Rahmi Tekin, *Ahlat Tarihi*, 118.

¹³ Mustafa Oflaz, "413 Numaralı Bitlis Tahrir Defteri Işığında Tatvan Nahiyesi ile Tatvan ve Tuğ Karyelerine Bir Bakış", *I. Uluslararası Düünden Bugüne Tatvan ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul 2008, 233.

¹⁴ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, II, 7.Baskı Ankara (tarihsiz), 361.

Bitlis, Siirt, Muş ve Genç sancaklarını teşkil etmekteydi. Yüzölçümü olarak 30 bin kilometre kare civarındaydı.

Bitlis şehrinin nüfusuna gelince, bu hususta XIX. asrın seyyahlarının, ecnebi konsoloslarının, mahalli idare makamlarının verdikleri rakamlar birbirini pek tutmamakta ve esasen bir kısım kaynaklarda nüfus miktarı doğrudan doğruya söylenmeyerek, umumiyetle daha kolayı tespit edilen ev sayısından tahmin yolu ile çıkartılmaktadır. XIX. Asrın ilk yarısına ait kaynaklarda şehrin nüfusu 20.000 den az olarak gösterilir. Mesela ev sayısına göre istatistik sunan bazı kaynaklarda XIX. Asrın başında Bitlis'te 5.100 ev bulunduğu ve bunlardan 3000 evin Kürtlere, 550 evin Türklere ve 1500 evin Ermenilere ait olduğu kaydedilmektedir. Nüfusun büyük çoğunluğu Kürtler, Türkler ve Ermenilerden oluştuğu ifade edilmektedir.¹⁵ Bitlis vilayeti dâhilinde, gerek mahalli beyler döneminde, gerekse Osmanlı Devleti'nin valileri idaresinde Türk, Kürt, Ermeni ve Yakubi gibi unsurlar, Bitlis'te normal bir hayat sürmekte idiler. Fakat memleket dışında hazırlanan bazı emperyalist devletlerin menfaatini takip eden, ecnebi politikasıyla desteklenen Ermeni komitacılarının faaliyeti, XIX. Asrın son yıllarında, halk arasında gittikçe artan bir huzursuzluk oluşturmuştur. Bu durum Bitlis'te bir anarşiye ve muhtelif gruplar arasında çatışmalara sebebiyet vermiştir. Bitlis, birinci dünya savaşının son yıllarında Rus ordularınca işgal edilmiş, Rusların büyük tahribatları neticesiyle çekilmelerinden sonra Ermeni çetelerinin tahribatları başlamış ve şehir büyük bir yıkım süreci yaşamıştır. Bitlis uzun harp ve mücadele sürelerinden sonra yavaş yavaş kalkınabilmiştir. Birinci Dünya Savaşı başlarken nüfusu 60.000'e yaklaşan Bitlis, Rus işgali sırasında büyük bir yıkım ve göç yaşamış, özellikle Ermeni çetelerinin katliamı sonucu il merkezinin nüfusu birkaç yüz kişiye kadar inmiştir. Bu sosyal, kültürel ve ekonomik çöküntünün sonucu olarak 12 Haziran 1929'da 1509 sayılı Kanun'la Muş iline bağlanarak ilçe yapılan Bitlis, 1936 yılında yeniden il olmuştur.

Bitlis vilayeti, Tanzimat Döneminde yapılan 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi'ne göre, çevresinde bulunan Muş, Siirt ve Bingöl illerini, önemli kısımları ile birlikte içine alan büyük bir vilayet haline gelmiştir. Sözü edilen nizamnameye göre Osmanlı Devletinin Doğu Anadolu bölgesini oluşturan Vilayet-ı Sitte'den (Altı doğu vilayeti olan Van, Bitlis, Erzurum, Harput, Diyarbakır, Sivas) biridir. Bitlis Doğu Anadolu'yu, Güneydoğu Anadolu ve Suriye'ye bağlayan tarihi İpek Yolu üzerinde bulunmaktadır. XIX. yüzyıl sonlarında Doğu Anadolu bölgesinin iktisadi şekillenmesinde; medreseleri, hanları, hamamları ve kervansarayları ile oldukça canlı bir sosyo-ekonomik yapıya sahip olan Bitlis önemli bir yer tutar. 1893 yılında Bitlis Vilayetine bağlı sancaklar şunlardır: Merkez Bitlis Sancağı, (Kazaları: Ahlat, Hizan, Mutki), Muş Sancağı, (Kazaları: Malazgirt, Bulanık, Varto, Sason), Siirt Sancağı, (Kazaları: Şirvan, Pervari, Garzan, Eruh), Genç (Bingöl) Sancağı, (Kazaları: Çapakçur, Kulp). Toplam: 4 sancak, 13 kaza, 20 nahiye, 1989 köyden oluşmaktadır.¹⁶

¹⁵ Darkot, "Bitlis", 660.

¹⁶ Yılmaz Öztuna, *Büyük Türkiye Tarihi*, XII - XIII, İstanbul 1983, 65.

2.4. CUMHURİYET DÖNEMİ BITLİS TARİHİ

Bitlis 17, 18 ve 19. yüzyıllarda bölgenin kültür ve sanat merkezi olmuştur. Dönemin medrese, cami, külliye, han, hamam gibi yapıları bugün ilin geçmişteki o parlak döneminin delili olarak ayakta durmaktadır. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde monografisini çizdiği dört ilden biri Bitlis'tir. Seyahatnamenin Türkçeye çevrilen 6. cildinin 200 sayfa aşkın bölümü Bitlis ve çevresini anlatmaktadır.

3 Mart 1916 tarihinde Ruslarca işgal edilen Bitlis, Gazi Mustafa Kemal Atatürk komutasındaki 16. Kolordu ve Çanakkale cephesinden gelen 2. Ordu birlikleri ile milis güçlerinin mücadelesi sonucu 8 Ağustos 1916'da düşman işgalinden kurtarılmıştır.

İdari teşkilat bakımından, eski Bitlis vilayetini meydana getiren sancaklar, cumhuriyet devrinde de, ayrı vilayetler haline konulmuş daha sonra 1929 senesinde Bitlis bir kaza halinde Muş Vilayetine bağlanmışsa da, 1936 tarihinde Bitlis vilayeti tekrar tesis edilmiştir.¹⁷ Bitlisin Adilcevaz, Ahlat, Güroymak, Hizan, Mutki ve Tatvan adlarında altı ilçesi bulunup 6707 km² genişliğinde bir araziye sahiptir.

3. ŞER'İYYE SİCİLLERİ

3.1. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN İHTİVA ETTİĞİ BELGE ÇEŞİTLERİ

Şer'îyye sicil defterlerinde bulunan kayıtları iki temel grupta incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi; hüccet, i'lam, marûz ve mürâsele gibi kadılar tarafından kaleme alınan belgelerdir. İkincisi ise; Padişah'tan gelen emir ve fermanlar, Sadrazam Beylerbeyi ve Kazaskerlerden gelen buyruhdular, tezkereler ve temessüklerdir.

3.1.1. KADILAR TARAFINDAN KALEME ALINAN BELGELER

3.1.1.1. Hüccet

Kadının kararını ihtiva etmeyen, taraflardan birinin itirafıyla diğerinin kabulünü içeren ve üzerinde belgeyi düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan belgelere denir.¹⁸ Hüccetler aslında mahkemelerin noterlik çalışmalarının ürünüdür ve Tanzimat'tan sonra hüccet yerine senet kavramı kullanılmıştır. Bazı hüccetler delil hüviyeti taşır ki bunlar; nikâh, talâk, nafaka, köle azadı, bey', vasiyet, vekâlet, sulh, ikrar, kefalet, icâre, vasî, borç, hibe ve teslim, ibrâ ve iskât, ispat-ı rüş, müdârebe, vakfiyelerle ilgili hüccetler, padişah fermanına dayanılarak yapılan hüccetlerdir.¹⁹

¹⁷ Darkot, "Bitlis", 661.

¹⁸ Ahmet Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri*, I, İstanbul 1998, 21; Abdülaziz Bayındır, "Osmanlı'da Yargının işleyişi", *Osmanlı*, VI, Ankara 1999, 432.

¹⁹ Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri*, I, 21.

Hüccet metinlerinin ortak özellikleri şunlardır:

- Davalı ve davacı tanıtılır.
- Taraflara verilen hüccetlerin üst tarafında, hücceti veren kadının imzası ve mührü mutlaka bulunur. Fakat sicil defterlerindeki hüccetlerin başında bulunmaz.
- Tarafların adı ve adresi her çeşit şüpheyi ortadan kaldıracak şekilde açıklanır.
- Hüccete konu olan mal, mülk, vasi, vekil veya hak tüm açıklığıyla anlatılır.
- Hukukî muamelenin şekli, şartları, varsa teslim ve tesellüm işlemleri beyan edilir.
- Her iki tarafın da ikrarı belirtilir ve durumun sicile kaydedildiği zikredilir.
- Hüccetlerin sonuna tarih; yıl, ay, gün ve bazen de günün belli dilimi halinde yazılır.
- Hüccetlerin altına mutlaka şahitlerin isimleri ve unvanları kaydedilir.²⁰

Hüccetlerin konuları birçok başlık altında toplanmaktadır: Evlenme akdine ilişkin hüccetler (nikâh), küçük çocuğun anne-babası veya kadı tarafından velâyeten evlendirilmesi, kadının vekil tarafından evlenme akdinin icrası, evlenme akdinin sübûtu ile ilgili hüccetler gibi; talâk hüccetleri, boşanmanın tefvizi hüccetleri, şiddetli geçimsizlik sonucu anlaşarak boşanma (muhâlaa) hüccetleri, evlenmenin feshine ilişkin (fesh-i nikâh) hüccetleri, mihr ve nafaka hüccetleri; terbiye velâyeti (hidâne) hüccetleri, kadının vasi tayinine dair hüccetler, köle azadı ile ilgili (itak, tedbir, mükâtebe) hüccetler, izin ve yetki verilmesine ilişkin hüccetler, satım akdi hüccetleri, ferağ hüccetleri, geri alım hakkı ile satım (bey'i vefâ) hüccetleri, şüf'a ve bağışlama hüccetleri; vedia, rehin, istihkak (zabt), ikrar, havale, şahadet, kefalet, şirket, vekâlet, kısas, diyet, sulh, ibrâ ve iflas gibi hüccetler, kethüda, subaşı ve benzeri görevlilerin tayini ile ilgili hüccetler de mevcuttur.²¹

3.1.1.2. İlâm

Bildirmek anlamına gelen, şer'i bir hükmü ve altında kararı veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgeye denir. Başka bir deyişle kadının kararını ihtiva eden her belge ilâmdır.²² İlâmlar kadının gerekli gördüğü durumlarda resen veya vuku bulan sual üzerine verilirdi. Davalı veya davacıya da istemeleri halinde birer ilâm verilirdi. Kadı ilâmı düzenlerken çok titiz davranır, yanlış yoruma yol açacak bir mananın ortaya çıkmamasına özen gösterirdi.

İlâm metinlerinin ortak özellikleri şunlardır:

- Davalı ve davacı tanıtılır.
- Davacının iddiası eksiksiz olarak yazılır.
- Davalının cevabı, def'i ve itirazları da yazılır.

²⁰ Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, I, 21-22.

²¹ Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, I, 26-27.

²² Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, I, 29.

- İddiayı ispat edecek vasıta demek olan delil istenir.
- Bunlardan sonra kadı, ilâm metninin sonunda, delillere göre kararını açıklar.
- Tarih, Arapça veya günümüz tarih atma biçimine uygun bir şekilde yazılır.
- İlâmlarda, dava sonunda şahitler listesinin verilmesi şart değildir.²³

İlâmların konuları şunlardır: Borç, alacak, kefâlet, havale, istihkak, tazminat, icare, vakıf, evlenme-boşanma, tazir cezası, iffete iftira, içki içme, zina, hırsızlık, irtidad, bina keşfi, maktulün keşfi ve diyet, kısas, sulh ilâmları, Ramazan ayı veya Kurban Bayramı'nın tespitiyle ilgili ilâmlar vardır.²⁴

3.1.1.3. Marûz

Terim olarak arz edilen şey demek olan, kadı tarafından kaleme alındığı halde kadı kararını içermeyen ve hüccet gibi hukukî bir durumun tespiti açısından yazılı delil olarak kabul edilemeyen ve sadece kadının icra makamlarına idarî bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlar, halkın icra makamına veya kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçeleridir. Kısaca astın üstüne yazdığı belge ve kayıtlardır. Marûzların konuları şunlardır: Hüsn-i hal ve su-i hal marûzları, boşalan görevlerin icra makamlarına bildirilme marûzları (cihat-ı mahlûle), ferağ edilen veya kaldırılan görevleri arz etme marûzları, merkezî idareden kendisine gönderilen emirlerin ulaştığını bildirir marûzlar, mülâzemet dâhil olan kadı ve âlimlerin durumunu arz eden marûzlar, tutukluların salınması, vali ve kadıların vefatı veya berat talebi gibi muhtelif konuların arzını içeren marûzlar vardır.²⁵

3.1.1.4. Mürâsele

Şer'iyeye sicillerinde yer alan ve kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben yazdığı belgelere denir. Mürâsele genellikle bir sanığın yakalanması, kadılık görevinin bir naibe devri, suçlunun mahkemeye celbiyle ilgili konularda olabilirdi.²⁶

3.1.2. BAŞKA MAKAMLARDAN GÖNDERİLEN BELGELER

3.1.2.1. Padişahın Gelen Emir ve Fermanlar

Bunları iki grupta incelemek mümkündür. Birincisi; padişahın, İslam hukukunun tanıdığı yasama yetkisine dayanarak ve icra kuvvetinin başı olarak kaleme aldığı ferman ve beratlardır. İkincisi ise; halkı değil de şahısları ilgilendiren mevzular ile ilgili ferman ve beratlardır. Çünkü Osmanlı Devletinde; kadılık, imamlık, hatiplik, mîrî arazi mutasarrıflığı, kazaskerlik, sadrazamlık veya benzeri görevler padişahın ferman ve beratları ile tevdi edilir ve bir suretleri sicil defterine kaydedilirdi.²⁷

²³ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 30-31.

²⁴ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I,32.

²⁵ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 37.

²⁶ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 38.

²⁷ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 57.

3.1.2.2. Sadrazam Beylerbeyi ve Kazaskerlerden Gelen Buyruhdular

Sadrazam başta olmak üzere, kazasker, beylerbeyi, kaptân-ı derya vb. Osmanlı Devletinde padişah'tan sonra şer'î ve örfî hukukun icrasından sorumlu en yüksek rütbeli devlet görevlileri idi. Onlar padişah fermanına dayanarak bazı hususları kadınlara hatırlatma durumları vardı. Onlardan gelen yazılara buyruhdular adı verilirdi.²⁸

3.1.2.3. Tezkereler

Tezkere'nin sözlük manası hükümetten alınan izin kâğıdıdır.²⁹ Osmanlı diplomatikasında üstten alta veya aynı seviyedeki makamlara yazılan ve resmî bir konuyu içeren belgelere tezkere denmektedir. Şer'iyye sicillerinde yer alan birinci manada tezkereler, başta sadrazam olmak üzere yüksek devlet memurlarının özel kalem müdürü demek olan tezkereciler tarafından kaleme alınırdı. Bu makamlar, kendilerine berat ile bir cihet tahsis edilen şahısların eline, söz konusu beratı dayanarak tezkere verirlerdi. Bu tezkerelerin bir sureti de şer'iyye sicillerine kaydedilirdi.³⁰

3.1.2.4. Temessükler

Mîrî arazide, tasarruf hakkı sahiplerine, yetkili makam veya şahıslar tarafından verilen tasarruf belgesine temessük denmektedir. Mîrî arazide satış ve devir durumunda zeamet ve tımar sahipleri ya da daha sonraları mültezim ve muhassıllar tarafından reaya denilen kimselere verilen tasarruf belgesidir. Temessük daha sonra yerini tapuya bırakmıştır.³¹

3.1.3. DİĞER KAYITLAR

Yukarıda belirtilenler dışında şer'iyye sicillerinde yer alan kayıtlar arasında vakfiyelerin tanzim ve tescili, memurlara izin verilmesi ve yerlerine vekil tayini, vergilerin toplanması, müderris tayini, terekelerin tespit ve taksimatına dair zabıtlar, yapıların keşif ve tamiri, ihtida işlemleri, esnaf teftişi, mukataa teftişi gibi kayıtlar da bulunmaktadır.³²

3.2. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN TARİHSEL ÖNEMİ

Osmanlı devletinin en önemli yargı organı Şer'i mahkemelerdir. Devletin muhtelif devirlerdeki hukuki, iktisadi, dini, askeri ve idari müesseseleri hakkında çok değerli bilgiler bu mahkemelerin defterlerinde bulunmaktadır. Bu belgeler din, dil, renk farkı gözetmeksizin bütün tebaa ile ilgili olayları ve bu olayları ilgilendiren mahkeme kararlarını ve idari düzenlemeleri ihtiva etmektedir. Bu siciller aynı

²⁸ Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara 1988, 114.

²⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, III, İstanbul 1971, 491.

³⁰ Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, I, 46.

³¹ Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, I, 48.

³² Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, I, 17.

zamanda XV.³³ Yüzyılın yarısından başlayarak XX. Yüzyılın ilk çeyreğine kadarki yaklaşık 472 yıllık Türk kültür ve tarihinin temel kaynaklarının başında gelmektedir.

Şer'iyeye sicilleri, kadılar tarafından tutuldukları için "kadı defterleri" veya "sicilleri", mahkeme konusu davaları içerdikleri için "mahkeme defterleri" veya "şer'î mahkeme defterleri" diye değişik şekillerde adlandırılmıştır.³⁴ Günümüzdeki mahkemelerde davalar nasıl kayda geçiriliyorsa, eskiden de kadı önüne gelen her dava ve olaylar kayda geçirilmiştir.³⁵

Kadıların buldukları yerlerde birer şer'î mahkemenin kurulduğu bilinmektedir. Şer'î ve hükmi uygulamalarla ilgili işleri kendilerine gönderilen emirler çerçevesinde görerek Hanefî Mezhebi hükümlerine göre karar veren kadıların, nikâh, evlenme, boşanma, miras taksimi, yetim ve gaib malının korunması, vakıf hükümlerine uyulması, cürüm ve cinayet ile bütün diğer davalara dair kararlar sicillerde yer alır.³⁶

Şer'iyeye mahkemeleri, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat Dönemine kadar uzun yüzyıllar her türlü hukuki anlaşmazlıkların çözüldüğü bir makam olmuştur. Bu mahkemelerde bir kadı ile mahkemenin bulunduğu yerin büyüklüğüne göre sayıları değişen muhtelif yardımcı görev yapmışlardır. Osmanlı Devleti'nde şer'iyeye sicilleri, XV. Asırdan başlayarak XX. Asrın ilk çeyreğine kadar çok uzun bir zaman dilimini ihtiva etmektedir. Türk Tarihi, Türk siyasi, iktisadi, sosyal ve hukuk hayatına dair kararları içermesi bakımından da bu siciller, Türk kültür tarihini temel kaynakları arasında yer alır.³⁷

Şer'iyeye mahkemelerinin yani kadıların verdikleri kararları veya tuttukları zabıtları sicile kaydetme âdeti sadece Osmanlı Devleti'ne has bir tutum değildir. Zira Hz. Peygamber (sav) zamanından beri önemli adli kararların yazıya geçirildiği ve böylece hakların korunduğu tarihi bir gerçektir. Selçuklular zamanında da şer'iyeye sicillerinin tutulduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Bazı bilim adamlarımız Selçuklular dönemine ait şer'iyeye kayıtlarından bir kısmını yayınlamışlardır.

Eski mahkeme kararlarının tutanak defterleri demek olan şer'iyeye sicillerinin kapsamı günümüzdekilerden daha çoktur. Çünkü Osmanlı Devleti'nde, her hangi bir beylerbeyine, eyalete veya sancak ve kazaya devletin yetkili organı tarafından gönderilen ve *hüküm* denilen emirlerin sadece bazı askeri kararlar dışında tamamı şer'î mahkemeleri temsil eden kadıların yazılıydı. Kadıların hukuki işlere memur oldukları gibi, devletin buldukları idare merkezindeki yürütme görevini de üstlenmişlerdi. Zaten *kaza* ismi de bu işlevlerinden dolayı verilmiştir.

³³ Bu güne kadar ulaşılabilen en eski sicil Bursa Şer'iyeye Sicilleri 1455'den başlamaktadır. Sicil no: 1 (A1), *Şer'iyeye Sicilleri*, TDAV, İstanbul 1988, 11.

³⁴ Abdülaziz Bayındır, *İslam Mahkeme Hukuku. Osmanlı Devri Uygulaması*, İstanbul 1986, 1.

³⁵ Süleyman Gönçer, *Afyon İli Tarihi*, II, Afyon 1991, 42

³⁶ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1984, 108.

³⁷ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 11.

Şer'iyeye sicillerinde şer'î şerif tarafından tanzim edilen kararlar şu şekildedir:

Özel hukukun dallarından olan şahsın hukuku ile ilgili sicil örneklerinden Osmanlı hukukunda gerçek ve hükûmî şahısların bilindiğini, ehliyet, gaiblik, şahsî haklar ve benzeri konulara dair şer'î hükümlerin aynen uygulandığını görüyoruz. Aile hukukuna ait sicil örneklerinden eski Müslüman-Türk aile yapısını, nişanlanma, evlenme ve benzer müesseselerin şer'î hükümlere göre düzenlendiğini, tamamen erkeğe ait gibi zannedilen boşanma hakkının kadın tarafından da kullanıldığını, neseb, velâyet ve nafaka konularının da fıkıh kitaplarındaki şekliyle sonuçlandırıldığını tespit ediyoruz. Miras hukukuna ait kayıtların çoğunluğunu, miras sözleşmeleri, devletin mirasçılığı, tereke taksimleri ve vasiyet örnekleri teşkil etmektedir.

Şer'iyeye sicillerinde eşya, borçlar ve ticaret hukuku ile ilgili kararlar iç içedir. Devletler özel hukuku alanında şer'î hükümlerin uygulandığını, zimmilere de kendi rızalarıyla şer'î şerifin ahkâmının tatbik edildiğini konuyla ilgili sicil örneklerinde görmek mümkündür. Ceza hukuku alanındaki şer'iyeye sicillerinden, Osmanlı Devleti'nin bu konuda şer'î şerifin hükümlerini tatbik ettiğini anlıyoruz. Usul hukuku ile alakalı şer'iyeye sicilleri, Osmanlı Devleti'nin bu konuda da şer'î hükümleri uyguladığını, ancak resm-i kısmet ve benzeri istisnai konularda örf-âdete, zamanın sosyal ve iktisadî şartlarına riayet edildiğini göstermektedir. İcra ve iflas hükümleri de şer'î esaslara göre düzenlenmiştir. İdare ve anayasa ile alakalı olarak ise fermân, yasaknâme, adaletnâme ve buyrulduklar bulunmaktadır.³⁸

Şer'iyeye sicillerinin önemi günümüzdeki mahkeme kayıtlarından daha fazladır. Çünkü Osmanlı şer'iyeye sicillerinin kapsamı oldukça geniştir. Osmanlı Devleti'nde herhangi bir beylerbeyliğe, eyalete, sancak ve kazaya devletin yetkili organları tarafından "hüküm" adı altında gönderilen emirlerin, bazı askerî kararlar dışında tamamı, şer'î mahkemeleri temsilen kadıya yazılırdı. Gönderilen hüküm ve fermanların sicil defterlerine kaydedilmesi bizzat kanunnamelerde emredilmekteydi. Kadılar hukukî işler yanında buldukları merkezde devletin yürütme görevini de yerine getiriyorlardı.³⁹

Bütün sicil defterlerinin başında genellikle dili Arapça olan "dibace" yani bir giriş kısmı vardır. Burada şer'î hükümlere ve bunları vaz' eden Allah ve peygamberine saygı arz edilmekte, daha sonra sicili tutan kadının isim ve vazife unvanı kaydedilmektedir. Çoğu kere sicili tutan kadının tayin berat ve buyrulduzu da defterin başına yazılmaktadır. Her kadı değişikliğinde bu dibacenin de değiştiğini, ancak dibacelerde muayyen bir üslûbun kullanıldığını görmekteyiz.⁴⁰ Bu defterlerin tutulması ve saklanması yeni tayin edilen kadı için de önemliydi. Alınacak kararların isabetli olması kimi zaman önceki davaların bilinmesi, hükümlerinin yeniden gözden geçirilmesiyle mümkündü. Ayrıca ceza mahkemesi hüviyeti, ticaret ve noterlik arşivi hüviyeti de bu kayıtlar için söz konusudur.⁴¹

³⁸ Ahmed Akgündüz - Said Öztürk, *Bilinmeyen Osmanlı*, İstanbul 1999, 365-367.

³⁹ Gülseren Erden, *1890 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Siciline Göre "Trabzon"* H. 1140-1141 / M.1727-1728, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2000, 1-2.

⁴⁰ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 19.

⁴¹ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 68.

Şer'iyye sicillerinin ihtiva ettiği konular çok çeşitlidir. Bu konuları şöyle sıralayabiliriz:

- a. Şehirlerin mahalle listeleri, dini ve sosyal yapıları ve bu yapıların inşası, bakım ve onarım vb. imar faaliyetleri hakkında belgeler,
- b. Şehir nüfusu ve şehirlerin karşılaştığı salgın hastalık ve tabii afet gibi olayların kayıtları,
- c. Evlenme, boşanma, kız kaçırma, mehir bağlama, alım-satım, kefalet senetleri vb. konulara ait kayıtlar,
- d. Hırsızlık, kalpazanlık, yaralama ve öldürme suçları ile ilgili kayıtlar,
- e. Şehirlerde satılan malların narhlarına ilişkin belgeler,
- f. Sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarları ve avarız haneleri ile ilgili belgeler,
- g. Altın veya para meseleleri ile ilgili kayıtlar,
- h. Tereke kayıtları,
- i. Bir olayın resmen tespitine dair kayıtlar,
- j. Eşkıya takipleri, göçebeler arasındaki anlaşmazlıklar ve yerleşme, yaylak-kışlak davaları ile ilgili belgeler,
- k. Savaşa katılan yerli halk ile göçebelerin savaş zamanındaki vazifeleri, posta ve menzilhane işleri ile madenler, darphane ve tuzla işletmeleri ile ilgili belgeler,
- l. Fetva makamından alınan bazı fetva suretleri,
- m. Ru'yet-i hilalin tespitine dair kayıtlar ile dinî günlerin ilânına dair ferman ve tezkere suretleri,
- n. Bazı şair kadı ve naiblerin yazmış olduğu şiirler,
- o. Mahkeme kâtiplerinin çeşitli yazı türlerinde yazmış oldukları hat örnekleri,
- p. Savaş zamanında orduya aynî yardımda bulunan eşraf ve ileri gelenlerin isimleri ile söz konusu kişilerin yapmış oldukları yardım miktarı ve cinsine ait belgeler,
- r. Vakıflara ait belgeler,
- s. Bir bölgedeki Müslim ve Gayr-i Müslim halk arasındaki ilişkilere dair belgeler,
- t. Bölgenin ekonomik durumunu aydınlatmaya yarayacak bir takım bilgiler,
- u. Sancak veya kazalar dâhilinde bulunan köylerin sayısı ve isimlerine ait bilgiler,
- v. Bölge halkının kullandığı isim, lakap ve unvanlar hakkında bilgiler.⁴²

Şer'iyye sicillerinin yok olma nedenleri şunlardır:

- 1- Tarih sürecinde birbirini kovalayan savaşlar,
- 2- Düşman işgalleri,
- 3- Yangınlar ve su basmaları,
- 4- Uzun yıllar şuraya buraya atılmaktan ve bakımsız bırakılmaktan dolayı çürümeler,
- 5- İnsan eliyle yapılan tahripler ve aşırımlar.⁴³

Osmanlı Devleti'nin nihayete ermesi ve Cumhuriyet'in kurulmasıyla yapılan düzenlemeler çerçevesinde Şer'iyye Mahkemeleri kaldırılmış ve şer'iyye sicilleri arşiv olarak durmuştur. Milli Eğitim ve Adalet Bakanlıkları arasında yapılan anlaşma

⁴² Münir Atalar, "Şer'iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, S. 4, Ankara 1980, 311-312.

⁴³ Atalar, "Şer'iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", 314.

neticesinde 3 Kasım 1941’de valiliklere gönderilen 2182/4018 sayılı emir gereğince müzelik eşyaya karıştırılmamak ve ayrı bir yerde muhafaza edilmek kayıt ve şartı ile 1909’dan önceki zamana ait ve Topkapı Sarayı’ndaki İstanbul ve çevresine ait olanlar hariç şer’iyye sicilleri 18 il müzesine nakledilmişlerdir. Bu iller şunlardır:

1- Ankara	7-Diyarbakır	13- Manisa
2- Adana	8- Hatay	14- Niğde
3- Afyonkarahisar	9- İzmir	15- Sinop
4- Antalya	10-Kastamonu	16- Sivas
5- Bergama	11-Konya	17-Tokat
6- Bursa	12- Kütahya	18- Van. ⁴⁴

Daha sonra alınan bir kararla şer’iyye sicilleri Ankara’da Milli Kütüphane’de korunma altına alınmıştır.

3.3. BİTLİS ŞER’İYYE SICİLERİ

Bitlis vilayetinin tarihinin tam olarak belirlenmesi, ancak Bitlis Şer’iyye Sicilleri’nin incelenmesiyle mümkündür. Bunun da, söz konusu Şer’iyye Sicilleri’nin orijinal yazısı olan Osmanlıca’dan, günümüz Türkçe harflerine çevirisi ve değerlendirilmesiyle mümkün olacağı açıktır. Şer’iyye Sicilleri, Osmanlı Şer’iyye Mahkemelerinde, mahkeme başkanı olan kadıların verdiği kararlardan oluşan defterlerdir. Milli Kütüphane’de bulunan ve 1878 – 1911 yılları arasını kapsayan sekiz adet Bitlis Şer’iyye Sicili mevcuttur. Bu çalışma ile 333 Numaralı Bitlis Şer’iyye Sicilinin çevirisi yapılarak tarih araştırmacılarının istifadesine sunulacaktır. Bitlis’e ait sicil defterlerinin listesi aşağıda gösterilmiştir.

Numara	Tarih: Hicri / Miladi
298	1321-1328 / 1903/1911
333	1295-1300 / 1878-1882
411	1311-1321 / 1893-1903
412	1306-1308 / 1889-1892
413	1300-1317 / 1882-1900
415	1314-1327 / 1896-1909
421	1309-1325 / 1891-1907
421	1317-1325 / 1900-1907

Bitlis Şer’iyye Sicilleri ile ilgili yapılan fakat basılmayan çalışmalar şunlardır:

1. Naciye SUBAŞI, “422 Numaralı Bitlis Şer’iyye Siciline Göre Siirt” Yüksek Lisans Tezi, Van 1998.
2. Salih ULUÇAY, “412 Numaralı Bitlis Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Van 2006.
3. Davut ADLIĞ, “415 Numaralı Bitlis Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Van 2010.
4. İlhami TAŞDEMİR, “433 Numaralı Bitlis Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi”, (1-115. sayfalar) Yüksek Lisans Tezi, Van 2010.

⁴⁴ Feyyaz Gürkan, “Şer’iyye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma”, *IX. Türk Tarih Kongresi*, II, Ankara 1988, 758-759.

4. 333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ

4.1. GENEL ÖZELLİKLER

Tezimizin konusu olan 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili, Ankara Millî Kütüphanesi'nde olup, Millî Kütüphane Arşivi'nde 333 Demirbaş Numarası ve 7204 Mikrofilm Numarası ile kayıtlıdır. Defter; Hicri: 1295-1300 Miladi: 1878-1882 yılları arasındaki mahkeme kayıtlarını ihtiva etmektedir. Defter 232 sayfadan ibarettir.

333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili ikiye taksim edilerek bunun birinci kısmı İlhami TAŞDEMİR tarafından incelenmiştir. Bizim tez konumuz ise 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicilinin kinci kısmından ibarettir.

Defterin belge ve sayfa numaralandırılması orijinaline sadık kalınarak yapılmıştır. Defterde, belgeler ve sahifeler numaralandırılırken bazı belgelerin numaralandırılmasında hatalar yapılmış olup tarafımızdan müdahale edilmeyip, önceki numaralandırılmaya sadık kalınmıştır. Örneğin 141.sayfada 85 numaradan 89 numaraya atlanmıştır. Yine 145.sayfada 93 numaralı belgenin tereke bölümü 94 numara olarak kaydedilmiştir.

Sultan II. Abdülhamit'in saltanat yıllarının başlarına tekabül eden 1878-1882 yıllarda, vilayet Şer'iyye Mahkemesinde görülen kayıtları kapsayan 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonu, bu vilayetin ilgili dönemi hakkında değerli bilgilere ulaşmamızı sağlayacaktır. 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili, yukarıda da görüldüğü üzere, Hicri: 1295-1300 Miladi: 1878-1882 yılları arasındaki mahkeme kayıtlarından oluşmaktadır. Bu yıllar arasında, Bitlis Şer'iyye Mahkemesinin gördüğü ve karara bağladığı bütün veraset, vekâlet, vesayet, tereke, nafaka, borç, satış, boşanma vb. davalar ile ilgili kayıtlar, söz konusu sicil defterinde yer almaktadır.

Bu çalışmamız, Bitlis vilayetinin son dönem sosyo-ekonomik yapısını ve hukuksal uygulamalarını inceleyen araştırmacılara, bu hususta en önemli bir kaynak olan Şer'iyye Sicilleri'nin katkısını sağlamayı amaçlamaktadır.

4.2. METİN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN METOD

Metnin transkripsiyonunda mutedil bir yöntem izlenmiştir. Sadece (ي,و,ا) harflerinin transkripsiyonunda uzatma veya inceltme (^) işareti kullanılmıştır. Defterde okunamayan kelimeler (silik kısım) ifadesi ile gösterilmiştir. Belgelerin orijinalleriyle paralellik göstermesi amacıyla numaralandırma hataları düzeltilmemiş, belgelerin yeniden numaralandırılmasına gidilmemiştir. Belgelerde Arapça olarak verilen Hicrî tarihler orijinal halleriyle yazılmıştır. Orijinal sayfa numaraları köşeli parantez [] içerisinde verilmiştir.

4.3. 333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ BELGELERİNİN ÖZETLERİ

<u>Sahife</u>	<u>Numara</u>	<u>Özet</u>
116	54	Fettah bin Kasım bin Abdullah nam kimesnenin varisi sulbîye kebire kızı Hanife ve sağîre kızı Ayşe ile sağîr oğlu Kasım münhasıra olan bir kısım mülkün ihtiyaçlarının karşılanması için satılmasına dair i'lâm,
116	55	Nebicanzâde Mehmed Beşir Efendi bin Hasan Ağa ibn-i Abdullah'ın Sulbî sağîr oğulları Şakir ve Şemseddin ve sağîre kızları Hezare ve Cevahiran'ın tesviye-i umurlarına Abdu'r-rezzak efendi ibn-i Hasan Ağa'nın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
117	56	Fazıl bin Nuri ibn-i Molla Ali'nin verâsetinin mahalli mezbûrda sâkinun zevce-i menkûhe-i metrûkesi Nigar Emanetullahverdi ve anası Hacer bint-i Ahmed'e ve Sulbî sağîr oğlu Ömer'e münhasıra olup müteveffâ-yi mezkûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aheran olmadığına dair hüccet,
117	57	Mahmud bin Aziz bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkûhe-i metrukesi Melek ibn-i Haydar nam hâtûn ile sulbî kebir oğlu Şa'ban ve kebire kızları Keziban ve Guri'ye münhasır olduğu ve Guri Hatunun, Üzeyir bin Şa'ban tarafından el konulan hissesinin iadesini istediğine dair i'lâm,
118	58	Nu'man bin Abdullah Candarmanın verâsetinin mahalli mezkûrede sakinun zevce-i menkuhe-i metrukesi Peri bint Musa ve anası Rinde ibnet-i Abdi ve sulbî sağîr oğlu Salih'e munhasır olup müteveffa-i mezkûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aheran olmadığına dair hüccet,
118	59	Bin iki yüz doksan altı senesi hilalinde vefat iden Mehmed bin Halil ibn-i (şilik kısım)'in varisi olduğunu iddia eden Kanbo oğlu bin Yartu man kimesnenin meclis-i şer'i şerife müracaatına dair i'lâm,
120	60	Ahmed Cundi ibn-i Abdullah'ın sulbî sağîr oğlu Mustafa ve sağîre kızı Gülgin'in tesviye-i umurlarına li-ebeveyn emilleri Boyranlızâde Allahverdi'nin tesviye-i umurlarına vâsi nasb ve ta'yin edilmesine dair i'lâm,

- 120 61 Abdu'r-rezzak bin Busi'nin verâsetinin sulbî sağır oğulları Remo ve Dursun'a isabeti tahakkukundan sonra sağıranı mezbûrânın ceddeleri ve vâsileri olan Nadire bint-i Feyzo Nam hâtûnun talebi ile tahrir olunan terekesinin varislerine taksim edilmesine dair hüccet,
- 121 62 Abdu'r-rezzak bin Busi'nin sulbî sağır oğulları Remo ve Dursun'a Tesviye-i umurlarına ceddeleri Nadire binti Feyzo Nam hâtûnun vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 121 63 Mirza bin Halil nam kimesnenin verâsetinin zevce-i menkûhe-i metrukesi Bese binti Hamo nam hatun ile sulbî sağır oğulları dilsiz ve sağır Şa'ban ve Şemseddin'e ait olup vâsileri İsa bin Halil ve zevce-i mezbûre Bese bint-i Hamo'nun talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksim edilmesine dair hüccet,
- 122 64 Mirza ibn-i Halil'in sulbî sağır oğulları dilsiz ve sağır Şa'ban ve Şemseddin'in tesviye-i umurlarına sağırân-ı mezbûrânın li-ebeveyn emilleri İsa bin Halil'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 123 65 Arif Ağa ibn-i Ahmed Ağa ibn-i Abdullah'ın varisi olduğunu iddia eden İsmâ'il Efendi ibn-i Mehmed Efendi'nin müracaatına ilişkin i'lâm,
- 123 66 Hâtûno bint-i Mahmud nâm hâtunun, Osman bin Toto nâm kişiden mihir ücretini istemesine dair hüccet,
- 124 67 Abdu'r-rezzak ibn-i Murtaza bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Gülçin binti Selam nâm hâtun ile sulbî sağır oğlu Ömer ve sağıre kızları Medine ve İffet'e münhasıra olup vefat eden Medine'ye ait hissenin anası ve kız kardeşine verilmesi, ayrıca İffet'in ihtiyaçlarının karşılanması için mir miktar mülkünün satılmasına izin verilmesine dair i'lâm,
- 125 68 İncü ibnet-i Osman Ağa'nın İsa Efendi hakkındaki davasında sulh yolu ile anlaştıklarına dair i'lâm,
- 125 69 Nebicanzâde Mehmed Beşir Efendi ibn-i Hasan Ağa ibn-i Abdullah'ın sulbîye-i sağıre kızları Hezare ve Cevahir ve sulbî sağır oğulları Şakir ile Şemseddin'in tesviye-i umurlarına li-ebeveyn emmileri Abdu'r-

rezzak ibn-i Hasan Ağa'nın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,

126	70	Şa'ban bin Polad Bin Abdullah nam zabitanın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Nanu ibnet-i Mustafa ve anası Danu ibnet-i Abdurrahman ile sulbî kebîr oğulları Abdulkerim ve Abdul (silik kısım) ve sulbîye-i kebîre kızı Hacer ve sağîre kızları Selvi ve Senem ve Melek ve Zeyno ve Medviye münhasıra olub müteveffâ-i mezbûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aheran olmadığına dair hüccet,
126	71	Şa'ban bin Polad'ın sulbîye-i sağîre kızları Selvi ve Senem ve Melek ve Zeyneb ve Medviye tesviye-i umurlarına ceddeleri olan Diner ibnet-i İndellah vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
127	72	Haydar bin (silik kısım) bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Hayriye İbnet-i Derviş ve li-ebeveyn er karındaşı Cuma'ya münhasır olduğuna dair hüccet,
127	73	Pamukçu esnafından Abdulsamed oğlu (silik kısım) Bin Abdullah'ın verâsetinin varislerine taksim edilmesine dair hüccet,
127	74	El-Haci Yahya Ağa ibn-i Arafat ibn-i Yusuf'un verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Gülşah ibnet-i Ahmed ve anası Didare bint-i Cafer ve sulbî kebîr oğulları Mahmud ve Hüseyin ve İbrahim ve İsmail ve sağîr oğulları Hasan ve Arif ve sadrı kebîre kızı Yedigâr ile sağîre kızları Cevahir ve Esmer'e münhasıra olacağı, sağîr oğulları Hasan ve Arif'in tesviye-i umurlarına Abdulkadir Efendi bin İshak Efendi'nin vâsi ta'yin edilmesi, Abdulkadir Efendi bin İshak Efendi'nin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksim edilmesine dair hüccet,
130	75	(silik kısım) nam askerin verâsetinin zevce-i menkûhe-i metrukesi Didare bint-i Musa ve babası Halid bin (silik kısım) ve anası Fatıma bint-i Abdullah ve (silik kısım) sulbî sağîr oğlu İsmail bin (silik kısım) nâmun kimesnelere münhasıra olub müteveffâ-i mezbûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aheran olmadığına dair hüccet,
130	76	Nebicanzâde Mehmed Beşir Efendi ibn-i Hasan ibn-i Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkeleri

- ile Ayşe bint-i Abdu'r-rezzak ve Hanife bint-i Yakub ve anası Rahime bint-i Uğurlu Mehmed Efendi nam hatunlar ile sulbî kebire kızı (silik kısım) ve sulbî sağîre kızları Hazare ve Cevahiran sulbî sağîr oğulları Şakir Şemseddin'e münhasıra olduğu; sağîrân-ı mezbûran Hazare ile Cevahiran'ın tesviye-i umurlarına Abdu'r-rezzak bin Hasan'ın, sağîrân-ı mezbûran Şakir ile Şemseddin'in tesviye-i umurlarına anaları Hanife bint-i Yakub'un vâsi ta'yin edilmesi; mezkûr vâsilerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 133 77 Mir Ahurzade Mustafa bin Derviş Hasan nam kimesnenin verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nadire bint-i İbrahim nam hatun ile sulbî kebir oğlu Hasan ve sağîre oğulları Mahmud ve Bekir ve sağîre kızı Güzel ve kebire kızları Rindi ve Emanetullah ve Fatım ve Dilber'e münhasıra olduğu, sığâr-ı merkûm Mahmud ve Bekir ile mezbûre Güzel'in tesviye-i umurlarına vâsi ta'yin edilen anaları Nadire Hatun'un talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 134 78 Mir Ahurzade Mustafa bin Derviş Hasan'ın sulbî sağîr oğulları Mahmud ve Bekir ile sulbiye-i sağîre kızı Güzel'in tesviye-i umurlarına anaları Nadire ibnet-i İbrahim nam hatunun tesviye-i umurlarına vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 135 79 İsmail Efendi ibn-i Mehmed Efendi bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nigare ibnet-i Ali nam hatun ile sulbî sağîr oğlu Bayram ve sağîre kızı Hızmalıya münhasıra olup Hızmalı'nın tesviye-i umurlarına bâ hüccet-i şer'iyye mensub vâsi emmisi mezbur Halil bin Mehmed Efendi bin Abdullah'ın ve Nigare ibnet-i Ali nam hatunun talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 135 80 İsmail Efendi ibn-i Mehmet'in sulbiye-i sağîre kızı Hızmalı'nın tesviye-i umurlarına li-ebeveyn emmisi Halil bin Mehmed'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 136 81 Ermeni milletinden ve terzi esnafından Asvar veledi Avran veledi Simon'un verâsetinin zevce-i metrûkesi Eru ibnet-i Ebro nam hatun ile sulbiye-i sağîre kızı Teku ve li ebeveyn kız karındaşı Esmer'e münhasıra olduğuna dair hüccet,

- 136 82 Rüstem ibn-i Şemdin ibn-i Yakub'un verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkeleri Puşu ibnet-i Hüseyin ve Perişan ibnet-i Şahin nâm hâtûnlar ile sulbi kebir oğlu Reşid ve sağır oğlu Derviş ve kebîre kızları Hanya ve Hatice ve Sariye ve sağire kızları Meryem ve Elmas'a münhasır olduğuna dair hüccet,
- 138 83 Guri ibnet-i Hasan'ın verâsetinin kebir oğulları Mehmet ve Sadullah ile kızı Şuşe'ye münhasır olduğuna dair hüccet,
- 139 84 Meryem bint-i (silik kısım) Efendi nâm hatunun verâsetinin mahalli mezkûrda sâkin zevcesi (silik kısım) İbrahim Efendi ibn-i (silik kısım) ile bilâ-veled kız karındaşı Cevahir nâm hâtûna münhasır olduğuna dair hüccet,
- 140 85 Bekir ibn-i Cercis bin Abdullah nam kimesnenin verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nigare ibnet-i Mehmed nam hatun ile sulbî kebir oğulları Derviş ve Yusuf ve kebire kızları Sultan ve Keşmiş ve İffet ve Şemsat ile sağır oğlu Abdulmecid ve sağire kızı İncü'ye münhasır olup, Abdulmecid'in tesviye-i umuruna vâsi ta'yin edilen anası Nigar Hatun ile diğer varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 141 89 Bekir ibn-i Cercis bin Abdullah'ın sulbî sağır oğlu Abdulmecid'in tesviye-i umurlarına anası Nigare ibnet-i Mehmed nam hatunun vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 141 90 el-Hac Yahya bin İrfan ibn-i Yusuf'un verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Gülşah ibnet-i Ahmed ve anası Didare bint-i Cafer ve sulbî kebir oğulları Mahmud ve A'ma Hüseyin ve sağır oğulları İbrahim ve Hasan ve Arif ve İsmail ve kebire kızı gaibü'l-belde Yadigâr ile sağire kızları Cevahir ve Esmer'e münhasır olduğuna dair i'lâm,
- 143 91 Haydar bin Timur bin Abdullah nam kimesnenin verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Hurre bint-i Derviş nam hatun ve li-ebeveyn biraderi Musa ibn-i Timur bin Abdullah'a münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,

- 144 92 Mehmed bin Halis'in verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkeleri Emine binti Ahmed ve zevce-i evvel olan müteveffa (silik kısım) bint-i Musa'dan mütevellid sulbi sağır oğlu Abdulhamid ve sulbiye-i sağire kızı Senem'e münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 144 93 Üzeyir bin Şumun'un verâsetinin sulbi kebir oğlu Amo ve Tudi ve bint-i kebir kızı Leylo'ya münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 145 94 93 numaralı bölümün tereke taksimi 94 numarası ile gösterilmiştir.
- 145 95 Vartan veledi Anderya'nın verâsetinin zevce-i metrukesi Esmo bint-i Miran ve sulbi kebir oğlu Manok ve sulbi sağır Akob ve sulbiye-i kebiresi Vazil'e münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 145 96 Ako veledi Arslan'ın verâsetinin anası Almonat zevce-i metrukesi Elmi bint-i Bağos ve sulbi sağır oğulları Ezber ve Vaslo ve sulbiye-i sağır kızları Nubar ve Varo ve Azmare'ye münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 146 97 Farho ibn-i Azo'nun verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Sabriye bint-i Abdullah ve sulbiye-i sağire kızı Mahbube ve li-ebeveyn emmileri Şeyho ve Mirza ebnân Şenko'ya münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 146 98 Malakuz veledi Asavatura'nın verâsetinin zevce-i metrukesi Şemmo ibnet-i (silik kısım) sulbi kebir oğlu Murad ve kebir kızı Hare'ye ve Nergis'e ve sağire kızı Aslı'ya münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 147 99 Kirkor veledi Menasik'in verâsetinin zevce-i metrukesi Aho bint-i Murad ve sulbi sağır oğlu Karabet ve sağire kızı Kancu'ya münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,

- 147 100 Hamo bin Cum'an'ın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrûkesi Faize bint-i Tursun ve sulbi sağır oğlu Şıbli ve sağire kızı Senem'e münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 148 101 Baço veledi Arvankan'ın verâsetinin zevce-i metrukesi Markirun bint-i Baços ve sulbi sağır oğlu Mikail ve sulbiye-i sağire kebire kızları Tari ve Lara'ya münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 148 102 Halik olan Hapu veledi Sakkan'ın verâsetinin zevce-i metrukesi İncü bint-i Maho ve sulbi kebir oğlu Ohani ve sağiri Karabet ve sulbiye-i kebire kızı Hayriye'ye münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 150 103 Harçlı oğlu Mahmud bin Abdullah bin Süleyman nam kimesnenin verâsetinin zevce-i menkûhe-i metrukesi Nigar bint-i Osman nam hâtûn ile sulbî sağır oğulları Cafer ve İbrahim ve sağire kızı Mahbube ve kebire kızı Ayşe'ye münhasıra olup, bazı mülklerinin satılmasına dair i'lâm,
- 151 51 Eytâm sandıklarının ehliyetsiz kişilerin eline düştüğü ve eytam sandıklarında iki yıldan fazla görev yapan müdürlerin azledilerek yerlerini ehliyetli kişilerin atanmasının yapılmasına dair marûz,
- 153 74 Küfelâdan Hâcî Kâsım Ağa Şeyh Sa'dullah Efendi'nin mustakillen ve Ahmed nâm kimesnenin hissedâr birâderi Abdurrezzâk Efendi ile müştereken mâlik oldukları emlak akârın değerinin tespidine dair vergi müdürlüğü yazısı,
- 153 105 Alemdar Baba vakfına ait mülklerin es-Seyyid Mehmed Emin Efendiden alınmasına dair i'lâm,
- 154 106 Salih Bey ibn-i Kasım Bey'in Şemseddîn ve Veli Şemseddin vakfı senedinin tanzimi hakkındaki davasına dair i'lam,
- 156 107 Kırbican veled-i Bedros nâm kimesnenin vekili Murâdiyan veled-i Ohannes'in Nalbandyân Bozo oğlu Makdis Serkez ile li-ebeveyn er karındaşı Manuk nâm-ı kimesneler hakkında açtığı alacak davasının i'lâmı,

- 157 108 Setran veledi Uyadise'nin sulbi sađır ođlu Osyab ile sađıre kızı Őevkiya'nın tesviye-i uműrlarına Musa veledi Baba'nın vâsi ta'yin edilmesine dair hűcct,
- 157 28 Mu'avin-i műdde-i umumi Liva-i MuŐ'un, Dâhîliye nezareti celilesinden Bitlis vilayeti behimesine gűnderdiđi ma'uz,
- 158 109 El-Haci Yahya Ađa ibn-i Arafat ibn-i Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkuhe-i metrűkesi GűlŐah ibnet-i Ahmed ve anası Didare ibnet-i Cafer nâm hâtűnlar ile sulbî kebir ođulları Mahmud ve Hűseyin ve İbrahim ve İsmail ve sađır ođulları Hasan ve Arif ve sadrı kebir kızıları Yadigâr ile sađıre kızıları Cevahir ve Esmer'e műnhasır olduđuna dair i'lâm,
- 159 110 Molla Hűseyin ibn-i Abdullah'ın sulbî sađıre kızıları Hatice ve Selime ve Zűlfinaz'ın tesviye-i uműrlarına Haydar ibn-i Molla Hűseyin'in vâsi ta'yin edilmesine dair hűcct,
- 159 111 Sűleyman bin Halid ibn-i Abdullah'ın verâsetinin mahalle-i mezbűre sâkinlerinden Receb bin Emin ve Mehmed bin Ahmed ta'rifleriyle ma'ruf olan zevce-i menkuhe-i Metrűkesi Nigar bint-i Abdullah ve kebir kızıları Melike ve Őerife ve Havva ve KeŐmiŐ nâm hâtűnlara műnhasır olduđu ve varislerden her birinin mahkeme-i Őer'i Őerife műracaat ederek Abdu'r-rezzak bin Ali nam kimesnenin tasarrufunda olan műlkdan paylarına dűŐen hissenin kendilerine verilmesini talep etmelerine dair i'lâm,
- 160 112 Sűleyman bin Halid ibn-i Abdullah nâm kimesnenin verâsetinin zevce-i menkuhe-i Metrűkesi Nigar bint-i Ahmed nâm hâtűn ile sadrı kebir kızıları Melike ve Őerife ve Havva ve KeŐmiŐ ile Sultan'a műnhasır olduđuna dair i'lâm,
- 161 113 Enibzâde Rűstem bin Őerif'in sulbi sađır ođlu Dervif'in tesviye-i uműruna kız karındaŐı Hayfe Hâtűn ibnet-i Rűstem'in vâsi ta'yin edilmesine dair hűcct,
- 161 114 ReŐid Ađa ibn-i Rűstem nâm kimesnenin Őemdin ođlu Rűstem bin Abdullah'ın sulbi sađır ođlu Dervif'in li-eben kız karındaŐı ve tesviye-i uműruna vâsi tayin edilen Hanife Hâtűn ibnet-i Rűstem bin Őemdin hakkında ađtıđı alacak davasının i'lamı,

- 161 115 Enibzâde Rüstem bin Şerif'in sulbi sağır oğlu Derviş'e nafaka verilmesine dair i'lâm,
- 162 116 Mikail veledi Kirkor nâm kimesnenin verâsetinin zevce-i Metrûkesi Piran ibnet-i Davud ile sulbi sağır oğlu diğer Kirkor ile Kağuruk ile sağîre kızı Mariye'ye munhasır olduğuna dair i'lâm,
- 163 117 Mikail veledi Kirkor veledi Tûc'un sulbi sağır oğulları Kirkor ve Kağuruk ile sağîre kızı Mariye'nin tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin edilen Piran ibnet-i Havyan nâm hâtûnun vâsisi olduğu sığâr-ı merkumeye ait mülklerle ilgili açtığı davaya ait i'lam,
- 164 118 Benîhân-zâde Bişar ibn-i Hüseyin nâm kimesnenin, Benîhân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hüseyin'in sulbî sağır kızı Cevâhir'in tesviye-i umûruna vâsi tayin edilen Abdurrezzâk bin Hasan nâm kimesne hakkında açtığı alacak davasına dair i'lâm,
- 164 119 Ağob veledi Mardirus nâm kimesnenin Kirkor ve Kiğuruk ile sulbi sağîre kızı Mariya'nın tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin edilen anaları Piran ibnet-i Kaku nâm hâtûn hakkında açtığı alacak davasına dair i'lâm,
- 165 120 Mehmed Tevfik Efendi ibn-i Mahmud'un zevcesi Nazire Hanım'ın nefsinin kendisine tesliminden ayâ ve imtinâ ettiğine dair açtığı davaya dair i'lâm,
- 165 121 Merâd veled-i Ohannes nâm kimesnenin komşusu Poladân nam kimesneye bazı şartlar çerçevesinde kendi arsası üzerine bina inşa etmesine izin verdiğine dair hüccet,
- 166 122 Numara 121'in bir kısmı Numara 122 olarak kaydedilmiştir.
- 166 123 Nebîcân-zâde Bilal bin Abdürrezzak nâm kimesnenin Nebîcân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hasan sulbi sağır kızı Hezâre'nin tesviye-i umûrluna vâsi ta'yin edilen Abdürrezzak bin Hasan nâm-ı kimesne hakkında açtığı alacak davasına dair i'lam,
- 167 124 Hasan Şükrü Bey ibn-i Mehmed bin Abdullah Bey sulbî sağır oğlu Abdullah'ın tesviye-i umûruna sağîr-i mezbûrun vâlidesi Fahriye Hanım bint-i Hasan Efendi'nin vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,

- 168 125 Hasan Şükrü Bey ibn-i Mehmed bin Abdullah'ın verâsetinin mahalle-i merkûmede sâkine zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fahriye ibnet-i Hasan Efendi nâm hanım ile bir yaşında sâbî-i sağîr oğlu Abdullah ve anası Fatıma Zehra Hanım ibnet-i İbrahim'e münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 172 126 Gülbahâr Hanım ibnet-i Hüseyin nâm Hâtûn'un zevcesi Ahmed Ağa bin Hasan Ağa hakkında mihr-i müeccel ile ilgili açtığı davanın i'lâmı,
- 172 127 Gülbahâr Hanım ibnet-i Hüseyin nâm Hâtûn'un zevcesi Ahmed Ağa bin Hasan Ağadan oğlu için nafaka istemesine dair i'lâm,
- 173 128 Gülbahâr Hanım ibnet-i Hüseyin nâm Hâtûn'un zevcesi Ahmed Ağa bin Hasan Ağadan altunlarını istemesine dair i'lâm,
- 173 129 Hacı Yusuf-zâde Timur Ağa bin Hamza bin Mehmed bin Abdullah Ağa'nın verâsetinin zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şemsiyye bint-i (silik kısım) nâm hâtun ile sulbî sağîr oğulları Emin ve Tahir ve Hamza sulbî kebîre kızı Didare'ye munhasır olduğuna dair i'lâm,
- 174 130 Bâbir ibn-i Ya'kub nâm kimesnenin Benî Hân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hasan bin Abdullah'ın sulbî sağîr oğulları Şakir ve Şemseddin'in tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin edilen Hanife ibnet-i Ya'kub bin Abdullah hakkında açtığı alacak davasına dair i'lam,
- 175 131 Attar Mustafa ibn-i Halid bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Asiye bint-i Yusuf nâm hâtûn ile sulbi kebîr oğlu Receb ve sağîr oğlu Hayri ve Polad ve sulbiye-i kebîre kızları Fidan ve Keşş ve sağîre kızı İnci'ye munhasır olduğu, sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin edilmesi ile varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 177 132 Gülifdâr ibnet-i bakkal Süleyman nâm hâtunun Abdülkerim bin Selim Efendi'yi mülklerinin satışı için vekil tayin ettiğine dair hüccet,
- 177 133 Haşim bin Koto bin Abdullah'ın verâsetinin sulbiye kebîre kızları Aişe ve Meryem ve Halime ile li-ebeveyn kız karındaşı Zeyneb'e münhasır olduğuna dair i'lâm,

- 179 134 Peymân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hüseyin Ağa'nın sağır oğlu Şakir ve Şemseddin'e nafaka verilmesine dair i'lâm,
- 179 135 Kehrâr-zâde İshak bin Mahmud bin Abdullah'ın verâsetinin sulbiye kebîre kızları Emine ve Hanife ve sağır oğulları Abdullah ve Dursun'a münhasır olduğuna dair i'lâm,
- 180 136 İshak bin Mahmud bin Abdullah'ın sulbî sağır oğlu Abdullah ve Dursun'un tesviye-i umûrlarına İsa bin Ali'nin vâsi vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 180 137 Attâr Mustafa bin Halid bin Abdullah'ın sulbî oğlu Haydar ve sulbiye sağîre kızı İncü'nün tesviye-i umûrlarına vâlideleri Asiye bint-i Ya'kûb'un vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 180 138 Fâris bin Haydar bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Hezâr bint-i İsa bint-i Abdurrahman ile vâlidesi Kudret bint-i Abdullah nâm hâtûnlar ile sulbî sağır oğlu Veli ve Abdulmecid'e münhasır olduğu ile varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 181 139 Konduracı Mağdis Evannes veled-i Serkezan sulbî sağır oğlu Serkez ve sulbiye-i sağîre kızı Şevşâde tesviye tesviye-i umûrlarına Mahberi Evak veled-i İzdân Handân'ın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 182 140 Attar Mustafa bin Halid'in sağır oğlu Hayri ve Polad ve sağîre kızı İnci'nin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den vâsi ta'yîn kılınmış olan vâlideleri Asiye bint-i Yusuf'un talebiyle kendilerine yevmiye ve nafaka bağlanmasına dair i'lâm,
- 182 141 Hasan Ağa ibn-i Abdullah ibn-i Abdurrahman nâm askerînin verâsetinin mahalle-i merkûme sâkinlerinden olan zevce-i metrûkesi Şehbe bint-i Abdullah ve anası Hadice bint-i Abdi nâm hâtûnlar ile altı yaşında sulbi sağır oğlu Abdurrahman ve sekiz yaşında sağîre kızı Gülperi'ye münhasır olduğuna dair i'lâm,
- 182 142 Hacı Yusuf zâde Timur Ağa bin Abdullah Ağa'nın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Şemsiye bint-i Abdullah ve sulbi kebîre Didare ve sağır oğulları Emin ve Tahir ile Hamza'ya münhasır olduğuna dair i'lâm,

- 184 143 Mustafafa ibn-i Halid ibn-i Abdullah'ın sulbî sağır oğulları Haydar ve Polad ve kızı İncü'nün tesviye-i umûrlarına Asiye Hâtûn ibnet-i Abdullah'ın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 184 144 Dokas veled-i Simon'un sulbî sağır oğulları Simon ve Dikran ve sağire kızı Lose'nin tesviye-i umûrlarına Kalos veled-i Simon'un vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 185 145 Mehmed Ali Efendi ibn-i Süleyman bin Yusuf Efendi'nin verâsetinin zevce-i menkûha-i mezkûreleri Nadire ibnet-i Hacı İsa ve Güllü ibnet-i Şeyh Abdulkadir nâm hâtunlar ve mezbûre Nâdire'den sâdıra ve mütevellide sulbiye sağire kızı Senem ve diğeri mezbûre Güllü'den mütevellide sulbiye sağire kızı Sâmi ile li-ebeveyn er karındaşları Hacı Mahmud ve Mustafa ve İbrahim Efendilere münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 187 146 Hokas veled-i Simon'un verâsetinin zevce-i menkûha ve sulbî sağır oğulları Simon ve Tikran ve sağire kızı Losya münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 189 147 Hokas veled-i Simon'un sulbî sağır oğulları Simon ve Tikran ve sağire kızı Losyo'nun tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 189 148 Bakkal İsmail kerîmesi Bedriye Hâtûn ibnet-i İsmail tarafından boşanmış olduğu eski eşi Derviş oğlu Sadık ibn-i Derviş'ten mihr-i müeccel ve nafaka isteği ile ilgili olarak açtığı davaya dair i'lam,
- 190 149 Abdullah Efendi ibn-i Ali'nin Erzurum vilâyet-i Hınıs kazâsında vâki' Terkis karyesinde sâkin Ceydânlar aşîretinden Şosen nâm kimesne hakkında açtığı alacak davasına dair i'lam,
- 190 150 Halil Ağa ibn-i Abdurrahman'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Hadîce bint-i Ali Efendi ile sulbiye-i kebîre oğlu Ahmed Efendi'ye münhasıra olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,

- 191 151 Avenis veled-i Espedor'un verâsetinin zevce-i menkûhesi Maryam bint-i Terkor nâm hâtûn ile sulbiye kebîr oğlu Bedros ve sağîr oğlu Serkiz'e ve sağîre kızı Şoşan'a münhasır olduğuna dair i'lâm,
- 192 152 Mühürdâr-zâde Musa bin Mehmed bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Sâriye ibnet-i İsmail Ağa nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğulları Rüstem ve Feyzullah ve İshak'a münhasır olduğuna dair i'lâm,
- 193 153 Güllü bint-i Halil bin Hâcî Hüseyin nâm hatunun amcası oğlu Gürcanlı oğlu Mehmed bin Ferhad ile isteği dışında evlendirildiği ve kendisine zorla sahip olduğuna dair davanın i'lamı,
- 194 154 Faris bin Haydar bin Abdullah'ın sulbî sağîr oğulları Veli ve Abdulmecid'in tesviye-i vâlideleri Hazar ibnet-i İsa'nın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 194 155 Faris bin Haydar'ın sağîr oğulları Veli ve Abdulmecid'e nafaka verilmesine dair i'lâm,
- 195 156 Ömer bin Mehmed'in sulbî sağîr oğlu Şoran ve sağîre kızı Mahbûb'e nafaka verilmesine dair i'lâm,
- 195 157 Ömer bin Mehmed'in sulbî sağîr oğlu Şoran ve sağîre kızı Mahbûb'un tesviye-i umûrlarına Osman bin Feyzullah Ağa'nın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 195 158 İsmail bin Mahmûd bin Abdullah'ın sulbî sağîr oğlu Abdullah tesviye-i umûrlarına Mahir bin İsa'nın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 196 159 Hâmide ibnet-i Rüşdü nâm hâtûnun alacakları ile ilgili davada Seyyid Halil'i vekîl ta'yin ettiğine dair hüccet,
- 196 160 Nacâk-zâde Beşir Efendi bin Hüseyin bin Abdullah'ın sulbiye-i sağîre kızları Hazar ve Cevâhir'in tesviye-i umûrlarına Abdurrezzâk bin Hüseyin'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 197 161 Abdurrahman Efendi bin Ali nâm kimesnenin Ali bin Sâd nâm kimesne hakkında açtığı alacak davasına dair i'lam,
- 198 162 Nadir bin Yusuf bin Abdurrahman'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Yeğen bint-i Abdullah sulbiye-i kebîr oğlu Paluslu Gâib'e münhasır olduğu ve

varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,

199	163	Verice Nikola Artin veled-i Parsih veled-i Arseb'in verâsetinin zevce-i metrûkesi Elmas ibnet-i Bedros ve sulbî kebîr oğlu olup Dersa'âdet'de Beyoğlu'nda sâkin Vartan ve kebîr kızları Varteb ve Mihale münhasır olduğuna dair hüccet,
199	164	Tütün İbrahim bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Meryem bint-i Aşur ve Sulbî kebîr oğulları Yasin ve İbrahim ve sulbiye kebîre kızı Fatıma'ya münhasır olduğuna dair hüccet,
200	165	Aleksan veled-i Evak veled-i Aspator'un verâsetinin zevce-i metrûkesi Peyroz ibnet-i Kirkor ile sulbiye-i kebîre kızı Niko nâm hâtûnlara münhasır olduğuna dair hüccet,
201	166	Kâsım ibn-i İshak bin Hâlid nâm kimesnenin verâsetinin babası İshak bin Abdullah ile anası Güzel ibnet-i Aziz nâm hâtûna münhasır olduğuna dair hüccet,
202	167	Mirza veled-i Makdis Bedros'un sulbî sağîr oğlu Abraham'ın tesviye-i umuruna Bedros veled-i Karabet'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
202	168	Gürünyan Artin veled-i Aspator'un verâsetinin sulbî kebîr oğulları Kirikor ve Menas ve sulbî kebîr kızı Hammâre münhasır olduğuna dair hüccet,
203	169	Halil bin İbrahim'in verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Nefer bint-i Yusuf ve sulbi sağîr oğulları Abdulkadir ve Hurşid ve sağîre kızı Didâre'ye münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
204	170	Halil bin İbrahim ile birâderi Yakub sulbi sağîr oğulları Abdulkadir ve Hurşid ve sağîre kızları Didâre ve Hadice ve Güllü'nün tesviye-i umûrlarına Bedir bin Abdal'ın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
205	171	Emvâle müte'allik mevâde ta'yîn kılınacakların zimmetlerine akçe geçirmemelerine dair Mürâsele,
207	172	Musa bin Yunus nâm askerinin verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Kudret ibnet-i Abdurrahman nâm

- hâtûn sulbî saġîr oġulları dört yaşımda Mehmed ile iki yaşımda Musa'ya münhasır olduġuna dair hcet,
- 207 173 Nâile ibnet-i Allahverdi nâm hâtûnun zevc-i mutallakı Sadık bin Abdulġanî nâm kimesneden mihr-i mecel-ini ve nafakasını istemesine dair i'lâm,
- 207 174 Reyhan bint-i Yasin nâm hâtûnun zevc-i mutallakı mer bin Tâhir nâm kimesneden mihr-i mecel-ini ve nafakasını istemesine dair i'lâm,
- 208 175 Mıġırdı veled-i Simon'un sulbî saġîr oġulları Murad ve Karabet ve saġîre kızları Losen ve Siloy nâm hâtûnların tesviye-i umurlarına amcaları Sihak veled-i Simon'un vâsi ta'yin edilmesine dair hcet,
- 209 176 Mıġırdı veled-i Simon'un verâsetinin zevce-i metrûkesi Atlaz bint-i Avedis ve sulbî saġîr oġulları Murad ve Karabet ve sulbî saġîre kızları Losen ve Siloy ve kebîre kızları Őaġo ve Duru'ya münhasır olduġu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hcet,
- 210 177 Beneşe bint-i Yanos nâm hâtûnun amcası Mukaddis Agob veled-i Manol veled-i Aspator'dan kendisine intikal eden mirasın kendisine teslim edilmesine dair i'lâm,
- 210 178 Abdurrezzâk Efendi bin Ali bin Abdullah'ın sulbî saġîr oġulları Abdal ve sulbî saġîr oġlu Şükrü ve saġîre kızı Hediye'nin tesviye-i umurlarına karındaşı Derviş'in vâsi ta'yin edilmesine dair hcet,
- 211 179 Abdurrezzâk Efendi bin Ali ibn-i Abdal'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkeleri Zeyneb bint-i Ca'fer Beġ ve Uncu bint-i Osman nâm hâtûn ile vâlidesi Nono ibnet-i Ali ve sulbî kebîr oġulları Şerîf ve Mûsâ ve Derviş ve Hanefî ve saġîre oġlu Abdal ve Şükrü ve bâkire kızları Yâdigâr ve Hediye'ye münhasır olduġu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hcet,
- 212 180 Şedâk veled-i Avedis'in varisleri olan zevce-i menkhesi Meryem bint-i Arabacıyân ve sulbî saġîr oġlu Oseb ve saġîre kızı Sofu'ya münhasır olan bir kısım mülkün satılmasına dair i'lâm,

- 213 181 Polad bin Abdurrahmân'ın verâsetinin sulbî kebîr kızı Feride ve vâlidesi Fâtıma bint-i Abdurrahîm ve li ebeveyn er karındaşı Hakverdi ve Halid'e münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 214 182 Polad bin Abdurrahîm sulbî sağıre kızı Ferîde'nin tesviye-i umûruna vâsi tayin edilen amcası Hakverdi bin Abdurrahmân'ın talebiyle kendisine yevmiye ve nafaka bağlanmasına dair i'lâm,
- 214 183 Polad bin Abdurrahîm sulbî sağıre kızı Ferîde'nin tesviye-i umûruna ammîsi Hakverdi bin Abdurrahmân'ın vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 215 184 Haşman bin Ali bin Abdullah'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Safiye bint-i Sihhî nâm hâtûn ile sulbî sağır oğulları Nâdir ve Süleyman ve sağıre kızı Pınar ve Ummî ve Fidan'a münhasır olduğuna dair hüccet,
- 215 185 Mıkrık veled-i Avedis sulbî sağır oğlu Oseb ve sağıre kızı Sofu'nun tesviye-i umûrlarına vâsi tayin edilen amcası Mûsâ veled-i Papa'nın talebiyle kendisine yevmiye ve nafaka bağlanmasına dair i'lâm,
- 215 186 Aygazar veled-i Muhtâr veled-i Hapo nâm kimesnenin verâsetinin zevcesi Markiriye ibnet-i Bedon nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğulları Ohanes ve Muhtâr ve kebîre kızı Marik'e münhasır olduğuna dair hüccet,
- 215 187 Abdurrezzâk Efendi ibn-i Ali bin Abdal'ın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkeleri Zeyneb bint-i Cafer Beğ ve İnci bint-i Osmân Efendi nâm hâtûn vâlidesi Ninni bint-i Ali ve sulbî kebîr oğulları Mûsâ ve Şerîf ve Dervîş ve Halef ve sağır oğlu Abdal ve Şükrü ve kebîre kızı Yâdigâr ve sağıre kızı Hûriye'ye münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 218 188 Abdurrezzâk Efendi bin Ali'nin sağır oğulları Şükrü ve sağıre kızı Hediye'nin tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin kılınan Ahmed Efendi ibn-i Ali'nin talebiyle kendisine yevmiye ve nafaka bağlanmasına dair i'lâm,
- 218 189 Abdurrezzâk Efendi ibn-i Ali'nin sulbî sağır oğlu Şükrü ve sağıre kızı Hediye'nin tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,

- 218 190 Abdurrezzâk Efendi bin Ali'nin sulbî sağır oğlu Abdal'ın tesviye-i umûruna kebîr er karındaşları Şerîf'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 219 191 Abdurrezzâk Efendi bin Abdal ile birâderi Ahmed Efendi'nin müştereken vukû' bulan muhâsabelerinin rû'yet olunmak lüzûmuna dair hüccet,
- 219 192 Cafer bin Abdullah nâm kimesnenin verâsetinin sulbî kebîre kızı Meryem'e münhasıra olduğu ve be'deha kable'l-kismet mezbûre Meryem dâhî vefâtıyla verâseti sadriye kebîre kızı Nigâr'a münhasıra ve ba'dehû merkûme Nigâr dâhî vefâtıyla verâseti sadrı kebîr oğlu Osman'a münhasıra olup müteveffâların bundan gayri vârisleri ve terekelerine müstehak âharları olmadığına dair hüccet,
- 219 193 Zelîha bint-i Mehmed nâm hâtûnun vâlidesi Emine bint-i Zamar'dan kendisine irsen intikâl ve isâbet iden emvâl ve akâr-ı talep ettiğine dair davanın i'lâmı,
- 220 194 Ârif Ağa bin Abdullah'ın herhangi bir varisi olmadığından terekesinin beytü'l-mâl sandığına ait olduğuna dair i'lâm,
- 220 195 İbrahim bin Farîs'in verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkeleri Gürü bint-i Cafer ve Hafsâ bint-i Süleyman vâlidesi Âişe bint-i Abdurrahmân ve sulbî sağire kızları Gülfirâz ve Perîşân'a münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılman terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 221 196 İbrahim Farîs'in sulbî sağır kızları Gülfirâz ve Perîşân'ın Abdurrahman bin Hüseyin'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
- 221 197 Eksik ve yanlış kaydedilmiş olup doğrusu ve tamamı 222. sayfaya kayd edilmiştir.
- 222 197 İbrahim bin Fâris'in sulbî sağire kızları Gülfirâz ve Perîşân'ın tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yin kılınmış olan Abdurrahman bin Hüseyin'in talebiyle kendisine yevmiye ve nafaka bağlanmasına dair i'lâm,
- 222 198 Râvez ibn-i Hüseyin bin Abdullah'ın verâsetinin sulbî sağire kızı Zehra'ya münhasır olduğuna dair hüccet,

- 223 199 Dâver bin Hüseyin'in sulbiye-i sağîre kızı Zehra'nın tesviye-i umûrlarına vâsi ta'yîn kılınmış olan Haydar'ın talebiyle kendisine yevmiye ve nafaka bağlanmasına dair i'lâm,
- 223 200 Faris bin Hasan nâm-ı kimesnenin Feyzullah Ağa'yı kendisine vekil tayin kıldığına dair hüccet,
- 223 201 Müfti Şeyh Abdurrahman Efendi ibn-i Şeyh Abdullah bin Şeyh Fahreddin'in verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Şeyh Atike bint-i Şeyh Abdülvahab ve sulbi kebir oğlu Şeyh Fethullah ve Sa'dullah ve Nasrullah ve Fahreddin ve sulbi sağîr oğlu Şeyh Sa'dullah ve Abdülkâdir ve kebîre kızı Emine ve sağîre kızı Cemile münhasır olduğu ve varislerin talebi ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,
- 224 202 Mahkemeler tarafından alınan harçların kayıtları ile ilgili telgrafname sûreti,
- 226 203 Bincân-zâde Beşir Efendi'nin sulbî sağîr oğulları Şakir ve Şemseddin'in tesviye-i umûrlarına bâ vâsi tayin edilen Yusuf bin İsmail ve Mehmed bin Hâlid'in vâsisi olduğu Şakir ve Şemseddin'in eytam sandığında bulunan mallarının kendisine verilmesi isteğine dair i'lâm,
- 226 204 Askerlerin bikrlerini izale ettikleri kızlarla evlendirilmesine dair mûrasele,
- 228 205 Vartan veled-i Mukdîs Artin veled-i Marderos'un verâsetinin karye-i mezbûrede Nişo bint-i Abator papas Mukdîs Artin veled-i Marderos ve sulbi kebir oğlu Manok ve sulbi kebîre kızı Nanike'ye münhasır olduğuna dair hüccet,
- 228 206 Müftî Şeyh Abdulmelik Efendi bin Abdullah sulbu sağîr oğulları Şeyh Sun'ullâh ve Abdülkâdir ve sağîre kızı Cemîle'nin tesviye-i umûrlarına kebir birâderleri Sa'îd Ağa'nın vâsi ta'yîn edilmesine dair hüccet,
- 229 207 Nâdir Ağa bin İsmâil Ağa'nın verâsetinin zevce-i menkûha-i metrûkesi Nigâr bint-i Cangû ile Havsa bint-i Süleyman ve sulbu kebir oğlu Çerkez ve Ahmed ve şığâr oğulları Selim ve Osman ve Şu'âyb ve Kâsım ve Ârif ve mezbûre Nigar'ın (silik kısım) ile sulbu kebîre kızları Gülperî ve Vâcid ve Fîdân ve Rûşen ve Cevâhir ve Hânû ve Perî'ye münhasır olduğu ve varislerin talebi

ile tahrir kılınan terekesinin varislerine taksimine dair hüccet,

230	208	Avedis veled-i Bedros'un sulbu sağır oğulları Misak ve Setrâk ve sağîre kızı Arnon'un tesviye-i umûrlarına li-ebeveyn emmileri Haçoli'nin vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
230	209	Nâdir Ağa bin İsmâil Ağa'nın sulbu sağır oğulları Selim ve Osman ve Şu'âyb ve Kâsım ve Ârif ve anası batnındaki hamlin tesviye-i umûrlarına kebîr birâderleri Çerkes'in vâsi ta'yin edilmesine dair hüccet,
230	210	Hâcî Sâlih bin Abdullah nâm askerinin verâsetinin mahalle-i mezbûrede sâkinûn babası Abdullah bin Timur ve anası Gürcü ibnet-i Yûsuf ve zevce-i menkûha-i metrûkesi Leylâ ibnet-i Hâcî Bilâl ve üç yaşında sulbî sağır oğlu Hamza ve bir yaşında sağîre kızı Hadîce'ye münhasır olduğuna dair hüccet,
231	211	Hafar veled-i Esvari nâm-ı kimesnenin verâsetinin Dilber bint-i Vartan ve sulbi kebîr oğulları Abraham ve Agob ile kebîre kızı Margir ve Maryam ve Zerterre münhasır olduğuna dair hüccet,

4.4. 333 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

[116] Numara 54

Bidlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahlisinden iken doksana bir senesinde vefat iden Fettah bin Kasım bin Abdullah Nâm kimesnenin varisi sulbîye kebîre kızı Hanife ve sağîre kızı Ayşe ile sağîr oğlu Kasım münhasıra ve mal-ı mîrasları (silik kısım) olub siham-ı mezbûrdan iki sehmi sağîr-i markûm Kasım ve birer sehimden cem'an iki sehmi dâhî Hanife ile Aîşe isabet-i tahakkuktan sonra sağîrân-i mezkûrânın bâ hücceti şer'îyye tesviye-i umûrlarına ve hisseleri Sayyad bin Yusuf Nâm kimesne meclîs-i şer'î şerifte verese- i merkûmeden olub zâtı mezbûre imamı Ali bin mola Mustafa ve muhtarı Ali bin Murad Nâm kimesneler tasrihleri ile ma'rufe kebîre-i mezbûre Hanife Hâtûn dâhî hazır olduğu halde el-vesaye ikrar ve takrîr-i kelam idub mahalli mezbûrun vâki' bir taraftan Samancızade Ahmed bin Süleyman menzîli ve bir taraftan dâhî mahalli hârik ve tarafeyn-i dâhî tarik-i âmm ile mahdûd fevkân-i ve tahtan-i iki bâb oda bir mikdar havlu ile bir mikdar bahçe müteveffâ-i mezbûrun (silik kısım) ilel vefat taht-ı temellük ve tasarrufunda olub ba'de vefat vâsileri olduğum sağîrân-ı mezkûrân ile kızı hazıra-ı mezbûre mevrûse olduktan sonra iş bu hazıra-ı mezbûre Hanife Hâtûn menzîli mahdûd -u mezkûrdan ber vechi muharrer bir sehmi hisse-i şayiasını ahire bey' murad eder olmağla sağîrânı mezbûrânın üç hisseleri ile intikal-ı mahkeme olmadığından başka nefer (silik kısım) eşdedi ihtiyaçları olub ma'a bahçe menzîl mahdûd-ı mezkûrda ma'ada isim hal-i itlak olan nesnelere dâhî olmadığından ma'a bahçe menzîl mahdûdu mezkûra (silik kısım) Mezbûre üzerine sağîrân-ı mezbûranın dâhî üç sehmi şayia hisseleri hazıra-ı mezbûre Hanife Hâtûnün hissesi ile semen-i misline ma'an bey' olunub istirbah olmak her vecihle sağîrân-ı mezbûrân haklarında enfa' ve evla olmakla sağîrân-ı mezbûrânın ber-vechi meşruh üç sehmi hisse-i şayi'aları dâhî ma'an bey'e kıbel-i şer'iden (silik kısım) Verilmek bil vesaye matlubumdur deyu hisse-i mezbûrenin tasdik-i ile dâhî mezbûrun takrîr-i meşruhu vâki' i mutabık ve nefis-ül emre muvafık idüğü zeyl-i huccette muharrer-ul esami' müslimin ihbarı ile mutahakkık olmağla ma'a bahçe menzîl-i mahdûd-ı mezkûrda sağîrân-ı mezbûranın üç sehmi hisse-i şayi'aları hazıra-ı mezbûre Hanife hâtûn ma'an misli ile ahera bey' ve taht-i istirbahı vechi mezbûr (silik kısım) kıbel-i şer'iden izin verilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevm el-hamis min saferi'l-mübarek sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'de'l-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahakim-i şer'ide kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve mübaşir Mehmed Efendi ve gayrihum.

Numara 55

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksana dokuz senesi şehri sâfer'u-l hayranın on birinci günü vefat iden Nebicanzâde Mehmed Beşir Efendi bin Hasan Ağa ibn-i Abdullah'ın Sulbî sağîr oğulları Şakir ve Şemseddin ve sağîre kızları Hezare ve Cevahiran'ın tesviye-i umûrlarına kibeşe şer'iden bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle

mevsuf olub her vecihle hizmet-i vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin itibarı ile lede'ş-şer'i-l Enver zâhir ve mutehakkık olan sığarı merkûmenin li-ebeveyn emmileri işbu bâ'isu'l-kitap mahalle-i mezbûreli [117]Abdu'r-rezzak Efendi ibn-i Hasan Ağa (silik kısım) markum Şakir ve Şemseddin ve Hezare ile Cevahiran'ın vakti rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbeli'ş-şer'iden vâsi ve üzerine işbu hazır eben (silik kısım) diğere li-ebeveyn emmileri Mahalli mezbûrede Mustafa bin Hasan Ağa ber hasbi nazar ta'yîn olunmakla onlar dâhî ber vechi muharrer vesayete nezareti mezkûreye kabul ve hizmeti lazımlerine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeleri mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi'l-işrûn min saferi'l-mübârek sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'de'l-elf

Şuhûdu'l-hal

Tüccardan Hacı Kasım Ağa ve Vaizzade Ali Efendi ve Muhzır Mehmed Efendi ve Mübaşir Mehmed Ağa ve gayruhum

Numara 56

Bâ'is-i defter-i arz ve i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden olub Bitlis vilayeti Asâkkir-i zaptiye Birinci tabur birinci bölükünde piyade üçüncü neferi olarak müstahdem iken doksan altı senesi kanun-i evvel hilalinde vefat iden Fazıl bin Nuri ibn-i Molla Ali'nin verâseti mahalli mezbûrda sâkinun zevce-i menkûhe-i metrûkesi Nigar Emanetullahverdi ve anası Hacer bint-i Ahmed'e ve Sulbî sağır oğlu Ömer'e münhasıra olup müteveffâ-yi mezkûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aherân olmadığı inde'ş-şer'i-l –enver zahîr ve verâseti vechi mezkûr üzere sabit ve mutahakkık olmağla ol ki vâkiu'l-hâldir huzûr-ı âlilerine arz ve i'lâm olundu el-emru limmen lehu'l-emr tahriren fi'l-yevmi'lhâmis min saferi'l mübarek li sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'de'l-elf.

Numara 57

Bâ'is-i arz oldur ki;

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden dülger esnafından Mahmud bin Aziz bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i Metrûkesi Melek ibn-i Haydar Nâm hâtûn ile sulbî kebir oğlu Şa'ban ve kebir kızları Keziban ve Guri'ye münhasıra ba'de kable-l kısmet zevce-i mezbûre Melek hâtûn dâhî vefat idub verâseti Haydari Kebir oğlu mezbûr Şa'ban ile sulbîye-i kebir kızları mezbûratân Keziban ve Guri'ye munhasıra ba'de kable-l kısmet mezbûr Şa'ban dâhî fevt olub verâseti zevce-i menkûhe-i Metrûkesi Yedigâr ibnet-i Abdî hâtûn ile sulbî kebir oğulları Üzeyir ve Nuri ve kebir kızları Mahbubeye munhasıra ba'de kable-l kısmet mezbûre Keziban dâhi fevt olub verâseti haydari kebir oğulları Mikail ve Mecid Hayderiye-i kebir kızısı Şöhrete munhasıra ve tashih-i mesele-i miriyeleri bi-hükmi-l mubahese-i şer'iyye yüz atmış sehmden olub siham-ı mezbûrede kırk sehm mezbûre Guri Hâtûn ve on sehm mezbûre Yâdigâr Hâtûn ve yirmi sekiz sehmden cem'en elli altı sehm mezbûran Üzeyir ile Nuri'ye otuz sehm

mezbûre Mahbubeye ve on beşer sehmden cem'en otuz sehm mezbûran Mikail ile Mecid'e ve sekiz sehm dâhi mezbûre Şöhret'e isabeti tahakkukundan sonra verese-i merkûme[118]den olub zâti mahalli mezbûre Musa ibn-i İbrahim ve İshak bin (silik kısım) nâm kimesneler ta'rifleriyle ma'ruf olan sahib-i arzuhal bâ usul i'lâm mezbûre Guri ibnet-i Mahmud hâtûn meclîs-i şer'iy-i şerifede bir beyan-ı (silik kısım) üzere fevt olan emvâtın kâffe terekelerini halen bi't-tariki'l-munasede vaz'ı yedi ikrarıyla sabit (silik kısım) arzuhalde dâhî ism-i mezkûr olan verâseti merkûmdan mezkûr Üzeyir bin Şa'ban nâm kimesne muvacehesinde işbu tasvir olunan menasiha üzerine batn-ı evvel ve sâvide fevt olan mevrûslarımız babam Mahmud ile anam Melek Hâtûn un kaffe-i terekeleri aruz ve akar ve menkul olub ve terekelerini kable'l-kismet batn-ı sâvide vefat iden li ebeveyn er karındaşım Şaban'ın oğlu işbu hazır-ı bi'l-meclîs Üzeyir müstakille zapt ve vaz'iyet eder olmağla sual olunup vâdi'ül-yed olduğu mevrûsumuz babam ve anam mezbûra Mahmud ile Melek Hâtûn un terekelerinden olmak üzere ber vech-i menasiha-imezbûra kırk sehm hisse (silik kısım) mezbûr Üzeyirden bi'l-verase halen taleb ederim deyu ba'de'd-dava vel istihsan olduğu cevabına ber vechi meşruh dört batn üzere fevt olan emvât-ı mezbûrenin kaffe-i terekelerinin kabl'l-kismet bi tariki'l-münasaha bil verase vâdi'il yed olduğu halde müde'ye-i mezbûre Guri Hâtûn 'un mesele-i mezbûre üzerine kırk sehm hisse-i ibrâziyesini hala almayub tereke-i mezkûre meyanında mutebâki hakkı (silik kısım) mutasarrıf olduktan sonra müteveffâ-i evvel mezbûr Mahmud fevt olalı kırk beş ve Melek Hâtûn fevt olalı on beş sene olub müddeti mezbûre içinde müde'ye-i mezbûre Guri Hâtûn dava itmeyerek bilâ gadr sükût etmekle ber minvâli'l-muharrer irsi mute'allik hakkı dava sâkıt olmuşdur deyu sûret-i da'vada îrad eylediği kelimât-ı meşruhası meclîs-i ahkam-ı adliyenin bin altı yüz yetmiş dördüncü maddesi mücibince def (silik kısım) cevab-ı şer'i olmadığı mezbûr Üzeyir ba'den tefhim el-haletü hazihi vad'i yedinin makar ve masraf olduğu müteveffâ-i evvel ve sani Mahmud ve Melek Hâtûn un terekelerinde olmak üzere münasahâ-ı mezkûre üzerine müde'ye-i mezbûre Guri Hâtûn un bi'l-irsi şer'i hakkı olan kırk sehm hisse-i şer'iyesini mezbûreye hala eda ve teslîm ile Üzeyir ilzam olduğunu tescil ve bil iltimas arz ve i'lâm olundu tahriren fi'l-yevm el-sâlis ve'l işrûn mine'l-mübarek sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Numara 58

Bâ'is-i arz i'lâm oldur ki;

Bidlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahlisinden olub Bidlis vilayeti asâkiri zaptiye birinci taburun birinci bölüğü piyade neferatında müstahdem iken iki doksan altı senesi kânun-i sani hilalinde vefat iden Nu'man bin Abdullah Candarmanın verâseti mahalli mezkûrede sâkinun zevce-i menkuhe-i Metrûkesi Peri bint Musa ve anası Rinde ibnet-i Abdi ve sulbî sağîr oğlu Salih'e munhasır olup müteveffâ-i mezkûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aherân olmadığı inde'ş-şer'i-l-enver zahîr ve verâseti vechi mezkûr üzere sabit ve mutahakkık olmağla ol ki vâkiu'l-hâldir huzûr-ı âlilerine arz ve i'lâm olundu el-emru limmen lehu'l-emr tahriren fi'l-yevmi'l-rabi' ve 'işrûn min saferi'l mübarek li sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf.

[119] Numara 59

Ma'rûz-ı dâ'ileridir ki;

Bitlis'de vâkı' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan altı senesi hilalinde vefat iden Mehmed bin Halil ibn-i (silik kısım) ber vech-i âti verâset iddi'a iden mahalli mezbûr ahlisinden (silik kısım) makulesinden sahib-i 'arzuhal bâ'isu'-i'lâm Kanbo oğlu bin Yartu man kimesne meclîs-i şer'i şerifi lazımu't-teşrifde müteveffâ-i merkûmun (silik kısım) Daş Mahalle eshabından Mehmed Ağa ibn-i İbrahim nâm kimesne muvacesinde üzerine dava ve takrîr-i kalem idup ben müteveffâ-i mezbûr Mehmed'in babası olub bin iki yüz seksen üç senesinde Hizanda Ercilat dâhîlinde kail Aynagöl kasabasında (silik kısım) Vefat iden naibin li-ebeveyn er karındaşı olub babamız er porte ve dedemiz Emin (silik kısım) Ve anâmız ümmi Fatıma binti Ako ve (silik kısım) sabıku'z-zıkr Basarsan Mahallesi olmağla olub müteveffâ-i mezbûrun verâseti müşarünileyh yanık nefis (silik kısım) Edben Kanber Mahallesinde sâkine anası Keliminet Gördüm Hâtûn ile li-eben (silik kısım) olmamla 'asbet (silik kısım) olub bizden gayri varis ve terekesine müstehak olmağla olmamağla mevrûsumuz müteveffâ-i mezbûr Mehmed'in hayatında işbu (silik kısım) mezbûr Mehmed Ağa zimmetinde ciheti-i feraizde alacak misillü olan otuz gurusunu mezbûr Mehmed Ağa ve bâ kabul ümeninde el-istikamet itmekle meblağ-ı merkûm otuz guruşu benimle anası mezbûre Güllü Hâtûn un sülüs hissesi olan on guruşu ba'de'l-ihraç meblağ-ı mezkûrun bakisi olub benim hisse-i ibrisime isabet iden sülûsan olan yirmi guruşu mezbûr mezkûr Mehmed Ağadan bi'l-verase talebi derim. Sual olunub bana eda ve teslîm tembih olunmak muradımdır deyu ba'de dava ve'l-istintah olduğu cevabında müteveffâ-i merkûm Mehmed'e cihet-i mezkûreden meblağ-ı mezkûr otuz guruş deyni olduğunu tav'an ikrar ve itiraf idup lâkin müdde-i mezbûr 'İsa'nın ber minval-i muharrer verâset medhalesini ba'de'l-inkar müdde'i-i mezbûr 'İsa'dan ber vechi meşruh müdde'asına mutabık yeniden taleb olundukda 'udu'l-ahrar bir halden Hersan Mahallesi imamı mele Salih bin Ahmed bin Abdullah ve muhtarı Süleyman bin (silik kısım) bin İsmâ'il nâm kimesne kimesneler li ecli'ş-şehâde meclîs-i şer'ide hazıran olub istişhade olunduklarından fi'l-hakika işbu müdde'i 'İsa müteveffâ-i mezbûr Mehmed'in babası maktul Halil ile li-ebeveyn er karındaşlar olub babaları ismi Porto v dedeleri ismi (silik kısım) Ve anaları ismi Fatıma binti Ako (silik kısım) Zıkr olunan Hersan Mahallesi olub (silik kısım) müteveffâ-i mezbûr Mehmed'in verâseti nefis-i Bursa'da (silik kısım) Mahallesinde sâkin anası Gül Hâtûn ile min haysu'l-'ukubeti'ni (silik kısım) müdde'i-i mezbûr 'İsa'ya mahzura ve bunlardan gayri varisi ve terekesine müstehhak ühra olmadığı malumumuzdur. Biz bu hali arz ve bu vecihle şahidleriz. Şehadet dahî ideriz deyu her biri eday-i şehadet-i şer'iyye ettiklerinden sonra i'la ve intihab olunan kimesnelerden varakayı mahsusa şer' ve ba'dehu 'alenen lede't-tezkiye şâhidân-ı mezbûrânın 'adl ve makbu'l-şehadet idükleri Kızıl Mescid Mahalle imamı Abdullah Efendi ibn-i Mahmud Haczâde ve Muhtar İshak efendi ibn-i (silik kısım) ve ihtiyar meclîsinden İskân Ağa ibn-i Halid Ağa Silahdarzâde ve Yusuf Ağa ibn-i İsmâ'il Ağa Şefkatlizâde ve Süleyman Efendi ibn-i Mehmed Efendi ve diğer neferi mezkûr ihbarlarıyla zahîr olmağla şehadetleri makbul olmağın muhasebesiyle ba'de'l-kelam (silik kısım) vâkı'u'l-haldir. (silik kısım) huzûr-ı âlilerine arz ve i'lâm olundu el-emru limmen lehu'l-emr tahriren fi'l-yevmi'l-rabi' min rabi'u'l- evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'de'l-elf.

[120] Numara 60

Bidlisde vâki' Kızıl Mescid Mahallesi ahlisinden iken bundan akdem vefat iden ibn-i Ahmed cundi ibn-i Abdullah'ın sulbî sağır oğlu Mustafa ve sağîre kızı Gülgin'in tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'iden bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle hizmet-i vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin ihbarlarıyla 'inde'-ş- şer' (silik kısım) sâbit ve mutehakkık olan sağîrân-ı mezbûrânın li-ebeveyn emilleri İşbu bâ'isu'l-kitap Boyranlızâde Allahverdi ibn-i (silik kısım) sağîrân-ı mezbûrânın vakti rüşd ve sadâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbeli'-ş-şer'iden vâsi nasb ve ta'yîn olundukda ol dâhî ber vechi muharrer vesaye-i mezbûray-ı kabul ve hizmeti لازمelerini kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm edildikleri sağîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyaçla muhtaç oldukları ve zikri âti meblağ dâhî kadar ma'ruf iduğu kezalik muslihun-i mezbûrun ihbarlarıyla zahîr olmağla dâhî mezbûrun talebiyle babalarından mevrûs mallarından olmak üzere (silik kısım) i'tibaren beherine be-her yevm birer guruşdan cem'en iki guruş nafaka ve kisve bahâ farz ve takdir olunub meblağ-ı mefrûzun mezkûr-u sağîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve baha vesair levazım zaruriyetlerine harç ve sarfa ve ledel iktiza (silik kısım) ve 'inde'l zafer mezbûrânın mallarına rucu'a kibel-i şer'iden vâsiyi mezbûr Allahverdi'ye izn verilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'sâni min Rebi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'îye kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve Mübâşir Mehmed Ağa ve zabıt Osman Çavuş ve gayrihum

Numara 61

Bidlisde vâki' Kalu Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Muharem'u-l haramın hilalinde vefat iden Abdu'r-rezzak bin Busi'nin verâseti sulbî sağır oğulları Remo ve Dursun'a isabeti tahakkukundan sonra sığaranı mezbûrânın ceddeleri olub ve kibel-i şer'ide mensûb vâsileri olan Nadire bint-i Feyzo Nâm hâtûn un taleb ve ma'rifet-i ve ma'rifet-i şer' ile tahrir olunan tereke-i mütevefa-i mezbûradır ki ber vechi zikr olunur tahriren fi'l-yevm el-sâlis ve'l işrûn min safer'il mübarek sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Yatak Kat	3	15
Tüfenk	1	30
Hançer	1	20
Kazançe	1	30
Lenger	1	6
Sahan	2	4
Tava	1	10
Hamam taşı	1	2
Su Tası	1	1
Kazançe	1	4

Satur	1	6
Dehre	1	5
Kazma	1	5
Diğer Hançer	1	5
Kama Namlısı	1	2
Maşa	1	2
Tencere (silik kısım)	1	1
Sanduk	1	10
Köhne Kilim	1	40
Çulha Çatı	1	30
Belkur Kol	5	40
Hınta Kova	12	70
Döğme Kova	4	35
Oturak Minderi	2	6
Çırpı Yük	4	10
Hatab	4	15
Halur Kiyaki Kömür	1	15
Ufak Kantar	1	10
Nukut mevcut	-	70
Roğan-ı sade	1	6
Hırdavat-ı Menzile	-	30
(silik kısım)	1	50
Şeyhan Kariyeli Ma'dud	-	50
Haştak Kariyeli Ma'dud	-	50
Diğer Keçi Merkûmda	1	-
Mahalli Mezbûrede Vakî' Hane Fevkâni Otağ Eyvan :1 ve Ravak Adet:1 Tavla Adet:1		
Eyvan... Adet:1 ve Menzil Adet:1 Yekun Hane		3500 Guruş
[121]Yekün		
		4570
Resm-i Adi: 114,10 Kaydiye: 7 Varaka Bahas-ı 3		124,10
Baki taksîm beyne'l-verese		4445,30
Hisse-i ibn-i sağîr Remo		2222,35
Hisse-i ibn-i sağîr Dursun		2222,35

Bâla'da mezkûr defter-i kassan vech üzere sağîrân-ı mezbûranın hisseleri olan dört bin dört yüz kırk beş gurus otuz para li ecli'l-edan mezbûranın ceddeleri olub kibel-i şer'idan bâ hücceti şer'iyeye vâsiye-i mensubeleri olan Nadire bint-i Feyzullah nâm hâtûn'a teslim olunduğu işbu mahalle şerh verildi.

Numara 62

Bidlisde vâki' Kalu Mahallesiinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Muharem'u-l haramın hilalinde vefat iden Abdu'r-rezzak bin Busi'nin sulbî sağîr oğulları Remo ve Dursun'a Tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'idan bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden suğera-i mezbûranın ceddeleri olub emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf ve her vecihle (silik kısım) uhdesinden gelmekle kâdir

idüğü zeyl ve muharrer'u-l esâmi-i müslimin şahadetiyle sâbit ve mutahakkık olan işbu bâ'isu'l-kitap Nadire binti Feyzo Nâm hâtûn suğârayı mezbûranın vakti rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kibelî'ş-şer'iden vâsi nasb ve ta'yîn oldukda mezbûre dâhî ber vechi muharrer vesayete nezareti mezkûreye kabul ve hizmeti لازمelerine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeleri mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevm el-sâlis ve'l işrûn min safer'il mübarek sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'îye kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Ağa ve Mübâşir Mehmed Ağa ve zabıt Osman Çavuş ve gayrihum

Numara 63

Bâ tahrîr-i kasam oldur ki;

Bidlisde vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden olub bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i rebî'u'l-evvel'in beşinci günü vefat iden Mizre bin Halil nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkûhe-i Metrûkesi Bese binti Hamo nâm hâtûn ile sulbî sağîr oğulları dilsiz ve sağîr Şa'ban ve Şemseddin muhızır olduğu bil ihbar inde'ş-şer'i'l-enver zahîr ve mutahakkık oldukdan sonra Sağîrân-ı mezbûranın li-ebeveyn emilleri olub kibel-i şer'iden bâ hüccet-i şer'îye mansub vâsileri İsa bin Halil ve zevce-i mezbûre Bese bint-i Hamo'nun huzûr ve taleb ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyn-el vereseti'l-mezbûre tevzi' ve taksîm kılınan defter-i tereke muteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi ati zikr ve beyan olunur. Tahriren fi'l-yevmi'sâni 'aşer min Rebî'u'l-evvel sene tis'e ve tis'în [122] ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Yatak Kat	1	150
Çul	1	40
Oturak Minder	1	10
Lenger	1	10
Sahan	6	15
Badiye	1	10
Şamdan	1	5
Kazan	1	150
Ufak Şamdan	2	25
Diğer Badiye	1	10
Diğer Lenger	1	10
Maşa	1	3
Köhne Sandık	1	5
Hınta kova	-	100
Dakik Batman	-	1030
(silik kısım) kova	15	120
Pekmez Batman	1	10
(silik kısım) Batman	1	12
Hatap	-	4
Zeydan Mahallesinde ma'lumu'l-hudut tahtani bir bab oda ve tahtani bir bab matbahı		

havi bir bab mülk menzîl		1000
Bâ (silik kısım) Ali'nin oğlu Bişarda olan bâ senede matlubat-ı		107
Cebusi Kendilli Sefer veledi (silik kısım) olan bâ senede matlubat-ı		400
Şirvanlı Osman bin (silik kısım) olan bâ senede matlubat-ı		107
(silik kısım) Muharrem'in olan matlubatt-ı		100
Konaklı İsa bin Musa ve Biraderi (silik kısım) bâ senede olan matlubat-ı		100
Varakanlı Şeyh Hasanda olan bâ senede matlubat-ı		205
Şeyh Velili Şeyhonun olan bâ senede matlubat-ı		215
Nivanlı İsmail bin İbrahim'de olan bâ senede matlubat-ı		50
Bulanıklı Kirkor veledi Mizari bâ senede olan matlubat-ı		107
Şeyh Velili Tonorop veledi Nikko'nun olan bâ senede matlubat-ı		301
Nivanlı Sofi Haydarda bâ senede olan matlubat-ı		100
Margert veledi Canokta olan matlubat-ı		60
Alifanlı Kaloda olan bâ defter matlubat-ı		6
Yekün		
El-eşya ve senedât		3910
Resm-i Adi: 97,20	Kaydiye: 6	Varaka Bahas-ı: 3
		106,20
Bâki et-taksîm beyne'l-verese		3803,20

Numara 64

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesiinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesinde vefat iden Mirza ibn-i Halil'in sulbî sağır oğulları dilsiz ve sağır Şa'ban ve Şemseddin'in tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'iden bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle vesayet uhdesinde gelmeğe kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin ihbarlarıyla 'inde'-ş- şer'i'l-li sâbit ve mutehakkak olan sağırân-ı mezbûranın li-ebeveyn emilleri işbu bâ'isu'l-kitap İsa bin Halil sağırân-ı mezbûrânın vakti rüşd ve sadâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i ş-şer'iden vâsi nasb ve ta'yîn olunduktan sonra merkûm dâhî ber vechi muharrer vesayet-i mezkûrey-ı kabul ve hizmeti lazımlerini kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeğin mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi-l hamis 'aşara min Rebi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'ie kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve Mübâşir Mehmed Ağa ve zabıt Osman Çavuş ve gayrihum

[123] Numara 65

Bâ'is-i 'arz ve i'lâm oldur ki;

Bidlis vilayeti celilesinde müstahdem asâkir-i zabtiye birinci (silik kısım) ikinci bölüğü yüzbaşısı olub bin iki yüz doksan altı sene-i rumî kanun-i saninin yirmi ikinci gününde vefat iden Daş Mahalle ahlisinden Arif Ağa ibn-i Ahmed Ağa ibn-i Abdullah ber vech-i âti vâsilerinden olduğunu iddi'a iden Zeydan Mahallesi sâkinlerinden 'asâkir-i merkûme kâtibi sâhib-i 'arzuhal bâ'isu'l-i'lâm İsmâ'il Efendi ibn-i Mehmed Efendi meclîs-i şer'-i şerîfde müteveffâ-i mumâileyhin Bidlisde

mahalli merkûmde sinn-i vefatında zahîrde verase-i masraf ve masrufesi olmayup kaffe-i terekesi alây-ı mezkûr beyt-ül mal sandığına ait verilmiş olmak za'amıyla tereke-i müteveffâ-i mumaileyhe bi'l-emân kabz idub ve ihvâ-ileyh olmağla kibel-i şer'-i şerîfden dâhî ber vechi cali-i husumet verese-i sevab-ı me'zûn olan alay-ı mezkûr idâre emîni rif'atlu Abdullah Efendi ibn-i Ali Efendi muvacehesinde müteveffâ-i mumaileyhe Arif Ağa ibn-i Ahmed Ağa ibn-i Abdullah hayatında ve sene-i merkûm kanun-i saninin On yedinci günü tarihiyle muverreh ve kendi imza ve mühriyle mûmza ve mahtum bir kıt'a masnun senedi mûcibince malımdan ahza ve istikraza ve kabul ve umûruna harfle atılan eylediği bin doksan dokuz gurus fiyat-ı hakİKasıyla ma'suşe meblağ hâla zimmetinde alacak hakkım olub meblağ-ı mezbûru bana kablu'l-eda ve'l-ifa (silik kısım) itmekle sual olunub fiyat-ı hakİKasıyla meblâğ-ı mezkûr bin doksan dokuz gurus vazı'u'l-yed olduğu müteveffâ-i mûmaileyhin tereke-i vafiyesinden bana eda ve teslim emin-i mûmaileyh Abdullah Efendi'ye tebeyyûn olunmak mûradımdır deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâh ol dâhî cevabında müteveffâ-i mûmaileyhin tereke-i terekesine ber vechi muharrer bi'l-eman vaz'i yed'ini ikrârına ma'da mudde'asını bi'l-emane ba'de'l-inkâr mudde'i-i mezbûr İsmâ'il Efendi ber vechi meşrûh mudde'asını her biri 'adl ve makbûlu's-şehâde idüklerini mûmaileyh Abdullah Efendi tasdik ve tahkik eylediği alây-ı mezkûrun süvâr-i üçüncü bölüğü ikinci çavuş Mir Hüseyin bin Hüseyin bin Abdullah ve piyâde birinci bölüğün neferi Ali bin Abdullah bin İbrahim nâmun kimesneler şahadetleriyle bâ müvacehe ber vechi şer'-i ba'de'l-ısbât ve'l-hilâf ve'l-hükm ve'l- (silik kısım) vâki'u'l-hal tescil ve bi'l-iltimas i'lâm olundu el-emru limen lhu'l-emr ff'l-yevm et-tasi'-i 'aşara min Rebi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'de'l-elf

Numara 66

Bidlise tabi' Nahya nahiyesinde vâki' Olaki Ulya kariyesinde sâkin ve zâtı bi'l-ma'rife't-ı şer'ıye 'ârifân olan muhtâr Süleyman bin Resul ve zâptiye Osman bin Hızır takrîrlarıyla ma'ruf olan işbu bâ'ise't-tul vâsika Hâtûno bint-i Mahmud nâm hâtûn meclîs-i şer'ı şerîfde mezbûrenin ber vechi kariye-i mezkûre ahlisinden ve rençber makulesinden Osman bin Toto nâm kimesne mahzarında üzerine dava ve takrîr-i kelâm idub mezbûr Osman bundan akdem bir (silik kısım) olmak üzere üç yüz gurus mihri müeccel tesmiyesiyle beni tezvîc ve duhûl ve tarafımdan mâni' olmaksızın müddeti medide beynimizde her vecihle halvet-i sahiha-yı şer'ıye ve mutavaat bulunmuş ki zevcem mezbûr Bekir'e vâsıl olmayub hafı vâsıl olur ihtimaliyle bî ihtiyâr teahuru da'va etmişdim Lâkin zevcem mezbûr aynime vusule kudreti olmayub hala ben (silik kısım) Olmamla micebi şer'-i (silik kısım) taleb iderim dedikde lede-sual mezbûr Osman dâhi cevabında müdde'i-i mezbûre hâtûno ber vechi muharrer üç yüz gurus mihri müeccel istemesiyle ber vechi medhul bahası olub tarafından mâni' olunmaksızın beynlerinde sahiha-i şer'ıye (silik kısım) bulunduğu tev'an İkrâr ve i'tirâf idub lakin zevcesi müdde'ıye-i mezbûre hâtûn o müddet-i merkûmede vusul ve isabet eylediğini dava ve mezbûre dâhi inkâr itmekle husus-ı mezbûr için evvela (silik kısım) [124] leri lede sual takatdan oldukları ihbar olunan Hersân ve Kızıl Mescid Mahalleleri sâkinlerinden Mameleketine bint-i İshak ve Amine bint-i İsa nâm iki nefer hâtunlara müdde'i-yi mezbûre irae olundukda anlar dâhi ba'de' nazar mezbûre hâtuno el-yevm bikr olduğunu her biri ihbâr ittiklerinden sonra suret-i mezbûrede ibtida vusul-ı ihtimaliyle kat'a lil 'uzr zevce-i mezbûre yevmu husumetden sene-i kameriyeyle bir sene kemile-i te'cîl olunmakla muhtaç

olunmağla mezbûr Osman tarîh-i kitaptan bir sene tamamına degin cânib-i şer'-i şerifde te'cil ve (silik kısım) itaat ve mutavaatina zevcesi müdde'ye-i mezbûre hâtunoya beyinne olunmağıyla mâ vakî'a bi taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'sâni 'aşara min şehri Rabi'ul sani sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf.

Numara 67

Bidlis'de vâki' Lumsî Mahallesi ahlisinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesi şehir-i Cemâzivu'l-evvelin hilalinde vefat iden Abdu'r-rezzak ibn-i Murtaza bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Gülçin binti Selam nâm hâtun ile sulbî sağır oğlu Ömer ve sağîre kızları Medine ve İffet'e münhasıra ba'de kable'l-kısmet sağır mezbûr Ömer dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Gülçin ve li-ebeveyn kız karındaşları mezbûratân Medine ve İffet'e münhasıra ba'de kable'l-kısmet mezbûre Medine dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Gülçin ve li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre İffet'e münhasıra (silik kısım) muhkemu'l-menasihi'l-şer'iyeyi sekiz yüz sehinden olub siham-ı mezbûreden iki yüz doksan altı sehim mezbûre Gülçin Hâtûn a beş yüz dört sehim dâhî mezbûre İffet'e tahkikden sonra sağre-i mezbûre İffet'in bâ hüccet-i şer'iyeyi tesviye-i umûruna mensub ve vâsiyesi olub (silik kısım) mahalle-i mezbûreli İsmâ'il bin Ahmed ve Şeyho bin Şa'ban nâm kimesneler tasrifleriyle masraf olan mezbûre Gülçin Hâtûn meclîs-i şer'-i şerifde bil verase ve bi'l-asale ve bi'l-evsaye ikrar ve takrîr-i kelâm idub mahalli mezbûrede vâki' tarafeyni Üzeyir bin (silik kısım) ibn-i Emin menzîl ve tarafeyni tarîk-i 'amm ile mahdûd olub fevkâni bir ve tahtâni bir bâb harâba müteveccih olması ve bir mikdar suvayla ittisalında kâin nisf bağçe mevrûsumuz müteveffâ-yi mezbûrun ile'l-vefat taht-ı temlîk ve tasarrufunda ve ba'dehu vefat (silik kısım) menasihe benimle vâsisi olduğum kızı sağîre-i mezbûre İffete mevrûs olduktan sonra ben ma'a nisf bağçe-i menzîl mahdûd-u mezkûrdan ber vechi menâsihe irsen mutasarrıf olduğum iki yüz doksan altı sehm hisse-i şâyi'amı bi'l-asale ahara bey' murad itmemele sağîra-i mezbûrenin menâsiha-i mezbûre üzerine beş yüz dört sehm hisse-i şâyi'ası ifraz olundığı sûretde intifa' lâkin ölesiye hakkından başka semenine noksan tari menâfi'den hali kalacağı gibi hasılı dâhî i' marına vefâ itmeyeceğinden mâ'da sağîre-i mezbûre nafaka ve kisve dâhî eşeddi ihtiyaçla muhtaç olduğundan sağîre-i mezbûranın ma'a nisf bağçe menzîl mahdûd-u mezkûrda be tariku'-menasihe beş yüz dört sehm hisse-i şâyi'ası dâhî benim hisse-i şâyi'a-i mezkûrem olan iki yüz doksan altı sehimle semene (silik kısım) ma'an bey' olunub semeni istirbah olunmak sağîre-i mezbûre hakkında her vecihle evlâ ve enfa' olmağla ol vecihle ma'an bey' ve istirbah kibel-i şer'iden bana izin verilmek bi'l-vesaye matlubumdur didikde hakikat-ı hal dâhî mezbûrenin takrîr-i meşruha nemutâbık ve nefsü'l-ahire dâhî muvafık idüğü zeyl-i hüccetde muharreru'l-esami-i müslimin ihbarlarıyla mutahakkık olmağla ma'a nisf bağçe menzîl-i mahdûd mezkûr (silik kısım) sağîre-i mezbûrenin beş yüz dört sehm hisse-i şâyi'ası kendü hissesi ile ma'an semen-i misline ve semenini dâhî istirbah vâsi-i mezbûre Gülçin Hâtûn kabul şer'iden izin verilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi'l-evvel min Rabi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf.

[125] Numara 68

Zikr-i âti hususen mahallinde ketb ve tahrir-i birle bi'l-iltimas beyan-ı şeri'at-ı garradan irsal olunan katip Mehmed Efendi Bidlis'de Hersan Mahallesinde kâin Tosunzade Abdu'r-rezzak Ağa'nın hanesine varıb zeyl-i kitabta muharreru'l-esami-i müslimin mesfurlarının inde'l-îcab meclîs-i şer'i Muş kasabasında vâki' Menar Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz seksen sekiz senesi hilalinde vefat iden Osman Ağa ibn-i (silik kısım) Ahmed'in verâseti mezkûr Muş'ta sâkine zevce-i menkuhe-i metrûkesi Hazare ibnet-i Yusuf ve Sadri kebîre kızları olub Bidlis'de sâkine İncü ile Muş'da sâkine Mircane münhasıra ba'dehu kable'l-kismet mezbûre Hazare dâhî fevt olub verâseti sulbîye kebîre kızı mezbûratan İncü ile Mircan'a münhasıra ba'da mâ mezbûre Mircane fevt olub verâseti zevc-i Metrûk İsa bin (silik kısım) ve sadriye kebîre kızı (silik kısım) münhasıra olduğu zahîre mutahakkık olduktan sonra verâseti mezbûre olub (silik kısım) mahalli mezbûrda (silik kısım) Ahmed Efendi (silik kısım) Ağa ve Mehmed ibn-i İbrahim nâm kimesneler tasdikleriyle ma'arrrefe olan mezbûre İnci Hâtûn batn-ı evvel ve sani (silik kısım) Osman (silik kısım) ve Mercan'ın (silik kısım) tarlalarına müstakilen (silik kısım) mutehakkık bâ'isu'l-vesika mezbûr Ali mahzarında bil-verase ikrar ve takrîr-i kelim idub (silik kısım) müteveffâ-i emvali merkûmelerin ber vechi mûktakil kaffe-i terekeleri (silik kısım) akar ve menkul olub (silik kısım) mezbûr İsa Ağa bi'l-verase müstakil zapt ve vad'i yed eder olmağla baba ve anam mevrûsumuz müteveffâ-i merkûmların terekelerinden ber vechi mûnsaha hisse-i irsiyetimi mezbûr İsa Ağa'ya bi'l-verase taleb ederim deyu tasaddi' eylediğim da'vamdan (silik kısım) mesalihi şerâid-i sıhhat sulh-i havi mevâki' mikdara ari ala tarik-i şer'i müteveffâ-i merkûmların nukud ve akarlarından hisse-i iryeme isabet idenden (silik kısım) olan otuz adet yüzlük mecidi altun üzerine rızamla mezbûr İsa Ağa ile ile bi'l-verase sulh olduğunda olduğu sulh-ı mezkûr ba'de'l-kabul mezbûr İsa Ağa bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr otuz adet yüzlük mecidi altunu meclîs-i sulhdan kable'l (silik kısım) tamamen ve kamilen vâki' ve teslîm eyledikde ben dâhî yedinden bi'l-verase vel-kemal ahz ve kabz eyledim fîmâ ba'd baba ve anam ve mevrûsumuz müteveffâ-i merkûmların kalil (silik kısım) ve sağîr nukud arыз ve akar ve menkul ma'lum ve mechul bi'l-cümle ismi mal itlak olunur terekelerine ve hukuk-ı mîras müte'allik da'aviden mezbûr İsa Ağa'nın zimetini ibrâ-i 'am sulhi şer'i ile bi'l-verase ibrâ ve iskad eylediğimde ol dâhî (silik kısım) olan bede'l-i sulh merkûm otuz adet yüzlük mecidi altunun istirdadına ve cemi' hukuk-ı mîrasa mte'llik kaffe-i mutalibatdan benim zimmet-i ibrâ ve iskat ve her birimiz ber vechi muharrer aherin ibrâsını kabul eyledik deyu tarafeynin ikrar ve takrîr ta'yînini katib-i mümaileyh mahallinde ketb ve tahrir ve ma'en emnâ-i şer'le gelub meclîs-i şer'i 'ali vuku' inha ve takriben etmeğin mâ vaka'a bi'l-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-işrun min Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf.

Numara 69

Bidlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i Sâferu'l-Hayr'in on birinci gününde vefât iden Nebicanzâde Mehmed Beşir Efendi ibn-i Hasan Ağa ibn-i Abdullah'ın zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Aişe Hâtûn dan mütevellid olan sulbîye-i sağîre kızları Hezare ve Cevahir ve diğer zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Hanife Hâtûn dan mütevellidler sulbî sağîr oğulları Şakir ile

Şemseddin'in tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'iden bir vâsi nasbı lâzım ve mühim olduğundan emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub hidmet-i vesayet uhdesinde gelmeğe kâdir iduğu ihbâr olunan li-ebeveyn emmileri Abdu'r-rezzak ibn-i Hasan Ağa [126] sağîre merkûme tesviye-i umûrlarına bundan vâsi diger li-ebeveyn emmileri Mustafa dâhî hasebince nazır nasb ve ta'yîn olunarak ol vecihle bir kıt'a sıhhat (silik kısım) dâhî verilmiş isede ancak sağîre-i mezbûranlardan Şemseddin'in tesviye-i umûrlarına anaları mezbûre Hanife Hâtûn vâsi ve (silik kısım) bin Yakub dâhî kezalik ber vechi hasb-i nazır nasb ve ta'yîn olunması daha elzem ve sağîrân-ı mezbûrân haklarında enfa' ve evlâ olacağı olmağla ol vecihle zevce-i mezbûre Aişe Hâtûn dan mütevellid sağîrân-ı mezbûratan Hezar ve Cevahirin tesviye-i umûrlarına kel evvel emmileri mezbûr Abdu'r-rezzak ve sağîrân-ı mezbûrân Şakir ile Şemseddin dâhî tesviye-i umûrlarına anaları mezbûre Hanife Hâtûn vâsi ve mezkûr Papiran ibn-i Yakup ber vechi meşruh nazır kılındıktan sonra cümlesine dâhî mezbûr Mustafa kibel-i şer'ide nazır nasb ve ta'yîn kılındıktan kılınmak anlar dâhî ber minval-i muharrer ve sabit ve nezaret-i hizmetleri kavlı ve merasimini kema yenbeği ifâ taahhud ettikleri vâki'u'l-hal ve bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-işrun şehr-i Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf.

Numara 70

Bâ'is ve 'arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden ve Asâkkir-i zaptiye Birinci taburun piyade ikinci bölüğün neferatında müstahdem iken bin iki yüz doksan altı kanun-i sani hilalında vefat iden Şa'ban bin Polad Bin Abdullah nâm zabitanın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Nanu ibnet-i Mustafa ve anası Danu ibnet-i Abdurrahman ile sulbî kebîr oğulları Abdulkerim ve Abdul (silik kısım) ve sulbîye-i kebîre kızı Hacer ve sağîre kızları Selvi ve Senem ve Melek ve Zeyno ve Medviye münhasıra olub müteveffâ-i mezbûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aherân olmadığı inde'ş-şer'i-l-enver zahîr ve verâseti vechi manzur üzere sabit ve mutahakkak olmağla ol ki vâki'u'l-hâldir arz ve i'lâm olundu tahriren fi'l-yevmi'l-işrun min Rabi'u'l-âhir sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf.

Numara 71

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden sâkinlerinden iken iki yüz doksan altı senesi hilalında vefat iden Şa'ban bin Polad'ın sulbîye-i sağîre kızları Selvi ve Senem ve Melek ve Zeyneb ve Medviye tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'iden bir vâsi nasbı lâzım ve mühim olduğundan emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle vesayet uhdesinde gelmeğe kâdir iduğu zetl-i vesikada muharrer ile sami'i müslimin ihbarlarıyla inde'ş-şer'i-l-enver zahîr ve mutahakkık olan sağîrât-ı mezbûrâtın ceddeleri olan bâ'isü'l-kitab Diner ibnet-i İndellah sağîrât-ı mezbûrân Selvi ve Senem ve Melek ve Zeyneb ve Medviye'nin vakti rüşd ve sedâdlarına değin kıbeli'ş-şer'i şerifden vâsi nasb ve ta'yîn buyruldukda merkûmeler dâhî ber vechi muharrer vesayet-i mezbûreye kabul ve hizmeti lazimelerine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeleri mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. tahriren fi'l-yevm el-hamis işrûn min şehr-i Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'îye kâtibi Mehmed efendi ve Mübâşir Mehmed efendi ve muhızır efendi ve zabıt Osman Çavuş ve gayrihum

[127] Numara72

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesi hilalında vefat iden Haydar bin (silik kısım) bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Hayriye İbnet-i Derviş (silik kısım) ve li-ebeveyn er karındaşı Cuma'ya münhasıra olduğu inde'ş-şer'il-sâbit ve mütahakkık olduktan sonra verese-i merkûmdan mezkûrân Musa meclîs-i şer'î şerifde kezalik verese-i merkûmeden olub zâtî Mehmed Ağa bin İbrahim ve Mahzar Mehmed Efendi bin Molla Abdurrahman'ın ta'rifleriyle mu'arrefe olan ba'isetü'l-kitab zevce-i mezbûre Hayriye Hâtûn müvacehesinde (silik kısım) karındaşım ve mevrûsumuz müteveffâ-i mezbûr Haydar hayatında bin iki yüz doksan sekiz senesinde ba'zı (silik kısım) bulunduğu ebna ve müteveffâ-i mezbûran (silik kısım) olan Galib 'ani'l-meclîs-i i'azz er karındaşı mezbûr Mehmed nâm kimesneyi Bidlis'e götürmüş olduğu kırk re's keçi ve koyundan beherini ikişer buçuk mecediyeyi uhra bey' ile esmânı olan cem'en 68 adet sîm mecediyeyi zevce-i mezbûre (silik kısım) 'ye teslîm edildikde ol dâhî yedinden ahz ve kabul eyledikinde çend gûne mururunda mezbûre Haydar karye kuyusundan gelüb akabinde vefat eylediginde meblağ-ı merkûm 68 adet sîm mecediyeyi müteveffâ-i mezkurenin henüz yanında kalmış ve mezkûr Kürd Mirza Mehmed müteveffâ-i mezbûrun şer'îki bulunmak münasebetiyle zikr olunan keçi ve koyun esmanı olarak mezbûre teslîm eylediği salihü'z-zikr seksen adet sim mecediyeyi müteveffâ-i mezbûrenin malı demek olacağından benimle mezbûre mevrûs olmağla sual olunub iş bu Kürd Mirza Mehmed'in koyun ve keçileri esmanından olarak makbûz üzre meblağ dokuz adet merkûm seksen sîm mecediye müteveffâ-i mezbûrun terekesinden olmak üzere mezbûrenin ribi' hissesinden ma'da bana mevrûs olması lazım gelen ve adet-i merkûmun dokuz adet merkûmun sülüs-ü erba'ı olan altmış adet sîm mecediyeyi kendisine teslîm mezbûre Hayriye Hâtûn cebren olmak matlubumuzdur deyu kelimat-ı meşruhasyle tasadî' eylediği da'vasında hasm-ı şer'î olacağından aşka kelimat-ı meşruhası dâhi bi'l-vucuh mütevecih ve iltifata şayi'an olmayub ve hususu merkûm için mezbûre Hayriye Hâtûn sual dâhî tevcih itmeyeceği kendisine ba'de't-tefhim ber vechi meşruh da'vayı mezkuresi ile mezbûre Hire Hâtûn merkûm Musa buyu'-u şer'î mu'arefeden men' olunduğu tescîl ve bi'l-iltimas i'lâm olundu tahriren fi'l-yevm el-hamis ve'l-işrûn min Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Numara 73

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dörd senesi hilalında vefat iden Pamukçu esnafından Abdulsamed oğlu (silik kısım) Bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkeleri Guri ibnet-i Halo ve Keşme İbnet-i Süleyman nâm hâtûn lar ile sulbî kebir oğlu Ömer'e münhasıra ve tashihi-i

mesele-i mîrasları on altı sehinden olup sihâm-ı mezbûreden birer cem'en iki sehmin zevcetan mezbûratân Guri ile Keşme'ye on dörder sehîm dâhî oğlu mezbûr Ömer'e isabeti tahakkundan sonra verese-i merkûmdan bâ'isu'l-i'lâm ibn-il mezbûr Ömer Meclîs-i şer'-i şerifde mahalli mezbûre ahlisinden olup bin iki yüz doksan sekiz senesi şehir-i muharremu'l-harami ortasında vefat iden Mir Ahurzade Mustafa bin Derviş Hasan bin Abdullah'ın veresesinden olup tereke-i vâkiyesine bi'l-verase vadi' yedleri zahîr (silik kısım) olan zat mahalli mezbûreyi molla Musazade Ali Ağa ibn-i Musa ve Reşid Ağa ibn-i Hasan Basri ta'rifleriyle muarrefe zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nadire ibnet-i İbrahim nâm hâtûn ile sulbî kebir oğlu Hasan müvacehelerinde müteveffâ-i sâni mezbûr Mustafa ibn-i Derviş Hasan hayatında mevrûsumuz babası müteveffâ-i evvel mezbûr zımında kezalik hayatında (silik kısım) mecediye yirmi gurus olmak üzere malımdan ve yedinden ahz ve ikraz (silik kısım) Sarf eylediği beş bin gurusdan gayri ez teslim at shhu'l-baki iki bin dört yüz gurus mevrûsum babası müteveffâ-i evvel mezbûr Hamza'nın müteveffâ-i sâni mezbûr Mustafa zimmetinde alacak hakkı olup müteveffâ-i sâni mezbûr Mustafa hayatında meblağ-ı mutabık-ı merkûm iki bin dört yüz gurus (silik kısım) mezkûrdan müteveffâ-i evvel mezbûr Hamza dâhî olduğu mahzarı şuhutda ikrar-ı kat'i ile tav'en ikrar ve i'tiraf dâhî idüb kable'l-eda ve ifa mezbûran Hamza ve Mustafa müte'akiben vefat eylediklerinden meblağ-ı mutabık-ı merkûm (silik kısım) zevce-i menkuhe-i metrûkeleri mezbûratan Guri ve Keşme mevrûs olmağla meblağ-ı mutabık merkûm iki bin dört yüz gurus hisseli mîrasımız olan tashih-i mezkûr (silik kısım) ve benim hisseme isabet etmegün lazım gelen iki bin dört yüz gurus mevrûsları müteveffâ-i sâni [128] mezbûr Mustafa'nın vadi'u'l-yed olundukları terekesi vafiyesinden olmak üzere bana hala eda ve teslim verese-i mezbûran Nadire Hâtûn ile Hasandan her birine kibeli şer'iden tebbih olunmak bi'l-verase muradıdır deyu ba'de'd-dava-yı ve'l-istintak anlar dâhî cevaplarında müda'i-yi mezbûr müteveffâ-i evvel mezbûr Hamza'nın oğlu ve ber vechi muharrer verâseti olduğunu ve mevrûsları müteveffâ-i sâni mezbûr Mustafa'nın tereke-i vafiyesine bi'l-verase vad'i-yedlerimi ikrar ve i'tiraf edikleri müda'i mezbûr Ömer'in müddeası inkar etmeleriyle müda'i mezbûr Ömer ber vechi meşruh ikrar-ı kat'i mezkûr müde'asını olan her biri mahallinden intihab olunan kimesnelere bâ varak mahsus ve ba'de alenen lede tezkire adl ve makbul el-şehade iddukleri İbrahim Ağa bin Bilal (silik kısım) nefer-i muzâkir ihbarlarıyla zahîr olan mahalli mezbûre ahlisinden bakkal Emin Efendi ve molla Musazade Ali Ağa ibn-i Musa ve esnaf-ı Merkûmdan es'at Ağa bin Hasan nâm kimesneler şehadetleriyle bi'l-muvacehe ba'd'el-isabet ve'l-hulf meblağ-ı mutabık merkûm iki bin dört yüz gurusundan müda'i mezbûr Ömer'e bir mesele-i mezbûre hissesi olan iki bin dört yüz gurus vazî'ül-yed oldukları suretleri müteveffâ-i sâni mezbûr Mustafa'nın terekesinden (silik kısım) olmak üzere müda'i mezbûr Ömer'e hala eda ve teslim e verese-i mezbûrân Guri Hâtûn ile Hasandan her birine tembih olunduğu tescil ve (silik kısım) i'lâm olundu tahriren fi'l-yevm el-hamis işrûn min Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Numara 74

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesi Zilhicce-i şerifin yirmi birinci günü vefat iden El-Haci Yahya Ağa ibn-i Arafat'ın ibn-i Yusuf'un verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Gülşah ibnet-i Ahmed ve anası Didare bint-i Cafer ve sulbî kebir oğulları Mahmud ve Hüseyin ve İbrahim

ve İsmail ve sağır oğulları Hasan ve Arif ve sadrı kebîre kızı olub (silik kısım) sâkine Yadigar ile sağîre kızları Cevahir ve esmer'e münhasıra olacağı bila ihbar 'inde'ş-şer'i'l-enver zahîr ve mutahakkık oldukdan sonra sığarların tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'îye mensub vâsileri Abdulkadir Efendi bin İshak Efendi ve zatları Yusuf Ağa ibn-i İsmail Ağa ve mezbûr Mehmed Efendi ibn-i Molla Abdurrahman ta'rifleriyle ma'rif olan zevce-i mezbûr Gülşah ve mezbûre Didare Hâtûn lar tarafından zikr-i ati hususunda vekil olundıkları zati mezbûreleri bi'l-ma'rufu'l-şer'i arif olan ma'rifân-ı mezbûran ihbarlarıyla zahîr olan mezbûr Gülşah Hâtûn un oğlu mezbûr Mahmud ve mezbûre Didare Hâtûn un dâhî oğlu receb ve kebîre-i mezbûre Yadigar'ın dâhî (silik kısım) hisse-i irsiyesi hıfz-ı vâsi (silik kısım) nasb ta'yîn kılınan Abdulcabbar ibn-i Mehmed Efendinin taleb ve ma'rifetleri ve ma'ruf-ı şer'î ile (silik kısım) ve beyne'l-verâseti'l-mezbûre tevzi' ve taksîm kılınan defterler müteveffâ-i mezbûr terekesi ber vechi (silik kısım) zikr ve beyan olunur tahriren fi'l-yevm el-hamis işrûn min Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Basma kelim-ı kadîm	1	20
(silik kısım)	5	300
Oturak minderi	6	80
Duvar yastığı	4	80
Sarbalıç	1	10
Köhne soba ma'a taht	1	30
Kebir endame	1	20
Tav'-ı mutekalleme	1	100
Halı seccade	1	20
Yeşil sanduk	1	40
Şalı kırmızı bez	4	40
Vani siyah aba	12	5
Kışlık vezne	4	15
Kebir bağunuk?	3	60
Makad-ı mevcut	1	17
Kağıd makası	1	5
Kahve takımı pirinç	1	20
Kanlası?	1	5
Köhne seccade	1	5
Köhne şal ve fes	3	40
Köhne kürk	1	120
Çuha şalvar	1	40
Entari basma	1	10
Köhne sanduk	1	20
Köhne (silik) kürk	1	20
Parkeli kırk şüşe	5	10
Parça kilim	1	10
Kebir şamdan	2	50
Diğer şamdan	1	10
Çubuk	4	40
Diban halı	1	10
Kebir sini	1	100

Yün yastık	2	40	
Yorğan yünden	6	250	
Defi'a yorgan	1	40	
Defi'a yastık	2	30	
Defi'a yorgan	1	30	
Kebir döşek	4	220	
Şemsiye	1	10	
Başlık çuha	1	5	
Sarbalıç	1	10	
Kebir bakır fener	1	10	
Sağır fener	1	8	
Şamdan	1	10	
Sğair altı	1	10	
Şerbet tepsisi	1	10	
Şuşe fener	1	10	
Kebir halı	1	220	
Kilim ve minder	2	30	
Esbî iri	1	40	
Arı kovanı	22	550	
İplik (silik kısım)	5	60	
Başpik şalı	1	30	
Bulgur kolu?	20	80	
Kebir kase	1	5	
Cam tabak	10	20	
Köhne sandık	1	20	
Daf'a bulgur kolu	20	80	[129]
Hamam legeni	1	30	
Lenger	3	30	
Dafi'a sahan	6	50	
Vasad sini	1	40	
El legeni kapaklı	1	20	
(silik kısım)	1	10	
Kebir şuzegi	1	20	
Def'a yarma ve dökme ..	36	137	
Kebir kazan	1	60	
Sağır kazan	1	40	
Sahan bila kapak	13	90	
Kebir teşt	1	70	
Börek tepsisi	1	15	
El barhaç-ı ma'a kaplı	1	20	
Sağır hamam legeni	1	20	
Tava	1	5	
El küreği	1	6	
Daf'a sahan	10	90	
Kuşhane ma'a kapak	2	40	
Şamdan altı	1	5	
Kaplama tabanca	1	80	
(silik kısım)	1	20	

Şuşe fener	1	7
Döşek mazbaliç ve yastık	2	80
Alaca cicim	-	-
Tütün tablası	-	5
(silik kısım) iskemle	1	40
Ambara hınta kol	20	100
(silik kısım)	-	-
İnek	1	100
Keçi	-	-
Duhan-ı denk	684	3990
Hisse sehmine İsabeti	310	1860
Hırdavat-ı menzîliye	-	325
(silik) Tarafından	1	4000
Bu dâhî	2	-
Bu dâhî	3	3300
Bu dâhî	4	3000
Bu dâhî	5	1500
Bu dâhî	6	2500
Bu dâhî	7	2000
Bu dâhî	8	2000
Bu dâhî	9	1500
Bu dâhî	10	1300
Bu dâhî	11	1000
Bu dâhî	12	1000
Bu dâhî	13	1000
Bu dâhî	14	1000
Bu dâhî	15	1000
Bu dâhî	1	3500
Bu dâhî	2	3500
Bu dâhî	3	3000
Bu dâhî	4	3000
Bu dâhî	5	3000
Bu dâhî	6	1500
Bu dâhî	7	1200
Bu dâhî	8	1000
Bu dâhî	9	1000
Bu dâhî	-	800
On iki (silik kısım)	-	8000
(silik kısım) hallı	10	600
(silik kısım) Nısf	-	400
Doksan dokuz dekar icarı	-	5600
Bidlisli Abid Ağa-zade ...	-	7800
Def'a diğer (silik kısım) bir kıt'a senede mücibince kabz olan		3320
Bidlisli derzi Nadir Bey bir kıt'a senede mücibince kabz olan		450
Bidlisli Yusuf Çavuşun bir kıt'a senede mücibince kabz olan		250
Berber abdulcadir bey bir kıt'a senede mücibince kabz olan		297
Honesli Hamza bin Ömer'e bir kıt'a senede mücibince kabz olan		160
Honesli sofî Habib ve Abdulkerim verilen bir kıt'a senede mücibince kabz olan		480

Tabaveş ve Serhat ve biraderi Oha'nın bir kıt'a senede mücibince kabz olan 1675

Yekün	Menkulü'l-eşyası
	124027
Techiz ve tekfin masrafı	441
	123586
Mihr-i zevce-i mezbûre Gülistan hâtûn	900
	122686
Doksan altı ve doksan yedi seneleri emlak vergisiyle âşâr deyini	1584
	121102
Hînî vefatında müteferik masraf	295
	120807
Resmî âdi	3020
	117787
Varak bahası:75 Kaydıyye:189	261
Sahhü'l-baki taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre	118526
Hissei zevce-i mezbûre Gülistan Hâtûn	14690,30
Hisse-i ümmü'l-mezbûre Didare Hâtûn	19587
Hisse-i ibni'l-kebîr Mahmud	11099,30
Hisse-i ibni'l-kebîr Hüseyin	11099,30
Hisse-i ibni'l-kebîr İbrahim	11099,30
Hisse-i ibni'l-kebîr İsmail	11099,30
Hisse-i ibni'l-sağîr Hasan	11099,30
Hisse-i ibni'l-sağîr Arif	11099,30
Hisse-i ibnet-i kebîre Nadire	5549,35
Hisse-i ibnet-i sağîre Cevahir:	5549,25
Hisse-i ibnet-i sağîre Esmer	5549,25
Küsr-ü mütebâki:	5

[130] Numara 75

Ma'ruz-ı daileridir ki;

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden olub dördüncü ordu-yı hümayun mensubatında Muş Mulğâ redif sınıf-ı mukaddem taburun ikinci bölüğü ifrazında mustahdem iken bundan akdem şehiden vefat iden (silik kısım) bin (silik kısım) nâm askerinin verâseti mahalli mezkûrda sâkinûn zevce-i menkûhe-i Metrûkesi Didare bint-i Musa ve babası Halid bin (silik kısım) ve anası Fatıma bint-i Abdullah ve (silik kısım) sulbî sağîr oğlu İsmail bin (silik kısım) nâmun kimesnelere münhasıra olub müteveffâ-i mezbûrun bunlardan gayrı varisi ve terekesine müstahak aherân olmadığı inde'ş-şer'i'l-enver zahîr ve verâseti vechi mazkur üzere sabit ve mutahakkak olmağla evvelki vâki'u'l-hâldir huzûr-ı âlilerine arz ve 'i'lâm olundu el-emru limmen lehu'l-emr tahriren fi'l-yevmi'l-tasi' ve'l-işrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'de'l-elf.

Numara 76

Bidlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Sâferu'l-Hayr'in on birinci gününde vefât iden Nebicanzâde Mehmed Beşir Efendi ibn-i Hasan ibn-i Abdullah'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkeleri Ayşe bint-i Abdu'r-rezzak ve Hanife bint-i Yakub ve anası Rahime bint-i Uğurlu Mehmed Efendi nâm hâtûn lar ile zevce-i mezbûre Ayşe'den mütevellideler sulbî kebîre kızı (silik kısım) ve sulbî sağıre kızları Hazare ve Cevahiran zevce-i diğere mezbûre Hanifeden mütevellidler sulbî sağır oğulları Şakir ile Şemseddin'e münhasıra olmağla bila ihbar 'inde şer'il âli zahîr ve mütehakkık olduktan sonra sağırân-ı mezbûran ile Cevahiran'ın tesviye-i umûrlarına bâ hüccet mensub vâsileri Abdu'r-rezzak bin Hasan ve sağırân-ı mezbûran Şakir ile Şemseddin'in tesviye-i umûrlarınadâhî kezalik bâ hüccet mensub vâsileri anaları Hanife bint-i Yakub ve her iki vâsiyin üzerlerine ber vechi hasbi nazır nasb ve ta'yîn olunan li ebeveyn ammileri Mustafa ibn-i Hasan ve zevcetân mezbûretân Ayşe ile Hanife ve (silik kısım) mezbûre Rahime ile kebîre mezbûre Yâdigarın taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifeti şer'le bey' ve tahrir ve beyne'l-verâset-i merkûm tevzi' ve taksîm kılınan (silik kısım) terekesi müteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi hali zikr ve beyan olunur tahriren fi'l-yevm el-hamis işrûn min şehr-i Rabi'u'l-sani sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Gurus)</u>
Yazma kelâm-ı kadîm	2	250
Diğere Yazma kelâm-ı kadîm	1	75
Diğere küçük Yazma kelâm-ı kadîm	1	40
Hamail	1	6
Basma muhammediye	1	50
Hançer mahi kabza?	1	20
Sağır şam kılıç	1	100
Kol tüfengi	1	60
Tabanca cif	1	20
Maden sahan	4	-
Sahan	13	25
Sahan-ı diğere	15	42,20
Lenger ve (silik kısım)	1	25
Kebir şamdan	1	20
Diğere hançer	1	15
Çekmece ma'a takım	-	15
Diğere iki takım	-	60
(silik kısım) firaş şalı	1	20
Seccade köhne	2	14
Kur'an	1	6
Yastık	3	20
Oturak minderi	4	20
Üç adet halı	-	200
Köhne kilim ve çuval	1	40
Köhne çuval	-	5
Yünden yatak	4	400

Cübbe	1	50	
Kutni entari	1	50	
Köhne sako	1	10	
Şal	1	40	
Saat basma zincir	1	120	
Atik saat sargun	1	80	
Renğan-i sade	1	45	
Pekmez batman	4	40	
Bulgur kova	10	80	
Şuşe fener	2	10	
Diğer şamdan	1	20	
Köhne tepsi	2	40	
Lenger	2	10	
Def'a iki sini	-	10	
Yamak	1	6	
El bağpasi	2	40	
Tava yamak	2	12	
Köhne sürahi	1	5	
(silik kısım) eskere	2	12	
Sahan ufak	2	8	
Def'a sahan	1	6	
Kuşhane	1	20	
Sağır sürgü ve sator	1	18	
Kırık ibrik	1	8	
İki sağır kazan	-	66	
Tencere kabı	2	48	
Sağır tencere	1	20	
Teşt	-	50	
(silik kısım)	2	30	
Leğen ve iki (silik)	-	20	
Kebir kulplu kazan	-	82	
Diğer (silik) kazan	-	20	
Tunç mangal	-	50	
Def'a iki sahan	2	10	
(silik kısım)	3	90	
Def'a (silik kısım)	-	120	
Marbalic	2	20	
Köhne yatak kat	2	40	
Köhne halı	2	40	
Tor	1	15	
(silik kısım)	2	7,20	
(silik kısım)	1	7,20	
Münakkaş küb	2	40	
Dökme kol	10	100	[131]
Bulğur kova	8	64	
Lahm batman	10	130	
Bulğur kova	4	32	
Rukak (silik kısım)	5	500	

Anbarda hınta kol	7	700
Tahlis	100	700
Hatab-ı mahrukat	-	120
Kömür	-	80
(silik kısım)	-	100
Bitis ağasında olan (silik kısım) olan hınta kol	160	1120
Hırdavat-ı menzîle	-	200
Baluğ (silik kısım)	-	264
Elvan çeşnili ve bademli basma	-	456,20
Musul manosu	-	480
Kırmızı entari bâ manosesi	-	81
Diğer entari muhtelif bâ manosesi	-	240
Diğer entari	-	91
Haleb manosesi	-	299
Fransız manosesi	-	26
(silik kısım)	-	155
Moskof (silik) keteni	-	145
Yarım saye el-çuha	-	360
Lahordi çuha	-	999
Acemi siyah kebir puşe	-	720
Diğer siyah puşe vasat	-	500
Diğer siyah puşe kebir	-	322
Diğer siyah puşe çift	-	410
Diğer sağır puşe	-	195
Kırmızı şile bez	-	210
Bitlis sini	-	450
Cilvari bezi	-	20
Şehir bezi çift	-	720
Perdelik bezi	-	30
Sekiz libira bez	-	120
Yedi libira bez	-	50
Altı libira bez	-	40
Halu adi bez	-	18,10
Düz basma baskı	-	31,20
Üç urub	-	40,30
Erzincan manû (silik kısım)	-	30
Siyah abâ	-	20
Keşban şal-ı acem	-	200
Def'a siyah puşe	-	15
Şile bezi entari	-	735
Çit ve manusi entari	-	53
Büzme fes	-	41
Mecidiye fes	-	450
Musul manosesi	-	180
Haleb çitaresi (silik kısım)	-	4806
Çuha yelek	-	210
Birbuçuk bezli yazma	-	190
Bir beyazlı	-	270,20

Köhne (silik kısım)	-	90
Mecidiye (silik)	-	50
Def'a Fransız manosu	-	110
Çitari on entari	-	35
Uzun köhne entari	-	70
Dukan çita(silik)	-	154
Çitari kısa entari	5	90
Basma işlik entari	5	40
(silik kısım) yelek	9	36
Göğüslük	-	107
Âfak kube	-	45
Ağabani	-	30
Kazan	-	14
Mumedan	25	79
Def'a mum	1	80
Def'a mum	4	6
Frenk şal	-	20
Manusi kuşak	-	56
Def'a puşe	-	90
Kebir manos kuşak	-	15
Mavi bez	-	33
Dokat yazma	-	18
Frenk yazması	-	560
Sırma kaytan	-	125
Haleb döngeri	-	45
Ufak ibrik	-	6
Bidlis kârı külük	-	10
(silik kısım)	-	20
Ufak tefek parça	-	10
Basma kelam-ı kadîm	1	40
Bir çift çorap	1	2
Kantar	-	10
Siyah kılıç mücedded	1	200
Arşun	-	2,20
Makara	-	8
Pala	-	8
Tahta ve (silik kısım)	-	20
Cedid bakırlar	-	750
Dükkân içeri dokuz mahlık	-	450
Komşu terzi (silik kısım) bâ defter kabz olan	-	497,20
Penbeci (silik kısım) bâ defter kabz olan	-	424
(silik kısım) bâ defter kabz olan	-	1683,20
Terzi akon ... bâ defter kabz olan	-	901,30
Manok Mıgırdic'da	-	2032,20
(silik kısım)	-	136
Kulağlu Abdurrahman'dan bâ defter	-	9,20
(silik kısım)	-	806
(silik kısım) oğlu Mahmud bâ defter	-	50,20

Mir Ahmed oğlu Hüseyin bâ defter	-	11,20	
Bidlis ağası Mehmed bâ defter kabz	-	575	
Seyaddin mutasarrıfı Receb Efendiden bâ defter kabz-		410	
Birader-zadesi Resul'de bâ defter	-	970	
Abdulgennaf oğlu İbrahim'de bâ defter	-	414	
Biraderi Fatih'de bâ defter kabz	-	562,30	
Mir Ahmed oğlu Hüseyin'de bâ defter	-	20,20	
Kâfi oğlu Receb'de bâ defter kabz	-	642	
Molla Yasin'in dayısı oğlu Abdullah	-	120	
Kâfi oğlu Molla Rasim'de bâ defter	-	5	
(silik kısım)	-	40	
Sürmeli Mehmed'de bâ defter kabz	-	17,20	
(silik kısım) bâ defter kabz	-	3,20	
(silik kısım) bâ defter kabz	-	1	
Def'a Abdullah'da bâ defter kabz	-	36,20	[132]
Şeriki Mehmed'de bâ defter kabz	-	20	
Komşusu Hacik'de bâ defter kabz	-	32	
Boyacı Seymen'de bâ defter kabz	-	200	
Zülfikar Ağa'nın oğlu Mahmud'da bâ defter	-	5,20	
Kâfi oğlu Abdurrezzak'da bâ defter kabz	-	1050	
Davud ile Abdulhamidbâ defter kabz	-	3054	
Abdulcelil Efendi'de bâ defter kabz	-	120	
Çukacı oğlu Artin'de bâ defter	-	239,20	
Siirtli oğlu İrfan'da bâ defter kabz	-	484	
Hamza'da eşya babası Mehmed'debâ defter	-	87	
Pürtüklü Şerro'nun oğlu Haydar'da	-	6395	
(silik) oğlu Kadı Reşid ile (silik kısım) bâ defter kabz-		202,20	
Def'a İsa ile (silik kısım) bâ defter	-	1670,10	
Çerçi Abdi ile Abdurrezzak'dabâ defter kabz	-	2141	
Def'a Kadı Reşid'de bâ defter kabz	-	1714	
Hamza Bey'in babında olan PetekBeşir Efendi'de	-	310	
Kebol oğlu Osman'da bâ defter kabz	-	60	
Eyüb'de liray-1 Osmanî bâ defter kabz	-	565	
Hürmüzyan Şatiye'ye (silik kısım) Mecidiye (silik) -		600	
Eyüb'de petek bahası bâ defter kabz	-	760	
Başid oğlu Raşid'de bâ defter kabz	-	458,20	
Abdurrahman'da petek bahasıbâ defter kabz-	590		
Def'a Abdurrahman'da bâ defter kabz	-	136	
Eyüb'de liray-1 Osmanî (silik kısım)			
Abdurrahman'da petek bahasıbâ defter kabz-	287,20		
Kâfi oğlu Receb'de bâ defter kabz	-	52,10	
Ağa Can'da sim mecidiye bâ defter kabz	-	120	
Def'a Abdulcelil Efendi'de bâ defter kabz	-	26	
Konşu İrfan'da bâ defter kabz	-	40	
Konşu Harbet'te bâ defter kabz	-	1626,20	
Yusuf ile Selim'de bâ defter kabz	-	3518	
Sezli Ömer'de bâ defter kabz	-	36	
Sezli (silik kısım) bâ defter kabz	-	130	

Sezli Ali'de bâ defter kabz	-	74
Mehmed bin Mahmudbâ defter kabz	-	150
Hamza yediyle Horuk'da kışlaya verilen (silik kısım) -		150
İnek ve keçi bahası	-	300
Sürüm kariyeli Hüseyin'de bir kıt'a sened mücibince kabz		1070
Bidlisli Serkis veledi Kaku'da bir kıt'a sened mücibince kabz		400
Sürüm kariyeli Mehmed'inbir kıt'a sened mücibince kabz		250
Kekerli kariyeli Haso veledi Şeyhinde bir kıt'a sened mücibince kabz		856
Bidlisli Mir Ahmedzade Hasan ve Hüseyünde bir kıt'a sened mücibince kabz		2140
(silik) Resul bin Halil'de bir kıt'a sened mücibince kabz		200
Bidlisli saatçi Kuro'dabir kıt'asened mücibince kabz		45
(silik kısım) Mehmed'denbir kıt'a sened mücibince kabz		2000
Bidlis Ağası Osman ve Bişar ağalarda bir kıt'a sened mücibince kabz		3638
Bidlis'de Seyyid bin Yasin'debir kıt'a sened mücibince kabz		750
Hocazade Kadı Reşid'debir kıt'a sened mücibince kabz		1300
Silahdârzade Bişar bin Cafer'de bir kıt'a sened mücibince kabz		3317
Bidlisli Ali Efendizade Halil'debir kıt'a sened mücibince kabz		2075
Hinamir oğlu Fizar veledi Babayân'da bir kıt'a sened mücibince kabz		321
Zeydanlızade Mehmed ile Reşid'de bir kıt'a sened mücibince kabz		3632
Hoca Yusuf ile Süleyman'da bir kıt'a sened mücibince kabz		6236
Sürümlü ırgatlardabir kıt'a sened mücibince kabz		802,20
Bidlisli Serko veledi (silik kısım) bir kıt'a sened mücibince kabz		300
Surğalı Molla Haydar'dabir kıt'a sened mücibince kabz		100
Culur oğlu ismail'de bir kıt'a sened mücibince kabz		3600
Abdu'r-rezzak ve Cafer efendilerde bir kıt'a sened mücibince kabz		2032
Selim bin Kara İsmail'debir kıt'a sened mücibince kabz		120
Engesorlu Mehmed'de bahçeden dolayı sened mücibince kabz		255
(silik kısım) çarşısında nısf dükkandan (silik kısım)		7000
Zeydan Boğa (silik kısım)		1000
Daş Mahallesinde iskan ettiği tahtani bir ve fevkani odalar ma'a revak ma'a bağçeyi hâvibir mülk bina		1750
İttisalımda ahur ber muceb (silik kısım) bir mülk tarla		400
Dilan oğlu sokağında bağ ve hane kârhanesi ber muceb (silik)		2100
Aveğ Mahallesinde iştirâğ eylediğiurum bağı ma'a (silik kısım)		6000
Seneden ma'de kabz olan tuz bahası		7062
Köhne saat ve gümüş bahası		192,20
(silik kısım) olan petek bahası		675
Şeymî hançer kını	1	120
Dükkanda olan nakit mevcudu liray-ı Osmanî (silik) mecdiye		6154,20
Şalvar merhunesi olan elliadet (silik kısım) mecdiye	50	1020

Yekün		135425,30
Techiz ve tekfin masrafı		160,30
		165265,00
Mihr-î zevce-i Aişe Hâtûn		900
		134365
Mihr-î zevce-i Hanife Hâtûn		
300		
		134065
Hin-i vefatında vuku' bulan mesârif-i muteferrika		72
		133993
Dilaye-i eşya-yı sayfiye		377
		133616
Resmî âdî		3340
		130276
Kaydiye: 203	Varak Bahası: 75	278
Yekünü'l-menkul		129998 [133]
Sahhü'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre	tevzi' (silik)	129998
Hisse-i zevce-i mezbûre Aişe	8124,35	
Hisse-i zevce-i mezbûre Münife	8124,35	
Hisse-i ümmi mezbûre Rahime	21666	
Hisse-i ibn-i sağîr Şakir	26309,08	
Hisse-i ibn-i sağîr Şemseddin	26309,08	
Hisse-i bint-i kebîre Perihan	13154,24	
Hisse-i bint-i sağîre Hazare	13154,24	
Hisse-i bint-i sağîre Cevahiran	13154,24	

Numara 77

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden olup bin ikiyüz doksan sekiz senesi şehri muharremü'l-haram esnasında vefat iden Mir Ahurzade Mustafa bin Derviş Hasan nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nadire bint-i İbrahim nâm hâtûn ile sulbî kebir oğlu Hasan ve sağîre oğulları Mahmud ve Bekir ve sağîre kızı Güzel ve kebîre kızları Rindi ve Emanetullah ve Fatım ve Dilber'e münhasıra olduğu bi'l-ihbar 'inde'-ş-şer'i'l-enver zahîr ve mutahakkık olduktan sonra sığâr-ı merkûm Mahmud ve Bekir ile mezbûre Güzel'in tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'ide bâ hüccet-i mensub vâsileri anaları mezbûre Nadire Hâtûn'un taleb ve ma'rifeti ve kebir mezkûr Hasan ve kebîre mezkûre Rindi ve Emanetullah ve Fatım ve Dilber'in huzûr ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ile bey' ve tahrir ve beyan el-verâseti'l-mezbûre tevzi' ve taksîm kılınan defter-i tereke muteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi ati zikr ve beyan olunur. Tahriren fi'l-yevmi'l-semani 'aşere min zilhicce-i

şerif li sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Müsta'mel bar hane	1	40
Müsta'mel hurç heybe	1	10
Sağır makad minderi	2	25
Basma yüzölü yastık	2	15
Yatak kat	1	25
sahan	11	40
Sağır ve kebir tencere	-	40
Eskere su kazance	-	16
Kızıl sağır inek	1	200
Adî keçi torak	1	20
Arı kovanı ma'a arı	-	800
Oda şamdani	-	15
Yazma ve basma olarak	mushaf-ı şerif	-
(silik kısım) mevcut ve gayrıda olan	-	50
Alemdâr nâm mahalde kaîn ma'lumu'l-hudud fevkani bir ve tahtani bir bab oda ve birde matbah havi bir bab mülk menzîl		1500 Guruş
Taklibân nâm mahalde vâki' ma'lumu'l-hudud eşcar-ı müsmire ve gayri müsmire bağçe içinde bir bab mülk menzîl		1300 Guruş
Kezalik mahalle-i mezkurede olub ma'lumu'l-hudud eşcar-ı müsmire ve gayri müsmire bir bab (silik kısım) ve bir odayı havi bir bab mülk menzîl		500 Guruş
Yekün		4616
Mihri müsbitesi zevce-i Nadire Hâtûn		300
		4316
Bâ i'lâm-ı şer'i üzere Yusuf Ağa'ya(silik kısım)		2400
		1916
Kaydiye:3 Varak Bahası:3 Resm-i Adi:47,26		53,26
Sahhü'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre		1862,04

Hisse-i zevce-i Nadire	232,29
Hisse-i kebir oğlu Hasan	296,10
Hisse-i sağır Mahmud	296,10
Hisse-i sağır Bekir	296,10
Hisse-i kızı sağire Güzel	148,5
Hisse-i kebîre kızı Rındi	148,5
Hisse-i kebîre kızı Emanetullah	148,5
Hisse-i kebîre kızı Fatım	148,5
Hisse-i kebîre kızı Dilber	148,5

Ber müceb-i Defter-i kassam verese-i kibarlar hisselerini kabz ettikleri gibi sığar-ı merkûmeler hisseleri dâhî kibeli'ş-şer'iden bâ hüccet-i mensube vâsileri olan anaları Nadire Hâtûn 'a ber mucib bin üç yüz otuz üç guruş beş para olduğu iş bu mahalle şerh verildi.

Numara 78

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahlisinden iken bin ikiyüz doksan sekiz senesi şehr-i muharremu'l-haram hilalinde vefat iden Mir Ahurzade Mustafa bin Derviş Hasan'ın sulbî sağîr oğulları Mahmud ve Bekir ile sulbîye-i sağîre kızı Güzel'in tesviye-i umûrlarına kıbele şer'iden bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden sıgâr-ı mezbûranın (silik kısım) olan emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihleumûr-u vesayete kadir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin itibarı ile sabit ve mutahakkık olan işbu bâ'isu'l-kitap mezbûranın anaları Nadire ibnet-i İbrahim nâm hâtûn (silik kısım) mezbûranın vakti rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbeli'ş-şer'iden vâsi nasb ve ta'yîn oldukça merkûme dâhî ber vechi muharrer vesayete-i mezkûreye kabul ve hizmeti lazimesine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm ettiği mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevm el-sâni 'aşere min min zilhicce-i şerif sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'ie kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve Mübâşir Mehmed Ağa ve gayrihum

[135] Numara 79

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi ahlisinden iken bin iki yüz doksan beş senesi şehr-i Ramadanı'l-Mübarek hilalinde vefat iden İsmail Efendi ibn-i Mehmed Efendi bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nigare ibnet-i Ali nâm hâtûn ile sulbî sağîr oğlu Bayram ve sağîre kızı Hızmalıya münhasıra ba'de'l-kable'l-kismet sağîre-i mezbûr Bayram dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Nigare Hâtûn ile li ebeveyn kız karındaşı sağîre-i mezbûre Hızmalının ve li ebeveyn emmileri Halil' münhasıra olduğu bila ihbar 'inde'ş-şer'i'l-âli zahîr ve mütahakkık olduktan sonra mezbûre Hızmalının'nin tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'ie mensub vâsi emmisi mezbûr Halil ve zat-i tesrifati'l-şer'le ma'ruf olan mezbûre Nigare Hâtûn taleb ve ma'rifet-i şer'le bey' ve tahrir ve bi-hükmî'l-münasebe-i şer'ie beynlerinde tevzi' ve taksîm kılman tereke-i muteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi halî zikr ve beyan olunur. Tahriren fi'l-yevmi'l-rabi' 'aşere min Rabi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Yatak Kat	2	100
Kelem	1	60
Küb	1	5
Kazan	1	-
Satur	1	2
Kapan	1	10
Sanduk	1	20
Secade	2	12
Şamdan	1	15
Parhaç ma'a Kapak	-	15
Yamak	1	10

Sarı Su tası	1	10
Leğen ve Lenger	1	20
Sahan-ı Sağır	-	60
Kahve İbrik	1	6
Köhne Tencere	1	15
Küb	3	10
Köhne Seccade	1	5
Mahalli mezbûrede vâki' hane fevkani oda fevkani ve tahtani ma'a eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmire şâmil bağçe		Yekün:2500 guruş
Yekünü'l-eşya		
		2965,20
Bâ sened-i Halil olan duyun-u müsbete		1393
		1592
Zevce-i mezbûrenin verese-i ikrarıyla		400
		1192
Resm-i âdi: 29,10 Varaka bahası: 2 Kaydıye: 2		22,10
sahhi'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre		1159,10
Hisse-i zevce-i mezbûre	366	
Hisse-i bint-i Hızmalı	672	
Hisse-i İsmail Halil	101,10	

Ber müceb-i Defter-i kassam verese-i kibarlar hisselerini ba'de'l-ihbar ve'l-kabul sağîre-i mezbûre Hızmalı'nin hissesi olan yalnız altı yüz yetmiş iki guruş kibeli'ş-şer'iden ba hüccet-i mensube vâsisi olan büyük emmisi olan Halil bin İsmail'e teslim sanduk (silik kısım) iş bu mahalde şerh ve tahrir kılındı.

Numara 80

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan beş senesinde vefat iden İsmail Efendi ibn-i Mehmet'in sulbiye-i sağîre kızı Hızmalı'nin tesviye-i umûrlarına kîbeli şer'iden bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle hizmet-i vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin ihbarları ile 'inde'ş-şer'i-l âli sabit ve mutehakkık olan sığarı merkûmenin li-ebeveyn emmisi işbu bâ'isu'l-kitap Halil [136] bin Mehmed'in sağîra-i mezbûrânın vakti rüşd ve sadâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbeli'ş-şer'iden vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber bechi muharrer vesayet-i mezbûray-ı kabul ve hizmeti lazimesine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm edildikleri mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hamis 'aşere min Rabi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahakim-i şer'ide katibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve Mübaşir Mehmed Efendi ve gayrihum.

Numara 81

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi (silik kısım) nâm hahalle sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan beş senesinde vefat iden devlet-i âliyye teb'asından Ermeni milletinden ve terzi esnafından Asvar veledi Avran veledi Simon'un verâseti zevce-i metrûkesi Eru ibnet-i Ebro nâm hâtûn ile sulbiye-i sağîre kızı Teku ve li ebeveyn kız karındaşı Esmer'e münhasıra ba'de'l-kable'l-kısmet sağîre-i mezbûr Teku dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Aru ile (silik kısım) cihhetinden ve tab'a'i merkûmdan li ebeveyn emmisi oğlu Kako veledi Hatên'emünhasıra ve tashihh-i müsellemin misanları bi-hükmi'l-mukaseme-i şer'îye yirmi dört sehinden olub siham-ı mezbûrdan yedi sehime zevce-i mezbûre Aru'ya ve dokuz sehime mezbûre Esmer' ve sekiz sehime dâhî mezbûre Kako'ye isabeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmdan olub şahsi mülk-i merkûmdan Karabet ve Vartan ta'rifleriyle ma'arrefe olan sahibi 'arzuhal zevce-i mezbûre Aru Hâtûn meclîs-i şer'î şerifde mahalli mezbûr ahlisinden ve tebe'e-i merkûmdan olub derun-i 'arzuhal mezkuru'l-ism bâ'isü'l-kitab mezbûr Kaku mahzarında zevcem ve mevrûsum müteveffâ-i mezbûr Asvar'ın kaffe-i terekesi aruz ve akar ve menkul olub ve terekesini mezbûr Kaku bi'l-verese müstakil zabd ve vaz'î yed olmağla zevcem ve mevrûsum müteveffâ-i mezbûr Asvar'ın bi'l-verese müstakillen (silik kısım) olduğu terekesinden münasaha mezbûre üzere hisse-i irsiyem-i taleb ederim deyu tasadi' eylediğim da'va umûruna bila tavassud müslihî sulhlerini yedi yüz guruş üzerine olundu ol da hisulh-i merkûm ba'de'l-kabul bede'l-i sulh merkûm yedi yüz guruş mezbûr Kako meclîs-i sulhdan kable'l-müfareke bil-verese bana def' ve teslîm idikde ben dâhî bi'l-verese yedinden ahz ve kabz edub fima ba'd zevcem ve mevrûsumuz müteveffâ-i mezbûr Asvar kalil ve kesir (silik kısım) ve hakir-i ma'lum ve mechul menkul ve nukud ve aruz ve akar bi'l-cümle ism-i mal itlak olunan cemi'i terekesini mute'allik kaffe-i da'va muta'labatdan mezbûr Kako'nun zimmetini ibrâ-yı 'am sahihi şer'î ile ibrâ ve iskad eylediğimde ol dâhî bana medfu'-u olan bedel-i sulh merkûm yedi yüz guruşun istirdadına ve kaffe-i hukuk-u şer'îye-ye mute'allik âme-i da'vadan benim zimmet-i ibrâ-yı 'am sahihi şer'î ile ibrâ ve iskad idüb her birimiz dâhî aherin ber minval-ı muharrer ibrâsını kabul idüb bu vecihle killiyen katı'-ı niza' eyleduk deyu makar-ı mezbûre Aru Hâtûn mezbûr Kaku sadır olan cemi'i kelimat-ı meşruhasından şifahen tasdik ve vicahen tahkik etmeğin mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hamis 'işrun min Cemaziu'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal _____

Mahakim-i şer'ide kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve mübaşir Mehmed Efendi ve gayrihum.

Numara 82

Husus-ı âti el beyanen mahallinde ketb ve tahrir-i için sevb-ı şer'î-i enverde me'zunen mürsel-i katip Mehmed Efendi Bidlis'de vâki' Hersan Mahallesinde kain Aynalı oğlu Rüstem nâm kimesnenin hayatında sâkin olduğu haneye varub zeyli'l-kitbda muhareru'lesami'il müslimin huzûrlarında 'akd eylediği meclîs-i şer'î şerifde menzîl-i mezbûrede sâkin iken bin iki yüz seksen dokuz senesi hilalinde vefat iden mezbûr Rüstem ibn-i Şemdin ibn-i Yakub'un verâseti zevce-i menkuhe-i

metrûkeleri Puşu ibnet-i Hüseyin ve Perişan ibnet-i Şahin nâm hâtûn lar ile sulbi kebir oğlu Reşid ve sağır oğlu Derviş ve kebîre kızları Hanya ve Hatice ve Sariye ve sağîre kızları Meryem ve Elmas'a münhasıra ba'de'l-kable'l-kismet mezbûre Meryem dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Perişan ve li ebeveyn er ve kız karındaşları sağır-i mezkûr Derviş Elmas'a münhasıra ba'de'l-kable'l-kismet mezbûre [137] Elmas dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Perişan ve li ebeveyn er karındaşı sağır-i mezkûr Derviş'e münhasıra ba'de'zavc-i mezbûre Puşu dâhî fevt olub verâseti sadr-ı kebir oğlu mezbûr Reşid ve sadriye kebîre kızları mezbûrat Hanya ve Hatice ile Sariye'ye münhasıra ve tashih-i mesele mîrasları bi hükm-i münasehe-i şer'îye otuz sekiz bin sekiz yüz seksen sehinden olub siham-ı mezkûr üç bin sekiz yüz altmış beş sehim zevce-i mezbûre Perişan Hâtûn 'a ve sekiz bin beş yüz otuz iki sehim kebîre-i mezbûre (silik kısım) ve on üç bin altı yüz seksen beş sehm sağır-i mezbûr Derviş ve beherine dört bin iki yüz altmış altışar sehinden cem'en on iki bin yedi yüz doksan sekiz sehim dâhî mezbûrân Hüsna'ya ve Hatice ve Sariye'ye isabeti tahakkukdan sonra sağîre-i mezbûre Derviş'in tesviye-i umûrlarına bâ hüccet kibeli'ş-şer'ide (silik kısım) li ebeveyn er karındaşı mezbûr Reşid nâm kimesne meslis-i ma' kud-u mezkurede verese-i merkûmdan olub zati Sadullah bin Ahmed Osman bin Ahmed ta'rifleriyle maarrefe olan mezbûr (silik kısım) hazıra olduğı halde bi'l-esale ve bi'l-vesaye ikrar ve takrîr-i kelim idüb iş bu derunda akd-ı meclîs-i şer'î kılınan devlet-i âliyye teb'asından ermeni milletinden Kani ve Galo ve Artann ve Vardan veledi İsvator ve bir tarafından tab'a-i merkûme Avdi veledi Bato ve Boho menzîller ve tarafeyni tarik-i 'am ile mahdûd fevkani beş göz ve tahtani dörd göz oda ile bir mikdar bağçeye şamil ve mahallat-ı saireye havi bir bab mülk menzîl mahdûd merdubanla sair verese-i münhasıra mezbûre bi't-tarik-i'l-münasaha olduktan sonra içlerinden gaibat inde'l-meclîs-i mezbûrat Perişan ve Hatice ile Sariye hâtûn lardan her biri bi'l-verase vadiu'l-yed olduğumuz ma'a bağçe (silik kısım) mahdûd mezkûr ile müteveffâ-i merkûmun tereke-i sairesinden ber vechi münasehe hisse-i irsiyelerini bi't-tarik-i (silik kısım) şer'î ahz ve kabz olub her biri tereke-i merkûmdan istifa-yı hak iden kabulumuzun havi zimmetlerinden ibrâ etmeleri ile ma'a bağçe menzîl-i mahdûd mezkûr mesele-i mezbûre (silik kısım) cem'en hisseleri olan on iki bin üç yüz doksan yedi sehim tashih-i mezkurdan ba'de'l-tenzil mesele mîrasımız üzere (silik kısım) olmağla ol vecihle bağçe-i menzîl mahdûd mezkurun yeniden kısmeti hakkında tasvir olunan bi't-tariki'l-münasaha tashih meselesi yirmi altı bin dört yüz seksen üç sehinden olub siham-ı mezbûreden on üç altı yüz seksen beş sehim sığar-ı mezbûre Derviş ve sekiz bin beş yüz otuz iki sehim Bana ve Derviş'in iki yüz altmış sehim dâhî iş bu sağîra-i mezbûre Hasine'ye isabeti zahîr olduktan sonra el halet-u hazîhi menzîl-i mahdûd mezkûr anen fe anen müşerref-i harab olmağla gales-i ta'mirine vefa etmeyeceginden ma'ada iş bu sağîre-i mezbûre Hasinede her birimiz dâhî ma'a bağçemizin mahdûd mezkurdan ber vechi muharre hisse-i şayi'alarını ahera bey' murad eylediğimizde ma'a bağçe mahdûd mezkuran sağîra-i mezbûr Derviş'in hisse-i şayi'ası ifraz olunduğı sürette semenini tutan tari olduğı cihetle bekas-ı her vecihle hakkımız (silik kısım) olub ve bizim hissemizle misline bey' ve semeni (silik kısım) bey' olunmak sığar-ı mezbûr için evla ve enfa' olmağla sığar-ı mezkurun ma'a bağçe menzîl-imahdûd mezkurdan bir tashih-i saniye-i mezkure on üç bin altı yüz seksen beş sehim bizim hisselerimizle ma'en bey' kibeli şer'idan bana izin verilmek biL-vesaye matlubumdur sağîre-i mezbûre Hasine Hâtûn 'nun tasdikine mukarin asil ve vâsi-i mezbûrun eylediğı ifadesi vâki' mütabık ve nevsü'l-emre müvafık ettiğı mahalli mezbûre ihtiyar

meclîsinden verilen bir kıt'a memhuru'l-ilmu'l-haber şehadetnamesinden başka hakikat-ı hal vâsi ve hazıra-i mezbûrelerin takrîr-i meşruh üzere olduğunu zeyl-i kitapda muhareru'l-esami'i müslimin ihbarıyla dâhî zahîr olmağla katip mümaileyh dâhî sağır-ı mezbûr Derviş'in ma'a bağçe menzîl-i mahdûd mezkurden olan on üç bin altı yüz seksen beş sehim-i şayi' hissesi dâhî kendi ve hisse-i mezbûre Hasine'nin hisseleriyle ma'en ahire semeni misli ile bey' ve kabz-ı semen ve semenini istirbah ve iskat etmegime dâhî mezbûr Reşid'e evini verdiğini mahallinde ketb ve tahrir ve ma'en meb'usu emna-i şer'le meclîs-i şer'e gelub 'ala vuku-i inha ve takrîr etmegin ba'de'l-tankid mâ vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-ışrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

[138] Numara 83

Zıkr-i âti hususen mahallinde ketb ve tahrir (silik kısım) bi'l-iltimas canib-i şeri'at-ı garada irsal olunan katip Mehmed Efendi Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesinde kâin müteveffâ Ahmed bin Şuşe nâm kimesnenin hanesine varub zeyli'l-kitabda muhareru'l-esami-i müslimin huzûrlarında akd eylediği meclîs-i şer'i şerifde mahhali mezkurda sâkin iken bin iki yüz doksan sekizin Rabi'ul-Ahir'in hilalinde vefat iden Hasan'ın kerimesi Guri ibnet-i Hasan'ın verâseti kebir oğulları (silik kısım) ile Şuşe mahzar ba'de'l-kibel-i şer'ide mezbûr Mehmed dâhî fevt olub verâseti sulbi kebir oğlu Sa'dullah ve (silik kısım) münhasıra ba'de'l-kable'l-kismet mezbûre Şuşe dâhî fevt olub verâseti sulbi kebir oğlu Salih ile kebir kızı Esmer'e münhasıra mesele-i mîrasları bi-hükmi'l-münasehe-i şer'ie otuz sehimden olub sihâm-ı mezbûreden altı sehim (silik kısım) cem'en dokuz sehim mezbûratân Zeynep ve Fatma ile (silik kısım) ve on sehim mezbûr (silik kısım) ve beş sehim dâhî Esmer'e isabeti tahakkukdan sonra verese-i merkûmdan olub zatları mahalli mezbûr imamı (silik kısım) ibn-i Abdullah ile Kasım ibn-i Ömer Ağa takrîrleriyle ma'arrefe olan mezbûran Zeyneb ve Fatma (silik kısım) hâtûnlar ile li ebeveyn er karındaşları mezbûr (silik kısım) her biri mahalli maksud mezbûre emvali mezbûrenin kaffe-i terekelerine bi'l-verase müstakillen vazî' yedleri (silik kısım) ve zâti dâhî kezalik mümaileyha ta'rifleriyle mu'arrefe olan bağçe el-vesika-i mezbûre Esmer Hâtûn ile li ebeveyn er karındaşı mezbûr Salih mahzarında bi'l-verase ikrar ve takrîr-i kelim edüb muradlarımız emvât-ı mezkurenin kaffe-i terekeleri aruz ve akar ve menkul olub kaffe terekeleri kibel-i kismette mezbûr Esmer nâm Hâtûn iş bu Salih'de her biri bi'l-verase müstakillen zabd ve vazî'-i yed iderler olmalarıyla mevrûslarımız emvat-ı merkûmenin terekelerinden bi't-tarik-i münasaha mesele-i mezbûre üzerine hisse-i ibreselemizin mezbûr Salih ve Esmer Hâtûn dan bi'l-verase taleb ideriz deyu tasaddî' eyledim ikimiz devamızdan bi'l-vasat meslahiyet şerait-i sıhhat hükmünü havi ve mevani-i mevsededen âri ala't-tariki'l-teharic-i şer'ie emvat-ı merkûmenin menasihe-i mezkure üzerine terekelerinden olub mahalle-i mezkurda vâki' bir tarafı Ali bin Hasan bin Abdullah ve bir taraftan mezbûr Salih bin Şuşe bin Ahmed menzîlleri ve tarafeyni tarik-i 'am ile mahdûd olub elli iki numara ile murakkam bir bab mülk menzîlin tahtanisi denilen bir bab tennurhane tahtanesi ile ittisalinde kain müsmire ve gayrı müsmire eşcarı şamil bir mikdar mu'yyen bağçe üzerine rızalarımızla ma'an sahih olduğumuzda anlar dâhî sulhi mezkurı ba'de'l-kabul bedel-i sulh-ı mezkûr tahtani tennurhane ma'a bağçe mezkurân Salih ile Esmer Hâtûn lardan her biri ba'de'l-tahliye bi'l-verase bize ma'a teslim eylediklerinde biz dâhî bi'l-verase ba'de'l-ahz ve'l-kabz ve'l-teslîm ve'l-tasarruf fima ba'd emvat-i

merkûmenin kalîl ve kesîr nukud ve aruz akar ve menkul ma'lum ve mechul bi'l-cümle ism-i mal itlak olunur terekelerinden ve hukuk-ı mîrasa müte'alik amme-i da'vidan mezbûr Salih ile kız karındaşı Esmer Hâtûn un zimmetlerini bi'l-verase ibrâğî sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskat eylediğimizde anaları dâhî bize (silik kısım) ve teslîm eyledikleri bedel-i sulh-ı mezkûr ma'a bağçe tahtani merkûmenin istirdadına ve cemi'i hukuk-ı mîrasa müte'allik kaffe-i mutalebattan bizim zimmetlerimizi ibrâ ve iskat ve her birerlerimiz ber vechi muharrer aherlerinin ibrâlarını kabul eyleduk deyu tarafından ikrar-ı tasdiklarını katib-i mümaileyh ketb ve tahrir vâsi' ve meb'us ümena-i şer' ile gelub melis-i şer'i âli vuku' inha ve ve takrîr etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-işrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Mahkeme-i şer'îye kâtibi Mehmed Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve Mübâşir Mehmed Ağa ve Osman Çavuş ve gayrihum hazirun

[139] Numara 84

Bidlisde vâki' Zeydan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan altı senesi hilalinde vefat iden Meryem bint-i (silik kısım) Efendi nâm hautunun verâseti mahalli mezkurda sâkin zevcesi (silik kısım) İbrahim Efendi ibn-i (silik kısım) ile bilâ-veled kız karındaşı Cevahir nâm hâtûn a münhasıra ve mesele-i mîrasları iki sehinden olub bir sehim zevc-i mezbûr İbrahim Efendi ve bir sehim dâhî mezbûre Cevahire Hâtûn 'a isabeti (silik kısım) merkûmdan olub zaviye-i Kızıl Mescid Mahallesinden Şemseddin bin Molla Yusuf ve Mehmed Efendi bin Molla seyyid tasarruflarına ma'ruf olan bâ'isetu'l-kitab mezbûre Cevahir Hâtûn tarafından verese hususunda vekil olduğu zatı mezbûreyi bi'l-ma'rifet-i şer'i 'arifan mezkûr Şemseddin ve Mehmed Efendi şahadetleri ile sabit ve bütün vekaletine hükmi şer'i-i li-ehhak olan salifu'z-zikr Kızıl Mescid Mahalle ahlisinden Yusuf bin (silik kısım) Çavuş nâm kimesne meclis-i şer'i şerifde zevci mümaileyh İbrahim Efendi müvacehesinden müvekkilem mezbûr Cevahir hâtûn un müverise müteveffâ-i mezbûre Meryem Hâtûn un terekesinden olub iş bu a'la iki bin dokuz yüz elli kuruş kıymetli iki çift sim sarğa çengel ma'a on adet gazi altunı ve bir çift sim yıldız ve bir çift sim (silik kısım) sim yıldızlı kur'an ve bir adet altun karanfil ve bir adet (silik kısım) kemer ve bir adet üstü fırfırlı entari ve bir adet (silik kısım) ve bir adet (silik kısım) ve bir adet harir Halepkâri(silik kısım) ve baranson kari ihram ve bir takım (silik kısım) elbise ve iki adet sanduk ve bir adet kaba sof denilen gömlek ve bir adet kavavizkâri şalvar ve bir adet sırma (silik kısım) ve iki adet al ve iki adet (silik kısım) ve bir adet mazbaaliç ve bir adet müstakil kilim (silik kısım) ve bir adet müsta'mel çuha dolamla ile elli buçuk (silik kısım) altûni (silik kısım) terekeme-i (silik kısım) imaret nâm (silik kısım) zevce-i mezbûre İbrahim Efendi mevrûse-i mezbûre Meryem'in vefatından sonra (silik kısım) bi't-tariki müstakillen ahz ve kabz ve ketm ve ihfa etmekle sual olunub eşyayı mezkure mevcud ise a'yandan (silik kısım) ise ba'de'l-vefat kimetleri olan meblağ-ı buyu'u merkûm iki bin dokuz yüz elli beş guruşa (silik kısım) teslîm denilen mezkûr elli buçuk gazi altundan müvekkilem mezbûre Cevahir Hâtûn un nısf hissesi verese-i ma'lumesi mümaileyh İbrahim Efendiden bi'l-vecale hala taleb ederim deyu ba'de'd-da'vayı ve'l-istintak ol dâhî cevabında zevce ve mevrûsesi müteveffâ-i mezbûr Meryem'in terekesinden olub mecmu'ı sekiz yüz bin guruşluk kimetli bir adet sim yıldızlı Kur'an ve bir adet

altun karanfil ve bir adet üsütüfekâri evzen entari ve bir adet ihram ve bir adet adi sanduk ve bir adet fenari şalvar ve bir adet fenar balıç ve bir adet kilim kari seccadeyi müstakilen ahz ve kabz etmiş ve eşya-yı muharrere mezkure dâhî bâ mevcude olduğu tabi'en ikrar ve i'tiraf etmiş isede vekili mezkûr Yusuf Ağa'nın ber minvâli muharrer bil-vekale ma'da müdde'ası olan eşyayı muharrere ile bâşe tekmesi denilen elli buçuk gazi altunu makbuzu olduğu bi'l-verase ba'de'l-inkar vekili mezbûr Yusuf Ağa ber vechi meşruh bi'l-vekela ma'da iddi'ası olan eşyayı muharrere ile emaneti mezkûr elli buçuk gazi altun zevce-i ve mevresesi müteveffâ-i mezbûre Meryem Hâtûn un terekesinden olmak üzere ba'de vefat ve inha müstakilen ahz ve kabul eylediğini her birileri mahalelerinden istinhab olunan kimesnelerden evvela bâ varaka-i mahsuse-i sırren ve ba'dehu alenen lede'l-adl ve makbulu'ş-şehade ittukleri ayn-ı niyaz-ı reca ma'a şerif imamı Abdulvahhab Efendi ibn-i molla Ahmed ibn Cafer ve Şeyh Hasan Efendi ibn-i İsmail Efendi ve eş-Şeyh Hasan Efendi ve Kasım Efendi ibn-i Abdullah bin Kasım Ağa ve Abdulhadi Efendi ibn-i Abdullah bin Kasım ve Abdulaziz Efendi ibn-i Abdullah bin Hacı Ahmed nâm beş müzekkirler ihbarlarıyla zahîr olan sabıku'z-zıkr Kızıl Mescid Mahallesinden Vaiz-zade Molla Mehmed bin Molla Ali ve zatları Abdulğafur bin Molla Yusuf ve Şemseddin Efendi bin Molla Yusuf tasdikleri ile ma'ruf olan Ardıçlı Abdullah'ın zavcesi Zeyneb ibnet-i Abdullah ve İbrahim'in zevcesi Rındi ibnet-i Kasım ve Mahmud'un zevcesi Nadire ibnet-i Derviş Mehmed nâm hâtûn lar şehadetleriyle bi'l-müvacehe ber nehc-i şer'i ba'de'l-aşyan mücibince müteveffât-ı mezkuratın terekesinden müstakilen vazî'i'l-yedi ve bâ iyanha mevcude [140] olduğu eşyayı muharrere-i mezkûr ile imaret-i mezkûr elli buçuk gazi altundan müvekkili mezbûre Cevahir Hâtûn a nısf hissesi irsiye-i meşruhası ber vech-i layıkı üzere müvekkilen izafetle mezbûr Yusuf Ağaya hala eda ve teslim mezbûr İbrahim Efendiye tescil olduğu i'lâm olundu tahriren fi'l-yevmi'l-selase' ve'l-işrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Numara 85

Bâ'isu'l-defter-i kassam oldur ki;

Bitlis'de vâkı' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan altı senesinde vefat iden (silik kısım) Bekir ibn-i Cercis bin Abdullah nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Nigare ibnet-i Mehmed nâm hâtûn ile sulbî kebir oğulları Derviş ve Yusuf ve kebir kızları Sultan ve Keşmiş ve İffet ve Şemsat ile sağır oğlu Abdulmecid ve sağır kızını İncü'ye münhasıra ba'de kable'l-kismet mezbûre İncü dâhî fevt olub verâseti anası mezbûre Nigar Hâtûn ile li- ebeveyn er karındaşları Yusuf ve Abdulmecid ve kız karındaşları Keşmiş ve İffet ve Şemsad'e münhasıra olduğu bil-ihbar 'inde şer'il-âli zahîr ve mütehakkık olduktan sonra sağır-i mezbûr Abdulmecid'in tesviye-i umûruna kibel-i şer'ide mensub vâsisi mezbûre Nigar Hâtûn ve li- ebeveyn er karındaşı mezbûr Yusuf ile kebir mezbûrân Sultan ve Keşmiş ve İffet ve Şemsat ve mezbûr Derviş'in taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ile bey' ve tahrir ve beyne'l-verâset-i mezbûre bi-hükm-ül münasehe-i şer'iyeye tevzi' ve taksîm kılınan defter-i mezbûrdur ki ber vechi âti zıkr ve beyan olunur. Tahriren fi'l-yevmi'l-tasi' ve'l-işrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Gurus)</u>
Halı	3	550
Kilim	3	100
Secadde	1	15
Şişhane nısf	-	250
Eğri kılıç	1	280
Gümüşlü hançer	10	250
Beyaz kabzalı hançer	10	150
Tabanca	1	50
Yatak kat minderi	8	520
Sağır kantar	1	10
Basma kelim-1 kadım	1	20
Seccade	1	10
Safran şalı	-	20
Mükemmel kahve takımı	1	-
Koyun	13	680
Bir keçi ve bir ...	-	70
(silik kısım)	3	200
İnek	3	200
Def'a keçi	3	120
Kebir ve sağır kazan	-	180
Hacı Bekir oğlu şahin'de bâ defter kabz olan		100
Hersan Mahallesiinde İsa Çavuş'da bâ defter kabz olan		100
Hersan Mahallesiinde (silik kısım)bâ defter kabz olan		210
Hacı Bekir oğlu İsmail Çavuş'da bâ senede kabz		1100
Merkeb bahası	5	250
Bişar oğlu şakir'de bâ senede kabz		1300
Def'a Bişar oğlu şakir'de bâ senede kabz olan		330
Çubuk takımı kehribar	2	20
Bayezid bin şeyh Hamza'da bâ sened		300
İristaklı (silik kısım) bâ sened kabz olan		860
Zenkdanlı... bâ sened kabz olan		400
Zenkdanlı Ömer bin İbrahim bâ sened kabz olan		387
İristaklı Beşir bin Mehmedbâ sened kabz olan		422
Def'a Beşir'de bâ sened altun		216
Furuht olan hınta kova	27	400
Zenkdanlı Aşure bâ senede kabz olan		50
Sürmeli Molla Başında arı kovarı	12	360
şamdan	22	60
Eskici Agop'un oğluüzüm bahasında		1700
Bakal şaho'da bahası		960
Sürmeli Hasan'da kabz olan		100
Hacı Bekir oğlu İsmail Çavuş'da hınta		30
(silik kısım)		30
Def'a Sürmeli Molla Sarı Ali'de		100
(silik kısım) olan	-	-
Hırdavat-1 menzile		300
Arasa altında olan bir bab dükkan mülk kâin		1500

Hersan Mahallesi vâki' tahtani 3ve fevkani 3 ve üç matbah havi mülk menzîl		10000
Üzüm sermayesinden dolayı kabz		160
Güzeldere ve Hatılı sekiz (silik kısım) kabz		200
İristaklı Çuhura Kadir	5	100
Zîç bahası mahsuben kabz	50	100
Revğan-ı sade		3
Yekün		28700
Techiz ve tekfin masrafatı		320
		28380
Mihri (silik kısım) zevce-i mezbûre Nigar Hâtûn		1000
		27380
Karındaşzadesi Ali Ağa'ya duyun-ı		50
		27330
Resm-i âdi: 683,10 Varaka bahası: 15 Kaydıye: 42,30		741[141]
Yekün menkulat sahi'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre		26589
Hisse-i zevce-i mezbûre	3686	
Hisse-i ibn-i mezbûr Derviş	4230	
Hisse-i ibn-i mezbûr Yusuf	4230	
Hisse-i ibn-i sağîr-i mezbûr	4230	
Hisse-i ibnet-i mezbûre Sultan	2115	
Hisse-i ibnet-i mezbûre Keşmiş	2366	
Hisse-i ibnet-i mezbûre İffet	2366	
Hisse-i ibnet-i mezbûre Şemsat	2366	
Küsürat	4	

Numara 89

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan altı senesinde vefat iden (silik kısım) Bekir ibn-i Cercis bin Abdullahın sulbî sağîr oğlu Abdulmecid'in tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'idan bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin şehadetleriyle sâbit ve mutehakkak olan İşbu bâ'isu'l-kitap anası Nigare ibnet-i Mehmed nâm hâtûn sağîr-i mezbûr Mecid'in vakti rüşdâdına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i ş-şer'idan vâsi nasb ve ta'yîn olundukda mezbûre dâhî ber bechi muharrer vesayet-i mezbûray-ı kabul ve hizmeti lazimelerini kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm ittiği mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu Tahriren fi'l-yevmi'l-tasi' ve'l-'işrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'iyeye kâtibi Mehmed efendi ve muhızır Mehmed efendi ve Mübâşir Mehmed Ağa ve gayrihum

Numara 90

Bâ'is-i arz i'lâm oldur ki;

Bidlis'de vâki' Kızıllı Mescid Mahallesi sâkinlerinden bin iki yüz doksan sekiz senesi Zilhicce-i şerifin yirmi birinci günü vefat iden el-Hac Yahya bin İrfan ibn-i Yusuf'un verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Gülşah ibnet-i Ahmed ve anası Didare bint-i Cafer ve sulbî kebir oğulları Mahmud ve A'ma Hüseyin ve sağır oğulları İbrahim ve Hasan ve Arif ve İsmail ve kebîre kızı gaibü'l-belde Yadigar ile sağîre kızları Cevahir ve Esmer'e münhasıra ve tahsisi hisse-i mîrasları üç yüz on iki sehimden olub siham-ı mezkureden otuz sehim zevce-i mezbûre Gülşah ve elli iki sehim mezbûre Didare Hâtûn lara ve beherine otuz dörder sehimden cem'en yüz yetmiş sehim ve oğulları mezbûrûn Mahmud ve Hüseyin ve İbrahim ve İsmail ve Hasan ve Arif ve beherine on yedişer sehimden cem'en (silik kısım) bir sehim kızları mezbûrât Yadigar ve Cevahir ile Esmer'e isabeti tahakkukdan sonra müteveffâ-i merkûm el-Hac Yahya'nın li ebeveyn er karındaşı olub mahalli mezkûr sâkinlerinden sahib-i arzuhal Receb nâm kimesne meclîs-i şer'i şerif lazımı'l-teşrif müteveffâ-i mezbûrenın kaffe-i terekesine bi'l-verase be bi'l-isabet vazî'l-yedleri mütahakkık olan bâ'isü'l-hazal kitab kebir oğlu mezkûr Mahmud iki olan sığar-ı mezbûran İbrahim ve Hasan ve Arif ve İsmail ve Cevahir ile Esmer'in tesviye-i umûrların kıbeli'ş-şer'iden bâ hüccet-i mensub ve vâsileri Abdulkadir Efendi ibn-i İshak nâm kimesneler mevacehelerinde üzerlerine da'va-yı ve takrîr-i kelam idub mahalli mezbûra mütemekkinlerinden iken bin iki yüz yetmiş bir senesi hilalinde vefat iden babamız ve mevrûsumuz İrfan ibn-i Yusuf ibn Abdurrahman'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi anamız mezbûre Didare Hâtûn ve bize [142] hala Mısır'da mutavattın sulbi kebir oğlu li ebeveyn er karındaşımız el-Hac Abdullah Ağa ve Bidlis'de sakîn müteveffâ-i merkûm Hacı Yahya Ağa ile ol tarihde sağîre ve el-yevm kebîre bulunan li ebeveyn kız karındaşlarımız el-Hacı ile gelub münhasıra olub lakın ben tarihi merkûmda sağır olmakla ve ol vecihle karındaşım müteveffâ-i merkûm Hacı Yahya'nın iyalinde olmak hasebiyle babamız ve mevrûsumuz müteveffâ-i evvel mezbûr İrfan'ın kaffe-i terekesi kable'l-kismet (silik kısım) çakire müstakilen merkûm Hacı Yahyanın hayd? ve idaresinde ve ba'del-buluğ ikimizin müşterek yedi iraddemizde olmağla tereke-i mezbûre ticâret ve şirket-i mülk vecihle müştereken bi'l-i'mal bu suret ile müşterek (silik kısım) hasıl olan mal ile beynimizde müşterek olmak üzere alınan ve hala mezbûr Hacı Yahya'nın uhdesinde olmak üzere mukayyed bulunan mahalle-i mezbûrede kâin beyne'l-ahli ol cirann ma'a müştemilât-ı ma'lum el-hudud bir bab mülk menzîl mezbûre muttasıl bağçe ile çarşıda vâki' kezalik ma'lum el-hudud bir birine muttasıl otuz dokuz buçuk bab esnaf-ı mutenevi'a dükkan ile meydan nâm mahalde vâki' fevkâni bir bab kahve dükkanı ve ber vechi meşruh babamız ve mevrûsumuz müteveffâ-i evvel mezbûr İrfan'ın terekesi olub iş bu akar ve emlak dâhî medâr-ı temayüzesi olan eşya-ı saire-i mevcudesi (silik kısım) mesele-i mîrasımız üzere taksîm olunarak asl-ı terekeden olan hisse-i irsiyem ve ber vechi mufassal sa'y ve amelimiz ile hasıl eylediğimiz akçe ile müşterek olmak üzere alınmış olan ve diğerleri dâhî sebkât iden ma'a bağçe menzîl-i mezbûr ile dükkanlarda olan nısf hissemîn bana teslim iktiza iderken eşya-ı mebhuse ile menzîlin ve zikr olunan dükkanları müstakillen kendüsünün olmak hayatında karındaşım müteveffâ-i mezbûr Hacı Yahya ve ba'de'l-vefat terekesinden olmak üzere oğlu mezbûr Mehmed ile vâsi-i mezbûr Abdulkadir Efendi bi'l-verase

ve bi'l-vesaye kabz ve vazi'u'l-yedime ol vecihle defter-i kasamsa idhal murad ideseler ol mallarıyla sual olunup babamız terekesinden olduğunu hisse-i sermaye nema olan ve'l-haletu'l-hazeha karındaşım Hacı Yahya'nın terekesinden olmak za'mıyla vazi'u'l-yed edilen eşya-ı mezbûresinin ber vechi şer'i hisse-i irsiyem ile salifu'z-zikr ma'a bağçe menzl ve dükkânlarda olan nisf hisse-i şayi'amdan keff-i yed ve bana teslîm asıl ve vâsi-i mezbûrân Mahmud ve Abdulkadir Efendi yeden her birine tembih olmak muradıdır deyu ba'de'd-da'va ve'l-istintak anlar dâhî cevaplarında Hacı Yahya'nın terekesinden olmak üzere ma'a bağçe menzîl mezbûr ve zikirleri murur iden dükkân ile kaffe-i eşyası ve saire mevcudeye bi'l-verase ve bi'l-vesaye vazi'-i yedleri ikrar ve i'tiraf idub lakin tariğul-kitabtan on altı sene mukaddem yani bin iki yüz seksen üç senesinde Mısır'da mutavattın olduğu beyan olunan büyük karındaşları Hacı Abdullah Ağa li-ecel-i el-sulh Bidlis'e geldiği esnada babaları ve mevrûsları müteveffâ-i evvel mezbûr İrfan bin Yusuf bin Abdurrahman'ın aruz ve menkul olan tereke-i cüziyesine müta'llik ceryan iden kelim üzerine merkûm Hacı Abdullah Ağa Hesan Mahallesinde Ahmed Efendi'nin hanesinde munhasıra babaları ve mevrûsları müteveffâ-i evvel mezbûr İrfan'ın aruz ve menkul olan bi'l-cümle terekesinden hisse-i irsiyesini mezbûr Receb ile kız karındaşları mezbûratân Elmas ve Güllü'ye terk ve teslîm eylediğini ba'de'l-ikrar hini malından on adet dâhî yüzlük mecidiye altununu mezbûr Receb'e def' ve tedî' ve kabz eylediği sırada müteveffâ-i sâni merkûm Hacı Yahya dâhî tereke-i mezkureden olan Receb'in hissesini Receb'e ve kendi hisse-i irsiyesini dâhî hemşireleri mezbûratân ile yine mezbûr Receb' meccanen terk ve teslîm eylediğini beyan ittikte mezbûr Receb dâhî kabza-i mutavali meşruha onda olduğu ba'de'l-tasdik ve'l-kabul pederleri müteveffâ-i merkûm terekesine müte'allik amme-i da'avi ve kaffe-i mütâlebattan her biri eherin zimmetini ibrâği tamam ile ibrâ ve iskat ve yine tarafeynden her biri ber minvâli muharrer aherin ibrâsını kabul iderek bu vecihle kat'-ı nezâi' eylediklerinden sonra müteveffâ-i sani merkûm Hacı Yahya müstakillen eylediği ticaretinden hasıl eylediği mal ile ma'a bağçe menzîl mahdûd mezkûr-i ahrden nefesine izafetle iştira ve temlik ve salifu'z-zikr dükkân arsalarını dâhî ol vecihle ba'de'l-iştira eylemesini dâhî müceddeden naks için inşa eyledikten sonra vefatına değin on altı sene müddet mezbûr Receb mevacehesinde malı olmak üzere kabz ve tasarruf ve vazi'u'l-yed ve ba'de'l-vefat ber vechi muharrer terekesinden olmak üzere verese-i münhasıra-i mezkuresine mavrus-u mal olmağla bi'l-asale ve bi'l-verase be bi'l-vesaye bi-gayr-ı hak vazi'u'l-yed ideriz deyu mezbûr Receb'in inkarına mukarin vâki' olan def'i meşruhalarını her biri mahallelerinde istinhab olan kimesnelerden bâ varaka-i mahsus sırren ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade iddikleri Hesan Mahallesi imamı Necmeddin Efendi ibn-i İshak Efendi ibn-i Haydar ve muhtar-ı evvel Süleyman bin Resul ibn-i Hakverdi ve Kızıl Mescid Mahallesi imamı Abdullah Efendi ibn-i mola Mehmed Abdulsamed Ağa ve muhtarı İshak Efendi ibn-i Abdulmutalib nâm müzekkiler ihbarlarıyla zahîr olan Saatçizade Ahmed Efendi ibn-i Ali Ağa ve biraderi Mehmed efendiler şehadetleriyle bi'l-muvacehe ber nehci şer'i isbat etmeleriyle mücibince ba'de'l-hüküm müddai'i mezbûr Receb ber vechi meşruh tesadî' eylediği da'vasıyla asıl ve vâsi-yi mezbûrân Mahmud ve Abdulkadir efendiden her birine ber vechi şer'i mü'arezadan men' olduğunu tescil ve bi'l-iltimas arz ve i'lâm olundu tahiren fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-ışrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

[143] Numara 91

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'de vâki' Daş Mahallesi ahlisinden olub bin iki yüz doksan altı senesi şehr-i şubat-ı rûmi'nin altıncı günü vefat iden çedikçi esnafından Haydar bin Timur bin Abdullah nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkes-i Hurre bint-i Derviş nâm hâtûn ve li-ebeveyn biraderi Musa ibn-i Timur bin Abdullah'a münhasıra olduğu bil ihbar inde'ş-şer'i'l-enver zahîr ve mutahakkık oldukdan sonra merkûmenin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ile tahrir bi'n-nihaye tevzi' ve taksîm kılınan defter-i tereke müteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi ati zikr ve beyan olunur tahriren fî'l-yevmi'l-hamis 'aşere min Rebi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

[144] Numara 92

Ba'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Kisan nahiyesi dâhîlinde salyas kariyesinde sâkin iken bin iki yüz doksan sekiz senesi zilkade-yi şerifin hilalinde vefat iden Mehmed bin Halis'in verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkeleri Emine binti Ahmed ve zevce-i evvel olan müteveffâ (silik kısım) bint-i Musa'dan mütevellid sulbi sağîr oğlu Abdulhamid ve sulbiye-i sağîre kızı Senem'e münhasıra taahakkukdan sonra mezkure Emine ve sulbiye-i mezbûrenin li-ebeveyn emmileri olub ide'ş-şer'il-enver vâsileri olan molla Ahmed bin Abdullah'ın taleb ve ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olunan tereke-i müteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi ati zikr ve beyan olunur tahriren fî'l-yevmi'l-sâni 'aşere min Rebi'u'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibarlar her biri hisselerini kabz ettileri gibi sıgâr-ı mezbûran Abdulhamid ve Senem'in hisseleri olan iki bin altı yüz seksen dokuz guruş kibel-i şer'ide mensub vâsileri anası olan Emine'ye teslîm olunduğu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 93

Bidlis'e tabi' Kisan nahiyesinde vâki' Eneksur kariyesinde bin iki yüz doksan sekiz senesi cemaziyu'l-ahirin hilalinde vefat iden Üzeyir bin Şumun'un verâseti sulbi kebir oğlu Amo ve Tudi ve bint-i kebîre kızı Leylo olub fakat merkûm Tuti gaib ani'l-belde olduğundan merkûmanın taleb ve ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olunan tereke-i müteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi ati zikr ve beyan olunur tahriren fî'l-yevmi'l-sâni 'işrun min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
(silik kısım)	1	100
(silik kısım)	1	400
Ağnam	5	125

İnek	1	100
Öküz	1	80
Hançer	1	15
Darı kova	10	50
Tuz kova	2	16
Şa'ir	15	75
Hınta kova	5	50
Kilim	1	35
Keçi	2	60
(silik kısım)	-	80
Hırdavat-ı menzîle	-	70
Üzüm bağçesi	-	600
Hane göz	3	500

[145] Numara 94

Yekün		Menkulü'l-eşyası
		2701
Resm-i adi		67,21
		2632,19
Kayıyye:3	Varak bahası:2	6
		2626,19
Hisse-i ibn-i kebir oğlu Ömer	1054,22	
Hisse-i ibn-i kebir oğlu (silik kısım)	1054,22	
Hisse-i bint-i kebir kızı Yamlu	527,11	
Küsürat		

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibarlar her biri hisselerini kabz ettileri gibi gaib inde'l-bilad olan (silik kısım) 'nin sehimden (silik kısım) kabulunu üzere li-ebeveyn biraderi olan Ömer'e teslim olunduğu (silik kısım) iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 95

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Bartan nahiyesi dâhîlinde vâki' İsnos kariyesinde sâkin iken tebe'e-i devlet-i âliye Ermeni milletinden bin iki yüz doksan yedi senesi mayıs hilalinde halik olan Vartan veledi Anderya'nın verâseti zevce-i Metrûkesi Esmo bint-i Miran ve sulbi kebir oğlu Manok ve sulbi sağîr Akob ve sulbiye-i kebîresi Vazil'e isabeti tahakkukdan sonra halik-i mersumun verese-i kibar (silik kısım) ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olan tereke-i halik-i mersume tereke-i ber vechi ati beyan olunur tahriren fî'l-yevmi'l-hâmis min zilhicce-i şerif sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Öküz çift	1	300
İnek	1	100
Koyun	10	400

Hınta kova	21	210
Kilim	1	30
Keçi	1	20
Hane göz	2	700
Hırdavat-ı menzîle	-	50
Yekün		el-eşya 1810
Resmi adi:46,10	Kaydıyye:3	Varak bahası:2
		51,10
sahhi'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre		1758,30
Hisse-i zevce-i Esmo	219,30	
Hisse-i ibn-i kebir Manun	615,22	
Hisse-i ibn-i kebir gaib Akub	615,22	
Hisse-i bint-i kebîre Varnil	307,31	

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibar hazirun her biri hisselerini kabz ettileri gibi gaib-i mezkûr Afonun hissesi dâhî altı yüz on beş gurus yirmi iki para kibel-i şer'ide mansub kıymeti ve anası olan iş bu Esmo'ya teslîm olduğu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 96

Bidlis'e tabi' Güzeldere nahiyesinde vâki' Şak kariyesi mesâkinlerinden tebe'e-i devlet-i âliye Ermeni milletinden olub doksan sekiz senesi rabi'u'l-evvel hilalinde helak olan Ako veledi Arslan'ın verâseti anası Almonat (silik kısım) Metrûkesi Elmi bint-i Bağos ve sulbi sağîr oğulları Ezber ve Vaslo ve sulbiye-i sağîr kızları Nubar ve Varo ve Azmare'ye münhasıra ve mutahakkık olduktan sonra anası Almo ve zevcesi Elmi kendi sehimleri ve asaleti ve sağîrân-ı mezbûran mezbûr Elmo'nun vesayet-i cihetle taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olunan tereke-i helak-ı mezbûrdur ki ber vechi ati beyan olunur tahriren fi'l-yevmi'l-samin 'aşere min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Darı Kova	30	15
Hınta kova	15	125
İnek (silik kısım)	-	200
Hane göz	3	70
(silik kısım)	2	40
(silik kısım)	-	100
(silik kısım)	1	100
Hırdavat-ı menzîle	-	100
[146]		
Yekün		el-eşya menkulat 1380
Resmi adi:24,20	Kaydıyye:2	Varak bahası:2
		28,20
sahhi'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre		1341,20

Hisse-i zevce-i Elmi :167,20

Hisse-i ümmisi Elmo	: 167,20
Hisse-i ibn-i Ezber sağîre	:300
Hisse-i ibn-i Aslo	:300
Hisse-i bint-i Nubar sağîre	:300
Hisse-i bint-i Varo sağîre	:150
Hisse-i bint-i Azmare sağîre	:150

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibar hazirun her biri hisselerini kabz ettileri gibi sığar-ı mezbûran Ezber ve Vaslo ve Nubar ve Varo ve Azmare'nun hisseleri olan bin elli gurus dâhî kibel-i şer'ide mezbûranların anaları olan iş bu Elmi'ye teslîm olunduğu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 97

Ba'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Kesan dâhîlinde Ekmesur kariyesinde bin iki yüz doksan sekiz senesi cemaziyu'l-ahirin hilalinde vefat iden Farho ibn-i Azo'nun verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Sabriye bint-i Abdullah ve sulbiye-i sağîre kızı Mahbube ve li-beveyn emmileri Şeyho ve Mirza ebnân Şenko namun kimesnelere inhisarı tahakkukdan sonra mezkuranun taleb ve ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olunan tereke-i müteveffâ-i mezbûrdur ki ber vechi ati zıkr ve beyan olunur tahriren fi'l-yevmi'l-sâlis 'aşere sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Gurus)</u>
Tepsi	1	10
Satıl	1	30
Ture	1	10
Kazance	1	12
Tanur demiri	1	8
Kazama	1	5
Balta	1	10
Keçi	2	60
İnek	1	90
Çuval	4	40
Palas	1	10
Kırmızı kilim	1	20
Arı koğanı	5	150
Yün (silik kısım)	6	40
Keçi kılı	-	15
Hane göz	2	200
Hırdavat-ı menzîle	-	20
Yekün		el-eşya menkulat
		830
Resmi adi:		18,10
		811,30
Kaydıyye:2 Varak bahası:2		4

Sahhu'l-baki li't-taksîm beyn-el verese-i'l-mezbûre 808,30

Hisse-i zevce-i Sabriye	88
Hisse-i ibnet-i saġîre Mahbube	309,30
Hisse-i emmi Şeyho	104,20
Hisse-i emmi diġer Mirza	104,20

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibarlar her biri hisselerini kabz ettileri gibi saġîre-i mezbûrun Mahbube'nin hissesi dâhî üç yüz dokuz guruş otuz para kibel-i şer'de mansub vâsisi anası olan Sabriye'ye teslim olunduġu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 98

Ba'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Güzeldere nahiyesinde vâki' Aziziye kariyesi mesâkinlerinden tebe'e-i devlet-i âliye Ermeni milletinden olub doksan sekiz senesi rabi'u'l-evvel hilalinde helak olan Malakuz veledi Asavatura'nın verâseti zevce-i Metrûkesi Şemmo ibnet-i (silik kısım) sulbi kebir oġlu Murad ve kebîre kızı Hare'ye ve Nergis'e ve saġîre kızı Aslı'ya inhisarı tahakkukdan sonra verese-i kibar-ı mezbûrun ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olan tereke-i halik-i mersumedir ki ber vechi ati zikr ve beyan olunur tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis min zilhicce-i şerif sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Keçi ma'a oġlak	4	140
Merkeb	1	100
Hınta kova	16	100
Ceviz ağacı	2	120
Hırdavat-ı menzîle	-	50
Hane göz	1	250[147]
Yekün		El-eşya menkulât 780
Varak bahası:2	Kaydıyye:1,20	Resmî âdi:20
		23,20
Sahhü'l-baki taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre		756,20

Hisse-i zevcesi Şemmo	94,22
Hisse-i ibnet-i kebîre Hare	132,15
Hisse-i ibnet-i kebîre Nergis	132,15
Hisse-i ibnet-i kebîre Aslı	132,15

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibar hazirun her biri hisselerini kabz ettileri gibi saġîre-i mezbûre Aslı'nın hissesi yüz otuz iki guruş on beş para dâhî liecli'l-hıfz ve idaresi vâsi-i mansube anası Şemmo'ya teslim olunduġu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 99

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Kisan nahiyesi Haztuhi kariyesinde vâki' tebe'e-i devlet-i âliye ve milleti Ermeniyeden iki yüz doksan yedi senesi mayısında halik olan Kirkor veledi Menasik'in verâseti zevce-i Metrûkesi Aho bint-i Murad ve sulbi sağır oğlu Karabet ve sağîre kızı Kancu'ye inhisarı tahakkukdan sonra vâsi-i mezkure (silik kısım) asaleti kibel-i şer'ide sığar-ı mezkuraya vesayeti (silik kısım) taleb ve ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olan tereke-i halik-i mersumedir ki ber vechi ati beyan olunur tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis min saferu'l-mübârek sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Deri kova	6	30
Hınta kova	1	48
Havuz kova	1	15
Yün (silik kısım)	-	10
Tuh	-	20
Kazance	1	30
İnek	1	100
Keçi	1	30
Hırdavat-ı menzîle	-	50
Hane göz	-	400
Yekün		El-eşya menkulât
		733
Varak bahası:2	Kaydıyye:2	Resmî âdi:18
		21
Sahhü'l-baki taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre		712

Hisse-i zevcesi Aho	89
Hisse-i sağîre Karabeet	414,26
Hisse-i bint-i sağîre Kancu	207,26

Ber mücib-i defter-i kassam hisse-i zevcesi olan seksen dokuz kendüne teslîm olunduktan sonra sağır oğlu Karabet ve sağır kızı Kancu'nun sehimleri olan altı yüz yirmi iki guruş on iki para dâhî hasbi'l-vesayene vâsi-i mezbûreye teslîm olduğu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 100

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Kisan nahiyesi dâhîlinde salyas kariyesinde sâkin iken bin iki yüz doksan sekiz senesi Cemaziye'l-evvelin hilalinde vefat iden Hamo bin Cum'an'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Faize bint-i Tursun ve sulbi sağır oğlu Şıbli ve sağîre kızı Senem'e inhisarı tahakkukdan sonra vâsi-i mezkure Faize kendüne asaleti inde's-şer'i üzere vesayeti Şıbli mezkureler taleb ve ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olunan (silik kısım) mezkurdur

ki ber vechi ati beyan olunur tahriren fi'l-yevmi'l-salis aşere min Cemaziye'l-evvel sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
İştira'	1	500
İnek	1	100
Şa'ra kova	3	15
Çavdar kova	4	30
Hınta kova	20	100
Dastdar	1	10
(silik kısım)	-	10
Hane göz	2	200
(silik kısım)	-	60
Ceviz ağacı	2	80
Kelbas ağacı ve alıç ağacı	-	60
Elma ağacı	2	80
Hırdavat-ı menzîle	-	50[148]
Yekün		El-eşya menkulât
		1295
	Resmî âdi:	32,20
		1262,20
Varak bahası:2	Kaydıyye:2	4
		1258,20
Hisse-i zevcesi Faize	157	
Hisse-i ibn-i kebir Şibli	734,30	
Hisse-i bint-i sağîre Senem	367,15	

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibar hazirun her biri hisselerini kabz ettileri gibi sağîrân-ı mezbûrân Şibli ve Senem'in hisseleri olan bin yüz bir guruş otuz beş para dâhî vâsi-i mansube anası olan Faize'ye teslîm olunduğu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 101

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Güzeldere nahiyesinde vâki' Aziziye kariyesinde sâkin iken bin iki yüz doksan sekiz senesi temmuz hilalinde Halik olan tebe'e-i devlet-i âliye ve milleti Ermeniyeden Baĝo veledi Arvankan'ın verâseti zevce-i Metrûkesi Markirun bint-i Baĝos ve sulbi sağîr oĝlu Mikayil ve sulbiye-i sağîre kebîre kızları Tari ve Lara'ya inhisarı tahakkukdan sonra verese-i kibarlardan mezkûr (silik kısım) ve kibel-i şer'ide mensub vâsiye-i sıĝar-ı mezkûr anası Markiru'nun taleb ve ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olan tereke-i halik-i mersumedir ki ber vechi ati beyan olunur tahriren fi'l-yevmi'l-hâmîs aşere min şehri şevval (silik kısım) sene seman ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
İnek	2	200
(silik kısım)	1	50
Kazan-ı sağır	2	50
Keçi	4	120
Oğlak	1	20
Ceviz ağacı kaman	10	300
(silik kısım)	5	100
Hınta kova	3	100
Şa'ra kova	6	30
Öküz	2	300
Keçi	2	40
Köhne kilim	2	60
Hane göz	3	400
Yekün		El-eşya menkulât
		1930
Varak bahası:2	Kaydıyye:2	Resmî âdi:48,10
		53,10
Sahhü'l-baki taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre		1876,30

Hisse-i zevcesi Markiru	234,26
Hisse-i bint-i kebîre Tari	410,21
Hisse-i bint-i kebîre Lara	410,21
Hisse-i ibn-i sağır Mikayil	821,2

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibarların her biri hisselerini kabz ettileri gibi sağır-i mezbûr Mikayil'in hissesi dâhî sekiz yüz yirmi bir guruş iki para hıfz ve'l-edan vâsi-i mansube anası mezkureye teslîm olunduğu iş bu mahalde şerh verildi.

Numara 102

Bâ'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'e tabi' Bertav nahiyesine dâhîl Markus kariyesinde vâki' iki yüz doksan sekiz senesi zilhicce-i şerifin birinci günü tebe'e-i devlet-i âliye ve milleti Ermeniyeden Halik olan Hapu veledi Sakkan'ın verâseti zevce-i Metrûkesi İncü bint-i Maho ve sulbi kebir oğlu Ohani ve sağırı Karabet ve sulbiye-i kebîre kızı Hayriye'ye inhisarı tahakkukdan sonra halik-i mersumenin verese-i kibarları mezkurun ma'rifetleri ve kibel-i şer'ide sığarân-ı mersumenin vâsi-i mensub ve anaları İncü bint-i Maho ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksîm olan tereke-i mezkurdur ki ber vechi ati zikr olunur tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis min zilhicce-i şerif sene seman ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Öküz	2	200
İnek	1	100
Bezavi	1	20
Ağnam keçi	7	140

Kazan	1	30	
Keçi	1	20	
Darı kova	2	10	
Balta	1	15	
Köhne çuval	1	10	
Hınta kova	20	100	
Giyah (silik kısım)	-	100	
Hane göz	3	300	
Hırdavat-ı menzîle	-	20	
Kilim	1	40[149]	
Yekün			El-eşya menkulât
			1105
Varak bahası:2	Kaydıyye:2	Resmî âdi:28,25	31,25
Sahhü'l-baki taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre			1073,15
Hisse-i zevcesi İncü	134,7		
Hisse-i ibn-i kebir Ohani	387,27		
Hisse-i ibn-i sağîr Karabet	387,27		
Hisse-i bint-i kebîre Hayriye	193,34		

Ber mücib-i defter-i kassam verese-i kibarların her biri hisselerini kabz ettileri gibi sağîr-i mezbûr Karabet'in hissesi dâhî üç yüz seksen yedi guruş yirmi yedi para kibel-i şer'ide mansub vâsisi olan anası İncü'ye teslim olunduğu iş bu mahalde şerh verildi.

[150] Numara 103

Bitlis'de vâkı' Hersan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Cemazi-ül evvelin on beşinci günü vefat iden Harçlı oğlu Mahmud bin Abdullah bin Süleyman nâm kimesnenin verâseti verâseti zevce-i menkûhe-i Metrûkesi Nigar bint-i Osman nâm hâtûn ile sulbî sağîr oğulları Cafer ve İbrahim ve sağîre kızı Mahbube ve kebîre kızı Ayşe'ye münhasıra ve tashihi-i mesele-i mîrasları kırk sekiz sehinden olub siham-ı mezbûrdan altı sehîm zevce-i mezbûr Nigar'e ve beherine on dört sehîmden cem'en yirmi sekiz sehîm oğulları mezbûran-ı sağîrân Cafer ile İbrahim'e ve beherine yedişer sehîmden cem'en on dört sehîm dâhî kızları mezbûratan Mahbube ile Ayşe'ye isabeti tahakkukdan sonra sığâr-ı merkûm Cafer ve İbrahim ile Mahbube'nin tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i mensub vâsileri olub zati mahalli mezbûre imamı Necmeddin Efendi ibn-i İshak Efendi ve muhtarı Süleyman Ağa ibn-i Resul'un takrîrleriyle ma'ruf zevce-i mezbûre Nigar ile kezalik zati mezbûrân ta'rifleriyle ma'ruf olan Ayşe hâtûn lar meclîs-i şer'i şerifde ikrar ve takrîr-i kelim idüb mahalli mezkurda kain bir taraftan Harçlı Oğlu İshak bin Ali ve bir taraftan Şükrü bin Timur bin Hacı İbrahim ve bir taraftan Şa'ban Efendi ibn-i Mehmed ibn-i Şa'ban menzîlin ve bir taraftan mahalli mezbûrede Şeyh İshak vâkı'cami-i şerifi ile mahdûd olub fevkani bir ve tahtani bir bab oda ve bir mikdar havlu ile bir mikdarbmüsmire ve gayrı müsmire eşcâr havi müştemilat-ı sairesi ile bir bab mülk menzîl mevrûsumuz müteveffâ- i Mahmud'un hayatında ile'l-vefatına müstakillen taht-ı mülk ve tasarrufunda ve ba'de'l-vefat ma'a bağçe menzîl-i mahdûd bizim ile sığâr-ı merkûme Cafer ve İbrahim ile Mahbube'ye mevrûs olub

lakin menzîl-i mahdûd-ı mezkurın fevkanisi (silik kısım) meşrutaya ve ma'il-i turab olmağla gallesi dâhî ta'mirine vefa itmeyeceğinden ma'da sığâr-ı merkûma nafaka ve (silik kısım) dâhî iştirâhiyetde ile muhtaç olduklarından ve el-haletü'l-hazihi biz ma'a bağçe menzîl-i mahdûd mezkureden fevkani bir bab odadan mesele-i mezbûre üzerine şer'i-i hissemizi ahera bey' murad ider olmamızla zikr olunan fevkânî odadan sığâr-ı merkûmelerin hisselerine ifraz olunduğu sürette şeme-i noksan tarı ve belki bütün bütün harap olacağı cihetle bekası her vecihle haklarında mukarrer olub ve bizim hisselerimizle ma'a semeni misline bey' ve semeni istirbah olunmak sığâr-ı merkûm haklarında dûçara infa' ve evla olmağla sığâr-ı merkûmenin ma'a bağçe menzîl-i mahdûd mezkureden sabiku'z-zikr fevkani bir bab odadan ber tahsis-i mezkûr otuz beş sehim şayi'a bizim şayi' olan on üç hisselerimizle semen-i misline ma'an bey'a kibel-i şer'ide bana izin verilmekle bi'l-vesaye matlubumdur deyu mezbûre Aişe'nin tasdiki ile dâhî mezbûrebi'l-verase ve bi'l-vesaye eylediği (silik kısım) vâki' mutabık ve nefsu'l-emre muvafık edüğü mahallesi ihtiyar meclîsi tarafından verilen bir kıt'a memhur ilmuhaberden başka dâhî hakikat-ı hal dâhî mezbûrenin takrîr-i meşruhu üzere olduğu zeyl-i vesikada muharreru'l-esami'i müslimin ihbarlarıyla mutahakkık olmağla sığâr-ı merkûmenin ma'a bağçe menzîl mahdûd mezkureden fevkani bir bab odada olan cem'an otuz beş sehim şayi' hisseleri verese-i saire-i mezkure ma'an ahera semen-i misli ile bey'a ve kabz-ı semene ve semen-i istirbah ve istiklale dâhî mezbûre Nigar'e Hâtûn 'a kibel-i şer'i şerifden izin verilmekle mahuve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi'l-tasi' ve'l-işrun min şehr-i Cemaziye'l-ahir sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Harçlı oğlu Reşid bin Abdullah, Derviş bin Yahya, Sadır bin Hüseyin Ağa, Necmeddin Efendi ibn-i İshak Efendi ve gayrihum [151]

Başvekâlet-i celîleden Bitlis vilâyetine şeref-vurûd ve emirnâme-i sâmi-i sûret-i münîfesidir

Mektûbî Kalemi

Numara 51

Sa'âdetlü Efendim hazretleri

Eytâm sandıkları mu'âmelâtının hüsn-i cereyânla müdürlerinin o bâb-ı ehliyet ve emniyetden olmalarıyla ihtimâm kılınmakda olduğu gibi hükkâm-ı şer'in dâhî bu yoldaki vazîfelerini nazar-ı i'tinâyâ almamalarından ve idânâtın bir takım kudretsiz kimesneler kefâletiyle akd edilmesinden dolayı emvâl-i eytâm mahv u telef olmakdan idüğü ba'zı taraftan vukû' bulan ihbârât ve şikâyâtdan anlaşılmasıyla eytâm müdürlerinden me'mûriyetleri iki seneyi tecâvüz itmiş olanların hemân azliyle yerlerine evsâf-ı matlûbeyi hâiz zevât-ı münâsebenin usûlü dâ'iresinde ta'yîn ve muhâsebelerinin nizâmı vech ile ru'yet olunması ve sâl cedvellerinin mukaddemce gönderilen numûneye tevfiқан sene nihâyetinde tanzim ve irsâliyle müddet-i devri münkazî olan idânâtın serî'an devr-i şer'îlerinin tecdîd ve icrâ ve henüz eytâm sanduğu vaz' u teşkil olunmayan mahallerde dâhî eytâm sandukları te'sîsi lâzimedden olduğu cihetiyle iktizâ-yı maslahatın müsâre'aten îfâ kılınması ve tekâsülü vukû' bulan me'mûrların taht-ı mes'ûliyete alınacaklarının taraflarına ihtârıyla bunlardan hâsıl olacak netâyicin bâ mazbata bildirilmesi husûsları taraf-ı vâlâyâ fetvâ-penâhden vukû' bulan iş'âr mücebince ta'mîmen vilâyât ile müstekillen

idâre olunan mutasarrıflıklara tavsiye ve izbâr kılınmış olmağla orâca dâhî ber-minvâl-i muharrer icâb-ı halin icrâsına himmet olunması şukka-i muhlisî terkîm olundu

Fî 15 Rebî'ü'l-evvel sene 299 ve fî 22 Kânûn-ı sâni sene 93

18 İdâre-i vilâyete fî 14 Şubat sene 97

Hükm-i celiline tevfik-i mu'âmele üzere meclîs-i âcizânemiz cerîde-i sene aynen kayd olunduğundan işbu emir-nâme-i sâmi cenâb-ı vekâlet-penâhînin suver-i muhrice-i mukteziyesinin bi't-tenzîl elviye-i mülhaza mutasarrıflıklarına ba's ve tesbîtinden sonra fazîletlü hâkim efendiye havâlesi iktizâ ider ferman

Fî 4 Mart sene 98 Meclîs-i irâde-i vilâyet-i Bitlis
Mûcebince
Amel oluna fî 7 m.

Makâm-ı celîl vekâlet-penâhîden vârid olup havâle buyurulan işbu emir-nâme-i sâmiye ile bû bâbda makâm-ı âliyân meşihat-penâhîden dâhî şeref-pedâr vusûl bulan yüz atmış dört numaralı ve fî 4 Şubat sene 97 tarihli tahrîrât-ı aliye-i celîle-i kırâ'at ve mutâle'a olundukda ikisinin dâhî hülâsa-i ahkâm celîle-i münderece-i mü'ekkesi eytâm sandıkları hâsılâtının hüsn-i cereyânıyla müdürlerinin erbâb-ı ehliyet ve emniyette oldukları gibi hükâm-ı şer'-i şerîf dâhî bu bâbda ki vazîfelerini nazâr-ı i'tinâyâ almamalarından dolayı zuhûr itmekte olan uygunsuzluklar emvâl-i eytâmın mahv ve telef olmasını müceb olmakda olduğu ecilde me'mûriyetleri iki seneyi tecâvüz itmiş olan eytâm müdürlerinin dâhî azliyle yerlerine evsâf-ı matlûbeyi hâ'iz zevât-ı munâsebenin usûl dâ'iresinde ba'de't-ta'yîn ru'yet olunan emir muhasebeleriyle sâl cedvellerinin dâhî numûnesine tevfikân sene nihâyetinde tanzîm ve irsâli ve henüz eytâm sandığı teşkîl olunmayan mahallerde dâhî eytâm sandıklarında teşkîl ve te'sisi lâzimededen olduğu cihetle iktizâ-yı halin musâre'aten ve şu halde tekâlifî vukû' bulan me'mûrların taht-ı mesûliyete alınması luzûmunun beyân-ı âlîsiyle vesâye-i sâire-i mü'essirenin dâhî ifâsıyla kazalar nüvvâbına tebligât şer'â ifâsına mubâderet olunması emr ve iredelerinden ibâret oldukları anlaşıldıktan sonra el-hâlet-i hazîhi burada mevâdî eytâm sandığı guşâdıyla idaresine me'mur eytam müdürü olmadığından azl ü tebdîl ve ru'yet-i muhasebe ile devr ve teslîm e luzum ve hâcet olmayub ancak teşkîl ve te'sîs-i lazimededen olduğu muktezâsı emr ve irade olan mezkûr sandığın guşâdı hakkında usûl-i mukteziyenin ifâsı hakkında lede'l-mürâce'a her memleketde emvâl-i eytam müdürü namıyla mu'teber ve kefillü bir me'mûr intihâb olup arâzî ve akâr ve emlâkdan mâ'da yalnız katılacak tereke eşyâsının kâffesine â'id olan binde yirmi dellâliyede on ikisi emvâl-i eytam müdürüne ve beş dellâliye ve üçü hademe-i mahkemeye i'tâ olunacağı ve eytam müdürleri iki senede bir kere tebdîl müdürlerine emvâl üzere ahari ta'yîn olup bir müdürin hitâm muddet-i me'mûriyeti akîbinde tekrar intihâbı câiz olamayacağını emvâl-i eytam nizam-nâmesinde altıncı maddesiyle madde-i mezkûre zeylinde tenzîlât fıkra-i nizâmiyede olan sarâhat ile husûs-ı merkûmede kefâlet cihetiyle icrâ-yı keyfiyete ta'alluk iden teferru'ât-ı sâ'iresi nizam-nâme-i mezkûrenin mevâd-ı mahsûsunda başka başka mübîn olmağla esnâyı icrâ-yı ifâsına mubâderet olunmak üzere ol emirde eytâm müdürliğine makâm-ı şer'-i-şerîfden intihâb ve ta'yîn

olunan Hersan Mahallesinden Tosun-zâde Abdürrezzâk Efendi'den alınan kefâlet senedi hakkında lâzım gelen mu'âmele-i nizâmiye icrâ olunmak üzere emlâk me'mûriyetine lede'l-havâle sened-i mezkûre yazılan icmâl ile ol-bâbda icâb iden tafsîl hâvî verilen merbûd pusula mücebince mahsulâtının uhdelerinde bulunan kıymet-i muhammine ile emlâk ve akârları atmış yedi bin kusûr guruşa tâbi' olacağı ve mikdâr-ı merkûm dâhî kefâlet-i mezkûre hakkında kâfi oldukda başka kefâletleri mu'teber bulunduğu [152] ba'de'l-havâle mahkeme-i bidâyetden dâhî tasdîk olduktan sonra icrâ-yı icâbı lâzımeden bulunamasa da kefâlet-i mûmâ-ileyhin kudret ve kifâyetiyle mahkem-i mezkûre hey'etinin derece-i tasdîkleri bir kerede meclîs-i idâre-i vilâyette görülmek ve lede't-tezkire tasdîki hâvî verilecek kararı sicil-i mahfûza kayd olunmak üzere evrâkında mahkeme-i şer'iyeye i'ade buyurulması icâb-ı halden bulunmağla ifâsı muktezâsı irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir

Fî 3 Mayıs sene 98 nâ'ib-i vilâyet meclîs
Meclîs-i idâreye Fî 3 Mayıs sene m.
455

Mutâla'a olundu işbu emir-nâme-i sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhî hükm-i münîfine tevfiķan eytâm müdürliğine ta'yîn kılınan Tevhîd-zâde Abdürrezzâk Efendi'nin ol bâbda olan senesi zâten mahkeme-i bidâyet-i merkeziye hey'et-i mevcûdesi tarafından mühr-i zâtîleri tahtında olarak tasdîk edilmiş ve irâe itmiş olduğu kefillerin dâhî bu bâbdaki kifâyetleri makbûl ve mu'teber idüğü sûret-i tasdîkde görülmüş olmağın ifâ-yı muktezâsı zımnında mahkeme-i şer'iyeye havâle buyurulması iktizâ ider fermân

Fî 8 Mayıs sene 98 Meclîs-i idâre-i vilâyet-i Bitlis
Mücebince mahkeme-i şer'iyeye fi 8 Nayıs sene 98
Taraf-ı vâlâ-yı meşihat-penâhîden Bitlis vilâyeti merkez niyâbet-i şer'isine şeref-mevrûd emir-nâme sûretidir
Bâb-ı fetevâ-yı dâire-i meşihat-ı islâmiye mektûbî kalemi aded 164
Mekremetlü efendi

Eytâm sandıkları mu'âmelâtında hüsn-i cereyânıyla müdürlerinde erbâb-ı ehliyet ve emniyette olmalarına ihtimâm kılınmamakda olduğu gibi hükkâm-ı şer'in dâhî bû bâbda ki vazîfeleri nazaran i'tinâyaya almamalarından edânâtın bir takım kudretsiz kimesneler kefâletiyle akd idilmesinden dolayı emvâl-i eytâm mahv u telef olunmakda bulunduğu bu mahalden vukû' bulan ihbârât ve şikâyetten anlaşılmış olmasıyla eytâm müdürlerinden me'mûriyetleri iki senesi tecâvüz itmiş olanların hemân azliyle yerlerine evsâf-ı matlûbeye hâ'iz zevât-ı münâsebenin usûl dâ'iresinde ta'yîn ve muhâsebelerinin nizâmı vech ile ru'yet olunması ve sâl cedvellerinin mukaddemce gönderilen numûneye tevfiķan sene nihâyetinde tanzîm ve irsâliyle müddet devr-i münkazî olan edânâtın şer'an devr-i şer'ilerinin tecdîd ve icrâ ve henüz eytâm sanduğı vaz' u teşkil olunmayan mahallerde dâhî eytâm sandukları te'sîsi lâzımeden olduğu cihetiyle iktizâ-yı hâlin müsâre'aten ifâ kılınması ve tekâsülü vukû' bulan me'mûrların taht-ı mes'ûliyete alınacaklarının taraflarına ihtâriyle bunlardan hâsıl olacak netâyicin bâ mazbata bildirilmesi husûslarının ta'mîmen vülât-ı 'izâm ve müstekil bulunan mutasarrıfın-i kirâma tavsîh ve izbârı zımnında keyfiyetin cenâb-ı sâmi-i vekâlet-penâhiye iş'ârı vu bu bâbda taraf-ı

meclîsde dâhî bi'l-'umûm merâkiz-i vilâyât ve elviyede bulunan nüvvâb-ı kirâma ve sâye-i mü'essire îfâsı meclîs-i idâre-i emvâl-i eytâmdan îfâde olunarak îcâbı icrâ kılınmış olmağla oraca dâhî ber-minvâl-i mebsût îfâ-yı mu'âmeleye bezl-i cell-i himmet ve mülhak kazâlar nüvvâbına dâhî teblîgât-ı şerîfe îfâsına mübâderet eylemeleri siyâkında şukka-i muhibbî terkîm olundu

Fî 27 Rebî'u'l-evvel sene 299 ve Fî 4 Şubat sen 297

Kefâlet senedi sûreti

(silik kısım) kefâlet-nâme oldur ki;

Emvâle müte'allik mevâde me'mûr ta'yîn kılınacakların zimmetlerine akçe geçürmeyerek itlâf ve ziyâ'î gibi her bir muhâzirûn muhâfızına dikkat ve zâ'if me'mûresinde îfâ-yı sıdk ve istikâmet itmek üzere mu'teber ve mu'temed kefil irâe itmedikçe me'mûr ta'yîn olunması nizâm-ı seniye iktizâsından bulunmuş ve bu def'a Bitlisli Abdürrezzâk Efendi cânib-i şer'-i âlîden Bitlis Eytâm Müdürlüğüne nasb u ta'yîn kılınmış olmağla efendî-i mûmâ-ileyh umûr-ı mezkûresinde sıdk ve istikâmet itmeyüp de zimmetine akçe geçirir ise zimmet-i mütehakkıkasından veyâhud sû'-i hâl ve isti'mâlde bulunarak kendüsüne mevdû' emvâl ve sâireye bir gûnâ netâyic ve nakîsa terettüb ider ise tebeyyün idecek bu gibi zarârların bilâ te'allül te'diye ve tazmînine mütekeffil bulunacağımı mübeyyin işbu senedim tahrîren Bitlis Mahkeme-i Şer'iyesine takdîm kılındı. Fî 27 Nisan sene 97

Kefil Ahmed bin Ali (Amed Hamdi),

Kefil Hâcî Kâsım Ağa (Bende-i Hudâ Kâsım),

Kefil Sa'dullah bin Şeyh Abdülmelik (es-Seyyid Sa'dullah) [153]

(silik kısım)

Bu husûsda küfelâ-yı mûmâ-ileyhimin derece-i iktidârları bilinmek ve ba'dehû için îcâbına bakılmak üzere evvel emirde küfelâ-yı mûmâ-ileyhin uhdelinde bulunan mülk ve akârın kaydı ihrâç olunmak üzere emlâk me'mûriyetinden himmet olunması

Fî 26 Nisan sene 98

Numara 74

Küfelâdan Hâcî Kâsım Ağa Şeyh Sa'dullah Efendi'nin mustakillen ve Ahmed nâm kimesnenin hissedâr birâderi Abdurrezzâk Efendi ile müştereken mâlik oldukları emlak akârın ber-mûceb kuyûd-ı esâsiye cem'an kıymât-ı muhammineleri merbût pusula vech ile altmışyedibin yetmiş beş guruşa bâlîğ olduğu takrîr kılındı. Fî 26 Mayıs sene 98 vekîl-i müdür-i virgü Abdulcelil Fehmi

Bu babda küfelâ-yı mûmâ-ileyhin hakkında bir kerede icrâ-yı niz3Am idilmek üzere mahkeme-i bidâyete Fî 27 Nisan sene 98

Bâlâda mühr ve imzaları mevzû' küfelâ-yı mûmâ-ileyhim bi'l-celb meâl-i sened kendülerine lede't-teblîğ mühr-i mezkûr kendilerinin olduğu ve sene-i mezkûre münderecâtını tamâmıyla anlayarak tesbît itdiklerini mukir ve mu'terif

bulduklarından bu bâbda olan tekâlifleri mu‘teber ve kendüleri de sâhib-i servet ve yesârdan oldukları tasdîk kılındı.

Fî 1 Mayıs sene 98

A‘zâ-i mahkeme-i mezbûr Kâtib A‘zâ-yı Mahkeme-i
Bidâyet Bitlis

Evannes Mehmed Sırrı Necmeddîn

Emlâkdan verilen kayd-ı pusula sûreti

Kızıl Mescid Mahallesinde Hâcî Kasım Ağa'nın emlâkı

<u>Kıymet</u>	<u>Numara</u>	<u>Cinsi</u>
12750	3	hân
300	10	bağçe
1000	33	dükkan
3750	35	dükkan
3750	39	dükkan
2500	35/1	dükkan
3775	34	dükkan
825	24/1	dükkan
825	24/2	dükkan
825	24/3	dükkan
825	18/1	dükkan
825	18/2	dükkan
825	18/3	dükkan
<u>18000</u>	27	hisse-i değirmen
51775		guruş

Kızıl Mescid Mahallesinde Sa‘adullah bin Şeyh Abdülmelik Efendi'nin emlâkı

<u>Kıymet</u>	<u>Numara</u>	<u>cinsi</u>
1100	6	dükkan
<u>2000</u>	47	dükkan
3100		guruş

Hersân Mahallesinden Abdürrezzâk Efendi'nin emlâkı

<u>Kıymet</u>	<u>Numara</u>	<u>cinsi</u>
800	17	hân
8500	21	hân
2000	0	kösek
900	27	hân
12200		guruş

Yekûn 67075

Guruş

Yalnız Atmış yedi bin yetmiş beş guruşdan

Fî 26 Nisan sene 98

Vekîl-i müdür-i virgü

Abdülcélil Fehmi

Numara 105

Ma'rûz dâ'îleridir ki;

Sâdır olan emr ve irâde-i vilâyet-penâhîlerine imtisâlâtına havâle buyurulan arz-ı hâl ile zahrine Bitlis Evkâf Muhâsebeciliği'nden yazılan iktizâ-yı kâmilin kırâ'at ve mutâlâ'a olunduktan sonra sâlifü'z-zikr Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahâlisinden ashâb-ı arz-ı hâl İsmail Hoca ibn-i Abdülkanî Hoca ve Şeyh Şemseddin Efendi ibn-i Şeyh Mehmed ve Mella Ali ibn-i Mella Mustafa ve Seyyid Ahmed bin Kel Mehmed ve Yusuf Efendi ibn-i Süleyman Efendi ve Hayyâd Efendi ile sâire-i cerîde-i şer'iyede mazbûtü'l-esâmi kimesneler meclîs-i şer'î şerîfde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden olup Bitlis'de medfûn-ı hâk-i ıtır-nâk olan Alemdâr Baba hazretlerinin evkâf-ı şerîfesine bâ-takrîr Kâdî zâviyesi ve zikri âti ma'a bağçe ve arsa menzîl ile dükkanlara vaz'-ı yedî bilinen şer'an sâbit ve tahakkuk olarak derûn-ı arz-ı hâlî ism-i mezkûr olan bâ'isü'l-kitâb Paho Baba es-Seyyid Mehmed Emin Efendi ibn-i el-Hâc Arif Efendi mevâcehesinde evkâf muhâsebecisi Abdülmecid Niyâzi Efendi dâhî hâzır olduğu halde Bitlis Kazâsına vâki' Araba Köprüsü nâm mahalde kâ'in olup tarafını Şeyh Şa'bân ibn-i Hasan bin Şa'bân menzîli ve bir taraftan tarîk-i âm ve bir taraftan tarîk-i hâssa ile mahdûd fevkânî ve tahtânî bir bâb odaları şâmî bir bâb menzîl ile ittisâlinde kâin eşcâr müsmire ve gayr-i müsmireyi hâvî tahmînen bir dönüm mikdârı bağçe ile menzîl-i mezkûr civârında vâki' bir dönüm mikdârı hâlî arsa ve çarşu-yı kebîrde vâki' moytâbî içinde kâin bir taraftan Sultan Şeyh İbrahim ve bir taraftan Hatûniye Cami'i şerîfi ve bir taraftan Sultan Şeyh Mahmud hazerâtı evkâf-ı şerîfesi müştamilâtından olan dükkanlar ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd tahtânî bir bâb kahvehâne ve fevkânî bir bâb hânbar (silik kısım) kâ'in (silik kısım) içinde vâki' bir taraftan ma'rûf Muhsine Hanım ve bir taraftan bakkal oğlu Karabet dükkanları [154] ve bir taraftan şehir-i kebîr ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd yeri pamukcu dükkanı ve meydân nâm mevki'ide kâ'in tarafeyni kal'a ve bir taraftan meşhûr meydân ve bir taraftan kal'a ulyânıyla mahdûd beş bâb alafiye dükkanları ve çarşu-yı mezkûrun derziler için nâm mahallinde kâ'in ve bir taraftan meşhû el-Hâc Abdülmelik Efendi ve bir taraftan Hâcî Derviş Ağa ve bir taraftan Kâko oğlu Fethullah dükkanları ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd bir bâb terzi dükkanı ile hâne hamamı civârında vâki' kemâl şehirleriyle hudûdu ma'lûm bir bâb bakkal dükkanı müşârün-ileyh Alemdar Baba Hazretleri'nin evkâf-ı şerîfesi müsakkafât ve müstegillâtından olduğu halde mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Emin Efendi kâffesine ber-vech-i mülkiyet zabt ve emlâkı olmak üzere vaz' u yed iderek temlik ve tasarruf ider olmağla su'âl olunup ma' bahçe ve arsa-i menzîl mahdûd-ı mezkûr ile zikr olunan dükkanların kifâyed ve ber-minvâl-i muharrer müşârün-ileyhin evkâfı olmak üzere vakf-ı tarafına terk ve teslîm e mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'ye tenbîh olmak murâdımızdır deyü lede'd-da'vâ bu bâbda nefsi vakf ve bağlar da'vâsı ancak mütevellîden sudûruna muhtâc olup mevkûf-ı aleyhim veya içinden vukû'ı sahîh olmadığına ve ashâb-ı arz-ı hâl ahâlî-i merkûme ile müşârün-ileyhin evkâf-ı mütevellîlerinden olmayup içinde bulduklarını mukır ve mutasarrıfı olduklarına binâ'en kelimât-ı meşrûhalarıyla tasaddî eyledikleri da'vâları meşrû'a ve iltifâta şâyân olmayup husûs-ı merkûmede mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'ye su'âl dâhî tevcîh eylemeyeceği kendülerine ba'de't-tefhîm ve ber-vech-i meşrûh da'vâ-yı mezkûrlarıyla mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'ye bî vech-i şer'î mu'ârazadan her biri men' olunduktan sonra husûs-ı

merkûm evkâf-ı şerîfeye dâir ve bi'l-etrâf tahkîk ve tedkîka mütedâir mevâddan olmak ve buna dâhî hükûmet-i şer'îye icrâsının ta'alluku bulunmak hasebiyle keyfiyyâtın cânib-i şer'-i şerîfden mûmâ-ileyh es-Seyyid Emin Efendi'ye istifâ ve istiknâh olundukda ma'a bağçe menzîl-i mahdûd-ı mezkûr arsa ve kezâlik dekâkîn-i muharrereden mezkûr moytâblar içinde olan ma'a hân bâr kahvehâne ile meydân nâm mahalde bulunan beş bâb ulafcı dükkânları yedinde bulunup ibrâz eylediği huvec-i şer'iiyelere müsteniden ber vech-i mülkiyet veyâ bekâr hâne hammâm civârında bulunan bir bâb bakkâl dükkânı derziler içinde vâki' bir bâb terzi dükkânının nısfı müşârun-ileyh hazretlerinin evkâf-ı şerîfesi müstegillâtından olmağla anların nısfına ve nısfı diğerleriyle ma'a bağçe menzîl ve arsa ile dekâkîn-i sâire-i mezkûre diğer ibrâz eylediği hüccetde isimleri muharrer ashâb-ı hayrâtın ervâha hatm-i şerîf kırâat olunmak üzere kendüsüne meşrûd vakıflarından olduğundan anların dâhî tamâmına bi'l-meşrûta tevliyeti cihetiyle vaz'-ı yedini mukır ve mu'terîf olmağla alâ müceb-i ikrârihî sâlifü'z-zikr bakkal ve terzi dükkânlarının nısfı müşârun-ileyh hazretlerinin evkâfından olmak ve ma'a bağçe menzîl ve arsa ile dekâkîn-i sâire-i muharrerenin dâhî isimleri yedinde bulunan hüccetde muharrer ashâb-ı hayrâtın evkâf müstegillâtından olmak ve sâlifü'z-zikr hân bâr kahvehâne ile beş bâb alafçı dükkânları ber-vech-i hüccet mülkü olmak üzere yedinde ibkâsıyla ol vech ile defter-i evkâfda kaydaları tashîh ve usûl-i cedîde üzere numaralar vaz'ıyla ve defter-i tahrîr ve emlâk dâhî imlâ ile başka başka senedlerinin i'tâsı iktizâ eylediği huzûr-ı âlîlerine arz ve i'lâm olundu. El-emr li men lehu'l-emr tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî min şehri Receb li-sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ba'de'l-elf

Numara 106

Ma'rûz dâ'îleridir ki;

Sâdır olan emr-i âlî ve vilâyet-penâhîlerine imtisâlen işbu arz-ı hâl ile Bitlis Evkâf Muhâsebeciliği tarafından zahrine yazılan derkenâr cümleten kırâ'at ve mutâlâ'a olunduktan sonra Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesi sâkinlerinden sâhib-i arz-ı hâl bâ'isü'l-i'lâm Salih Bey ibn-i Kasım Bey meclîs-i şer'î şerîfde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan beş senesi hilâlide vefât iden Şerefhân-zâde Es'ad Bey ibn-i İbrahim Hânın sulbî sağır oğlu İsmail Bey'in tesviye-i umûruna bâ-huccet-i şer'îye mensûbe vâsi anası Nono Hanım ibnet-i Derviş Bey nâm hâtûn tarafından zikr hâne-i husûsda vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'îyye ârifân olan mahalle-i mezbûre ahâlisinden ve tüccârdan Mehmed Ali Efendi ibn-i Abdülkerim ve Daş Mahallesinden Mehmed Ağa ibn-i İbrahim Ağa'nın nâm-ı kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan ve kezâlik mahalle-i mezkûre sâkinlerinden iken bin iki yüz seksen dokuz senesi hilâlide vefât iden yine Şerefhân-zâdelerden Abdurrahman Bey ibn-i Ali Bey ibn-i Rüstem Bey'in sulbi sağır oğlu Esban Bey'in dâhî tesviye-i umûruna bâ hüccet-i mensûb vâsi ve zikr-i âtî vakf-ı şerîfin dâhî bi'l-meşrûd hâmîsi bulunan mûmâ-ileyh şerefhân evlâdından mahalle-i mezkûresi Halil ibn-i Derviş Bey ile vakf-ı şerîf mezbûrun sülüs hisse tevliyetine bi'l-meşrûd bâ-berât-ı şerîf-i âlîşân mutasarrif olan el-Hâc Mehmed Bey ibn-i Hacı İsmail Bey nâm-ı kimesneler muvâcehelerinde hâlen Bitlis'de (silik kısım) ravza-ı râhat olan Şemseddîn ve Veli Şemseddin kuddise sırrahû'l-mu'în hazretlerinin evlâdından ve ashâb-ı hayrâtın ecdâdımız bânî şerefhân-ı aleyhi'r-rahmeti'l-mennân hazretlerinin beş yüz seneyi mütecâviz nefsi Bitlis'de binâ ve inşâ ve ihyâ eylediği

Şerefiye ve Meydân câmi'leriyle medrese-i şerefiye ve ihlâsiye ve mihmânhanesinin akârı olan hâne ve hammâm ve kurâ ve dekâkîn ve hân ve âsiyâb-ı zemîn evkâfının senevî vazîfe-i hâsilâsı hakkında gerçi der-dest vükelâtda dâhî ma'mûlün bihâ vazîfesi olmağla o sûretle hakikat-i keyfiyet şart ve iktizâ [155] ma'lûm olduğu gibi ecdâdımız vâkıf müşârün-ileyhin sâ'ir cihât-ı mu'âmelesiyle ahvâlini mübeyyin olup (silik kısım) heyetinde olarak el-yevm derdest ve evlâdca beynimizde ahkâm-ı mündercesi mer'î ve mu'teber tutulmakta olan (silik kısım) mantûkuna vakf-ı şerîf mezbûrînin tevliyeti mutlaka evlâd ve evlâdîne ve meşrûtiyet vechile ebâ'an ceddin bilâ berât-ı ale'l-iştirâk (silik kısım) geldikleri ve satî pederim Kasım Bey bânî-i vâkıf müşârün-ileyh Şerefhânın oğlu Şemseddin Hanın oğlu Mehmed Şerehânın oğlu Adil Hanın oğlu diğer Mehmed Şerefhânın oğlu Yusuf Bey'in Fettah Bey'in oğlu olup sağîrân-ı mezbûrândan İsmail Bey'in babası Es'ad ve Ahmed Bey'in babası Abdurrahman beyler ile işbu Hacı Mehmed Bey ibn-i el-Hac İsmail Bey ibn-i Adilhân derecede müsâvî evlâd evlâd-ı vâkıf müşârün-ileyhden bulunmak hasebiyle vakf-ı şerîf mansûrun tevliyetine ber müceb-i ta'âmül-i kadîm evlâdiyet ve meşrûtiyet vechile hayâtlarında ve pederim mûmâ-ileyh Kasım Bey'in dahî vefâtından sonra ben dahî vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyhler berâber bilâ berât müştereken mutasarrıf olduğunu mübeyyin olunub el-hâlet-i hazihi yedimde bulunan evrâk-ı sâ'ireler ile ale'l-usûl sene be sene ru'yet olunan muhâsebeden virilen ve cânib-i nezâret-i celîle evkâf dahî tasdîk buyurulan mumzî ve muhterem ve madbû'-ı ilm ü haber koçanları vakf-ı şerîf-i mezbûrda ber vech-i evlâyete mûmâ-ileyh müştereken mutasarrıf olduğum tevliyet hisseme â'id olan mikdâr-ı vazîfe mellâ beyân ve tahkikiyle müsterhamdır binâ'en aleyh mûmâ-ileyh Es'ad Abdurrahman ve Hacı Mehmed Beylerle derecede müsâvî evlâd evlâd-ı vâkıfdan olarak vakf-ı şerîf-i mezbûrun tevliyetine ber vech-i ta'ammül-i kadîm kendülerinin meşrûtiyet ve evlâdiyet vech ile bilâ berât-ı erba'ân mutasarrıf ola gelmekte iken zuhûr iden bir mühim maslahatımın tesviyesi zımınında vâlidem ile berâber Dersa'âdet'de bulunduğum esnâda mûmâ-ileyhimden işbu hâzır-ı mezbûr Hacı Mehmed Bey ve Es'ad ve Abdurrahman Beyler tevliyet-i mezkûreyi hilâf-ı ta'âmül-i kadîm (silik kısım) sâmen ve müşreken kendi uhdelerine tevcîh ve ol vechile sene 1292 fî 28 Safer tarihli olarak berât-ı şerîf-i âlişân dâhî istihsâl eyledikleri ma'lûm olmağla gelüb mu'âraza ve da'vâya kıyâm eylediğim esnâda gerçi içlerinden Abdurrahman Bey vefât itmiş isede sağîr oğlu Ahmed Bey ol vâkit bâ hüccet-i vâsisi yine evlâtdan Raşid ve Es'ad ve el-Hac Mehmed Beylerden her biri benim evlâd evlâd-ı vâkıf mûmâ-ileyhden olup tevliyetine dahî ber vech-i meşrûh ta'âmül-i kadîm ve evlâdiyet ve meşrûtiyet vechile kendüleriyle pederim Kasım Bey hayâtında ve ba'de vefâta benimle erba'ân müşterek olmak üzere mutasarrıf olduğumuz halde ber vech-i muharrer (silik kısım) nim ciheti ve ol vakıf dâhî berât-ı âlemî istihsâlinde derece-i vücûbda bulunmak zarûretine mebnî Bitlis Hükûmetinden aldıkları i'lâm ve mazbatalarda ismim derc olunmayarak tevliyet-i merkûme (silik kısım) kendülerine muhzar olmak emrini şâmil berât-ı şerîf-i âlişân istihsâl itmiş isede ancak ber vech-i muharrer umûr-ı tevliyet-i merkûmede ebâ ve ecdâdımızın idâre ittikleri gibi benim dahî şirketim kâ'im olduğu beyânıyla mü'ehhiren alınan i'lâm ve mazbatalarda dahî keyfiyet-i şirketim derc ve îzâh olunduğu sırada gerçi idâre-i tevliyet ber vech-i iştirâk (silik kısım) kendülerine inhisârı şâmil berât-ı şerîf-i mezbûre (silik kısım) ise de işbu arz ve ifâdenin hilâf-ı hâl olmadığından neş'et eylediğine mebnî ba'demâ vakf-ı şerîf-i mezbûr (silik kısım) ve musakkafâtından olan dekâkîn ve kurrâ vesâ'ir akârât-ı mevkûfenin ber vech-i ta'âmül-i kadîm evlâdiyet ve meşrûtiyet vechile

tevliyet idâresince benim dahî kâfi olan erba'ân ve müştereken mutasarrıf olmaklığım lüzûmunu mukır ve mutasarrıf olarak bin iki yüz doksan iki senesi şehr-i Recebül'-ferdinin yirmi yedinci tarihiyle mühr ve imzâlarıyla mûmzâ ve mahtum ve meşhûd musaddık olup yedime i'tâ eyledikleri hüccet (silik kısım) işbu meclîs-i şer'â ibrâz eylediğim bir kıt'a tamgalı matbû' evrâk üzerine muharrer senedlerinden başka husûsât vakf-ı şerîf-i mezbûra müte'allik olup aralıkta tahaddüs ve vukû' iderek fasl ve hasmı îcâb-ı muhâkemeyi mutazammın ba'zı da'vaların murafe'asından dahî verilen bin iki yüz doksan senesi şehr-i Rebi'ül'-ahîr dokuz tarihiyle i'lâm-ı şer'î ve bin iki yüz doksan bir sene-i rûmî Eylûl ondördüncü günü tarihiyle mülkâ meclîs-i de'âvî i'lâmı ve bin iki yüz doksan bir sene-i rûmî Teşrîn-i evveli on üçünde yazılan kazâ mazbatasında doksan dört sene şehr-i Muharremül'-haramın üçüncü günü tarihiyle mîr-i mûmâ-ileyhin idâre-i tevliyet ve kazâ-i mezbûre da'ir beynimizde akd idilen diğêr musaddak ve mûmzâ ve mühür bir kıt'asında ve yetmiş beş senesinde ma'rifeti'ş-şer'le ru'yet ve tasdîk olunan muhâsebeye ol tarihte evkâf-ı hümâyûn müftisi Hasan Râfet Efendi ve nâzırı Hüseyin Paşa tasdîk ve mühriyle virilen mûmzâlarda doksan altı Martı ibtidâsından sene-i mezbûre Şubatı gâyetine değin vakf-ı şerîf mezbûr mütevellîleri Hacı Mehmed ve Es'ad va Salih ve Bekir hâzır oldukları halde bâ masrafat-ı şer'-i şerîf ve muhâsebeci evkâf deyu ser-levhalı olup [156] bir nüshasının cânib-i hazîne evkâf-ı hümâyûn takdîm ve diğêrinin dahî burada mevcûd nüshasında mûmâ-ileyhimle tevliyet-i merkûme ber vech-i meşrûtiyet erba'ân müşterekliğim mestûr ve kendülerin dahî tasdîk ve ol vechile tasdîk şimdiye değin hisseme â'id vazîfe-i tezliyetim olan meblağı dahî kabzım muhâsebe makûleleriyle muhakkak ve hatta vakf-ı şerîf-i mezbûrun sene-i hâle muhâsebesi benimle vâsi ve vekîl-i mezbûr Halil ve mûmâ-ileyh el-Hac Mehmed Beyler cümleten hâzır oldukları halde evkâf muhâsebecisi rıf'atlü Niyâzi Efendi hazretleriyle ru'yet olunduğı esnâda tevliyet-i mezkûre dört hisse i'tibârca olunarak bir rub' hissemi bana i'tâ da reyleri müttefik ise de ancak berât-ı şerîf-i mezbûre ber vech-i meşrûh ismim münderic ve mezkûr olmadığı bahânesiyle vakf-ı şerîf-i mezbûrun tevliyete dâ'ir ba'zı husûsât-ı vâkı'ada benim ber minvâl mufassal erbâ'an hissedârlıkça i'tibâr olunmayarak inzimâm-ı dâ'ire müsâmaha ve ba'zen dahî müdâhale ve mu'âraza itmekden hâli olmadıklarından su'al olunup ba'demâ tevliyet-i mezkûre ber vechi mukâvele-i mezbûre ta'âmül-i kadîm evlâdiyet ve meşrûtiyet vechile ebynimizde erbâ'âten ve müştereken idâre olunmak ve berât-ı şerîfi tecdîd-i iktizâsında benim dahî evlâddan bulunduğum beyânıyla ismim derc olunmak iktizâsı taraf-ı şer'-i şerîfden kendülerine tefehhüm olunmak murâdımdır deyü mûmâ-ileyh Salih Bey cem'-i takrîr-i meşrûhunu yani mûmâ-ileyh Salih Bey dahî bir beyân-ı bâlâ evlâd evlâd-ı vâkıf müşârün-ileyhden bulunmağla ber vech-i ta'âmül-i kadîm tevliyete ebâ'an ceddin bilâ berât-ı evlâdiyet ve meşrûtiyet vechle erbâ'an müşterek ve mutasarrıf iken ber minvâl-i muharrer kendüsü Dersa'âdet'te bulunmak ve istihsâl berâta dahî lüzûm görünmek münâsebetiyle lâzım gelen mazbataya ismi derc olunmayarak berât-ı şerîf-i mezbûr istihsâl idilmiş ise de müehhar anladığından kendüsü dahî yine müşterek olmak üzere evrâk-ı mebcûne? mantûkınca mukâveleleri sahîh olarak tevliyet-i merkûmede kendülerine müşârek olduğunu vâsi ve vekîl mûmâ-ileyh Halil Bey ile mûmâ-ileyh Hacı Mehmed Bekir'den her biri bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle ve bi'l-isâle ikrâr ve tasdîk ve tahkîk eylediklerinden sonra ba'de mâ bu hâle ri'âyetle tevliyet-i mezkûresi kâfi takdîm erbâ'an ve müştereken mûmâ-ileyh Salih Bey ile idâre itmek üzere ta'ahhüd eyledikleri cihetle alâ müceb-i ikrârrihim mûmâ-ileyh Salih By dahî mûmâ-ileyh tevliyet-i merkûmeye erbâ'an şerîk olup

berât-ı şerîf mezbûrun tecdîd arzı lüzûmunda iken dahî isminin derci iktizâ eyledi huzûr-ı alîlerine arz ve i'lâm olundu el-emrû limen lehü'l-emr tahrîren fi'l-yevmi's-hâdî aşara min şehri Receb li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Numara 107

Bâ'is-i arz ve i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden ve devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden sâhib-i arzuhâl bâ'isu'l-i'lâm bakkal esnâfindan Kırbican veled-i Bedros nâm-ı kimesne tarafından zıkr-ı âtî hususda müseccel vekîli Kızıl Mescid Mahallesi ahâlisinden ve teba'a-i merkûmeden Murâdiyan veled-i Ohannes nâm-ı kimesne meclîs-i şer'-i şerîfde sâlifü'z-zıkr Hersan Mahallesi sâkinlerinden kezâlik teba'a-i merkûmeden Nalbandyân Bozo oğlu Makdis Serkez ile li-ebeveyn er karındaşı Manuk nâm-ı kimesneler muvâcehelerinde müvekkelem merkûm Kırbicân'ın işbu hâzırân Makdis derkez ile Manuk'un babaları ve mûrisleri Bozo veled-i Na'lband Serkis veled-i Manok kimesnenin hayâtında zimmetinde cihet-i karz-ı şer'iyeden üç bin iki yüz guruş alacak hakkı olup gable'l-edâ ve'l-ifâ bin iki yüz doksan yedi senesi hilâlinde merkûm Bozo vefât eylediğinde müvekkelem merkûm Kırbicân meblağ-ı merkûm üç bin iki yüz guruş bi'l-verâse vâzi'u'l-yed oldukları mûrisleri müteveffâ-yı merkûmun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere kendüsüne edâ ve teslîmlerini mukaddemâ hâzırân-ı mezbûrân Makdis Serkis ile Manuk'dan da'vâ vetaleb eylediği esnâda anlardan dahî her biri dahî pederleri mûrisleri müteveffâ-yı merkûm Bozo'nun sağlığında müvekkel-i merkûm Kırbican cihet-i merkûmede meblağ-ı mezkûr üç bin iki yüz guruş zimmetinde vâcibü'l-edâ deyni olduğu mukır ve (silik kısım) olup kıbeli'l-edâ ve'l-istifâ vefât itmekle vazü'l-yed oldukları tereke-i vâfiyesinden edâ ve ifâyâ ta'ahhüd ol vech ile hatm ve imzâlarını hâviye olduğu halde fi 11 Mayıs sene 97 tarihli olarak bir kıt'a müşterek deyn-i senedi dahî müvekkel-i merkûma i'tâ itmişler iken el-hâlet-i hâzihi edâ ve i'tâsından mûmâne'at ider olmalarıyla su'âl olunup meblağ-ı merkûm üç bin iki yüz guruş peder ve mûrisleri müteveffâ-yı merkûm Bozo'nun vaz'ü'l-yed oldukları tereke-i vâfiyesinden olmak üzere müvekkele-i merkûm Kırbican izâfetle bana teslîmlerine hâzırân-ı merkûmân Makdis Serkis ve Manuk'dan her birine pençe-i şer'î olunmak mûrâdımdır deyu sened-i mezkûresi erâ'il-i bi'l-vekâle ba'de'd-da'va ve'l-iştikâk ve'l-ikrâr alâ müceb ikrâr-ı hemâ sâlifü'z-zıkr üç bin iki yüz guruş babaları ve mûrisleri müteveffâ-yı merkûmun vazü'l-yed oldukları tereke-i vâfiyesinden olmak üzere vekîl ve müdde'î-i merkûm Murâdiyan edâ ve teslîmleriyle hâzırân-ı merkûmân [157] makdis-i Sarkiz ile Manuk'un her birisine ilzâm olundukları tescil ve bi'l-iltimas arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-sabi' aşere min şehri receb sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Numara 108

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan dört senesinde vefat iden devlet-i âliye tebe'esinden ve Ermeni milletinden terzi esnafından Setran veledi Uyadise'nin sulbi sağır oğlu Osyab ile sağîre kızı Şevkiya'nın tesviye-i umûrlarına kıbel-şer'ide bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle hizmet-i

vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l Ermeni ihbarları ile inde'ş-şer'i-l âli zâhir ve mutehakkık olan sığarı mezbûranın (silik kısım) babaları sahibu'l-haza (silik kısım)dülger esnafından Musa veledi Baba sığarı mezbûranın vakti rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kibeli'ş-şer'iden vâsi nasb ve ta'yîn olundukda ol dâhî vesaye-i mezbûray-ı kabul ve hizmeti lazimelerini kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm edildiğini mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmi'l-sâlis işrûn min şehri Receb sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhudu'l-hal

Emlak ve akar bey' ve şırâsında mukâvelât muharrerlerinin tanzim ettikde oldukları vekalet-nameler te'mîn-i mu'ameleye kâfi olmamasına binaen ba'dezan vekale hüccet-i i'tasın mahkeme-i şer'iyeye hasrıyla beher (silik kısım) maktu'an kırkar gurus istifası ve mahkeme-i şer'iyeye nizamnamesinin buna dair olan otuz sekizinci maddesinin tasri-yi hususi şura bulmuş ve encümeni mahsuse-i meşveret kararıyla bi'l-istizan iradesine hazreti padişahi şeref mute'allik buyrulduğu bile alisiyle îcabının icrası başvekalet-i celile canib-i samisinden şeref vurud olan tezkere-i sa'îdde emir ve iş'ar buyrulması ve mucibince suret-i halin mukavelâtı muharrerliklerinden tebliği hussusunun tarafınıza izbar umûr-u hukukiye müdür-bülendden ifade ve iş bu tahrirât ile madde-i mezkurenin nusha-i matbu'asından on beşer kıt'a lefen firistade kılınmış olmağla ifası muktezası sibakında fi 23 mayıs 98

Numara 28

Bidlis mahkeme-i bidayet-i riyaset-i behimesine
Faziletlu efendim

Adliye Nezareti celilesinin suret-i balada tahrirât-ı aliyesi münderecâtına tevfik-i mu'amele buyrulması siyakında şukka-i zeyle ibtidâr kılındı efendim fi 24 mayıs sene 98

Mu'avin-i müdde-i umumi Liva-i Muş

Umum 10

Dâhîliye nezareti celilesinden Bitlis vilayeti behimesine
Saadetlu efendim hazretleri

Teba'-i İraniyeden bazıları dersaadete ve memalik-i mahruse-i şahanenin sair taraflarında teba'-i devlet-i aliyyeden olan nisvanı hukuk-ı memnu'iyet- akd ve izdivaç ile memalik-i İraniyeye götürmekte ve ekseriyesini orada hal-i sefalet ve perişaniyette olarak terk etmekte oldukları beyanıyla icray-ı îcabı Tahran sefaret-i seniyesinden hariciye nezareti celilesine meb'us tahriren iş'ar olunması ve muğayir memnu'iyet böyle hallerin vuku'una ve bir takım aceze-i nisvanın dûçar-ı felaket [158] olmalarına eimme ve muhtaranın sebep olabilecekleri derkâr olub bunun cidden (silik kısım) men'i lazımeden olduğundan ol babda dersaadetçe tedbir ve mu'amele-i muktaziye icra olacağı gibi ta'mimen vilayât ile müstakil mutasarıflıklara bâ irade-i aliye-i vekâlet-penâhi ifây-ı tebliğat edilmiş olmağla oracada iktizay-ı hâlin bi'l-icra ba'de ezin böyle ahval vuku' bulamaması esbabının istiklaline himmet buyurulması siyakında şukka-i senâveri ibtidar kılınmıştır efendim fi 1 Cemâziye'l-evvel sene 299 ve fi 29 Mart sene 298

Elviye mutasarıflıklarına ta'mim olarak meslis-i irade-i vilayette ba'de'l-kırâ-i mahkeme-i şer'iyeye fi 18 Şa'ban sene 98

Fi 21 Şaban sene 98

Umum 409

Tezyilen elviyeye ta'mim olunan meclîs-i acizanemizce kıraat-ı icra kılınan işbu tahrirât-ı aliye-i nezaret penâhinin hâsebu'l-ta'alluk mahkeme-i şer'iyeye havalesi iktiza eden ferman

Fi 3 Mayıs sene 98

Numara 109

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesi Zilhiccenin yirmi birinci günü vefat iden merkûm El-Hacı Yahya Ağa ibn-i Arafat ibn-i Abdullah'ın verâseti zevce-i menkuhe-i metrûkesi Gülşah ibnet-i Ahmed ve anası Didare ibnet-i Cafer nâm hâtûn lar ile sulbî kebir oğulları Mahmud ve Hüseyin ve İbrahim ve İsmail ve sağır oğulları Hasan ve Arif ve sadrı kebir kızları Yadiğar ile sağır kızları Cevahir ve Esmer'e münhasıra ve tashih-i mesele-i mîrasları için iltimas-ı sehinden olub siham-ı mezbûreden beherine otuz dörder sehinden cem'en iki yüz dört sehim oğullarına mezbûratân Yadiğar Cevahir ve Esmer'e kırk beş sehim ve zevce-i mezbûre Gülşah'a ve altmış sehim dâhî anası Didare hâtûn lara isabeti tahakkukdan sonra mahalle-i mezbûre ahlisinden sahib-i arzuhal Yusuf Çavuş ibn-i İsa nâm kimesne meclîs-i şer'i şerifde müteveffâ-i mezbûrun terekesine bi'l-verase ve bi'l-vesaye vazi'ul yedlerine mutahakkık olan ba'isu'l-kitab kebir oğlu Mahmud ile sığâr-ı merkûmenin bâ hüccet-i şer'iyeye mensub vâsileri Abdulkadir Efendi ibn-i İshak nâm kimesneler münhasıralarına mahalle-i merkûmede kâin bir taraftan Payarzade Polad ibn-i Molla Davud bin Abdullah ve bir taraftan Vaiz-zade Said Efendi ibn-i Abdullah ve bir tarafı müteveffâ-i mezbûr Hacı Yahya kızları ve bir tarafı tarik-i am ile mahdûd olub müsmire ve gayrı müsmire eşcârı havi bir kıt'a mülk bağçe mülk-i irsiyesi benim olduğu halde mu'arefât lazimesiyle ameli kendu tarafından olmak ve büyük bağçesi oldukda hasılatı beynimizde müşterek olmak üzere bin iki yüz seksen dört senesinde hayatında müteveffâ-i mezbûr Hacı Yahya ile akd (silik kısım) mukavele idukde ol vecihle bağçe-i mezkûr-ı kendune teslim eyledikde ol dâhî ba'de't-teslîm ve'l-kabul bağçe-i mezkûreye kendi mülk ittikten sonra hasıla-i bağçeye (silik kısım) ve bir sene dâhî hiçbir ticaret irmediğinden akd ve mukavele-i merkûmeye ba'de'l(silik kısım) bağçe-i mahdûde-yi mezkûreye mezbûr Hacı Yahya hayatında(silik kısım) ve teslim eyledikde (silik kısım) ba'de'l-kabul sağlığında muvacehesinde doksan senesi (silik kısım) . (silik kısım) mülküm olmak üzere zabd ve tasrif itmekle (silik kısım) mezbûr Hacı Yahya'ya hayatında bağçe-i mahdûde-yi mezkûrenin(silik kısım) zabd ve (silik kısım) ve ba'de'l-vefat terekesinden olmak za'miyle vâsi-i mezbûre Abdulkadir efendi ile kebir oğlu Mahmud bi'l-vesaye ve bi'l-verase (silik kısım) vazi'-i yed iderler olmağla sual olunub bağçe-i mahdûde-yi mezkûrenin nısfından kifaye ve bana teslim i vâsi-i mezbûr Abdulkadir Efendi ile oğlu kebir mezbûr Mahmud'den her birine taciye olmak muradıdır deyu ba'de'd-da'va [159] ve'l-istintak onlar dâhî

cevablarında müteveffâ-i mezbûr Hacı Yahya'nın terekesinden olmak üzere bağçe-i mahdûd mezkurenin nısfına ve saire terekesine bi'l-vesaye ve bi'l-verase vazî-i yedlerini ba'de'l-akrar lakin bin iki yüz seksen altı senesinde Bidlis naib-i Ali Naci Efendinin imza ve hattını havi olarak yedinde bulunan bir kıt' hucet-i şer'îye yazılmış olduğu vecihle müdde-i-i mezbûr Yusuf Çavuş'un bağçe-i mahdûde-i mezkurenin nısfı tarihi merkûmede tarafından ahz ve kabul haviyi şurut (silik kısım) ari bey' bâ tashih-i şer'î ile bin guruş (silik kısım) mezbûr Hacı Yahya'ya bey' ve temlik ve teslîm eyledikde o dâhî vechi muharrer üzere iştira ve temlik ve teslîm ve kabz ve kabul ettiğini naib mumaileyhin huzûrunda ikrar ve tasdik idub ol vecihle (silik kısım) olmak bu sûretde bağçe-i mahdûde-i mezkurenin nısfı mezbûre Hacı Yahya'nın malı ve mülkü ve hakkı olduktann sonra hayatında kendüsi ve ba'de'l-vefat terekesinden olmak üzere bi'l-vesaye ve bi'l-verase bizler (silik kısım) zabd ve hıfz-ı yed ederiz deyu (silik kısım) takrîrlirine mıtabık hüccet-i mezkureye eda ile ba'de'l-def' ve'l-da'vayı ve'l-inkar (silik kısım) mezbûr Abdulkadir Efendi ile Mahmud bi'l-vesaye ve bi'l-verase def'-i meşruhelerini Daş Mahallesi ahlisinden ve bezâz esnafından Hacı İsa Ağa ibn-i Halil ve Hersan Mahallesi ahlisinden tpu katibi Mehmed Efendi ibn-i Ali nâm kimesneler şehadetleri ile bi'l-muvacehe ber nehc-i şer'î ba'de'l-isbat şahidan-ı mezkurenin âdil ve nakbul el-şehadeye vekilleri muda'i-i mezbûr Yusuf Çavuş tasdik ve tahkik itmeğe şhadileri makbul olmağla muvacehe-i mudda'i-i mezbûr Yusuf Çavuş da'va-yı maşruhesiyle bi'l-vesaye ve bi'l-verase (silik kısım) mezbûran Abdulkadir Efendi ile Mahmud'dan her birine ber vechi şer'î (silik kısım) mani' olundığı tescil ve bi'l-iltimas i'lâm olundu tahriren ff'l-yevm el-salis min şehr-i şa'ban sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Numara 110

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan yedi senesinde vefat iden Molla Hüseyin ibn-i Abdullah'ın sulbî sağire kızları Hatice ve Selime ve Zülfinaz'ın tesviye-i umûrlarına kibebe şer'idan bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle hizmet-i vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin itibarı ile lede's-şer'i-l Enver zâhir ve mutehakkık olan sığıarı merkûmenin er karndaşı işbu bâ'isu'l-vesika Haydar ibn-i Molla Hüseyin sağîrân-ı mezbûranın vakti rüşd ve sedâdlarına değîn tesviye-i umûrlarına kibelî's-şer'idan vâsi nasb ve ta'yîn olundukda ol dâhî vesayet-i merkûmeyi kabul ve hizmeti lazımlerine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeleri mâ hûve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu tahriren ff'l-yevm el-salis min şehr-i şa'ban sene tis'e ve tis'în ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Naib Ali Efendi ve Muhzır Mehmed Efendi ve Mübaşir Mehmed Ağa ve Osman Çavuş ve Gayrihum el-hazirun

Numara 111

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz seksen senesi hilalinde vefat iden bakkal esnafından Süleyman bin Halid ibn-i Abdullah'ın verâseti senden zatları mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Receb bin Emin ve

Mehmed bin Ahmed ta'rifleriyle ma'ruf olan zevce-i menkuhe-i Metrûkesi Nigar bint-i Abdullah ve kebîre kızları Melike ve Şerife ve Havva ve Keşmiş nâm hâtûn lardan her biri meclîs-i şer'î şerifde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iş bu ba'isu'l-vesika Abdu'r-rezzak bin Ali nâm kimesne mahalerinde [160] ikrar ve takrîr-i kelim idub mahalle-i mezbûrede kâin bir taraftan Durnalı-zade Abdulcelil Ağa bin Cafer ve bir taraftan Hoca Abid bin İmam Hoca Süleyman bin Haldun'un hayatında ile'l-vefat müstakilen taht-ı tasarrufunda ve ba'de'l-vefat bizimle verese-i sairenin ber vechi münasehe mevrûs olan bir cümle mülk-ü menzîlin müsta'mel olduğu (silik kısım) arazisiyle tahtani bir ve fevkani bir bab tandurhane ve mezkûr araziye (silik kısım) diğer (silik kısım) deyu onda olan bir tarik-i munasehe hisse-i irsiyemizi verese-i saire hisseleriyle beraber şimdi uhra bey' ve temlik ve itman hasılasından hissemize aid olan meblağı dâhî ahz ve kabul ile her birimize eda ve teslîm (silik kısım) muteveffa olduğu umûrun külliyyet tarafımızdan her birine vekalet amme-i matluka-i sahih-i şer'î ile mezbûr Abdu'r-rezzak vekil ve naib-i munabi nasb ve ta'yîn eylediğinde mezbûr Abdu'r-rezzak dâhî ber vechi muharrer vekalet-i mezbûreye muvacehelerinde kabul ve hizmeti lazimelerine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeleri mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevm el-rabi' min şehr-i Şa'ban sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i şer'îye kâtibi Ali Efendi ve Çarkibi-zade Mehmed bin Ahmed Ağa Daş Mahellesi dakinlerinden Receb ibn Emin AğaOsman Çavuş bin Haydar ve gayrihum hazirun

Numara 112

Ba'is-i defter-i kassam oldur ki;

Bidlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesinde sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesinde vefat iden Süleyman bin Halid ibn-i Abdullah nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkuhe-i Metrûkesi Nigar bint-i Ahmed nâm hâtûn ile sadrı kebîre kızları Melike ve Şerife ve Havva ve Keşmiş ile Sultan'a münhasıra ba'de'l-kable'l-kismet mezbûre Sultan dâhî fevt olub verâseti zevce-i Metrûkesi Hüseyin ibn-i Abdullah ve Anası mezbûre Nigare ve Sadriye-i kebîre kızları Şemsi ve Keziban ile sağîre kızı Zülfenaz'a münhasıra ba'deha mezbûre Şemsi dâhî fevt olub verâseti verâseti zevce-i Metrûkesi Abdulhamid ibn-i Hoca Abid ve ceddesi mezbûre Nigare ve li-ebeveyn kız karındaşları mezbûratan Keziban ile Hadice'ye munhasıra ba'deha mezbûre Hadice dâhî fevt olub babası mezbûr Abdulhamid ile ceddesi mezbûre Nigare munhasıra ba'deha mezbûr Molla Hüseyin dâhî fevt olub verâseti sulbi kebir oğlu Haydar ve sağîre kızları diğer Hadice ve Selime ile sağîre mezbûre Zülfinaz'a munhasıra olduğu bi'l-ihbar 'inde's-şer'i'l-âli zahîr ve mutahakkık oldukdan sonra mezbûrat Zülfinaz ve Hadice ile Selimen'nin tevviye-i umûrlarına bâ huccet-i şer'îye mensub vâsileri Haydar ve zatları mahalle-i mezbûre imamı Molla Abdullah Efendi ibn-i Molla Mehmed ve Mahmud bin ahmed ta'rifleriyle ma'ruf olan mezbûr Nigar ve Melike ve Şerife ve Havva ve Keşmiş ve Keziban hâtûn ların dâhî zikr-i âti hususunda vekilleri mahalle-i mezbûreden Abdu'r-rezzak ibn-i Ali Haydar ve mezbûr Abdulhamid'in taleb ve huzûr-ı ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ile bey' ve tahrir ve ta'yîni'l-verâseti'l-mezbûr

muhakemu'l-munasehe-i şer'iyeye tevzi' ve taksîm kılınan defter-i tereke-i emvât-i merkûmdur ki ber vechi âli zikr ve beyan olunur tahriren fî'l-yevm el-sâlis min şehr-i Şa'ban sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

[161] Numara 113

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkin iken bin iki yüz seksen dokuz senesi vefat iden Enibzâde Rüstem bin Şerif'in sulbi sağır oğlu Derviş'in tesviye-i umûruna kibebe şer'idenden bir vâsi nasb ve ta'yîn ehem ve elzem olduğu ecelden emanet ile ma'ruf ve istikametle mevsuf olub her vecihle hizmet-i vesayet uhdesinden gelmekle kâdir iduğu zeyli hucetde muharrer'u-l esâmi-i müslimin itibarı ile lede's-şer'i-l Enver zâhir ve mutehakkık olan sığâr- mezbûrenin kız karındaşı işbu bâ'isu'l-kitap Hayfe Hâtûn ibnet-i Rüstem sığâr- mezbûrenin vakti rüşd ve sedâma değin kibebe's-şer'idenden vâsi nasb ve ta'yîn olundukda ol dâhî ber vechi vesayet-i merkûmeyi kabul ve hizmeti lazimelerine kemâ yenbeği edaya taahhüt ve iltizâm etmeleri mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fî'l-yevm el-hamis min şehr-i Şa'ban sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Numara 114

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden bezzaz esnafından (silik kısım) zade Reşid Ağa ibn-i Rüstem nâm kimesne meclîs-i şer'i şerifde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bin iki yüz seksen dokuz senesi vefat iden Şemdin oğlu Rüstem bin Abdullah'ın sulbi sağır oğlu Derviş'in li-eben kız karındaşı ve tesviye-i umûruna bâ hüccet-i şer'iyeye mensub vâsisi olub zati Fethullah Efendi ibn-i Hacı Halid ve Süleyman bin Mustafa ta'rifleriyle ma'ruf olan işbu bâ'isu'l-kitap Hanife Hâtûn ibnet-i Rüstem bin Şemdin'e munhasıra ikrar-ı tam ve takrîr-i kelim idub vâsi-i mezbûr Hanife Hâtûn vâsisi olduğu karındaşı sağır-i mezbûre Derviş'in malından bi'l-vesaye ve yalnız yirmi üç bin beş yüz gurus edân ve teslîm eyledikde ben dâhî yedinden istidan ve kabul ve iş bu tarafla istihlan idub meblâğ-ı merkûm ile semeni iş bu tarih-i kitaptan bir sene tamamına değin mueccel ve mev'uduna sığâr-ı mezbûranın malından ve vâsi-yi mezbûre Hanife Hâtûn'un yedinden işira ve kabz eylediğim kıtmet ve fihriyeden bir cild Dar'u'l-Muhtar Haşiyesi Reddu'l-Muhtar kitabı ile Fransızkari bir adet saat (silik kısım) dâhî üç bin beş yüz yirmi beş gurus ki cihet-i (silik kısım) cem'en yirmi yedi bin yirmi beş gurus zimmetimde sığâr-ı mezbûr Derviş'e vacibu'l-eda ve lazım-ı ittisaf bulunmadıkça gerek gibbu't-tasdîku's- şer'idenden mahalle-i mezbûre ahlisinden ve tüccardan Evlekli oğlu Fethullah Efendi ibn-i Hacı Halid ve yine mahhale-i mezbûr ahlisinden ve mataracı esnafından Sadullah Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesneler meclîs-i şer'i şerif envarında vâsi-i mezbûre Hanife Hâtûn mahzarında her biri ikrar ve takrîr-i kelim idub makar ve medyun mezbûr Reşid'in zimmetinde sığâr-ı mezbûr Derviş'in cebren mezkiriyetinden anası vacib-i deyni olan meblâğ-ı mecmu'-ı merkûm yirmi yedi bin yirmi beş gurus tarafından bi'l-eda ve'l-kabul kefaletiyle lazım gelen meblâğ dâhî kezalik bi'l-eda ve'l-kabul başka başka tekeffül eyledik dediklerinde gibbu't-tasdîk-i şer'i mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fî'l-yevm el-hamis min şehr-i Şa'bani'l-mu'azzam sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Numara 115

Bitlis’de Hersan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz seksen dokuz senesi vefat iden Enibzâde Rüstem bin Şerif’in sulbi sağır oğlu Derviş’in li-eben kız karındaşı ve tesviye-i umûruna kibel-i şer’ide bâ hüccet-i mensub vâsisi olan dafi’ bihaze’l-vesika Hanife Hâtûn un talebiyle babasının malından olmak üzere iş bu tarihi kitabdan kadar-ı ma’ruf idüğü zeyl-i vesikada muhareru’l-esami’-i müslimin tarafından ihbar olunanbeher yevm ikişer gurus nafaka ve kisve baha farz ve takdîr olunup meblağ-ı ma’rufun mezkurân-ı sığar-ı mezbûranın nafaka ve kisve ve sair levazim-i zaruriyesine harc ve sarf ve lede’l-iktizasında neye inde zafer sağır-ı mezbûranın malına rucu’â vâsi-yi mezbûre Hanife Hâtûn ’a edân verilmeği mâ hûve’l-vâki’ [162] bi’t-taleb ketb olundu tahriren fi’l-yevm el-hamis min şehr-i Şa’bani’l-mu’azzam sene tis’e ve tis’in ve mieteyn ba’del-elf

Şuhûdu’l-hal

Müdür-ü eytam Abdulmirza Efendi, Fethullah Efendi ibn-i Hacı Halid, Mübaşir Mehmed Ağa ibn-i İbrahim, Sadullah bin Ahmed ve gayrihum

Numara 116

‘An asıl Sasonlu olub Bidlis’de Daş Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan altı senesi hilalinde vefat iden devlet-i âliye tebe’esi ermeni milletinden ve kirişçi esnafından Mikail veledi Kirkor nâm kimesnenin verâseti zevce-i Metrûkesi Piran ibnet-i Davud ile sulbi sağır oğlu diğer Kirkor ile Kağuruk ile sağîre kızı Mariye’ye munhasıra ve tashih-i malı mîrasları kırk sehim olub sihamı mezbûreden beş sehim zevce-i mezbûre Pirane ve beherine on dörder sehimden cem’en yirmi sekiz sehim oğulları mezbûran Kirkor ile Kağuruk ve yedi sehim dâhî kızı sağîre-i mezbûre Mariye’ye isabeti tahakkukdan sonra sığarı merkûm Kirkor ve Kağuruk ile Mariye’nin tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i mensub vâsileri olub zati mahalle-i mezbûrede sâkinlerinden merkûmeden Zakerek oğlu Kazar ve Ohannes oğlu Yakya tasrifleriyle ma’ruf zevce-i mezbûre Piran nâm hâtûn meclîs-i şer’i şerifde bi’l-isale ve bi’l-vesaye ve bi’l-verase ikrar ve takrîr-i kelâm idub mahalle-i mezbûrede vâki’ tarafeyni mülkü mezbûrumuz ma’lumu’l-hudud ma’a bağçe-i menzîl ve bir tarafı Sultan Şeyh İbrahim vakfı mute’afında bakkal dükkanı ve bir taraftan tarik-i am ile mahdûd iki bab mülk bakkal dükkanı ve mezkûr bağçe cihetindeki bir arsa mevrûsumuz muteveffa-i merkûm Mikail’in hayatında ille’l-vefat mustakillen taht-ı temlik ve tasarrufunda ve ba’del-vevat benimle sığar-ı merkûman Kirkor ve Kağuruk verese-i mevrûs olub lâkin zikr olunan dükkanların galesi dâhî ta’miratına vefa etmediğinden sığar-ı merkûmun nafaka ve kisveye dâhî muhtaç olduklarından ve haletu’l-hazeha ben ma’a hisse-i mezkûr iki bab dükkindan mesele-i mezbûre üzerine şayi’a hissemi uhra bey’ murad ider olmamla zikr olunan ma’a hisse-i dükkindan bir mesele-i mezbûre sığar-ı merkûmenin otuz beş sehim şayi’a hisseleri benim beş sehim şayi hissemle ma’an semeni misline ahera bey’ ve esmanı ba’del-kabz istirbaha kibel-i şer’iden banaizin verilmek bi’l-vesaye matlubumdur dedikde vâsi-yi mezbûre Piran Hâtûn’un ifadesi vâki’i muta’alık ve nefsi i’lamda muvafık idüğü mahalle ihtiyar meclîsinden verilen bir kıt’a memhuru’l-ilmu’l-haberden müstebân olduğundan başka dâhî hakikat-ı hal vâsi ve hazıra-i mezbûrelerin takrîr-i meşruh üzere olduğunu zeyl-i vesikada muhareru’l-esami’i müslimin ihbarıyla

mutahakkık olmağla sağır-ı merkûmenin zikr olunan iki bab dükkandan olan cem'en otuz beş sehim meblağ hisseleri kendi hissesiyle ma'an semeni misline ahera bey' ve kabul ve semenini istirbah ve istiklalı vâsi-yi mezbûre Piran Hâtûn a kibel-i şer'ide izin verildikde mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmu'l-sani el-aşere min şehr-i Şa'bani'l-mu'azzam sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Müdür-ü eytam Abdulrıza Efendi, Osman Çavuş bin Haydar, (silik kısım) bin Osman, Muhzır Mehmed Efendi ve gayrihum

[163] Numara 117

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan altı senesi hilalinde vefat iden (silik kısım) kirişçi esnafından ve devlet-i âliye tebe'esi ermeni milletinden Mikail veledi Kirkor veledi Tûc oğlu verese-i munhasırasından sulbi sağır oğulları diğer Kirkor ve Kağuruk ile sağire kızı Mariye'nin tesviye-i umûrlarına bâ huccet-i şer'i mensub vâsileri olub zâti milleti merkûmeden Zekrâni oğlu Fazro ve Ohanes oğlu Bağyan ta'rifleriyle ma'ruf anaları olan Piran ibnet-i Havyan nâm hâtûn meclîs-i şer'i şerifde Zeydan ve Daş Mahalleleri ahlilerinden ve tüccarandan iş bu dafiu'l-kitab Nasranzade Yasin Efendi ibn-i Abdullah Ağa ile milleti merkûmeden Mahci oğlu Sarkisi Ağa veledi Arnan Ağa (silik kısım) ikrar ve takrîr-i kelim idub vâsi ve mezbûrumuz müteveffâ-i mezbûr Mikail veledi Kirkor veledi Tûc oğlu hayatında ile'l-vefat yedinde mustakillen mal ve mülk ve ba'de'l-vefat hisse-i benimle sağır-ı merkûm mevrûs mahalle-i mezbûrede kâin etraf-ı erba'ası tarik-i am ve mülkü mevrûsumuz olan ma'a bağçe menzîl bahçeler ve Sultan Şeyh İbrahim vakfı olan bakkal dükkânı ile mahdûd iki bab bakkal dükkânı ve ittisalında kâin (silik kısım) vâki' bir mikdar mülk (silik kısım) a'vam ile meşrik turab sahih-i şer'i ile iki bin yüz guruş mağşuş akçeye mezbûrân Yasin Efendi ile Sarkisi ağa'ya müşterek vâsi-i bi'l-verase ve bi'l-asale ve bi'l-vesaye bey' ve temlik ve teslim ve kabul eyledikten sonra meblağ-ı merkum iki bin yüz guruş benim semeni hususunda ma'da eşğâr-ı merkûmeler hakları olan bin sekiz yüz otuz sekiz buçuk guruşun (silik kısım) ba'de'l-idhal ber mûcib-i nizam merkumât-ı şer' ile edân ve istirbah olmak üzere eytam (silik kısım) ve teslim eyledikde fîma ba'd mev'ud salifu'z-zikr dükkânlar benimle sağır-ı merkumeler la ve kat'a alaka ve müdahalemiz kalmayub müşteriyân-ı mezbûrân Yasin Efendi ile Sarkisi Ağalar mülkü müstenası malı sarîhi olmuştur. Keyfa mâ yeşâ taht-ı malik ve mutasarrıf olsun dedikde taht-ı tasdîk-i şer'i mâ veka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'yevmi'l-tasi' ve'l-işrun min şehr-i Şa'bani'l-mu'azzam sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Yusuf Çavuş ibn-i Haydar, Berber Hasan Ağa İbn-i Hüseyin, Ahmed Efendi ibn-i Ali Tosunzade, Muhzır Mehmed Efendi ve gayrihum

[164] Numara 118

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden penbeci esnâfından Benîhân-zâde Bişar ibn-i Hüseyin nâm kimesne meclîs-i şer'î şerîfi enverde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi vefât iden Benîhân-zâde Beşir

Efendi ibn-i Hüseyin'in sulbu sağır kızı Cevâhir'in tesviye-i umûruna bâ-hucet-i şer'îye mansûb vâsisi işbu bâ'isu'l-kitâb Abdürrezzak bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp vâsi-i mezbûre Abdürrezzak'ın vâsisi olduğu sağîre-i mezbûre(silik kısım) malından bi'l-vesâye bana üç bin iki yüz seksen altı guruş idâne ve teslîm eylediğinde ben dâhî yedinden istidâne ve kabz ve umûruma safla istihlâk idüb meblağ-ı merkûm semeni işbu târih-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel-i mev'ûduna sağîr-i mezbûr malından vâsi-i mezbûr Abdürrezzak iştirâ ve kabz eylediği Fransız kârî sâ'at semenlerinden dâhî dört yüz doksan iki guruş (silik kısım) para ki ciheteyn-i mezkûreteyden cem'an üç bin yedi yüz yetmiş sekiz guruş otuz para zimmetimde sağîr-i mezbûr Cevahir'e vâcibü'l-edâ ve lâzîmü'l-kazâ deynimdir dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer' Kızılmescid Mahallesi ahâlisinden (silik kısım) ve Zeydan Mahallesi ahâlisinden Haydar Ağa-zâde İsa nâm-ı kimesneler meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde vâsi-i mezbûr Abdürrezzak(silik kısım) her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukırr ve medyûn-ı mezbûr Uğurlu'nun zimmetimde ve sağîre-i mezbûre Cevâhir'e ciheteyn-i mezkûreteynden edâsı vâcib deyni olup meblağ-ı mecmû'-ı merkûm üç bin yedi yüz yetmiş sekiz guruş otuz altı para tarafeynden bi'l-emr ve'l-kabûl kefâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile biz dâhî müte'âkiben kefil bi'l-mâl ve zâminler olup ve ehaduhumâ âharın zimmetini kefâlet hasebiyle lâzım gelen meblağa dâhî kezâlik bi'l-emr ve'l-kabûl başka başka tekeffül eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ hüve'l-vâki'bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren yevmi'l-aşara min şehri-i şa'bânü'l-mu'azzam li sene tis'a ve tis'in mieteyn ve elf

Şuhûdu'lhal

Kâtib-i mahkeme-i şer'îyye Ali Efendi, Müdür-i eytâm Abdürrezzak Efendi ve İcrâ mübâşiri Mehmed Ağa, Muhzır Mehmed Efendi

Numara 119

Bitlis'de Daş Mahallesi sâkinlerinden ve kirişçi esnafından (silik kısım) Ağob veledi Mardirus nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerfde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bin ikiyüz doksan altı senesi vefat iden kirişçi esnafından (silik kısım) sulbi sağır oğlu Kirkor ve Kiğuruk ile sulbi sağîre kızı Mariya'nın tesviye-i umûrlarına bâ hücceti şer'îye mensub vâsisi anaları iş bu ba'isu'l-kitab Piran ibnet-i Kaku nâm hâtûn (silik kısım) ikrar-ı tam ve takrîr-i kelâm idub vâsi-i mezbûre Piran vâsileri olduğu sağîrân-ı mezbûranın malından bi'l-vesaye (silik kısım) yedi yüz elli guruş edân ve teslîm eyledikde ben dâhî yedinden kabz ve umûruma tarafla istihlan idub meblağ-ı merkûm ile semeni iş bu tarihi kitabdan birine (silik kısım) değin muacıl ve mev'uduna sağîrân-ı mezbûratanın malından ve vâsi-i mezbûre yedinden ahz ve kabul eylediğim fransızkârî bir saat semeninden dâhî iki yüz altmış iki guruş yirmi parayı sıbyatân-ı mezbûratandan cem'en iki bin on iki guruş yirmi para zimmetimde sağîrân-ı mezbûran vacib el-eda ve lazım (silik kısım) tasdîki'l-şer'-i Daş Mahallesi ahlisinden ve aşçi esnafından (silik kısım) veledi Hayrâbat ve mahalle-i mezbûre ahlisinden ve kezalik esnaf-ı merkûmeden Karzo veledi Markire nâm kimesneler meclîs-i şer'î şerif envarına vâsi-i mezbûre Piran mahzarında her birisi ikrar ve takrîr-i kelâm idub (silik kısım) mezbûre Aço'nun zimmetinde sağîrân-ı mezbûranın cihet-i mezkureden edasıvacib deyn olan meblağ-ı mecmu'-ı merkûm iki bin on iki guruş yirmi parayı tarafından bilâ emr ve'l-kabul kefalet-i mutlak-ı sahîh-i şer' ile

biz dâhîmute'akibe-i kefil olub ve ihdahuma uhrasına zimmetinde kefalet hasebiyle lazım gelen meblağ dâhî kezalik bi'l-emr ve'l-kabul başka başka tekfil (silik kısım) (silik kısım) makbulu'l-şer'i mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmu'l-tasi' el-işrun min şehr-i Şa'bani'l-mu'azzam sene tis'e ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Şuhûdu'l-hal

Katib-i mahkeme-i şer'iyeye Ali Efendi, Müdür-ü eytam Abdurıza Efendi, Muhzır Mehmed Efendi ve gayrihum

[165] Numara 120

Bâ'is-i arz-ı i'lâm şer'idir ki;

Bitlis mekteb-i rüşdiye mu'allim-i evvel sâhib-i arz-ı hâl bâ'isü'l-i'lâm Mehmed Tevfik Efendi ibn-i Mahmud meclîs-i şer'i şerîfde dördüncü ordu-yı hümâyûn sâlifü'z-zikr Bitlis'de Aramsar ve ikâmet olan otuz birinci sınıf piyâde nizâmiye alayının üçüncü taburu sağ kolağası rıf'atlu Salih Efendi'nin kerîmesi ve derûn-ı arz-ı hâlde dahî mezkûretü'l-ism mu'arrefetü'z-zât Nazire Hanım tarafından zikr-i âtî husûsda husûmet ve red cevâb vekîl olduğu zât-ı mezbûre bi'l-mu'arrefetü'ş-şer'î ârifân olan tabur-ı mezkûrun üçüncü bölüğü mülâzm-ı evvel ve Hüseyin Kal'alı Ali Ağa ibn-i Mustafa Ağa ve Bitlis Daş Mahallesi ahâlisinden ve bakkal esnâfindan Seyyid oğlu Mehmed Ağa ibn-i Derviş şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe sâbit ve mutahakkık olan tabûr-ı mezkûr İmamı Nu'man Hulûsi Efendi ibn-i Hüseyin Efendi muvâcehesinde mü'ekkele-i mezbûre Nazire Hanım sekiz mâhdan berü mihr-i mü'eccel müteveffâsıyla zevce-i medhûl bahâm iken bu esnâda nefsinı bana teslimden ayâ ve imtinâ' idüp kad'ân bana itâ'at ve inkıyâd itmemele nefsinı bana teslim ile itâ'at ve inkıyâd için mü'ekkele izâfetle vekîl-i mûmâ-ileyh Nu'mân Efendiye tenbiye olunmak murâdıdır deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk olduğu cevâbında mü'ekkelesi mezbûre Nazire Hanım müdde'î-i mûmâ-ileyhin ber vech-i muharrer mihr-i mü'eccel müteveffâsıyla sekiz mâhdan berü zevce-i medhûl bahâsı olduğu bi'l-vekâle ba'de'l-ikrâr müdde'î ve zevc-i mûmâ-ileyh Mehmed Tevfik Efendi mü'ekkellerim mezbûreye hilâf-ı şer'-i şerîf darb ve rencîdeden halî olmamağla nefsinı teslim ile itâ'at ve inkıyâddan bi-hakkı imtinâ' ider deyü vekîl-i mûmâ-ileyh Nu'man Efendi'nin bi'l-vekâle def müdde'âsını inkârından mâ'dâ zevcesi mü'ekkele-i mezbûre Nazire Hanımı hilâf-ı şer'-i şerîf darb ve tekdîr etmeyüb hukûk-ı zevcine mürâ'ât ve kadrî karyesi ittifâk ve iksâye mûmâ-ileyh Mehmed Tevfik Efendi ta'ahhüd edüp ve Hersan Mahallesi ahâlisinden hâzır-ı bi'l-meclîs şerefhâye-zâde Halil Bey nâm-ı kimesne dahî tekeffül itmekle fimâ ba'd mü'ekkelesi mezbûre Nazire Hanım dahî zevci müdde'î mûmâ-ileyh Mehmed Tevfik Efendi'ye nefsinı teslim ile itâ'at ve inkıyâd ve hukûk-ı zevciyete ri'âyet itmek üzere vekîl-i mûmâ-ileyh Nu'man Efendiye tenbiye olduğu bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi'ü'l-ısrîn min şehr-i Şa'banü'l-mu'azzam li sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ba'del-elf

Numara 121

Bitlis'de vâki' Kızıl Mescid Mahallesi ahâlisinden ve devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden Merâd veled-i Ohannes nâm-ı kimesne meclîs-i şer'î şerîfde mahalle-i mezbûre ahâlisinden ve merkûmun çar-ı mella haklarından bâ'isü'l-kitâb Poladân kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm ile ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mahalle-i mezbûrede mâlik ve mutasarrıf olan bir bâb mülk menzîlimizin çâr mellâ mukîm-i mezbûr Polad'ın mülk menzîli cihetinde bulunan yer odamın misli olup ol vech ile saçak suyuyla kış günlerinde kar dökcek mahalli olup şu iki cihetle mine'l-kadîm menzîl-i mezbûrun hamle-i tevâbi' ve levâhık ve hukûk ve murâfakattan masrûd olan bir kıt'a mülk hâle üzerine zıkr-ı âtî ve maktûlesi câmi'-i ta'ahhüd ile mezbûr Polad nefsi için menzîl binâ ve inşâsına tarafımdan izin verilmiştir şöyle ki mezbûr Polad'ın arsa-i mezkûre üzerine işbu binâ ve inşâ ideceği menzîlin ciheti't-tesâliyesinden iki dıvar-ı kadîm benim mülküm olduğu halde gayri'l-icâb divân-ı mezkûrum üzerine kesânını vazî' eylediği takdirce her ne vakt ref'î taleb ider isem vukû'a (silik kısım)yanına i'timâd olunmayarak ref'(silik kısım)ve ber vech-i muharrer mezbûr Polad'ın arsa-i merkûmun üzerine[166] **Numara 122** binâ ve inşâ ideceği menzîlin irtifâ' behem hâl ve dâ'imâ benim menzîlimin henüz mevcûd irtifâ'atına iki zirâ' mikdâr-ı inşâ'ı bulunmak ve bu cihetle menzîlimin saçak suyuyla kârî kemâkân inşâ olunacak menzîlinin sakfına nâzil olmak ve mevsim-i şitâde görünecek bir kaçî dahî yine mezkûr sakfa görünmek ve bu sûr ile binâ olunacak menzîlinin benim menzîlime ittisâlî tabî'î olub masrâf fâhişden ictinâb iden iki kıt'a havâleye mutazammın sûretle meyle su'ûd edilmeyecek derecelerinden vaz' olunmak mezkûründen münhedim oldukça mezbûr Polad tarafından ta'mîr idilmek hâsılı arsa-i mezkûre kayd-ı inhâ tevcîhle menzîlimin hamle-i tevâbi' ve levâhık ve kâffe-i hukûk ve murâkıfdan olmuş ise üzerine inşâ olunacak binânın sakfında yine sukûf-ı mebhûne ol vechile bâkî kalmak şurûtuyla ber minvâl-i muharrer arz ve i'lâm üzerine mezbûr Polad'a rızamla izn ve icâzet vermiş olduğumdan bi mennehû te'âlâ mürûr-ı a'vâd ve gürûr-ı eyyâm işbu mukâvele (silik kısım) zıkr ve olunan izn ve icâzet dahî meriyyü'l-i'tibâr olarak bir ferd tarafından müdâhale ve mu'âberede ve kendi tarafımdan dahî fesh ve ta'bîrine kıyâm ve ikdâm olunmak deyü mezbûrum iddi'âların olan cem'-i kelimât meşrûhasında mezbûr Polad şifâyen tasdik ve vicâhen tahkîk iderek şurûd ve mukâvele mebhûse bî-kabûl ve merâsimini kemâ yenbağî ifâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis aşara min şehri Şa'ban li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ba'de'l-elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i Şer'îye kâtibi Ali Efendi, Müdür-i Eytâm Abdurrezzâk Efendi, ve icrâ mübâşiri Mehmed Ağa, ve Muhzır Mehmed Efendi ve gayruhum

Numara 123

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden bakkal esnâfından Nebîcân-zâde Bilal bin Abdürrezzak nâm-ı kimesne meclîs-i şer'î şerîfde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi vefât iden Nebîcân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hasan sulbi sağîr kızı Hezâre'nin tesviye-i umûrlarına bâ-huccet-i şer'îye mensûb ve vâsi işbu bâ'isü'l-kitâb Abdürrezzak bin Hasan nâm-ı kimesne

mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp vâsi-i mezbûr Abdurrezzak vâsisi olduğu sağîr-i mezbûre Hezâre'nin malından ve bi'l-vesâye bana üç bin iki yüz seksen altı guruş idâne ve teslim eyledikde ben dâhî yedinden istidâne ve kabz ve umûruma sarfla istihlâk idüp meblağ-ı merkûm ile semeni işbu târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel-i mev'ûd yine sağîr-i mezbûrun mâlından ve vâsi-i mezbûr Abdurrezzâk yedinden iştirâ ve kabz eylediğim Fransızkârî bir aded sâ'at semeninden dâhî dört yüz doksan iki guruş otuz altı para ki cihet-i mezkûriyetinden cem'an üç bin yedi yüz yetmiş sekiz guruş otuz altı para zimmetimde sağîr-i mezbûre Hezâre'ye vâcibu'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynimdir didikde gibbe't-tasdîki's-şer' Ayntâb Mahallesi ahâlîsinden Attar esnâfindan Resul Efendi ibn-i Hacı İshak Ağa mahalle-i mezbûrede Geyve oğlu Abdurrahim nâm-ı kimesneler meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde vâsi-i mezbûr Abdurrezzâk Ağa mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukırr-ı medyûn-ı mezbûr Bilal'in zimmetinde sağîr-i mezbûre Hezâre cihet-i mezkûriyetinden edâsı vâcib deyni olan meblağ-ı mecmû'-ı merkûm üç bin yedi yüz yetmiş sekiz guruş otuz altı para tarafından bi'l-emr ve'l-kabûl kefâlet-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyeye ile biz dâhî müte'âkıben kefil bi'l-mâl ve zâminler olup vahid hümâ âharın zimmetinde kefâlet hasebiyle lâzım gelen [167] meblağa dâhî kezâlik bi'l-emr ve'l-kabûl başka başka tekeffül eyledik dedikde gibbe't-tasdîki's-şer' mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-ısrîn min şehri Şa'banü'l-mu'azzam li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Kâtib-i Şer'iyeye Ali Efendi, Müdîr-i eytâm Abdurrezzâk Efendi, İcrâ mübâşiri Mehmed Ağa, ve Muhzır Mehmed Efendi ve gayruhum

Numara 124

Fî'l-asl Üsküdar'da vâki' Selimiye'de kâ'in Servidibi nâm mahal ahâlîsinden olup ba'dehu dördüncü ordu-yı hümâyûn sınıf-ı piyâde otuz ikinci alayının ka'imakâmı ve harbiye hazinesi tahsildârı bulunduğu halde Bitlis'de Kızıl Mescid Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin yedinci gününde vefât iden Hasan Şükrü Bey ibn-i Mehmed bin Abdullah Bey sulbu sağîr oğlu Abdullah'ın tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den bir vâsi nasb ve ta'yîni lâzım ve mühim olmağla emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinde gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer'îl-enver zâhir ve mütehakkık olup zâtî dâhî zikri âtiyü'l-esâmî müslimîn ta'rifleriyle ma'rûf olan sağîr-i mezbûrun vâlidesi işbu bâ'isu'l-kitâb Fahriye Hanım bint-i Hasan Efendi sağîr-i mezbûr Abdullah'ın vakt-i rüşd ve sidâdına değin kıbel-i şer'den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda olduğu ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ve ilzâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs aşara min şehri Cemâziye'l-evvel li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

İzzetlü Miralay Hasan Bey Tabur imamı Numan Efendi, Mutasarrıf yüzbaşı Hüseyin Ağa, Muhzır Ahmed Efendi ve gayruhum

[168] Numara 125

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Fi'l-asl Üsküdar'da vâki' Selimiye'de kâ'in Servidibi nâm mahal ahâlisinden olup ba'dehu dördüncü ordu-yı hümâyûn sınıf-ı piyâde otuz birinci alayının ka'imakâmı ve harbiye hazinesi tahsildârı bulunduğu halde Bitlis'de Kızıl Mescid Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin yedinci gününde vefât iden Hasan Şükrü Bey ibn-i Mehmed bin Abdullah'ın verâseti mahalle-i merkûmede sâkine zevce-i menkûha-i metrûkesi Fahriye ibnet-i Hasan Efendi nâm hanım ile bir yaşında sâbî-i sağır oğlu Abdullah ve sâlifü'z-zikr Üsküdar'da Servi Mahallesinde sâkin anası Fatıma Zehra Hanım ibnet-i İbrahim münhasıra olduğu bi'l-ihbârlarıyla inde's-şer'i'l-âlî zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sağır-i mezbûre Abdullah'ın tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den bâ hüccet-i şer'iyeye mansûb vâsi ve mezbûre Fatıma Zehra Hanımın dâhî hisse-i irsiyesini mahfûz kezâlik kıbel-i şer'den mansûb vâsi ve kayyimi olup zâtî mahale-i mezbûrda sâkin mütekâ'id yüzbaşı Hüseyin Ağa ibn-i Receb ve yüzbaşı Mevlüd Ağa ibn-i Abdullah ta'rifleriyle ma'rife olan zevce-i mezbûre Fahriye Hanım tarafından zikr-i âtî hususda vekîl miralay izzetlü Hüseyin Hüsnü Bey taleb ve mezbûr ve ma'rifetini ve ma'rifeti's-şer'le bey' ve tahrîr ve beyne'l-vereseti'l-mezbûre tevzi' ve taksîm kılınan defter tereke-i müteveffâ-yı mûmâ-ileyh derke ber vech-i hâlî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi's-sâbî' ve'l-ışrîn min şehri Receb sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ba'de'l-elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Köhne bel kayış	1	31
Cedîd bel kayış	1	80
Hamam takımı ma'a peştamal	1	57
Şal Caket	1	63
Müsta'mel setre	1	80
Cedîd setre ma'a pantol	1	116
Müsta'mel çuka kaput	1	81
Müsta'mel kısa nân kürek	1	30
Kebîr endâm ayniyesi	1	25
Yağmurluk şahlı	1	84
Âdî safâre ma'a fırça	2	14
Müsta'mel tellâkî	1	29
Def'a basma entâri	2	30
Envârü'l-âşikîn deriknâ	2	15
Türkçe nâ tamam tefsir ma'a silsile-i nâm-ı nakşibend	2	41
Lügat-ı Osmâniye	1	13
Kara taban kılıç	1	66
ot nemlû basma pürlü minder ve yastık	11	43,20
Don ve gömlek mintan	8	51
Kapaklı çorba tası ma'a bebeğe entâri	2	15
Cer nihâde gazaliyânı Muhammedî	1	5
Lamba ve kupa fincân	9	62
Kahve değirmânı	1	22

Bakır cıdân	1	23,20	
Sahan ma'a kapân	8	80	
Kapaksız sağır kuşhâne	1	68,20	
Hamam takımı	3	11	
Yemek kîcesi (silik kısım) ve şamdan ve sentur	5	25	[169]
Kapaklı pilav tası	1	20	
Börek tepsi	1	37	
Nühâsi sağır tâba	1	9,20	
Evsat ve müsta'mel güğüm	2	79	
Sağır güğüm	2	16	
Kırmızı (silik kısım) fişenk	1	194	
Sac mangal	-	15	
İngiliz kârî eğer ma'a silâh	1	300	
Köhne kilim	1	300	
İngiliz kârî eğer ma'a başlık	1	134	
Kırmalı tabanca	1	225	
Sağır kazgân	1	109	
Semâver	10	166	
Pamuklu şilte sağır kebîr	2	75	
Yünden ma'mûl yorgan	1	22	
Yün şilte	1	98	
Köhne ihram	1	6	
Öreke kilim	1	209	
Kara takım eğer	1	75	
Yemek tahtası	1	34	
Kayışlı sandalye	4	37	
Toprak Küp	3	7	
(silik kısım) sağire çubuğu	1	2	
Diğer çubuk	1	2	
Baston	1	7,20	
Ağaç sandalye	2	33	
Kurma alâmetleri	3	110	
Gömlük kat	8	63	
Fanila ten	-	35	
Kaput	-	51	
Fanila hırka	1	47	
İpekli (silik kısım)	3	67	
(silik kısım) kofa	2	47	
Bürüncek gömlük	8	80	
Kırmızı yün fanilası	2	41	
Ma'den tabak	4	24,20	
Don ve gömlük	4	40	
Çizme çift	2	100	
Sandalye	3	151	
Pamuk yasdık	2	20	
Yünden ma'mûl şilte yüz	1	121	
Müsta'mel halı	1	138	
Yüzlü pamuk şilte	1	83	

İki yaşlı kısırak tayı	1	325	
Fransız kârî sa'ât	3	150	
Hasır ma'a taht	3	16	
Sahan batman	10	10	
Def'a da sağır ve kebîr âdî tahta	1	5	
Muhâsebe Muhzî Cezâ'ir Efendide bâ sened alacağı olmağla kabz olunan lirâ-yı Osmânî	10	1070	
Konduratocı Mori nâm-ı kimesnede bâ sened alacağı olup kabz olunan lirâ-yı Osmânî	5	535	
Mektubcu Derik'de bâ sened alacağı olup kabz olunan sim mecdiye	50	1000	
Erzurumlu Mehmed Efendide bâ sened alacağı olup kabz olunan lirâ-yı Osmânî	8	856	
müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin hîn-i vefâtında zuhûr iden nakd-i mevcûdî	-	3103,10	[170]
Duru renkli kısırak	1	1370	
Sandık âdî	2	30	
Yekün			
			12838,10
Techîz-i tekfîn masârîfî			452
			12386,10
Dellâliye-i eşyâ-i mebî'a			105,10
			12261
Kısrağın harc rüsûmu			42,20
			12218,20
Düteveffâ-yı mûmâ-ileyhin hîn-ı vaktinde			120
			12098,20
Hâne îcâriye (silik kısım)			838
			11260,20
Resm-i âdeti			281,20
			10979
			30
Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre			10949
Hisse-i zevce-i mezbûre Fahriye Hanım		1368,25	
Hisse-i (silik kısım) mezbûre Zehra Hanım		1824,33	
Hisse-i ibnü'l-sağırû'l-mezbûr Abdullah		7755,22	

Vâsi-i zevce-i mezbûre Fahriye Hanım ber mûceb-i defter-i kassâm hissesi olan bin üç yüz atmış sekiz kuruş yirmi beş para bi'lasâle ve vâsi ve kayyım olduğu sağır-i mezbûr Abdullah'ın kezâlik hissesi olan yedi bin yedi yüz elli beş kuruş yirmi iki parayı li ecli'l-hıfz bi'l-vesâye ve mezbûre Zehra Hanımın hissesi olan bin sekiz yüz yirmi dört kuruş otuz üç parayı dâhî mezbûreye teslim etmek üzere bi'l-emâne ahz u kabz idüp huzûr-ı şer' de istifâ-yı ikrâr eylediği bu mahle şerh ve kayd olundu.

[171](İşbu mebâliğ müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin ber vech-i muharrer taburu sandığından alacağı olduğu taburu hey'etinden bâ mazbata beyân olunmuş ise de henüz alınmadığından dâhil defter-i kassâm edilememiş ve Hüseyin Efendide defter-i kassâm zeyl olmak iktizâ eylediği bu mahle şerh virildi)

para:	kuruş:	an Eylül sene 97 nin gâye-i Şubad ma'âşı		
00	7125			
22	4154	bu dâhî	ta'yînât	
22	11279			
20	08279	bâ sened nakden virilen		
02	3003			
08	0511	doksan sekiz senesi martının on birinci gününe değin matlûbatı		
10	3514		para kuruş	
			8 181	bedel-i ta'yînât
				ma'âşı
			330	
			8 511	

An ibtidâ-i Eylül fi 11 Mart sene 98 altı mâh on bir günlük ma'âş ve ta'yînât bedelden gayr-ı ez me'hûz sihhü'l-bâkî taburu sandığında alacağı olduğuna dair taburu tarafından bâ mazbata beyân olunan mebâliğ 10 para 3514 kuruş

işbu isimde muharer olduğu vechile iki yüz kuruş alacağının tahsili hakkında senedlerinde Bitlis'de harbiye hazinesi tahsildarı binbaşı rıf'atlı Emin Efendi'ye teslîm olunmağla bunun dâhî hîn-i tahsilinde icrâyı îcâbına iktizâ ideceği

Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin redif yüzbaşı Hafız Efendi'de bâ sened alacağı emlâk

Mebâli': 200 guruş

Mecidiye: 10 guruş

Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin ikinci taburun birinci yüzbaşısı Ahmed Efendi'de bâ sened alacağı mebâliğ 200 kuruş

[172] Numara 126

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesinde sâkin ve zâtı dâhî muhzır Ahmed Efendi ibn-i Abdurrahman ve Mehmed bin Hasan ta'rifleriyle mu'arefe olan sâhibe-i arz-ı hâl ve bâisü'l-i'lâm Hacı Ebubekir kerimesi denilmekle mu'arefe Gülbahâr Hanım ibnet-i Hüseyin nâm Hâtûn meclîs-i şer'î şerîfde zevci mutallakı Anadolu ordu-yı hümâyûna mensûb sınıf-ı redif otuz dördüncü alayının sınıf-ı sâni ikinci taburu yüzbaşılardan Bitlis'de sâkin derûn-ı arzuhâlde muharrerü'l-ism zeyliyle Ahmed Ağa bin Hasan Ağa muvâcehesinde mûmâ-ileyh Ahmed Ağa iki bin beş yüz kuruş mihr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevci dâhilim iken târîh-i i'lâmdan bir mâh mukaddem beni bâ'inen tatlık itmeğle zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun aleyh mihr-i müeccel-i müsemmâ-yı mezkûrum olan sâlifü'z-zikr iki bin beş yüz kuruş ile nafaka iddet-i ma'lûme ve meûnet-i süknâmı mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'dan hâlâ taleb iderim diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahâr

Hanım bin beş yüz guruş mihr-i müeccel tesmiyesiyle zevce-i medhûlün bihâsı olduğu halde târif-i kitâbdan bir mâh mukaddem ber vech-i muharrer talâkını tâvî'an ikrâr ve i'tirâf idüp lakin müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahar Hanımın bin guruş ziyâde müdde'asını inkâr itmeğle müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahar Hanımın ber minvâl-i muharrer bin guruş ziyâde müdde'asını zâtını bâ ta'rifeti'ser'eye ârif olan Kızıl Mescid Mahallesinden Timur Ağa ibn-i Abdülkâdir Ağa ve Hersan Mahallesi sâkinlerinden Hacı Berşah oğlu Ali Efendi ibn-i Ömer nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'î isbât ettikten sonra şehâdet-i mezbûrelerin adl ve makbûli's-şâhede iddükleri mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'nın bi'l-muvâcehe tasdik ve i'tirâfiyla inde's-şer'i'l-âl'i zâhir ve mütehakkık olmağın mücebince mihr-i müeccel-i mezkûr iki bin beş yüz guruş ile istihkâkı olan nafaka-i iddet ve me'ûnet-i sükânâsı için bi'l-hesâb bi't-terâzî ta'yîn olunan üç yüz otuz guruş cem'an iki bin sekiz yüz otuz guruşun müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahar Hanıma hala edâ ve teslîmiyle mûmâ-ileyh Ahmed Ağa elzem olduğunu tescîl ve bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu. tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs aşara min şehri Şevval li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Numara 127

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde ve zâtı dâhî muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman ve Mehmed bin Hüseyin ta'rifleriyle ma'ruf olan sâhibe-i arzuhâl ve bâisü'l-i'lâm Hacı Ebubekir kerimesi demekle mu'arrefe Gülbahâr Hanım ibnet-i Hüseyin nâm Hâtûn meclîs-i şer'î şerîfde zevci mutallakı olup Anadolu ordu-yı hümâyûna mensûb sınıf-ı redif otuz dördüncü alayının sınıf-ı sâni ikinci taburu yüzbaşlarından Bitlis'de sâkin derûn-ı arzuhâlde muharrerü'l-ism zeyliyle Ahmed Ağa ibn-i Hüseyin Ağa muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'nın ile rûhiyet beynimizde kâ'ime iken mûmâ-ileyh firâsından hâsıla ve benden mütevellide hâlâ bi hakkı'l-hidâne hucr u terbiyemde olan iki yaşında sağırânın aslen malı olmayup nafaka ve kisve eşedd-i ihtiyaçla muhtâç olmağla babası hâzır-ı mûmâ-ileyh Ahmed Ağa üzerine sağıre-i mezbûrenin nafaka ve kisve-i bahâsı için kibelî's-şer'den kadr mefrûz meblağ farz ve takdîr olunmak bi hakkı'l-hidâne matlûbumdur dedikde gibbe't-tasdikî's-şer'sağıre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâsı için babası mûmâ-ileyh Ahmed Ağa üzerine târih-i kitâbdan beher yevmiye altışar paraya kadar ma'rûf mablağ farz nakdi meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru sağıre-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine vesâ'ir levâzım-ı zarûriyelerine harc u sarf ve lede'l-iktizâsından inde'z-zafer babası mûmâ-ileyh Ahmed Ağa üzerine rücû' sağıre-i mezbûrenin vâlidesi Gülbahar Hanıma kibel-i şer'den izin virilmeğın bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşara min şehri Şevval li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

[173] Numara 128

Bâ'is-i arz ve i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin ve zâtı dâhî muharrer Ahmed Efendi ibn-i Abdurrahman Efendi ve Mehmed bin Hasan ta'rifleriyle ma'rûf olan sâhibe-i arzuhâl (silik kısım) i'lâm Hacı Ebubekir kerîmesi (silik kısım) demekle ma'rûf Gülbahar Hanım ibnet-i Hüseyin nâm Hâtûn meclîs-i şerîfde zevc-i

mutallakı olup Andadolu Ordu-yı Hümâuyûn'a mensûb sınıf-ı redif otuz dördüncü alayının sınıf-ı sâni ikinci taburu yüzbaşlarından Bitlis'de sâkin derûn-ı arz'-ı hâlde muharrerü'l-ism zeyliyle Ahmed Ağa bin Hasan Ağa muvâcehesinde mûmâ-ileyh Ahmed Ağa (silik kısım) beynimizde kâim iken tarihten birkaç sene mukaddem malımdan ve yedimden ahz u istikrâz ve umûrûma sarfla istihlâk iştirâ' ile eylediğini mecmû'u sekiz yüz seksen guruşluk kıymete mu'âdil otuz dokuz aded mahmûdiyye ve bir aded kebîr aynalı Mahmûdiyye altunlarının emsâli olarak hâlde zimmetinde alacak olmağla mes'ûl olunup zikr olunan altunların emsâliyle malım vaz'im olup fuzûlen zabt ve bi gayr-ı hakk hâla vaz'-ı yed itmekde olduğu mecmû'u yüz guruş kıymetli evânî-i nuhâsiyyeden bilâ kapak dört aded sahan ve bir aded lengeri ile ma'a kapak ve bir aded kuşhân ve yine mecmû'u yüz guruş kıymetli basma yüz yün memlû iki aded döşek minderleriyle basma yüzlü yün memlû bir aded yasdığının dâhî bana edâ ve teslîme mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'ya kibel-i şer'den tenbîh olunmak murâdımdır deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında sâlifü'z-zikr otuz dokuz aded mahmûdiyye ve bir aded kebîr aynalı altunların emsâli hesâbıyla mezkûrûn halâ zimmetinde müdde'iyeye-ii mezbûra vâcibül-edâ deyni olduğunu ve irâe ve ibnâsi muharrere-i mezkûreden (silik kısım) ma'a kapak bir aded kuşhân ile mezkûr yasdık ve bir aded yatak minderi dâhî mezbûrenin mâlî olmak üzere ve yedinde mevcûd idüğünü tav'an ikrâr ve i'tirâf idüp müdde'iyeye-i mezbûre ma'adâ müdde'âsı olan bilâ kapak üç aded sahan ile bir aded lengeri olduğunu inkâr itmekle müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahâr Hâtûn ber minvâl-i muharrer mâ'adâ müdde'âsını ikâmet-i beyine ile isbâtdan izhâr-ı acz idüp tâlibe tahlif dâhî olmadığından mücebince müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahâr Hâtûn ber-vech-i muharrer mâ'adâ müdde'âsıyla mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'ya bî vech-i şer'î mu'ârazadan ba'de'l-men' mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'nın ikrârıyla lâzım gelen sâbıku'z-zikr otuz dokuz aded mahrûce ve bir aded kebîr aynalı altunların emsâliyle ma'a kapak bir aded kuşhân ve bir aded yasdık ve bir aded yatak minderinin müdde'iyeye-i mezbûre Gülbahâr Hanım hâlâ edâ ve teslîmiyle mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'yı iltizâm olunduğu tescîl ve bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Şevvâl li-sene tis'a ve tis'in ve mi'eteyn ve elf

Numara 129

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahâlisinden iken bin iki yüz doksan üç senesinde vefât iden Hacı Yusuf-zâde Timur Ağa bin Hamza bin Mehmed bin Abdullah Ağa'nın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şemsiyye bint-i (silik kısım) nâm hâtun ile sulbu sagîr oğulları Emin ve Tahir ve Hamza sulbu kebîre kızı Didare'yi muhâzara ve mes'ele-i mirâsları sekiz sehmden olup sehmi mezbûrdan bir sehmi zevcesi mezbûre Şemsiye Hâtûn ve beherine ikişer sehmden cem'an altı sehmi oğulları mezbûrûn Emin ve Tahir ve Hamza'ya bir sehmi dâhî kızı mezbûre Didare'ye isâbeti tahakkukundan sonra sığâr-ı merkûmenin anaları ve tesviye-i umûruna dâhî bâ hüccet-i şer'iyeye mensûbe vâsileri olup zâtı mahalle-i mezbûre imâmı Necmeddin Efendi ibn-i İshak Efendi ve muhtârı Süleyman Ağa bin Resûl ta'rifleriyle mu'arrefe zevce-i mezbûre Şemsiye Hâtûn meclîs-i şer'-i şerîfde kezâlik zâtını mezbûrân ta'rifleriyle ârifân olan kebîre kızı Didare Hâtûn dâhî hâzıra oldukları halde bi'l-asâle ve bi'l-verâse ve bi'l-vesâye ikrâr ve takrîr-ı kelâm idüp (silik kısım) vâki' Arastaaltı ta'bîr olunan mahallinde kâ'in bir taraftan kebîr şehri cârî ve ön taraf [174] çarşu ve arka taraftan Molla Mihrâb-zâde Yasin Efendi

arsasına ve ileri taraftan taraf-ı râbî'î Şerefiye Cami'-i Şerîfi evkâfiyla mahdûd ve müşmîn ve müştemil ve merbût ve meşhûr dükkânıyla ile mahdûd bir bâb yünhâne ma'ân arsasının şâyi' nisf hissesi mevrûsumuz müteveffâ-yı mezbûr Timur Ağa ibn-i Hamza ibn-i Abdullah'ın hayâtında ile'l-vefât müstagillen taht-ı temlîk ve tasarrufunda ve ba'de vefâtihî nisf-ı şâyi' mezkûr bizim ile saġâr-ı merkûma mevrûs olup lâkin bu esnâda bir nisf şâyi' mezkûra mes'ele-i mirâsımız üzere cem'an iki sehm şâyi' hissemizi âhara bey' murâd ider olmamızla nisf-ı şâyi' mezkûr saġâr-ı merkûmenin mes'ele mücebince cem'an şâyi'u's-sehm hisseleri ifrâz olunması kâbil olmayup olduġu takdirce dâhî intifâ' mümkün olamayacaġından harâb ve (silik kısım) olunacaġı cihetle ifrâzıyla takâsı her vecihle haklarında (silik kısım) ve bizim hissemizle ma'an semen-i misliyle âhara bey' ve semeni istirbâh olmak sığâr-ı merkûm haklarında herhalde enfâ' ve evlâ olmaġla sığâr-ı merkûmenin ber-minvâl-i muharrer boyahâne şâyi' nisfindan olmak üzere bir mes'ele-i mezbûre cem'an altı sehm şâyi' hisseleri bizim şâyi' iki hissemizle semen-i misla ma'an ahara bey' kibel-i şer'den bana dâyin virilmek bi'l-vesâye matlûbumdur diyü mezbûre Dîdâre'nin tasdikiyle mezbûre Şemsiye Hâtûn'un bi'l-verâse ve bi'l-vesâye eylediġi ifâdesi vâki'a mutâbık ve nefsi'l-emre muvâfık idüġü mahallesi imâm ve muhtâr ve ihtiyâr meclîsleri tarafından virilen bir kıt'a memhûre ilm ü haber dâhî müstebân olduğundan başka hakikat-i hâl dâhî mezbûrenin takrîr-i meşrûhu üzere olduġu zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla tahkîk olmaġla sığâr-ı merkûmenin boyahâne ve arzsa-i mezkûrenin şâyi' nisf hissesinden sığâr-ı merkûmenin şâyi' hisseleri olan cem'an altı sehm hisseleri mezbûretân ile iki sehm şâyi' hisseleriyle bi'l-müzâyede inde'l-infisâl mü'ân ahara semen-i misliyle bey' u kabz-ı semen ve semenini istirbâha ve istiklâle dâhî mezbûre Şemsiye Hâtûn kibel-i şer'den izin virilmekle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşara min şehri Şevval li-sene tis'a ve tis'în ve mi'eteyn ve elf

Numara 130

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi sâkinlerinden ve bakkâl esnâfindan Bâbir ibn-i Ya'kub nâm-ı kimesne meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi zarfında vefât iden bezzâz esnâfindan Benî Hân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hasan bin Abdullah'ın sulbu saġîr oġulları Şakir ve Şemseddin'in tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'iyye vâsiyy-i mansûbeleri olup zâtı mahalle-i mezbûre ahâlisinden Sayyâd ibn-i Abdullah ve Yusuf bin Hacı Osman ta'rifleriyle mu'arrefe olan işbu bâisü'l-kitâb Hanife ibnet-i Ya'kub bin Abdullah mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp vâsi-i mezbûre Hanife Hâtûn vâsileri olduġu mezbûrân Şakir ve Şemseddin'in mallarından bi'l-vesâye bana on üç bin sekiz yüz otuz dört guruş idâne teslîm eylediġinde ben dâhî yedinden istidâne ve kabz ve umûruma safla istihlâk idüb meblaġ-ı merkûm ile semeni işbu târih-i kitâbdan bir sene tamâmına deġin mü'eccel-i mev'ûduna saġîrân-ı mezbûrân mallarından ve vâsi-i mezbûre Hanife Hâtûn yedinden iştirâ ve kabz eylediġi iki aded Fransız kârî sâ'at semenlerinden dâhî iki bin yetmiş beş guruş dört para ki ciheteyn-i mezkûreteyden cem'an on beş bin dokuz yüz doksan guruş dört para zimmetinde saġîrân-ı mezbûrân Şakir ve Şemseddin vâcibü'l-edâ ve lâzümü'l-kazâ deynimdir dedikde ġibbe't-tasdikî's-şer' Zeydan Mahallesi ahâlisinden ve bakkal esnafından Kal'alı-zâde Sa'dullah ibn-i Feyzullah uşaġı Kal'alı Memi ibn-i Halid nâm-ı kimesneler meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde vâsi-i mezbûre Hanife Hâtûn

mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukırr ve medyûn-ı mezbûr Bâbir'in zimmetinde ve sagîrân-ı mezbûrdan Şakir ve Şemseddin ciheteyn-i mezkûreteynden edâsı vâcib deyni olan meblağ-ı mecmû'-ı merkûm on beş bin dokuz yüz dokuz guruş dört para tarafından tarafeynden bi'l-emr ve'l-kabûl kefâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile biz dâhî müte'âkıben kefil bi'l-mâl ve zâminler olup ve ehaduhumâ âharın zimmetini kefâlet hasebiyle lâzım gelen meblağa dâhî kezâlik bi'l-emr ve'l-kabûl başka başka tekeffül eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ hüve'l-vâki'bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Şevval li-sene tis'a ve tis'in ve mi'eteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme Kâtibi Mehmed Nûrî Efendi, İcrâ Mübâşiri Mehmed Ağa, Muhzır Mehmed Efendi ve gayruhum

[175] Numara 131

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin iken işbu bin iki yüz doksan dokuz senesi Ramazan hilâlinde vefât iden Attar Mustafa ibn-i Halid bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Asiye bint-i Yusuf nâm hâtûn ile sulb-i kebîr oğlu Receb ve sağîr oğlu Hayri ve Polad ve sulbiye-i kebîre kızları Fidan ve Keşuş ve sağîre kızı İnci mahzarında idüğü bi'l-ihbâr inde's-şer'îl-enverde zâhir ve mütehakkik oldukdan sonra sagîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'îyye mansûb vâsileri ve vâlideleri olup mezbûresi Mahmud bin Selim ve Resul bin Yusuf ta'rîfleriyle mu'rûfe olan mezbûre Asiye ve Ferat (silik kısım) ile ve kebîr-i mezbûr Receb bey' ve tahrîr ve bi'l-farîzati's-şer'îyye tevzî' ve taksîm olan defter-i tereke-i müteveffâ-yı merkûmudur ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Şevval li sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Kahve tablası	11	43,20
Sarı çizme	7	84
Kırmızı çizme	5	90
Ufak çizme	8	84
Çaydan	7	84
Ufak (silik kısım)	11	33
Elvan Sabun	38	18
Sigara kağıdı	52	290
Kebir sigara kağıdı	200	50
(silik kısım)	52	40
Lüle kutu	2	6
Gözlük	2	24
Kundura losbi	4	10
(silik kısım) sabun	10	10
Zincir	2	24
Kırmızı ta'am (silik kısım)	150	50
Çuvaldız	300	20
Beyaz ve kırmızı tebre	50	60

Mavi pudra	3,5	25
Kakula	200	50
Kırmızı Penbe	1	10
Seylan	17	25
Sigara	15	20
Üskûra	6	25
(silik kısım)	52	33
Balık dirhan	11	8
İğne	3000	18
(silik kısım)	1	25
Fincan	9	14
Kakula	300	45
Ufak çakı	1	20
(silik kısım)	75	7
Dekrimi ayna	2	15
Zengiz katâ'ifi	100	10
Dekrimi ayna	32	28
Sinemeki	200	8
Oyun kağıdı	2	2
Tebeşir	12	3
Samânî kağıdı	20	12
Beyaz pul kağıd	9	4
Ham obon kağıd	4	3
(silik kısım)	1	3
Kaşık	2	1
(silik kısım)	2	2
Teremezi tünbeki	20	120
Siyah bıçak	20	10
Menteşe	8	5
Ustunç	1	8
(silik kısım)	16	24
Haşaf	15	15
(silik kısım) ağacı	5	4
Tarak	100	250
Tesbih	5	7
(silik kısım)	5	15
(silik kısım)	100	5
Damla Şişe	50	12
(silik kısım)	300	33
Fitilli çakmak	3	3
Çakmak taşı	100	40
Hokka boncuğu	2	10
Eser-i cedîd kağıd	3	40
Kırmızı sabun	2	20
Çırağı makas	5	8
Karpuze	12	72
(silik kısım)	1	6
Kurşun	2	3

Sahan	1	6
(silik kısım)	50	6
Çakmak	80	10
(silik kısım)	1	6
(silik kısım)	0,5	50
(silik kısım)	100	10
Çeltük	1	15
Darçın	2	28
Kara (silik kısım)	1	7
(silik kısım)	50	5
(silik kısım)	1	5
(silik kısım)	100	3
(silik kısım)	1,5	10
Horosâni	0,5	5
Şeker (silik kısım)	1	12
Şeker (silik kısım)	6	90
(silik kısım)	4	240
Sopa Kaşık	1	30
Kaşık	4	4
Zeytin yağı	3	97
Esed nalı	12	30
Çekmece ve sandık	2	50
Dükkan kirâsı karşılığı	50	100
Kömür	50	100
Hınta	100	400
Hatab	3	20
Gendüm	4	30
Bulgur batman	40	200
Çanak	13	26
Bakır Çanak	1	15
Don	1	15
Fener	1	10
Kazan	4	-
Üsküre	2	-
Lengeri	2	-
(silik kısım)	-	200
Kelâmi kadim	1	40
Sim katlacığı	1	200
Yatak kat	3	300
Çul ve kilim	3	50
Seccâde	1	10
Hamam taşı	1	10
Esâsü'l-beyt	-	50
Tahtânî ve fevkânî hâne bâb	1	3500
Yekün		
		9470
Dellâliye-i mebî'a minhâ		50
		9420

Tekfîn masârifive techiz	160
	9260
Resm-i âdî minhâ	231,20
	9028,20
Kaydiyye: 13,20 varaka bahâsı: 5	18,20
	9010
Dellâliye eşyâ-i mebî'a	110
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm	8900
Hisse-i zevce-i mezbûre Asiye	1112
Hisse-i ibn-i mezbûr Receb	1730
Hisse-i ibn-i mezbûr Haydar	1730
Hisse-i ibn-i Polad	1730
Hisse-i bint-i'l-mezbûre Fidan	865
Hisse-i bint-i'l-mezbûre Keşeş	865
Hisse-i bint-i'l-mezbûre İnci	865

[177] Numara 132

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin iken ve zâtı dâhî mahalle-i mezbûr sâkinlerinden Kasım ibn-i Mehmed Efendi ve İshak ibn-i Ali ta'rifleriyle ma'ruf olan Gülfidâr ibnet-i bakkal Süleymân nâm hâtun meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde mahalle-i mezkûre sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-vesîka Abdülkerim bin Selim Efendi nâm-ı kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede kâin bir taraftan Emiryân Serkiz tarlası ve bir taraftan Moseki Hoyân tarlası ve iki taraftan Çakıryan Agob hâneleriyle mahdûd olup el-yevm irsen ve müstekıllen malım ve mülküm ve vaz'ım olan fevkânî iki bâb ve tahtânî bir bâb ahuru bi cümle ve teşmîle semen-i misliyle ahara bey' ve temellük ve esmân-ı hâsılasının bana edâ ve teslim ve bunun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan vekâlet-i matlaka-i âmme-i sahîha-i şer'iyye ile işbu hâzır Abdülkerim'i vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikte ve merkûm Abdülkerim dâhî vekâlet-i mezbûreyi muvâcehesinde kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ-yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmi aşar min şehri Şevval li-sene tis'a ve tis'în ve mi'eteyn ve elf

Numara 133

Bitlis'e tâbi' Hizan Nahiyesi'nde vâki' Gülün karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan altı senesinde [vefât iden] Haşım bin Koto bin Abdullah'ın verâseti sulbiye kebîre kızları Aişe ve Meryem ve Halime ile li-ebeveyn kız karındaşı Zeyneb'e münhasıra ve tashîh-i mes'ele-i mîrâsları altı sehmden olup sehmi mezbûrda her birine birer sehmden cem'an dört yatak mezbûrân Aişe ve Hadice ve Meryem ve Halime ve iki sehmi dâhî mezbûre Zeyneb'e isâbeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmede olup zâtları Mehmed bin Abdullah ve Bekir bin Osman ta'rifleriyle mu'arrefe sâhibe-i arzuhâl bâ'isü'l-kitâb bintân-ı mezbûrândan Aişe ve Hadice ile Meryem Hâtûn lardan herbiri Bitlis Vilâyeti'nde vâki' kâffe-i arâzî-i mîriyenin sahib-i arz vilâyet-i merkûme defter-i hâkânî me'mûrî rıf'atlı Süleymân Efendi hazır olduğu halde ma'kûd meclîs-i şer'-i şerîf-i lâzimi-ş-şerîfde karye-i merkûme ahâlisinden olup zikri âtî şu kadar kıt'a tarla ile bir bâb mülk menzîli vaz'-ı

yedi karye-i merkûme ahâlisinden mezbûr Mehmed bin Abdullah ve Bekir bin Osman şehâdetleriyle şer'an sâbit ve mutazammın ve derûn-ı arz'-ı hâlde dâhî ismi muharrer olan kız karındaşları oğlu Emin ibn-i Koto nâm kimesne muvâcehesinde karye-i mezkûre hudûdu dâhilinde kâ'in Katır nâm mahalde vâki' bir taraftan İbrahim ibn-i Ahmed ibn-i Süleyman ve bir taraftan Halid oğlu Mustafa ve bir taraftan Mustafa bin Halid tarlaları ve bir taraftan dâhî bizim müştereken taht-ı tasarrufumuzda olan tarla ile mahdûd iki dönüm bir kıt'a ve yine karye-i Dereköy nâm mevki'ide kâin bir taraftan mezkûr Mustafa tarlası ve etrâf-ı (silik kısım) çay ile mahdûd bir buçuk dönüm bir kıt'a ve yine Köprü-i Kuş'ân vâki' tarafeyn mezkûr Mustafa ve tarafeyni dâhî mezkûr İmrahor ibn-i Abdullah tarlalarıyla mahdûd yarım dönüm bir kıt'a ve yine Günrezkatır nâm yerde olup etrâf-ı erba'ası mezkûr İbrahim tarla ve bağlarıyla mahdûd bir buçuk dönüm kürûmî mülk bir kıt'a bağ ve yine Vinezer nâm mahalde kâ'in etrâf-ı erba'ası mezkûr meşelik ile mahdûd iki dönüm bir kıt'a tarla ve yine Reydâvî nâm mahalde vâki' etrâf-ı erba'ası Ali oğlu Mehmed bin Ali bin Ahmed yapraklığı ile mahdûd üç dönüm bir kıt'a yapraklık ve yine Körti nâm mahalde kâ'in etrâf-ı erba'ası mezkûr Mehmed Sayyâd bağlarıyla mahdûd üç dönüm bir kıt'a bağ ki cem'an arâzi-i mîrîden altı dönüm dört kıt'a tarla ve dört buçuk dönüm iki kıt'a bağ ve üç dönüm bir kıt'a yapraklık [178] karye-i merkûme derûnunda kâ'in bir taraftan Yusuf oğlu Ömer bin Yusuf bin Abdullah ve bir taraftan Abdal oğlu Süleyman ibn-i Hayrullah menzîlleri ve tarafeyni tarîk ile mahdûd fevkâni bir bâb ve tahtâni bir bâb ahur ile müştemilât-ı sâ'ire-i ma'lûmeyi hâvî bir bâb mülk menzîl pederimiz ve mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Haşim bin Koto hayâtında ile'l-vefât irsen ve intikâlen müstakillen mal ve mülk vaz'ı tasarrufu olup ba'de vefâtihî arâzi-i mahdûde-i mezkûre bizimle işbu Emin'in Van'da kız karındaşı Aişe (silik kısım) sevben (silik kısım) Halime'ye sevben de'âvi ve erbâ-yı intikâl itdği gibi zikr olunan mülk yapraklık ile iki kıt'a bağ ve menzîl-i mahdûd mezkûr dâhî mes'ele-i mezbûre üzere yere irsen ba'de'l-intikâl ol vech ile arâzi-i mahdûde-i mezkûrede bizim irsen hak tasarrufumuz ve sâlifü'z-zikr yapraklık ile iki kıt'a (silik kısım) menzîl-i mahdûd mezkûr dâhî mes'ele-i mirâsımız üzere mülk-i mevrûsumuz olup kimesne tarafından ta'arruz ve müdâhale iktizâ etmez iken bu esnâda hazır-ı mezbûr Emin tarlahâ-yı mahdûde-i mezbûrda bir mes'ele-i üç rub' hissemizin zikr olunan yapraklık ve iki bağ ve menzîl-i mahdûd-ı mezbûrda ve mes'ele-i üçer rub' hissemizle zikr olunan yapraklık ve iki bağ ve menzîl-i mahdûd-ı mezkûrda birer şâyi' hissemizi fuzûlen zabt ve nefy-i hakk vaz'-ı yed ider müdâhale ider olmağla olup tarla-yı mahdûde-i mezkûre ile mezkûr yapraklık ve bağ menzîlden ber vech-i meşrûh hesse-i şâyi'a (silik kısım) sâhib-i arz müdde'î bize teslîme mezbûr Emin'e kîbel-i şer'den tenbîh olunmak bi'l-verâse murâdımızdır deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında tarlahâ-yı mahdûde-i mezkûre ile yapraklık ve mezkûr bağlar ile menzîl-i mahdûd mezkûr müdde'ıyyân-ı mezbûrânın babaları ve mûrisleri müteveffâ-yı mezbûr Hâşim'in mal ve mülk ve hakk-ı mutasarrıfı olduğunu ve el-yevm her birinden ber vech-i meşrûh hisseleriyle Van'da gâibe-i hamîs (silik kısım) Halime'nin hissesiyle me'ân cümlesine vaz'-ı yedini ikrâr ve i'tirâf idüp sonra müdde'ıyyân-ı mezbûrânın babaları mûrisleri müteveffâ-yı mezbûr Haşim benim min kable'l-ümm ceddîm olmak ve ben dâhî o sene Usta Mikdâd yanında bulunmak hasebiyle babaları ceddîm Murad hayâtta bin iki yüz fûlan senesinde vâsiyyet itmek murâd eylediği esnâda kız karındaşları müdde'ıyyân-ı mezbûrânın Aişe ve Hadice ve Halime ile gâibe-i mezbûre Meryem mâlımdan beherine iki yüz guruş virmek ve müteveffâ oğlunun kızı Perîşân Sibell'in ve şâyed

mezbûrân Âişe ve Hadîce ve Meryem'in mâlımdan zevcleri kendülerini bilmeyüp bir vechile hâzır kaldıkları yine emlâk ve tasarrufeyi idhâl idilmek dinile müşterek bulunmak şartlarıyla arâzî-i mahdûde-i mezkûre bana hîbe eylediği gibi zikr olunan yapraklık ile bağları ve kezâlik menzîl-i mahdûd-ı mezkûru dâhî kable't-tescîl ve teslîm bana hîbe eylediğinden ol vechile arâzî-i mahdûde-i mezkûre ile yapraklık ve ma'a menzîl-i mezkûr bağlar benim emlâk-i mevhûbem ve mevkûfu hademem olunmak iktizâ itmekle kâffesine bi hakkın vaz'-ı yed iderim diyü takrîr-ı mezkûru ile îrâd eylediğimi def'a-i meşrûhu def'a-i sâlih cevâb-ı şer'î olduğundan bi'l-vucûh müceb olunan şâyân olmadığımı kendüsüne ba'de't-tefhîm mücebince merhûm (silik kısım) mukır olduğu arâzî-i mahdûde-i mezkûre ile sâlifü'z-zikr yapraklık ve bağlar ve menzîlden müdde'ıyyân-ı mezbûrânın ber mes'ele-i meşrûh şâyi' hisselerinden keff-i yed olunmaksızın arâzî-i (silik kısım) bâ re'y-i sâhib-i arzı mûmâ ileyh mahallinde müdde'ıyyân-ı mezbûrânın ber mes'ele-i meşrûh Âişe ve Hadîce ve Meryem hâtûnların her birine vâsiyet lâyıkı üzre teslîme mezbûr Emin'e tenbîh-i şer'î olunduktan sonra arâzî-i mahdûde-i mezkûrenin kaydları tashîh ve lâzım gelen mu'âmele-i tazmîniyyesinin icrâsı iktizâ eylediği tescîl ve bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ısrîn ve min şehri Şevval li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Guruş

2500 arâzî kıymeti

1400 yapraklık ve bağlar kıymeti

[179] Numara 134

İşbu hüccetde muharrer nafakadan her bir neferin yevmiyesinden yirmişer pâre tenzîl idilmekle hüccetin hâmişine ve tahrîr sicille elli altıncı sahifesinin doksan ikinci numarasında mukayyed bulunmuşdur

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesinde vefât iden Peymân-zâde Beşir Efendi ibn-i Hüseyin Ağa'nın sagîr oğlu Şakir ve Şemseddin'in vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer'îden vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan Zeydan mahallesi ahâlîsinden Bâpir bin Yakup Beğ talebiyle sagîrân-ı mezbûrânın pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mâllarından târîh-i kitâbdan her birine yevmiye yüz para nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım farz ve takdîr olup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyyelerine harc ve sarf ve vakt-i hâcetde istidâne ve lede'z-zafer mezbûrânın mâllarına rucû'a vâsi-i merkûm Bâpir'e kîbel-i şer'îden izn virilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri cemâziye'l-evvel li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi, Mübâşir Mehmed Ağa, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 135

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan üç senesinde vefât iden Kehrâr-zâde İshak bin Mahmud bin Abdullah'ın verâseti sulbiye

kebîre kızları Emine ve Hanife ve sagîr oğulları Abdullah ve Dursun'a münhasıra ve mes'ele-i mîrâsları altı sehmden cem'an iki sehm kızları mezbûretân Hanife ile Emine'ye ve ikişer sehmden cem'an dört oğulları sagîrân-ı mezbûrân Abdullah ve Dursun'a isâbeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmeden olmayup zâtları mahalle-i mezbûrdan Ahmed bin Mustafa ibn-i Abdullah'ın ve Sa'dullah ibn-i Feyzullah ta'rîfleriyle mu'arrefe olan bintân-ı mezbûretân hâziretân oldukları hâlde sagîrân-ı mezbûrân Abdullah ve Dursun'un tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den mansûb vâsileri Zeydan Mahallesinden İsa bin Ahmed Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden ve tüccâr Arif bin Yâsin Efendi bin Abdi Ağa mahzarında bi'l-vesâye ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp hâziretân-ı mezbûretân Emine ve Hanife ile vâsileri olduğum vâsileri olduğum sagîrân-ı mezbûrânın babaları ve mûrisleri müteveffâ-yı merkûm İshak bin Mahmud bin Abdullah'ın hayâtında ile'l-vefât yedinde mülk ve hakkı olduğu müsbit olup ba'de'l-vefât mes'ele-i mîrâsları üzre muahharan kendülerine mevrûs olan mahalle-i mezbûrda kâin bir taraftan Kasım bin Hakverdi bin Abdullah ve bir taraftan Yasin Efendi ibn-i Abdullah Ağa menzîlleri ve bir taraftan kabristân ve taraf-ı râbî'i tarîk-i âmm ile mahdûd olup fevkânî dört ve tahtânî dört bâb oda ve havluyla ma'a revân ve bir kıt'a arsa ve bir mikdâr havluyu müştemil ma'a bir kıt'a bağçe mülk menzîlden hâziretân-ı mezbûretân Emine ve Hanife ve bunlardan her biri mes'ele-i meşrûha üzerine cem'an iki sehm şâyi' hisselerini âhara bey' murâd eylediklerinden sagîrân-ı mezbûrânın hisseleri tefrîk ve ibkâ olduğu intifâ' mümkün olmayacağından sagîrân-ı mezbûrânın menzîl-i mahdûd-ı mezkûrdan bir mes'ele-i mezbûr şâyi' cem'an dört sehm hisselerini hâziretân-ı mezbûretân hisseleriyle semen-i misliyle âhara bey'a bi'l-irsiyye menzîl-i mahdûd-ı mezkûr beyne'l-(silik kısım) nidâ ve müzâyede olunup ragabât-ı nâs bi'l-küllîye münkatî' oldukdan sonra mûmâ ileyh Arif üzerinde sekiz bin üç yüz guruş karâr idüp ziyâde ile tâlib-i âharı zuhûr itmeyüp meblağ-ı mezbûr dâhî menzîl-i mahdûd-ı mezkûrun el-yevm semen-i misli idüğü zeyl-i kitâbda muharreru'l-esâmî müslimîn haberleriyle lede's-şer'î'l-enverde zâhir ve nümâyân olmağın menzîl-i mahdûd-ı mezkûru bi cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-hukûk ve'l-murâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfsideden ve müdâhaleden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlik (silik kısım) mûmâ ileyh Arif ibn-i Yasin Efendi'ye bi'l-asâle ve bi'l-vesâye bey' ve teslîm eylediğimizde ol dâhî ber minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eylediğinden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr sekiz bin üç yüz guruşu dâhî mûmâ ileyh Yasin Efendi mâlından ve yedinden bana edâ ve teslîm eylediğinde biz dâhî bi'l-asâle ve bi'l-vesâye yedinden tamâmen ve kâmilin ahz ve kabz ve mes'ele-i mezkûre üzre (silik kısım) sonra sagîrân-ı mezbûrânın hissesi olan beş bin üç yüz otuz üç guruş üç para bir akçe [180] sâhibetân-ı mezbûretân Emine ve Hanife hâtûnlar ile sagîrân-ı mezbûrânın aslâ ve kat'â alâka ve medhalleri kalmayup müşterî-i mûmâ ileyh Arif Efendi'nin emlâk ve hukûk-ı sarîhi olmuşdur keyfe mâ yeşâ ve tahtâr mâlik ve mutasarrıf olsun diyü vâsi-i mezbûrun ber vech-i meşrûh sâdır olan (silik kısım) hâziretân-ı mezbûretân Emine ve Hanife hâtûnlardan her biri şifâhen tasdik ve vicâhen tahkîk itdikden sonra gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min şehri şevvâl li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Numara 136

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan üç senesinde vefât iden İshak bin Mahmûd bin Abdullah'ın sulbu sagîr oğlu Abdullah ve Dursun'un tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehemm ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharreru'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer' i'l-enver zâhir ve mütehakkık olan bâ'isu'l-kitâb Zeydan Mahallesi ahâlîsinden Îsâ bin Ali ve sagîr-i merkûmânın vakt-i rüşd ve sidâdlarına deĝin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda kemâ yenbaĝî edâya ta'ahhüd ve itizâm itmeĝin mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'l-hâdî aşera min şehr-i Şevvâl li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdiri Abdurrezzâk, Muhzır Ahmed Efendi bin Abdurrahman, İcrâ Mübâşiri Mehmed Aĝa ve gayruhum min hâzırîn

Numara 137

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkine iken işbu bin iki yüz doksan dokuz senesi ramazân hilâlinde vefât iden Attâr Mustafa bin Halid bin Abdullah'ın sulbu oğlu Haydar ve sulbiye sagîre kızı İncü'nün tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer' i zâhir ve mütehakkık olan işbu bâ'isu'l-kitâb vâlideleri Asiye bint-i Ya'kûb sagîrân-ı merkûmânın vakt-i rüşd ve sidâdlarına deĝin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbaĝî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeĝin mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîran fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Şevvâl li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Ahmed Efendi bin Abdurrahman, Mübâşir Mehmed Na'alband İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhu

Numara 138

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesinde sâkine iken iki yüz doksan dokuz senesi şa'bân evâhirinde vefât iden Fâris bin Haydar bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hezâr bint-i Îsâ bint-i Abdurrahman ile vâlidesi Kudret bint-i Abdullah nâm hâtûnlar ile sulbu sagîr oğlu Veli ve Abdulmecid'e idüğü bi'l-ihbâr ve inde's-şer' i'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra sagîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den mansûb vâsileri vâlideleri olup zâtları mahalle-i mezbûreli Ali bin Îsâ ve Receb bin Haydar ta'rîfleriyle mu'arrefe olan mezbûre Hezâr ve Kudret taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' le bey' ve tahrîr ve bi'l-farîzati's-şer' iyye tevzî' ve taksîm olan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber vech-

i âti zikr ve beyân olunur tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri-şevvâl li sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Müsta'mel (silik kısım) kıyye	22	330
Nuhâs (silik kısım)	1	80
(silik kısım)	1	5
Şamdân	3	120
Döşek 2 Yorgan 2 Yasdık 3		250
Yün minder	1	27
Çul minder	3	10
Sağır yastık yorgan	1-2	60
Kilim (silik kısım)	12-2	100
Köhne çuval	3	10
Ham çanak	1	4
(silik kısım) hançer	1	120
Leğen ma'a ibrik takımı	1	50
Çubuk takımı	1	40
Kebîr kahve güğüm takımı	1	110
Bâ i'lâm günde	-	300
Değirmen-i Manok veled-i Artin Bâb	-	12,20
Receb bin Haydar	-	840
Kılıc-ı		
Serkez veled-i Ohannes	2	500
Zeydan Mahallesi mevcûde	-	500
Es'ad Bey'de bâ i'lâm	-	500
Yorbanlı Ömer Bey oğlu	-	160
(silik kısım)	-	100
Hâne bâb	2	5000
Yekün		10319
Duyûn-ı (silik kısım)müteferrik		434
		9885
Dellâliye-i eşyâ-i mebî'a		98
		9787
Resm-i âdî minhâ		244,27
		9542,13
Kaydiyye: 14,13 Varaka bahâsı		20,13
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûr		9522,10
Hisse-i zevce-i mezbûre Hezâr	1190	
Hisse-i ibn-i mezbûr (silik kısım)	1587	
Hisse-i ibn-i'l-mezbûr Veli	3372	
Hisse-i bint-i'l-mezbûre (silik kısım)	3372	

Numara 139

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan yedi senesinde vefât iden Konduracı Mağdis Evannes veled-i Serkezan sulbu sağır oğlu Serkez ve sulbiye-i sağîre kızı Şevşâde tesviye tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûfe ve istikâmet ile mevsûfe ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer' zâhir ve mütehakkık olan işbu bâ'isu'l-kitâb Kızıl Mescid Mahallesi Mahberi Evak veled-i İzdan Handân merkûmenin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ve ilzâm itmeğın mâ vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min şehri Şevval li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdullah, Mübâşir Mehmed Ağa bin İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

[182] Numara 140

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Ramazan hilâlinde vefât iden Attar Mustafa bin Halid'in sağır oğlu Hayri ve Polad ve sağîre kızı İnci'nin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan vâlideleri Asiye bint-i Yusufun talebiyle sagîrân-ı mezbûrânın pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan müstekıl mallarından târih-i kitâbdan her birine yevmiye ikişer gurus nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr sagîrûn-ı mezbûrûnın nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyyelerine harc u sarf ve vakt-i hâcetde istidâneye ve lede'l-vazîfe mezbûrûnun mâllarına rucû'a vâsi-i merkûme Asiye kıbel-i şer' den izin virilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-ışrûn min şehri Şevval li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdullah, Mehmed bin Selim, Resul bin Yusuf, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 141

Nefsi Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden olup dördüncü ordu-yı dâ'iresinde kâ'in Muş'dan müretteb redif sınıf-ı sâni taburunun ikinci bölümünde muvakkat mülâzım-ı sâni olarak müstahdem iken bundan akdem vefât iden Hasan Ağa ibn-i Abdullah ibn-i Abdurrahman nâm askerînin verâseti mahalle-i merkûme sâkinlerinden olan zevce-i metrûkesi Şehbe bint-i Abdullah ve anası Hadice bint-i Abdi nâm hâtûnlar ile altı yaşında sulbi sağır oğlu Abdurrahman ve sekiz yaşında sağîre kızı Gülperi'ye münhasıra olup müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin bunlardan gayrî vârisi ve terekesine müstehak âharı olmadığı inde's-şer' i'l-âlî zâhir ve nümâyân olmağla ol ki vâki' u'l-hâldir bi't-taleb huzûr-ı sâmililerine arz ve i'lâm olundu el-emru

li men lehu'l-emr tahrîren fi'l-yevmi'l-sâbi'min şehri Zi'l-ka'de li sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ve elf

Numara 142

Bitlis'de vâki' Herson Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan üç senesi vefât iden Hacı Yusuf zâde Timur Ağa bin Abdullah Ağa'nın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şemsiye bint-i Abdullah ve sulbi kerbîre Didâre ve sağîr oğulları Emin ve Tahir ile Hamza'ya münhasıra olduğu ve mes'ele-i mirâsları sekiz sehmden olup sihâm-ı mezbûrden bir sehm zevce-i mezbûre Şemsiye hâtûn ve ikişer sehmden cem'an altı sehm oğulları mezbûrûnun Emin ve Tahir ve Hamza'ya ve bir sehm dâhî kızı mezbûre Didâre'ye isâbeti tahakkukundan sonra sığârı merkûm Emin ve Tahir ve Hamza'nın bâ hüccet-i şer'iyeye vâsi-i mezbûrları olup zâtları dahî eytâm müdiri Abdürrezzak Efendi ve muhızır Mehmed Efendi ve İbrahim ve mahalle-i mezbûre imâmı Hüsameddin Efendiler ta'rifleriyle ma'rife olan anaları Şemsiye Hâtûn ile kızları mezbûre Didâre Hâtûn lardan her biri meclîs-i şer'i şerif-i enverde Zeydan Mahallesi sâkinlerinden bâisü'l-kitâb Hacı Mahmud Efendi ile Süleyman bin Yunus Efendi mahzarında [183] bi'l-vesâyeye ve bi'l-âsâle ve bi'l-verâse ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mevrûsumuz ve babamız müteveffâ-yı merkûm Timur Ağa bin Hamza bin Abdullah'ın hayâtında ile'l-vefât yedinde mal ve mülkü olup ba'de vefâtihî vefât mes'ele-i mirâsımız üzere münhasıran sığâr-ı merkûm ile bize mevrûs olan Bitlis'de kâ'in çarşu-yı kebîrde vâki' Arsaaltı nâm çarşuda kâin bir taraftan kebîr Nehrî çarşu ve bir taraftan çarşu caddesi ve bir taraftan molla Mihrab-zâde Yasin Efendi dükkânı ve ba'zan Şerefiye Cami'i Şerîf evkâfi müstegillâtından olan dükkân ile mahdûd (silik kısım) bir bâb boyahâne ma'a arsanın şâyi' nisf hissesinden mes'ele-i mirâsımız üzere şâyi' cem'an iki sehm hissemizi biz âhara bey' murâd ider olmamızla zikr olunan boyahâne ma'a arsanın şâyi' nisf hissesinden sığâr-ı merkûmenin cem'an şâyi' altı sehmden hisseleri tefrîk ve ibkâ olduğu takdîrce intifâ'ı mümkün olmayacağından ma'dâ sığâr-ı merkûmenin dâhî nafakaya dâhî eşedd-i ihtiyâcla muhtâç olduklarından sâlifü'z-zikr boyahâne ma'a arsanın şâyi' nisf hissesinden sığâr-ı merkûmenin hisselerini dâhî bizim şâyi' iki sehmden olarak hisselerimizle semen-i misle âhara bey' ba'de'l-izni's-şer'î ol vech ile boyahâne-i mahdûde-i mezkûre nisf şâyi' hissesinden sığâr-ı merkûmenin hisseleri bizim hissemizle ma'ân beyne't-tâlibîn müddet-i mezbûrda tecemma'-i nâs olan mahallerde ve müzâyede olunup ragabât-ı nâs bi'l-külliyeye münkatî' oldukdan sonra mûmâ-ileyh Hacı Mahmud Efendi üzerinde bin beşyüz guruşda karar idüp ziyâde ile tâlib zuhûr itmeyüp ve meblağ-ı mezbûr dâhî nisf-ı şâyi'-i mezkûrun el-yevm semen-i misli idüğü ve zeyl-i kitâbda muharrerü'l-esâmî müslimîn haberleriyle lede's-şer'î'l-enver zâhire ve nûmâyân olduğuna binâen biz nisf-ı şâyi' mezkûrlarda ber vech-i muharrer iki sehm şâyi' hissemizi et-tevâbi' ve'l-levâhıkıyla kâffe-i hukûk ve'l-murâfık tareafeynden icâb ve kabûl-i hâvî ve şurût-ı müfside ve muvâza'adan bî'ât-ı sahîh-i şer'le mablağ-ı mezkûr bin beş yüz guruş-ı mağşûşe akçeye müşterî-i mûmâ-ileyh Hacı Mahmud Efendi'ye bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye ve bi'l-verâse ma'a bey' vech-i lâykıyla teslîm eylediğimizde ve dâhî ber minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve vech-i lâykıyla teslîm ve kabz ve kabûl eyledikden semeni olan meblağ-ı mezbûre bin beş yüz guruş mûmâ-ileyh Hacı Mahmud Efendi mâlından ve yedinden bize def' u teslîm eyledikde biz dâhî bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye ve bi'l-verâse yedinden tamâmen ve kâmilten ahz u kabz ve mes'ele-i mezkûre üzere takdîru'l-husûs

inzimâm eylediğimizden sonra sığâr-ı merkûmenin meblağ-ı merkûmeden hisseleri olan bin yüz yirmi beş guruş dâhî defter-i kassâmlarına zeylen dâhil eyledi fimâ ba'd boyahâne ma'a arsa-i mahdûde-i mezkûrenin şâyi' nısf hissesinde bizim ile sığâr-ı merkûme aslen ve kat'an alâka ve medhallerimiz kalmayup cümleten ve müstakilleten müşterî-i mûmâ-ileyh Hacı Mahmud Efendi'nin mülk-i müşterâsı ve hukûk-ı sarîhi olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve tahtâr mâlik ve mutasarrıf olsun didiklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri-i Zilka'de li-sene tis'a ve tis'în ve mi'eteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Mahkeme-i bidâyet ser kâtibi Mehmed Nuri, Eytâm müdürü Abdürrezzak Efendi, Mukayyid Halid Efendi, İcrâ mübâşiri Mehmed Ağa bin (silik kısım) Osman Çavuş bin Haydar, Muhzır Mehmed Efendi ve gayruhum

[184] Numara 143

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden ve attâr esnâfindan Receb bin Mustafa nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi ramazan hilâlinde vefât eden attâr esnâfindan Mustafa ibn-i Halid ibn-i Abdullah'ın sulbu sağır oğulları Haydar ve Polad ve kızı İncü'nün tesviye-i umûrlarına ba-hüccet-i şer'iyye vâsî-i mansûbeleri olup zâtı Zeydan Mahallesi ahâlîsinden Resul ibn-i Yusuf ve Mahmud ibn-i Selim ta'rifleriye mu'arrefe olan işbu bâ'isü'l-kitâb Asiye Hâtûn ibnet-i Abdullah mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüp vâsî-i mezbûre Asiye Hâtûn vâsileri olduğu mezbûrûn Haydar ve Polad ve İncü'nün bi'l-vesâye bana bin altıyüz yirmi beş guruş idâne ve teslîm eyledikde ben dâhî yedinden istidâne ve kabz ve umûruma sarfla istihlâk idüp meblâğ-ı merkûm ile semeni işbu târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin müeccel-i mev'ûd sagîrûn-ı mezbûrûnun mâllarından vâsî-i mezbûre Asiye Hâtûn yedinden iştirâ ve kabz eylediğim bir aded Fransızkâri sâ'at semenlerinden dâhî üçyüz doksan üç guruş otuz para ki cihet-i mezkûreteynden cem'ân üçbin onsekiz guruş ve otuz para ki zimmetimde sagîrûn-ı mezbûrûn Haydar ve Polad ve İncü'nün vâcibü'l-edâ ve lâzımu'l-kazâ deynimdir didiğimde gıbbe't-tasdiki's-şer'î Zeydan Mahallesi ahlisinden Kazancı-zâde Selim ve Kafa-zâde Resul bin Yusuf nâm kimesneler meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde vâsî-i mezbûre Asiye Hâtûn mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukırr-ı medyûn-ı mezbûrun zimmetimde sagîrûn-ı mezbûrûn Haydar ve Polad ve İncü'nün cihet-i mezkûreteynden edâsı vâcib deyni olan meblağ-ı mecmu' merkûm üçbin on beş guruş otuz para tarafından bi'l-emr ve'l-kabûl kefâlet-i mutlaka-i sühha-i şer'iyye ile biz dâhî mûte'âkiben kefil bi'l-mal ve zâminler olup ve ehaduhmâ âharın zimmetini kefâlet hasebiyle lazım gelen meblağ kezâlik bi'l-emr ve'l-kabûl başka başka tekeffül eyledik didiklerinde gıbbe't-tasdiki's-şer' mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri zi'l-ka'de li-sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Mübâşir Mehmed Ağa bin İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 144

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken binikiyüz doksan yedi senesinde fevt olan Dokas veled-i Simon'un sulbu sagîr oğulları Simon ve Dikran ve sagîre kızı Lose'nin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vâsî nasb ve ta'yîni ve ehemmm ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmetle mevsûf ve her vechle hıdmet vesâyete uhdesinden gelmeye kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharreru'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde'ş-şer' zâhire ve mütehakkık olan işbu bâ'isü'l-kitab Kalos veled-i Simon sagîrûn-ı merkûmûnun vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vâsî nasb ve ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber vech-i muharrer ve ve mahâbet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ-yenbağî edâya ta'ahhud ve iltizâm itmeğın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri zi'l-kâ'de li-sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Osman Çavuş bin Haydar, Abdurrezzak Efendi bin Ali ve gayrum

[185] Numara 145

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi ahâlisinden iken bin iki yüz doksan yedi senesi Saferu'l-hayrın hilâlinde vefât iden Tapu kâtibi Mehmed Ali Efendi ibn-i Süleyman bin Yusuf Efendi'nin verâseti zevce-i menkûha-i mezkûreleri Nadire ibnet-i Hacı İsa ve Güllü ibnet-i Şeyh Abdülkadir nâm hâtunlar ve mezbûre Nâdire'den sâdira ve mütevellide sulbiye sagîre kızı Senem ve diğeri mezbûre Güllü'den mütevellide sulbiye sagîre kızı Sâmi ile li-ebeveyn erkarındaşları Hacı Mahmud ve Mustafa ve İbrahim Efendilere münhasıra ba'dehû kable'l-kısmet mezbûre Senem dâhî vefât idüp verâseti anası mezbûre Nadire Hâtûn ile li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Sami'ye ve li-ebeveyn ammîleri mezbûrûn Hacı Mahmud ve Mustafa ve İbrahim Efendilere münhasıra olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-âlî zâhir ve ber-vech-i zîr bey' ve tahrîr olunan emvâl ve eşyâ dâhî müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Ali Efendi ile karındaşı mezbûr İbrahim Efendi'nin olduğu nümâyân ve bâhir oldukdan sonra sagîr-e mezbûre Selim'in müsteviyyen umûruna bâ-hüccet mansûbe vâsisi li-ebeveyn ammîsi İbrahim ve diğeri ammîleri mezbûrân Hacı Mahmud ve Mustafa Efendiler ile zâtları mezbûrûn ta'rîfleriyle mu'arrefe olan zevciyyât-ı mezbûrât Nadire ve Güllü Hâtunlar taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le bey' ve tahrîr olunan ve mezbûr İbrahim Efendi'nin hissesi ba'de'l-ikrâz ve tefrîk ve müteveffâ-yı mezbûrun hissesi duyûnundan ekall olup hisse-i kâsırasından verese-i mezkûresi keff-i yed eylemiş olmalarıyla hisse-i tereke-i mezkûre-i kâsırasını ahz u kabz duyûn-ı müsbitisini ashâb-ı guramâya bi-tarîki'l-gurâm(?) tevzî' ve taksîm kibel-i şer'den vâsi nasb u ta'yîn olunan mezbûr İbrahim Efendi'nin ma'rifetiyle tahrîr olunan sadakâ-yı mezbûru tereke-i hisse-i kâsırası defteridir ki ber vech-i âtî zikr ü beyân olunur tahrîran fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn mine'ş-Şevvâl li-sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

CİNSİ

Macar Tüfenk

Âdî Tüfenk

ADET

1

1

DEĞERİ (Guruş)

120

100

Kılınç	1	150	
Siyâh kabzalı hançer	1	20	
Yatak kat	3	300	
Büyük sini kıyye	10	200	
(silik kısım)	15	120	
Yatakça ma'a küçük sini kıyye	22	50	
Yün halı	1	150	
Orta kilim	-	150	
Çubuk takımı	1	30	
Tabanca çift	1	60	
Uzak metrî	3	40	
Uskûre	5	20	
Lengerî	3	25	
Çekmece	2	40	
(silik kısım) şal	1	30	
Köhne kilim	2	60	
Ayna	1	20	
Kebîr kazan kıyye 4	2	80	
Küçük kazan kıyye 4	2	70	
Gûşt	1	8	
(silik kısım) batman	4	4	
Revgan batman	2	60	
Bulgur batman	-	-	
Esâs-ı beyt	-	50	
Tahtânî [ve] fevkânî üç bâb oda ma'a bağçesiyle	-	6500	[186]
Cem'an Yekün			

8820

Birâderi İbrâhîm Efendi hissesi olup ifrâz olunan

4410

4410

Kaydiye: 13,5

Varaka bahası: 4,5

18

4392

Techîz ve tekfîn masârıfı

400

3992

Deyn-i müsbit-i Bâdilcân-zâde Hamza ibn-i Abdullah an cihet-i karzdan bâ şehâdet-i İbiş-zâde Mahmûd'da ve Abdullatif-zâde Abdurrezzak ba'de't-tezkiye

Ve'l-hükm

Guruş: 4494

Mine'l-karz

Guruş: 61

Deyn-i müsbit-i Rüstem bin Abdulkâdir an cihet-i karzdan bâ şehâdet-i Salih bin Fâris ve İsmâ'îl bin Fâris ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf li'l-hükm

Meblağ

Guruş: 749

Mine'l-karz

Guruş: 215

Deyn-i müsbit-i Altuncu oğlu Eva veled-i Aspatura an cihet-i mebi'den bâ şehâdet-i Şemseddîn bin İzhâr ve Sâlih bin Fâris ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf ve li'l-hükm

Meblağ

Guruş: 214

Mine'l-karz

Guruş: 61

Deyn-i müsbit-i Abdullah Efendi bin Abdurrahman an cihet-i karzdan bâ şehâdet-i Şatırvanlı-zâde Abdulcelîl Ağa ve Mustafa Efendi bin Abdullah ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf ve'l-hükm

Meblağ Guruş: 1070 Mine'l-karz Guruş: 287

Deyn-i müsbî-i Halil Efendi bin Molla Mehmed an cihet-i mebî'den bâ şehâdet-i Sâlih bin Fâris ve İsmâ'îl bin Fâris ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf ve'l-hükm

Meblağ Guruş: 300 Mine'l-karz Guruş: 86

Deyn-i müsbî-i Bayır Ağa-zâde Mîrzâ be cihet-i karzdan bâ şehâdet-i Şa'bân Efendi ve Sa'îd Efendi ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf ve'l-hükm

Meblağ Guruş: 963 Mine'l-karz Guruş: 236

Deyn-i müsbî-i tüccârdan Şükrü Ağa be cihet-i semen-i mebî'den bâ şehâdet-i Sâlih bin Fâris ve İsmâ'îl bin Fâris ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf ve'l-hükm

Meblağ Guruş: 170 Mine'l-karz Guruş: 48

Mihr-i müsbî-i zevce-i mezbûre Güllü Hâtûn

Meblağ Guruş: 4000 Mine'l-karz Guruş: 1149

Diğer zevce-i mezbûre Nâdir Hâtûn

Meblağ Guruş: 2000 Mine'l-karz Guruş: 574

Kesr-i mütebâkî mine't-taksîmi'l-verese

Guruş: 5

İşbu defter-i kassâmda isimleri muharrer beher (silik kısım) ber müceb-i defter mezkûr hisselerine alâ vechi'l gurâme ahz u kabz eyledikleri gibi zevce-i mezbûre Güllü Hâtûn dâhî babam olup Zeydan Mahallesi ahâlîsinden Yusuf bin Hâlid ve Cesim bin Hâlid Beğ nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Şeyh Abdulkâdir müvekkilesi ve kızı mezbûre Güllü Hâtûn'un ber müceb gurâmeten hissesi olan bin yüz kırk dokuz guruş bahş ve terk iderek ol vechile müteveffâ-yı mezbûrun verese-i mevcûdesin defterin ibrâ ve iskât eylediği bu mahalle şerh virildi

[187] Numara 146

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesi sâkinlerinden târîhden iki sene evvel hâzır olan Hokas veled-i Simon'un verâseti zevce-i menkûha ve sulbu sagîr oğulları Simon ve Tikran ve sagîre kızı Losya münhasıra olduğu bi'l-ihbâr inde's-şer'i'l-âlî zâhire ve (silik kısım) emvâl ve eşyâ dâhî müteveffâ-yı mezbûr Hokas ile li-ebeveyn er karındaşları Kalos ve Hambarsom beyninde olduğu dâhî nümâyân oldukdan sonra sagîr-i mezbûrünün tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'iyye mansûb vâsileri ammîleri mezbûr Kalos ve zâtı mahalle-i mezbûreli (silik kısım) ve mezbûr Hambarsom ta'rîfleriyle mu'arrefe olan zevce-i mezbûre Şoşan Hâtûn'un taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beyenlerinde bey' ve tahrîr ve merkûmân Kalos ve Hambarsom'un hissesi ba'de'l-ifrâz ve't-tefrîk müteveffâ-yı merkûmun hissesi olmak üzere verese-i merkûmesi beyninde bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunan tereke defteridir ki ber vech-i âtî zikr ü beyân olunur tahrîren fî (silik kısım) min şehri Zi'l-ka'de li-sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Gurus)</u>
Kilim	6	600
Halı	1	100
Bakır sahan	2	190
Yatak kat	4	600
Çanak	20	20
(silik kısım)	1	100
Kaşık	7	49
Kebîr divid	7	49
Sagîr divid	4	16
(silik kısım)	50	200
(silik kısım)	24	86
Siyâh Kilid	5	5
Sıgâra köhnesi	39	50
(silik kısım)	12	15
(silik kısım)	1	10
Saz	5	12
Sabun	1	3
(silik kısım)	28	170
Pul kağıd deste	5	18
Beyâz pul kağıd deste	1,5	13,5
Mikrâs	2	24
(silik kısım)	90	45
Defter dirhem	500	15
Sîm kıyye	300	45
(silik kısım) kıyye	300	47
(silik kısım) kıyye	1,5	22
Hokka boncuğu	7	70
Ustura	4	20
(silik kısım)	4	7
Çay sürgücü	7	10
Tabanca kapusu deste	3	15
(silik kısım)	100	7,5
Sarı tel büğüm	5,5	50
Tabanca kapusu deste	3	15
(silik kısım) kıyye	2	30
Mürekkeb	100	5
(silik kısım) kıyye	50	2,5
(silik kısım) kıyye	20	2
(silik kısım) kıyye	10	1
(silik kısım) kıyye	2	1,5
Horasânî	50	1,5
(silik kısım) otu kıyye	50	2,5
Kurşûm kıyye	1,5	10
Sarı teneke kıyye	3,5	70
(silik kısım) kıyye	1	5
Çam Sakızı kıyye	1,5	3
İslâmbol(silik kısım) kıyye	100	21

Şem'	1	10	
İğne deste	25,5	140	
Haleb boncuğu büğüm	2	25	
(silik kısım)	12000	70	
(silik kısım) deste	20	50	
(silik kısım) deste	10	20	
Kırmızı boncuk deste	1	10	
Tesbih zinciri deste	2	15	
Sarı Ayna	3	2	
Kebîr Ayna	1	15	
(silik kısım)	1	5	
Kebîr kahve tabakası	300	15	
(silik kısım) çanak	4	4	
Çanak Ustûre	9	18	
İstikân	27	45	
(silik kısım)	1	3	
Hind yağı kıyye	50	6	
Çay tabakası	2	3	
Lavanta şişesi	3	3	
Çiçek kıyye	30	5	
Kahve fincanı	14	10	
Nebât Şekeri kıyye	20	1	
(silik kısım) Kirpit deste	11	50	[188]
Çubuk Lüleşi	300	50	
(silik kısım)	1	20	
Bitlis Mıhı	1	4	
Gürgün	1	5	
(silik kısım) Zencefil	1	5	
Hokka	2	12	
Gukul Şekeri	15	60	
Teneke Tabakası	60	30	
Çam Sakızı	4	40	
Kahve Fincan	32	220	
Sarı Tel kıyye	100	40	
Beyaz Tel kıyye	4	300	
Kilid	1	5	
Tapa Mikrâsı	8	12	
Çarşaf yüzü	25	50	
Frenk Basması	13	166	
Yazma	13	200	
Def'a Yazma	19	38	
Kuşak	15	70	
Peştamal	7	35	
Peşkir	10	35	
Melbus	1	15	
El mendili	10	10	
(silik kısım)	24	48	
(silik kısım)	-	10	

(silik kısım)	2,5	62,5
(silik kısım)	-	10
İngiliz Mıhı	3	18
Kurşun	2	5
Lüle	260	40
Mıh	1	3
Cem'an yekûn		33558
Birâderi Kalos'un hissesi olup ifrâz olunan		11186
		22372
Diğer birâderi Hambarsom'un hissesi olup ifrâz olunan		11186
		11186
Kaydiyye-i eşyâ-i mebî'a: 51	Varaka bahâsı: 20	51
		11115
Dellâliye-i eşyâ-i mebî'a		57,20
		11057 20
Resm-i âdî		276,20
		10781
Hisse-i zevce-i mezbûre Şoşan	1347	
Hisse-i ibni'l-mezbûr Simon	3773	
Hisse-i ibni'l-mezbûr Geran	3773	
Hisse-i binti'l-mezbûre Lusye	1886	

[189] Numara 147

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan yedi senesinde vefât iden Hokas veled-i Simon'un sulbiye-i sagîre oğulları Simon ve Tikran ve sagîre kızı Losyo'nun vakt-i rüşd ve rüşdiyelerine değin kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan sagîrûn-ı merkûmûnun amûcaları Kalos veled-i Simon talebiyle sagîrûn-ı mezbûrûnun pederleri müteveffâ-yı mezbûrun müstakıl mâllarından târîh-i kitâbdan her birine yevmiye ikişer guruş nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyelerine harc u sarf ve vakt-i hâcetde istidânesi ve lede'n-nazar mezbûrûn mâllarına rucû'a vâsi-i merkûm Kalos'a izn virilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrûn min şehri Zi'l-ka'de li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Monla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar,(silik kısım) ve gayruhum

Numara 148

Bizim huzûrumuzda talâk-ı selâse ile tatlîk eyledi biz bu husûsa bu vechile şâhidleriz şehâdet dâhî iderizdeyü her biri

Ma'rûz-ı dâ'îleridir ki;

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesiinde sâkine olup zâtı mahalle-i mezbûre ahâlîsinden Receb bin Abdullah ve Polad bin Abdulcelil nâm kimesneler ta'rîfleriyle mu'arrefe sâhibe-i arzuhâl râfi'atü'l-vesîka Bakkal İsmail kerîmesi Bedriye Hâtûn ibnet-i İsmail tarafından zikri âtî husûsda da'vâya vekîl-i şer'îsi mahalle-i mezbûre ahâlîsinden Mehmed Ağa ibn-i İbrahim nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîf-i lazîmü's-şerîfde Hersan Mahallesi sâkinlerinden olup derûn-ı arzuhâlde ismi muharrer pamukçu esnâfından müvekkile-i mezbûre Bedriye Hâtûn zevci dâhili Derviş oğlu Sadık ibn-i Derviş nâm kimesne muvâcehesinde bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp işbu hâzır-ı mezbûr Sadık müvekkilim mezbûre Bedriye Hâtûn'un zevci dâhili olup târîh-i vesîkadan beş gün mukaddem talâk-ı selâse ile tatlık itmekle zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun aleyh olan bin yüz gurus mihr-i mü'eccel hakkı ile nafaka-i iddet-i mu'ayyene ve meûnet-i süknâsı mezbûr Sadık'dan bi'l-vekâle hâlâ taleb iderim suâl olunup bi'l-vekâle bana edâ ve teslîme tenbîh olunmak bi'l-vekâle murâdımdır diyü ba'de'd-da'vâ ve takrîr-i kelâm ve'l-istintâk mezbûr Sadık dâhî cevâbında müvekkile-i mezbûre Bedriye Hâtûn mihr-i mü'eccel-i mezkûr ile medhaliyyesi olduğunu ikrâr idüp lâkin ber vech-i muharrer tatlıkini inkâr itmekle müdde'î ve vekîl-i mezbûr Mehmed Ağa ber minvâl-i muharrer bi'l-vekâle talâk-ı selâse müdde'âsına beyyine taleb olundukda udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden ve mahalle-i mezbûre ahâlîsinden zât-ı mezbûreyi bi't-ta'rîfî's-şer'iyye ârifân olan bakkal esnâfından Kolaoglu Süleyman bin Hüseyin ve çerçi esnâfından Kabaoğlu Polad bin Abdulcelil nâm kimesne liecli's-şehâde meclîs-i şer'â hâzırân olup eseri's-şehâde fi'l-hakîka mezbûr Sadık târîh-i vesîkadan beş gün mukaddem zevcesi ve vekîl-i mezbûr Mehmed Ağa'nın müvekkilesi Bedriye'yi bi'l-muvâcehe edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde bu bâbda evvelâ mahalle-i mezbûre ahâlîsinden intihâb olunan kimesnelere bâ varaka-i mahsûs sırren ve ba'dehû alâniyeten lede't-tezkiye şehâdet-ı mezbûrînin adl ve makbûlu's-şehâde idükleri mezkûr Daş Mahallesi ihtiyâr meclîsi a'zâsından Nurullah bin Mahmud bin Abdullah ve Polad Efendi bin Abdulcelil ve Süleyman Efendi ibn-i Monla Musa ve Abdurrezzâk bin Ali ve Mehmed Sırrı Efendi ibn-i Abdullah ve Necmeddin Efendi ibn-i Hacı İshak Efendi nâm müzekkîler ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olmağla şehâdetleri makbûl olmağın mücebiyle vukû'-ı talâk-ı selâseyi ba'de'l-hükm mihr-i mü'eccel meblağ-ı merkûm bin yüz gurus müvekkilesi izâfetle vekîl-i mezbûr Mehmed Ağa'ya (silik kısım) ve tamâmen edâ ve teslîm ve (silik kısım) değın müvekkile-i mezbûre Bedriye Hâtûna infâka mezbûr Sadık'a tenbîh-i şer'î olduğu tescîl ve bi'l-iltimâs hükm ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min şehri Zi'l-ka'de li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

[190] Numara 149

Bitlis vilâyet-i celîlesi asâkir-i zabtiye alayı idâre emîni olup Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesiinde sâkin işbu bâ'isu'l-vesîka Abdullah Efendi ibn-i Ali meclîs-i şer'-i şerîf-i lazîmu't-teşrîfde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp Erzurum vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Hınıs kazâsında vâki' Terkis karyesinde sâkin Ceydânlar aşîretinden Şosen nâm kimesne zımnında (silik kısım) fırsat olarak yedimde olup bin iki yüz doksan iki senesi mayıs-ı rûmînin üçüncü günü târîhiyle müverrah ve mumzâ ve mahtûm ve musaddak ve mersûm bir kıt'a temessük mantûkunca sibkat iden muhâkemededen virilen sene-i merkûme temmuzu birinci günü târîhlü bir kıt'a i'lâm nizâmı mücebince mahkûmun bih alacak hakkım olan yüz otuz

iki buçuk aded yüzlük mecdiye altunu medyûnum mezbûr Şoşe'den talep ve da'vâ-yı ahz ve kabz ve makbûzunu bana irsâl ve îsâle ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan el-hâletü hâzihî sâlifü'z-zikr Hınıs kasabası[nda] sâkin mekteb-i rüşdiye mu'allimi fazîletlü Mehmed Sâmî Efendi'ye vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâib-i menâb nasb u ta'yîn eyledim dedikde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min şehri Zi'l-ka'de li sene tis'a ve tis'în mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Vâ'iz Efendi-zâde Hoca Ali Efendi, Mahkeme kâtibi Mehmed Sırrı Efendi, ve gayrum mine'l-hâzirîn

Numara 150

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i Rebî'u'l-âhiri hilâlinde vefât iden asâkir-i zabtiye yüzbaşlarından Halil Ağa ibn-i Abdurrahman verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hadîce bint-i Ali Efendi ile sulbiye-i kebîre oğlu Ahmed Efendi'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr inde's-şer'î'l-âlî zâhire ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i merkûmeden mu'arrefeti'z-zât zevce-i mezbûre Hadîce Hâtûn ile mezbûr Ahmed Efendi'nin talep ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le bey' ve tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm kılınan defter-i tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber vech-i âtî zikr ü beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi'l-aşera min şehri Receb li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Yağ tavası	2	35,20
Def'a yağ tavası	2	13,20
Müsta'mel leğen ibrik	1	55
Kulplu kazan	-	81
Kuşhân ma'a kapak	-	46
Def'a kuşhân ma'a kapak	2	85
Diğer kuşhân	1	57
Def'a kuşhân	1	44
Def'a nuhâs kazan	1	25
Kapaklı Şorba Tabası	1	33,30
Def'a şorba tabası	1	66,30
Sahan ma'a serpüş	-	85,10
Muhâfaza (silik kısım)	5	3420
Çâbdân	1	22,10
Süd Çabdân	1	10,10
Köhne kilim	-	65
Yüzlü yün şilte	1	87
Def'a yüzlü yün şilte	1	83
Yün kilim	1	45
Esb çulu	1	17
Öküz çulu	1	7,20

Ter	1	10
Yüzlü yün şilte	1	44
Yüzlü yün şilte	1	87
Saçak şilte	1	20
Yüzlü saçak şilte	-	29
Köhne kilim	1	31
Sâfi ip şalı	1	31
Öküz çulu	1	21
Köhne keçe	1	46
Kapak	1	5
(silik kısım)	1	31
Köhne sandık	1	11
Harar	1	42
Yün halı	1	101
Yasdık	1	30,20
Yün şilte	-	42
Yün şilte	1	64
Def'a şilte	1	44
Yün fitil	1	50
Yün minder	1	6
Yün fitil	1	42
Yün halı	1	101
Yüzlü yün şilte	1	65
(silik kısım) minder	-	10
Keban Yasdık	4	13
Yüzlü yün döşek	-	105
Köhne halı	1	25
Kebîr sini	1	68
(silik kısım) şamdan	1	18
Kebîr kazan	1	155
Koca mangal	1	175
Kebîr keçe	1	73
Kıl harar	1	5,20
(silik kısım) heybesi	10	19
(silik kısım) heybesi	1	-
Şam sandık	3	30
Çuval	3	10
Saman (silik kısım)	2	27,20 [191]
El (silik kısım)	-	9,20
Kırk teşne	1	68,20
Sagîr Kazan	1	50
Şilte	1	75
(silik kısım)	2	72
Yekün		
		2874,05
Vâlid-i eytâm-ı mebî'a		53,25
		2820,20
Deyn-i Mazlûm Ağa bâ sened-i ifrâz-ı verese-i mezbûre		1926

Resm-i âdî: 25,20	Kaydiyye: 5	894,20
Sahhu'l-bâkî min taksîm beyne'l-verese		25,20
		869

Numara 151

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden bin iki yüz doksan senesinde fevt iden (silik kısım) -ı kebîr takımından Avenis veled-i Espedor verâseti zevce-i menkûhası Maryam bint-i Terkor nâm hâtûn ile sulbiye kebîr oğlu Bedros ve sagîr oğlu Serkiz'e ve sagîre kızı Şoşan'a münhasıra ve tashîh-i mesele-i mîrâsları kırk sehm zevcesi mezbûre Maryam'a ve beherine on dört sehmden cem'an yirmi sekiz sehm oğulları mezbûrân Bedros ile Serkiz'e ve yedi sehm dâhî kızı sagîre-i mezbûre Şoşan'a isâbeti tahakkukundan sonra müteveffâ-yı merkûmun dâyinlerinden olup teba'a-i mezkûrenin millet-i merkûmesinden sâlifü'z-zikr Kızılmescid Mahallesi ahâlîsinden sâhib-i arzuhâl bâ'is-i i'lâm Murad Efendi veled-i Râmî nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfde verese-i merkûmeden olup müteveffâ-yı mezbûrun kâffe-i terekesine bi'l-verâse ve bi'l-vesâye müştereken vaz'-ı yedleri mütehakkık derûn-ı arzuhâlde isimleri mezkûr olan kebîr-i mezbûr Bedros ve zâtı teba'a-i merkûmdan Avak veled-i Berdan ve Anes veled-i Agob ta'rîfleriyle mu'arrefe olan zevce-i mezbûre Maryam ile sagîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına bâ huccet-i şer'iyeye mansûb vâsileri mahalle-i merkûme ahâlîsinden ve teba'a-i merkûmun millet-i mezkûresinden mahalle-i mezbûre muhbiri Avek veled-i Berdan nâm kimesneler muvâcehesinde müteveffâ-yı mezbûr Avenis hayâtında zimmetinde (silik kısım) âdile-i şer'iyeden yalnız dört bin beş yüz guruş bana deyni olduğu târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem sağığında teba'a-i merkûmeden Kuyumcu Macarosnun dükkânında meclîs-i şer'de ikrâr-ı kat'î ile ikrâr dâhî itdiğinden sonra kable'l-edâ ve'l-îfâ vefât itmekle suâl olunup müteveffâ-yı merkûmun bi'l-verâse ve bi'l-vesâye bana edâ ve teslîme verese-i merkûmeden zevce-i mezbûre Maryam'a ve kebîr oğlu Bedros ile vâsi-i mezbûr Avek'den her birine tenbîh-i şer'î olunmak matlûbumdur diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk onlardan her biri dâhî cevâblarında müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden ber vech-i meşrûh mesele-i mîrâsları üzerine bi'l-verâse ve bi'l-vesâye müştereken vaz'-ı yedleri ve vesâyeti ikrâr ve i'tirâf idüp lâkin müdde'î-i mezbûr Murad Efendi'nin ber minvâl-i muharrer müdde'âsını bi'l-verâse ve bi'l-vesâye ba'de'l-inkâr müdde'î-i mezbûr Murad Efendi ber minvâl-i muharrer ikrâr-ı kat'î müdde'âsını evvelâ her biri mahallelerinden intihâb olunan kimesnelere bâ varaka-i mahsûsa sırren ve ve ba'dehû alenen lede't-tezkiye (silik kısım) ve makbûluş-şehâde idükleri teba'a-i merkûmeden Kızılmescid Mahallesi muhbiri Avek veled-i Berdan ve İprik veled-i Tersale ve Ohannes Basra nâm müzekkîler (silik kısım) ve ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan Kızılmescid Mahallesi ahâlîsinden ve millet-i merkûmeden Artin veled-i Melbek ve Parsih veled-i Şahin nâm kimesneler ihbâr ve şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'î ba'de'l-isbât ve't-tahakkuk ve'l-hükm mücebiyle müteveffâ-yı mezbûr Ohannes bi'l-verâse ve bi'l-vesâye müştereken vâzi'u'l-yed oldukları tereke-i vâfiyesinden olmak üzre meblağ-ı müdde'â-yı merkûm dört bin beş yüz guruş hâlis akçeyi müdde'î-i mezbûr Murad Efendi'ye bi'l-verâse ve bi'l-vesâye edâ ve teslîme verese-i merkûmeden zevce-i mezbûre Maryam ve kebîr-i mezbûr

Bedros ile vâsi-i mezbûr Avek'den her birine tenbîh olduğunu tescîl ve bi'l-iltimâs i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min şehri Zi'l-ka'de li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

[192] Numara 152

(silik kısım) şer'îye binâen zikri âtî husûsu mahallinde ketb ve tahrîr için bi'l-iltimâs cânib-i şerî'at-ı garrâdan ba's ve isrâ kılınan Kâtib Mehmed Efendi Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde kâin (silik kısım) hânlarında sâkin olduğu (silik kısım) varup zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn huzûrlarında (silik kısım) meclîs-i şer'-i şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde evvelâ menzîl-i mezbûrda hayâtda sâkin iken bundan akdem vefât iden Mühürdâr-zâde Musa bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Sâriye ibnet-i İsmail Ağa nâm hâtûn ile sulbu kebîr oğulları Rüstem ve Feyzullah ve İshak'a münhasıra ba'dehâ kable'l-kismet mezbûr Rüstem dâhî fevt olup verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Güllü bint-i Abdurrezzâk nâm hâtûn ile sulbu kebîr oğlu Necmeddin ve kebîr kızı Elmas ve anası mezbûre Sâriye Hâtûn'a münhasıra ba'dehâ kable'l-kismet mezbûr Feyzullah dâhî vefât idüp verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Sultân ibnet-i Ahmed Ağa ve anası mezbûre Sâriye Hâtûnlar ile sulbu kebîre kızları Medîne ve Gürcü ve Mercân ve li ebeveyn er karındaşı mezbûrân İshak'a münhasıra ba'dehâ kable'l-kismet mezbûre Sâriye Hâtûn dâhî vefât idüp verâseti sulbu kebîr oğlu mezbûr İshak'a münhasıra münhasıra ba'dehâ kable'l-kismet mezbûre Medîne dâhî vefât idüp verâseti sadriye kebîre kızları Sâriye ve Ülfet ve Leyla ve Reyhan ve Döne ve sadrı kebîr oğlu Şeyh Sa'di'ye münhasıra münhasıra ve ba'dehâ kable'l-kismet mezbûr İshak dâhî vefât idüp verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Yeter bint-i Hacı Süleyman nâm hâtûn ile sulbu kebîr oğlu Şa'bân ve kebîr kızı Hânım nâm hâtûna münhasıra ve tashîh-i mesele-i mîrasları bi hükmi'l-münâsahati'ş-şer'îyye on üç bin sekiz yüz yirmi dört sehmden olup sihâm-ı mezbûreden beş yüz dört sehm Güllü Hâtûn ve bin dokuz yüz dört sehm Necmeddin Beğ'e ve sekiz yüz doksan altışar sehmden cem'an bin bin yedi yüz doksan iki sehm Gürcü ve Mercân hâtûnlara ve dokuz yüz elli sehm Elmas Hâtûn'a ve beş yüz dört sehm Sultân Hâtûn'a ve beherine yüz yirmi sekiz sehmden cem'an altı yüz kırk sehm Sâriye ve Ülfet ve Leyla ve Reyhân ve Döne hâtûnlara ve iki yüz elli altı sehm dâhî Şeyh Sa'di'ye ve dokuz yüz dokuz sehm mezbûre Yeter Hâtûn'a ve dört bin iki yüz kırk iki sehm mezbûr Şa'bân'a ve iki bin yüz yirmi bir sehm mezbûre Hânım Hâtûn'a isâbeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmeden olup zât ve şahsları mahalle-i mezbûreli Polad bin Hüseyin ve Muhzır Mehmed Efendi ibn-i Molla Ahmed ta'rîfleriyle mu'arrefe olan mezbûre Güllü ve Elmas ve Sultân ve Ülfet ve Leyla ve Reyhân ve Sâriye ve Döne ve Yeter ve Hânım hâtûnlar her biri meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrede mahalle-i mezbûre ahâlîsinden bâ'isu'l-vesîka İsa Ağa ibn-i Hacı Reşid Ağa ve Abdullah ibn-i İsmail ve Polad ibn-i Hüseyin mahzarlarında bi'l-verâse ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp işbu derûnunda akd-i meclîs-i şer'î idilen bir taraftan (silik kısım) Osman ve bir taraftan Atâr Mustafa bin Hâlid menzîlleri ve iki tarafı tarîk-i âmm [ile] mahdûd fevkânî beş bâb oda ve bir bâb tennûrhâne ve bir bâb revâk ve tahtânî yedi bâb âhûr ve bir (silik kısım) ve bir bâb harâbe (silik kısım) ve bir mikdâr havlu ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi şâmil bir kıt'a bağçeyi şâmil bir bab mülk menzîl ve büyük tarla dimekle ma'rûf bir taraftan Mataros ve Şolek oğlu tarlaları ve bir taraftan tarîk ve bir taraftan Aplan Kazer mülküyle Topal Apro mülküne ve bir taraftan tarîk ile mahdûd bir kıt'a ve

yine Gören dimekle ma'rûf bir taraftan Kazo oğlu Serkiz ve bir taraftan Kuşakçı Arakinoz tarlalarıyla ve iki tarafı tarîk ile mahdûd bir kıt'a ve yine Mahdik dimekle ma'rûf bir taraftan Serkiz ve (silik kısım) Agob veled-i (silik kısım) Hacador ve bir taraftan Bilo oğlu Marderos ve Karayin veled-i Gülyo tarlaları ve tarîk ile mahdûd cem'an üç kıt'a tarla bi tarîki'l-muhâsamati's-şer'iyeye bâlâda tasvîr idilen mesele-i mîrâsımız üzre irsen ve müştereken mülkümüz ve hakkımız olup biz menzîl-i mahdûd-ı mezkûru bi cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-hukûk ve'l-murâfık semen-i misliyle me'mûru huzûrunda ma'rifet-i şer'le âhara bey' ve teslîme ve semeni kabz ve makbûzlarını bi kadari't-tahsîs bize edâ ve i'tâyâ ve husûs-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile işbu hâzırân-ı mezbûrân Polad bin Hüseyin ve Abdullah ibn-i İsmail ve Osman bin Hâcî Reşid Ağa'yı ma'an her birimiz tarafımızdan vekîl (silik kısım) nasb u ta'yîn eylediğimizde onlar dâhî bi'l-muvâcehe vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve (silik kısım) lâzimesini kemâ yenbağî

[193] Numara 153

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi'nde sâkine (silik kısım) bulûğa tamâm olmağla buluşunu mukirre ve mu'terife olup zâtı mahalle-i mezbûre imâmı Necmeddin Efendi ibn-i İshak Efendi ve li ebeveyn ammîsi Ferhad bin Abdurrahman ve Hüseyin bin İshak ta'rîfleriyle mu'arrefe olan sâhibe-i arzuhâl bâ'isu'l-vesîka Gürcânli-zâde kerîmesi dinilmekle meşhûre Güllü bint-i Halil bin Hâcî Hüseyin nâm bîkr-i bâliğa Âkile Hâtûn meclîs-i şer'-i şerîf-i lâzimi't-teşrîfde mahalle-i mezkûre sâkinlerinden olup şahsı mûmâ ileyhim ihbârlarıyla ma'lûm olan derûn-ı arzuhâlde muharrerü'l-ism li ebeveyn ammî-zâdesi Gürcânli oğlu Mehmed bin Ferhad nâm şahsı âkıl bâliğ muvâcehesinde mezbûr Mehmed'in babası mezbûr Ferhad Ağa velî-i akrabım olmak hasebiyle hâl-i sıyâdetimde beni oğlu işbu hâzıra bi'l-meclîs Mehmed'in dâhî kezâlik hâl-i sagîrinde bilâ tesmiye-i mihr-i mezbûr Mehmed'e bi'l-velâye inkâh ve tezvîc ve mezbûr için velâyeten tezevvüc ve kabûl eylediğini âlime olduğum zamândan berü tezevvücü vakt-i bulûğumda nefsimi ihtiyâr ile fesh-i (silik kısım) târîh-i vesîkadan üç sene mukaddem ya'nî bin iki yüz doksan beş sene-i rûmî mayısının üçüncü günü nehâran sâ'at bir râddelerinde mahalle-i mezbûrda sâkine olduğum üveği babam reşâdetlü Şeyh Nurullah Efendi menzîlinde rû'yet-i hâzıla-i bâliğa olduğum ânda nefsimi ihtiyâr ve akd-i mezbûrdan i'tirâz ve işhâd itmişdim el-hâletü hâzihî mezbûr Mehmed'den suâl olunup akd-i mezbûrun feshiyle hükm olunmak matlûbumdur deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Mehmed dâhî cevâbında müdde'iyeye-i mezbûre hâl-i sıyâdetimde kendüsü dâhî sagîr olduğu hâlde târîh-i merkûmede babası hâzır-ı mezbûr Ferhad ber vech-i muharrer velâyeten inkâh ve tezvîc ve kendüsü için bi'l-velâye tezevvüc ve kabûl eylediğini babası hâzır-ı mezbûr Ferhad'ın tasdikiyle ikrâr ve i'tirâf idüp lâkin vech-i meşrûh üzre olan müdde'âsı ma'lûmum değildir deyü inkâr idicek müdde'iyeye-i mezbûre Güllü Hâtûn'dan ber minvâl-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyine taleb olundukda udûl-ı ahâr-ı ricâl-i müslimînden haber-i eser salınup nisâ-i müslimâtdan ve mahalle-i mezbûre sâkinesinden olup zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'iyeye ârifân rençber makûlesinden orta boylu kara gözlü Koyun Ali ve zâtları yine mu'arrefûn-ı mûmâ ileyhim ta'rîfleriyle mu'arrefeler olan Koyun'un zevcesi Virdi ibnet-i Kerto ve Tacdon'un zevcesi Femşo ibnet-i Yaşar nâm kimesneler li eclî's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' işbu müdde'iyeye-i mezbûre Güllü

Hâtûn bizi târîh-i merkûmede vakt-i mezkûrda mahalle-i mezkûrda sâkine olduğu babalığı Şeyh Nurullah Efendi'nin menziline çağırıp ben bu ânda rü'yet-i (silik kısım) bâliğa olmamla nefsimi ihtiyâr idüp ammim Ferhad'ın hâl-i sıyâdetimde oğlu Mehmed'e velâyet eylediği akde i'tirâz eyledim deyü bizi işhâd eyledi biz bu husûsa bu vech üzre şahidleriz ve şehâdet dâhî ideriz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde şuhûd-ı merkûmenin tezkiyesi hakkında mezbûr Mehmed'in talebi üzerine ale'l-usûl sırren ve alenen ba'de't-tezkiye icâbı hükm kendülerine tefehhüm olunmak lüzûmunun beyânıyla ta'yîn kılınacak yevm-i mahsûsda hükmde hâzır bulunmaları tarafeyne tenbîh olunduktan sonra ba'de'l-intihâb her biri mahallerinden ber vech-i meşrûh lede't-tezkiye şuhûd-ı merkûmenin adl ve makbulu's-şer'de idükleri mahalle-i mezbûre muhtârı Süleyman bin Yakub ve meclîsi ihtiyâr a'zâsından (silik kısım) ve Feyzullah Ağa bin Abdal Ağa ve Halil Ağa ibn-i Hâcî Yakub ve Şeyh Nurullah Efendi ibn-i Şeyh Hâfız Rızâ Osman [194] ihbârlarıyla hâzır olmağla şehâdetleri makbûl olmağın bu bâbda lâzım gelen hükm-i şer'inin bi'l-muvâcehe tarafeyne tefhîmi zımında ta'yîn kılınan yevm-i mahsûsda meclîs-i hükmde hâzır bulunmak iktizâ eylediğinin derciyle taraf-ı şer'-i şerîfden çend def'a olunan tebliğât üzerine gerçi müdde'iyeye-i mezbûre Güllü Hâtûn icâbet itmiş ise de mezbûr Mehmed icâbet itmeyerek meclîs-i hükmde gaybûbet eylediği ecilden ecilden bu hâlde lede'l-mürâca'a mecelle-i ahkâm-ı adliyenin bin sekiz yüz otuzuncu mâddesinin üçüncü fıkrasında müdde'â-yı aleyh da'vâsını inkâr idüpde müdde'î bi'l-muvâcehe müdde'asını ikâmet-i beyyine itdikten sonra kable't-tezkiye ve'l-hükm müdde'â-ı aleyh meclîs-i hükmde tegayyüb ise hâkim-i onun gıyâbında (silik kısım) tezkiye ve hükm idebilür deyü mezkûr olduğuna binâen mûcebiyle müdde'iyeye-i mezbûre Güllü Hâtûn hîn-i bulûğunda ihtiyâr-ı firkat idüp ba'de'l-kavlen ve fi'len akd-i mezbûru muhbire olduğuna ba'de tahallüfi's-şer'î akd-i mezbûrun feshiyle ba'de'l-hükm mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşara min şehri Zi'l-hicce li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdîri Abdurrezzâk Efendi ibn-i Ali, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 154

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesinde sâkin iken iki yüz doksan dokuz senesi şa'bân evâhirinde vefât iden Faris bin Haydar bin Abdullah'ın sulbu sagîr oğulları Veli ve Abdulmecid'in tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecilden emânet [ile] ma'rûfe ve istikâmet ile mevsûfe ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdelerinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer' zâhir ve mütihakik olan işbu bâ'isu'l-kitâb vâlideleri Hazar ibnet-i İsa sagîrân-ı merkûmânın vakt-i rüşd ve sidâdlarına değîn tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ve ilzâm itmeğîn mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşara min şehri Zi'l-hicce li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Kâtib-i Mahkeme-i Bitlis Mehmed Sırrı, Eytâm Müdüri Abdurrezzâk Efendi, Osman Çavuş bin Haydar, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed ve gayruhum

Numara 155

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi şehir-i şa'bân evâhîrinde vefât iden Faris bin Haydar'ın sagîr oğulları Veli ve Abdulmecid'in vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan vâlideleri Hazar ibnet-i İsa'nın talebiyle sagîrân-ı mezbûrânın pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mâllarından târîh-i kitâbdan her birine yevmiye altmışar para nafaka ve kisva bahâ murahhak ve takdîr olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyyelerine harc u sarf ve vakt-i hâcetde istidâneye ve lede'l-vazîfe mezbûrânın mâllarına rucû'a ve vâsi-i merkûme Hazar'a kîbel-i şer' den izin virilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşara min şehri Zi'l-ka'de li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Abdurrezzâk Efendi, Osman Çavuş bin Haydar, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed ve Gayruhum mine'l-hâzırûn

[195] Numara 156

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem vefât iden Ömer bin Mehmed'in sulbu sagîr oğlu Şoran ve sagîre kızı Mahbûb'un vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan Osman bin Feyzullah Ağa talebiyle sagîrân-ı mezbûrânın pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mâllarından târîh-i kitâbdan her birine yevmiye altışar para nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyyelerine harc u sarf ve vakt-i hâcetde istidâneye ve lede'l-vazîfe mezbûrânın mâllarına rucû'a vâsi-i merkûm Osman'a kîbel-i şer' den izin virilmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis aşara min şehri Zi'l-hicce li sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Abdurrezzâk Efendi, Osman Çavuş bin Haydar, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed Gayruhum

Numara 157

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem vefât iden Ömer bin Mehmed'in sulbu sagîr oğlu Şoran ve sagîre kızı Mahbûb'un tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer'î zâhire ve mütehakkık olan işbu bâ'isu'l-kitâb Osman bin Feyzullah Ağa sagîrân-ı mezbûrânın vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den vâsi nasb u ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi

kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmeğın mâ huve'l-vâki'tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min şehri Zi'l-hicce li sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Abdurrezzâk Efendi, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar, ve Gayruhum

Numara 158

Bitlis'de vâki' Zeydan mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan üç senesinde vefât iden İsmail bin Mahmûd bin Abdullah'ın sulbu sagîr oğlu Abdullah tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve isikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde'ş-şer' zâhire ve mütehakkık olan işbu bâ'isu'l-kitâb Daş Mahallesi ahâlîsinden Mahir bin İsa sagîr-i merkûmun vakt-i rüşd ve sidâdlarına değın tesviye-i umûru kibel-i şer'den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-ehad min şehri m li sene selâse mie ve elf

[196] Numara 159

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesinde sâkin iken ve zâtı dâhî mahalle-i mezbûre ahâlîsinden Mustafa bin Allahverdi ve Resûl bin Yûsuf ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Hâmide ibnet-i Rüşdü nâm hâtûn meclîs-i şer'-i şerîfde sadrı kebîr oğlu bâ'isu'l-vesîka Seyyid Halil bin Seyyid Abdullah mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp oğlum hâzır-ı mezbûr Seyyid Sâlih'in babası olup bundan iki sene mukaddem (silik kısım) sancağına tâbi' Şirvan'da vâki' Tom karyesinde sâkin iken bundan vefât iden zevc-i mutallakım Yusuf bin Seyyid Mehmed zimmetinde izn-i şer'î ve bâ hüccet nafaka-i (silik kısım) den bi ŝarti'r-rucû' alacak hakkım olan mebâliğı müteveffâ-yı merkûmun mahallinde terekesine vâzi' u'l-yed olanlardan taleb ve da'vâya ve ahz u kabza ve (silik kısım) irsâl ve (silik kısım) sulh ve ibrâya ve bunların umûr-ı küllîsine tarafından vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile oğlum işbu hâzır-ı mezbûr Seyyid Halil'i vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde ol dâhî vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm eyledi mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-ehad li sene selâse ve mie ve elf,

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Abdurrezzâk Efendi, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Abdurrahman Efendi, Mehmed Ağa bin İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 160

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi sâkinlerinedn Hurşid bin Abdullah nâm kimesne meclîs-i şer'î şerîfde Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi zarfında vefât iden Nacâk-zâde Beşir Efendi bin Hüseyin bin Abdullah'ın sulbiye-i sagîre kızları Hazar ve Cevâhir'in tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'iyye vâsi-i mansûbeleri işbu bâ'isu'l-kitâb Abdurrezzâk bin Hüseyin mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp vâsi-i mezbûr Abdurrezzâk vâsileri olduğu mezbûrât Cevâhir'in ve Hazar'ın mâllarından bi'l-vesâye bana iki bin yüz seksen guruş idâne ve teslîm eyledikde ben dâhî yedinden istidâne ve kabz ve umûruma sarfla istihlâk idüp meblağ-ı merkûm ile semeni işbu târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel-i mev'ûd yine sagîrân-ı mezbûrânın mâllarından ve vâsi-i mezbûr Abdurrezzâk yedinden iştirâ ve kabz eylediğim bir cedîd Fransızkârî sâ'at semeninden dâhî üç yüz yirmi yedi guruş cihet-i mezkûriyetinden cem'an iki bin beş yüz yedi guruş zimmetimde sagîrân-ı mezbûrânın Hazar ve Cevâhir'e vâcibu'l-edâ ve lâzimu'l-kazâ deynimdir didikde gıbbe't-tasdîki's-şer' Zeydan Mahallesi ahâlîsinden Kâsım bin Süleyman ve Abdulmecîd bin Reşid nâm kimesneler meclîs-i şer'î şerîf-i enverde vâsi-i merkûm Abdurrezzâk mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukırr-ı medyûn-ı mezbûr (silik kısım) Reşid'in zimmetinde sagîrân-ı mezbûrânın Hazar ve Cevâhir'e cihet-i mezkûrından edâsı vâcib deyni olan meblağ-ı mecmû'-ı merkûm iki bin beş yüz yedi guruş tarafından (silik kısım) ve'l-kabûl vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile biz dâhî müte'âkıben kefil bi'l-mâl ve zâminler olup (silik kısım) âharın zimmetini kefâlet hasebiyle lâzım gelen meblağa dâhî (silik kısım) bi'l-kabûl başka başka tekeffül eyledik didiklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

(silik kısım) Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Abdurrahman, Mehmed Aga bin İbrahim ve gayruhum

[197] Numara 161

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden sâhib-i arz-ı hâl bâ'isu'l-vesîka Abdurrahman Efendi bin Ali nâm-ı kimesne meclîs-i şer'î şerîfde lâzimu't-teşrîfde yine mahalle-i mezkûre sâkinlerinden olup derûn-ı arz-ı hâlde ismi muharrer uncu esnâfından Ali bin Sâd nâm-ı kimesne muvâcehesinde üzerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb bin iki yüz doksan sekiz senesi günü tarihiyle mevrûh ve merhûm Ali'nin ustası Hüseyin olup yedimde bulunan deyn senesi nâtık olduğu üzere sahn-ı havâleden olarak zimmetinde bin guruş alacak hakkım olup hakkım meblağ-ı merkûme bin guruş cihet-i mezkûreden bana deyni olduğu merkûm Ali mahzar-ı şuhûd kat'ıyyen ikrâr ve i'tirâf dâhî itmekle ol vechile meblağ-ı mezkûre bin kuruş merkûm Ali'den hâlen talep iderim deyü sened-i mezkûru irâ'e iderek ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk merkûm Ali cevâbında husûs-ı müdde'î külliyen inkâr itmekle müdde'î-i mezbûr Abdurrezzak Efendi ber vech-i muharrer ikrâr-ı kat'î müdde'âsına mutâbık beyyine talep olundukda udûl-ı ahâr-ı ricâl-i müslimînden ve Zeydan Mahallesi sâkinlerinden bakkal esnâfından Halil bin Derviş ve Kızıl Mescid Mahallesi ahâlîsinden ve kahveci esnâfından Halil bin Mehmed nâm-ı kimesneler

şehâdetleriyle meclîs-i şer‘a hâzırân olup eserü'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûr Ali tarihten mukaddem merkûm Hüsni tarafından havâleten müdde‘î-i merkûm Abdürrezzak Efendi'ye bin gurus zimmeti ikrâr ol vech ile (silik kısım) i‘tâ eyledi biz bu arz-ı hâle şâhidleriz ve şehâdet dâhî ideriz deyü her biri bi'l-muvâcehe edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde bu bâbda olan mahalle-i mezbûre ahâlisinden intihâb olunan kimesnelerden bâ varaka-i mahsûs sırren ve ba‘dehû alâniyeten lede't-tezkiye şâhidât-ı mezbûrân adl ve makbûlu'ş-şehâde idükleri mezkûr Zeydan Mahallesi muhtârı Ali Ağa bin Murad ve a‘zâdan bin ve Kızıl Mescid muhtârı İshak Efendi bin Ali ve İbrahim Efendi ibn-i Süleyman ve Mehmed Ağa ibn-i İbrahim nâm müzekkîler ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkik olmağın mücebiyle ba‘de'l-hükm meblağ-ı mezkûr bin gurus müdde‘î-i mezbûr Abdürrezzak Efendi hâlen edâ ve teslim merkûm Ali'nin olduğu tescil ve bi'l-iltimâs i‘lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

[198] Numara 162

Bâ‘is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'e tâbi‘ (silik kısım) nâhiyesi kurâlarından (silik kısım) karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi Zilhiccenin hilâlinde vefât iden Nadir bin Yusuf bin Abdurrahman verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Yeğen bint-i Abdullah sulbiye-i kebîr oğlu Paluslu Gâib mine'l-beled (silik kısım) idüğü inde'ş-şer‘îl-âlî zâhir oldukdan sonra gâ‘ib-i merkûmun bâ hüccet-i şer‘iye mensûb ve vâsi ve kabz birâderi merkûm Biber? ile zâtı karye-i mezkûr İmamı Molla Abdülhalil ibn-i Abdullah ta‘rifleriyle mu‘arrefe olan zevce-i mezbûre (silik kısım) hâtûn un taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le bey‘ ve tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-şer‘iyye tevzî‘ ve taksîm olunan müteveffâ-yı merkûmenin terekesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr ü beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi's-tâsi‘ min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Ağnam keçi re’s	30	900
Öküz ve dana re’s	5	900
Sığır re’s	1	100
Merkeb re’s	1	100
Arı kovanı	4	80
Kılıç	1	200
Şamdan ma‘a silah	1	150
Kazan	-	60
Küçük kazan	1	20
Sahan	2	10
Üskûre	2	10
Köhne kilim	2	50
Köhne keçe	1	20
Köhne çuval	4	20
Timur zincir	1	30
Kebir kazan	1	100
Kılıç	1	50
Sağır kazan	2	30

Tava	1	10
Beyaz kâri kova	5	50
Çuval	4	20
Narlık hinta kova	100	800
Hinta kova	50	500
Esâs-i alet	-	170
Hâne bâb	1	300
Yekün		4500
Resm-i âdî		112,20
		4387,20
Kaydiyye ma'a varaka bahâ		10,20
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese el-mezbûr		4377
Hisse-i zevce-i mezbûre Yeğen	547	
Hisse-i ibni'l- mezbûr (silik kısım)	1914	
Hisse-i ibni gâ'ibi'l-mezbûr Mustafa	1914	

[199] Numara 163

Bitlis'de vâki' Fevank karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz (silik kısım) vefât iden devlet-i aliyyenin Ermeni milletinden Verice Nikola Artin veled-i Parsih veled-i Arseb'in karye-i mezkûrda sâkin zevce-i metrûkesi Elmas ibnet-i Bedros ve sulbu kebîr oğlu olup Dersa'âdet'de Beğoğlu'nda sâkin Vartan ve kebîr kızları Varteb ve Mihale münhasıra ve tashîh-i mesele-i mîrâsları otuz iki sehmden olup sihâm-ı mezbûreden dört sehm zevce-i mezbûre Elmas ve on dört sehm oğlu mezbûr Vartan ve sehmden yedişer sehmden cem'an on dört dâhî kızları mezbûretân Varteb ve Mihal'e isâbeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmeden olup zâtları karye-i mezbûre ihtiyâr meclîsi tarafından vârid olan ilmuhaber ve ahâlîsinden millet-i merkûmeden Agob veled-i Abraham ve Abraham veled-i Hazar nâm şahslar ta'rîfleriyle mu'arrefe olan bâ'isu'l-vesîka zevce-i mezbûre Elmas ve kebîretân-ı mezbûretân Varteb ve Mihal'den her biri meclîs-i şer'-i şerîfde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Dersa'âdet'de Beğoğlu'nda kâin Küçük Taksîm'de (silik kısım) Kışlası civârında vâki' ma'lûmu'l-hudûd mülk su çeşmesi gediğinin rub' hissesi mevrûsumuz müteveffâ-yı merkûm Artin (silik kısım) veled-i Oseb'in hayâtında ile'l-vefât uhde-i tasarrufunda olup ba'de vefâtihî mesele-i mîrâsımız üzre bize mevrûs olmağla zikr olunan gedikte sâlifü'z-zikr rub' hissedenden mesele-i mîrâsımız üzre hissemizi bize irsâli ve bunlar mahallinde âhara semen-i misliyle bey' ve vech-i lâyıki üzre teslîm ve semenini kabza makbûzundan hissemizi bize irsâle ve bunların mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımızdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i âmme-i şer'iyeye ile vekîl-i nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerinde vâki'u'l-hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ısrûn min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

İbrahim Efendi ibn-i Süleyman Efendi, Mehmed Ağa ibn-i İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 164

Bitlis'de tâbi' Vanah karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan beş senesinde vefât iden Tütün İbrahim bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Meryem bint-i Aşur ve sulbu kebîr oğulları Yasin ve İbrahim ve sulbiye kebîre kızı Fatıma'ya münhasıra ve tashîh-i mesele-i mîrâsları kırk sehmden olup sihâm-ı mezkûrdan beş sehm sevcesi Meryem'e ve on dört sehmden cem'an yirmi beş sehm oğulları merkûmân Yasin ve İbrahim'e ve yedi sehmden mezbûre Fatıma'ya isâbeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmeden olup zâtları karye-i mezkûreli Ahmed bin Reşid ta'rîfleriyle mu'arrefe olan mezbûre Meryem ve Fatıma ve merkûmân İbrahim ve Yasin'den her biri meclîs-i şer'-i şerîfde Zeydan Mahallesi ahâlîsinden bâ'isu'l-vesîka Kasım bin Harmân nâm kimesne mahzarında bi'l-verâse ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Vanah karyesinde vâki' bir taraftan Hasan bin Molla Murad ve bir taraftan Mahmud Reşid ve bir taraftan (silik kısım) bin İbrahim ve Cangu oğlu Resûl menzîlleriyle mahdûd iki bâb tahtânî mülk menzîl ve yine karye-i merkûme hudûdu dâhilinde kâin Neroya Perveri nâm mahalde vâki' etraf-ı erba'ası Hasan bin Abdullah tarlalarıyla mahdûd bir kıt'a kutnî hınta istî'âb ider bir kıt'a mevrû' tarla (silik kısım) dimekle ma'lûm etraf-ı erba'ası tarîk ile mahdûd üç kutnî tohum istî'âb ider bir kıt'a merâ dimekle meşhûr bir taraftan [200] cediti Şeyh Hasan Yusuf tarlaları ile mahdûd üç kutnî tohum istî'âb ider (silik kısım) ma'rûf (silik kısım) Molla Ömer tarlası iki tarafı tarîk ile mahdûd bir kıt'a ki cem'an beş kıt'a arâzî-i emîriyyeden tarla ile Kaşaryan dimekle ma'lûm bir kıt'a ve Sergünye dimekle ma'rûf bir kıt'a ki cem'an iki kıt'a meşelik mevrûsumuz müteveffâ-yı merkûm Tütün İbrahim bin Abdullah'ın hayâtında ile'l-vefât bâ temessük ve tapu uhde-i temellük ve tasarrufunda olup ba'de vefâtihi menzîl-i mahdûd-ı mezbûr mesele-i mîrâsımız üzre bize mevrûs olduğu gibi arâzî-i mahdûd-ı mezkûreden her biri dâhî âdiyen ve selâsen bize intikâl itmiş olmağla sâlifuz-zikr menzîl-i mahdûd-ı mezkûrun ve kezâlik bu meşelik arâzî-i mahdûde-i mezkûreden hissemizi her birimiz âhara semen ve bedel-i misliyle bey' ve me'mûru huzûrunda (silik kısım) ve her birini vech-i lâyıki üzre teslîme ve semen bedellerini kabza ve makbûzundan hissemizi bize edâ ve teslîme ve bunların mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımızdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile merkûm Kasım bin Harman'ı vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerinde merkûm Kâsım dâhî vekâlet-i mezkûreyi muvâcehelerinde kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî'l-yevmi's-sâmi' ve'l-aşara min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

İbrahim Efendi bin Süleyman Efendi, Osman Çavuş bin Haydar, Muhzır Mehmed Efendi bin Abdullah ve gayruhum

Numara 165

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden oluhp târîh-i kitâbdan sekiz mâh mukaddem vefât iden Na'lband esnâfindan Aleksan veled-i Evak veled-i Aspator'un verâseti zevce-i metrûkesi Peyroz ibnet-i Kirkor ile sulbiye-i kebîre kızı Niko nâm hâtûnlara münhasıra olduğu inde's-şer'i'l-âlî zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-yı merkûmun

dâyinlerinden olup Hersan Mahallesi sâkinlerinden ve teba'a-i merkûmenin millet-i mezkûresinden sâhib-i arzuhâl bâ'isu'l-i'lâm Serkiz veled-i Vartan nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı merkûm Aleksan'ın tereke-i vâfiyesinin bi'l-verâse vâzi'u'l-yedleri olup müdde'î-i mûmâ ileyh Serkiz'in talebi üzerine mecelle-i ahkâm-ı adliyenin bin sekiz yüz otuz üç ve dördüncü mâddeleri ahkâm-ı mündericesi mücebince li ecli'l-muhâkeme meclîs-i ma'kûd-ı mezkûre ba'de'(silik kısım) iddet-i makderet-i meşrû' ve mevâki'-i sahîhadan birine müşebbih olmadıkları hâlde bi'z-zât gelüp veyâ bir vekîl-i şer'î göndermekden imtinâ'ları sâbit ve cidden imzâları dâhî nâ kâbil idüğü inde'ş-şer'î'l-enver zâhir ve mütehakkık olan vârisetân-ı mezbûrân Peyroz ile Niko hâtûnlar taraflarından zikri âtî husûsda husûmet ve redd-i cevâba kıbel-i şer'-i şerîfden vekîl ve nâib-i menâb nasbb ve ta'yîn kılınan salifü'z-zikr Daş mahalelsî ahâlîsinden kezâlik teba'a-i merkûmenin Ermeni milletinden Mehbarecek veled-i Vartan nâm kimesne (silik kısım) müteveffâ-yı mezbûr Aleksan veled-i Evak veled-i Aspator hayâtında mâlımdan ve yedimden iştirâ ve kabz eylediği dört (silik kısım) zimem semenlerinden zimmetimde gayr-ı ez teslîmât sahu'l-mütebâkî müşevveş olarak üç bin altı yüz elli guruş alacak hakkım olup hattâ mezbûr Aleksan sağlığında üç bin altı yüz elli guruş semen-i mezkûreden zimmetimde bana sahîhan deyni olduğunu mahzar-ı şuhûdda ikrâr-ı kat'î ile ikrâr ve şehâdet eyledikten sonra meblağ-ı mütebâkiye-i mezkûru bana kable'l-edâ ve'l-îfâ vefât itmekle meblağ-ı mütebâkiye-i merkûm üç bin altı yüz elli guruş müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere bana edâ ve teslîme vâzi'u'l-yedleri verese-i münhasırasından zevcse i Peyroza ile kızı kebîre Niko'ya izâfetle vekîl-i mezbûrları hâzır-ı mezbûr (silik kısım) -ı şer'î olmak üzere murâdımdır diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında [201] müvekkileleri mezbûretân Peyroza ile Niko hâtûnlardan her biri müteveffâ-yı merkûm Aleksan'ın verese-i mevcûdesinden olmakla tereke-i vâfiyesine bi'l-verâse vâzi'u'l-yedleri oldukları bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp lâkin müdde'î-i mezbûr Serkiz'in mâ'adâ müdde'âsını bi'l-vekâle inkâr itmekle müdde'î-i mezbûr Serkiz ber vech-i muharrer ikrâr-ı kat'î müdde'âsını her biri müntehab ve mu'teberân-ı millet-i merkûmeden olup şehâdetleri makbûl idüğü vekîl-i mezbûr (silik kısım) tarafından tasdik ve tahkik kılınan Avadis Efendi veled-i Haparoz ve Agob veled-i İlhad efendiler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'î ba'de'l-îsbât ve'l-halef mücebiyle ba'de'l-hükm meblağ-ı mütebâkiye-i merkûm üç bin altı yüz elli guruşu bi'l-verâse vâzi'u'l-yed oldukları müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden olmak üzere müdde'î-i mezbûr Serkiz'e hâlâ edâ ve teslîme müvekkileleri mezbûretân Peydoz ile Niko hâtûnlardan her birine izâfetle vekîl-i mansûbeleri mezbûr (silik kısım) olduğu tescil ve bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu fi 25 Muharrem li sene 1300

Numara 166

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i şerîf-i Ramazan içinde ber vech-i âtî cerîhan ve müteessiren vefât iden Kâsım ibn-i İshak bin Hâlid nâm kimesnenin verâseti mahalle-i mezbûrda sâkinân babası İshak bin Abdullah ile anası Güzel ibnet-i Aziz nâm hâtûn münhasıra ve mesele-i mîrâsları dâhî üç sehmden olup sihâm-ı mezbûrdan bir sehm anası mezbûre Güzel Hâtûn ve iki sehm dâhî babası mezbûr İshak'a isâbeti tahakkukundan sonra verese-i merkûm mezbûr İshak ve zâtı mahalle-i mezbûre ahâlîsinden mübâşir Mehmed Ağa bin İbrahim ve Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed ta'rîfleriyle

mu'arrefe olan mezbûre Güzel nâm hâtûnun hir biri meclîs-i şer'î-i şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde Kızılmescid Mahallesi sâkinlerinden ve tüccâr-ı mu'teberândan bâ'isu'l-vesîka Şakir Ağa ibn-i Mehmed Ağa mahzarında bi tav'ihâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp oğlum ve mûrisimiz mecrûh-ı mezbûr Kâsım Sarrâc Dervîş nâm kimesnenin Bitlis çarşusunda sarrâc dükkânında şâkirdlik amelinde iken şehir-i şerîf-i mezbûrun on dokuzuncu günü ahşam sâ'at onbir râddelerinde mûmâ ileyh Şâkir Ağa dükkân-ı mezkûr önünde bulunduğu esnâda Zeydan Mahalleli Yûsuf nâm kimesnenin kap yaptırmak üzere götürüp ve dükkân-ı mezkûrda kâin sarrâca mahsûs olan destgâhı üzerine vaz' itmiş olduğunu (silik kısım) ta'bîr olunur tabanca bakmak üzere eline aldığı ânda işleyüp kurşunu mûrisimiz oğlumuz Kâsım sol gözünün arkasından isâbet ve kulağı tarafından çıkararak ol vechile darb ve cerh itdikden beş gün murûrunda müteessiren vefât itmekle müceb-i şer'isi olan diyeti istîfâ olunmak hâlâ murâdımızdır diyü mûmâ ileyh Şâkir Ağa'nın inkârına mukârin bi'l-verâse tasaddî eylediğimiz da'vâmızdan bâ tavassut-ı muslihîn rızâmızla seksen beş aded yüzlük mecidiye altununa bi'l-verâse sulh olduğumuzda ol dâhî sulh-ı mezkûru ba'de'l-kabûl husûs-ı mezkûra ve oğlumuz ve mûrisimiz ve müteveffâ-yı mezbûr Kâsım'ın dem ü diyetine âid âmm-i de'âvî ve kâffe-i mutâlebâtдан her birimiz mûmâ ileyh Şâkir Ağa'nın zimmetini ibrâ-yı âmm-i sahîh-i şer'î ile ibrâ ve iskât eylediğimizde ol dâhî ibrâ-i mezkûrumuzu ber minvâl-i muharrer cevâbında bu vechile külliyyen kat' -ı nizâ' ve ref'-i husûmet eyledik diyü mukırrât-ı mezbûrât İshak ile Güzel Hâtûn'dan her birini sâdir olan cemî'-i kelimât-ı meşrûhasında mûmâ ileyh Şâkir Ağa tahkîk ve tasdîk itmeğin mâ hube'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Mehmed Ağa bin İbrahim, Yûsuf bin Hâcı Hasan, Hâlid Efendi ibn-i Mustafa, Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Sırrı bin Abdullah ve gayruhum hâzirûn

[202] Numara 167

Bitlis'de vâki' Kızılmescid Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Mirza veled-i Makdis Bedros'un sulbu sagîr oğlu Abraham'ın tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den bir vâsi nasb ve ta'yîni ehem ve elzem olduğu ecilden emânetle ma'rûf ve istikâmetle mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer' zâhir ve mütehakkık olan işbu bâ'isu'l-kitâb Daş Mahallesi sâkinlerinden Bedros veled-i Karabet'in sagîr-i merkûmun vakt-i rüşd ve sidâdına değin tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm dâhî ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmeğin mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min şehri Muharrem li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzir Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Mehmed Ağa bin İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 168

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Kızılmescid Mahallesi mütemekkinlerinden devlet-i aliyyenin Ermeni milletinden bundan akdem fevt olan Gürünyan Artin veled-i Aspator'un verâseti sulbu kebîr oğulları Kirikor ve Menas ve sulbu kebîr kızı Hammâre münhasıra ve ba'dehû kable'l-kısmet merkûm Menas'ın dâhî vukû'-ı vefâtıyla verâseti li ebeveyn er ve kız karındaşları merkûmân Kirikor ve Hammâre münhasıra ba'dehû kable'l-kısmet merkûm Kirikor dâhî vefât idüp verâseti zikr olunan kız karındaşı Hammâre münhasıra ba'dehû kable'l-kısmet mezbûre Hammâre dâhî vefât idüp verâseti sulbu kebîr oğlu Ohannes'e ve kebîr kızı Meric'e münhasıra olup ve tashîh-i mesele-i mîrâsları bi tarîki'l-münâsahati's-şer'î on beş sehmden olup sihâm-ı mezbûrdan on sehm mezbûr Ohannes'e beş sehm dâhî mezbûre Meric'e isâbeti tahakkukundan sonra zâtı ve şahısları mahalle-i merkûm ahâlîsinden Avak veled-i Eberdan ve Artin veled-i Melik ta'rîf ve ihbârlarıyla mu'arrefeler olan verese-i merkûmeden Ohannes ve Meric taraflarından zikri âtî husûsda vekîl-i müseccel-i şer'îleri teba'a-i merkûmenin Katolik milletinden Muradyan Efendi veled-i Ohannes nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfde mahalle-i merkûme sâkinlerinden olup zikri âtî mülk menzile müste'ciren vaz'-ı yedi bi'l-beyyine-i mukâvele şer'an sâbit ve mütehakkık olan teba'a-i merkûmenin yine Ermeni milletinden diğerk Murad veled-i Kerker nâm kimesne muvâcehesinde mezkûr Kızılmescid Mahallesinde vâki' bir taraftan tarîk ve iki taraftan Katolik kabristanı taraf-ı erba'ı dere ile mahdûd üç bâb tahtânî oda ile eşcâr-ı müsmireyi hâvi bir k it'a arsayı şâmil bir bâb mülk menzîl münâsaha-i mezkûre meselesi üzerine müvekkilerim mezbûrân Ohannes ile Meric'nin mülk-i mûrisleri olup ancak senevî altmış guruş îcâre ile merkûm Murad'ın taht-ı icâresinde ise de medîd-i icâre munkabız olduğundan başka senevi altmış guruşdan cem'an iki senede tamâm idüp zimmetinde kalmış olan yüz yirmi guruş mevrâm(?) idâremi nakd eylediği gibi menzîl-i mezkûre ba'de't-tahliye müvekkilem mezbûrâna teslîminden dâhî imtinâ' ve mümâna'at olduğundan suâl olunup sâlifü'z-zikr yüz yirmi guruşun tahsîli ile menzîl-i mezbûr ba'de't-tahliye müvekkilerim mezbûrâna izâfetle bana teslîme merkûm Murad'a tenbîh olunmak bi'l-vekâle murâdımdıd diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ve'l-ikrâr alâ müceb üzre menzîl-i mezbûrun iki senelik îcârından olarak terâküm idüp henûz zimmet-i mebâliğden yedi yüz yirmi guruş ile menzîl-i mezbûru vekîl-i mezbûr Murad Efendi'ye hâlâ edâ ve teslîmiyle mezbûr diğerk Murad Efendi (silik kısım) tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis şehr-i Safer li sene selâse ve mie ve elf

[203] Numara 169

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Halil bin İbrahim verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Nefer bint-i Yusuf ve sulbi sağîr oğulları Abdülkâdir ve Hurşid ve sağîre kızı Didâre'ye münhasıra ve ba'dehu kalbe'l-kısmet şer'ide terzi Yakub dâhî vefâtıyla verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi diğerk Nefer bint-i İshak ve sulbiye-i sağîre kızı Hadice ve Güllü ve ibnü'l-ehleri mezbûre Abdülkadir ve Hurşid bintü'l-ehleri mezbûre Didâre'ye münhasıra

idüğü bi'l-ihbâr inde's-şer'î'l-âlî zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sağîrûn-ı merkûmenin tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'iyye mansûb vâsileri Zeydan Mahallesi ahâlisinden Bedir bin Abdal zâtları ta'rîfi's-şer' ile ma'rifet olan mezbûrân Nefer bint-i Yusuf ile diğeri Nefer bint-i İshak Hâtûn lar taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beynlerinde bi'l-müzâyede bey' ve tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunan tereke defteridir ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşara min şehri Safer li sene selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Kazgan	6	90
Sahan	5	30
Bakır Süzgeç	1	20
Fırça ile Kova	2	15
Üsküre	2	10
Nühâsi havân	1	12
Nühâsi şamdan	1	20
Kılıç	1	40
Kilim	2	100
Yün yatak	2	180
Çaput yatak	2	100
Şal yatak	1	20
Hançer	1	30
Ağaç tahta	9	35
Kavurma batman	2	40
Mum yağlı batman	1	30
Bulgur kova	13	120
Döğme kova	10	80
Hınta kova	20	140
Dakik batman	20	100
Hattab kömür	-	80
Esâsi alet	-	150
Tahtâni 30 bâb fevkânî 2bâb hâne	2	2750
Yekün		5182
Dellâliye-i eşyâ-i mebî'a minhâ		30
		5152
Resm-i âdî minhâ		128,32
		5023,08
Kaydiyye ma'a varaka bahâ		11,08
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese el- mezbûre		5012
Hisse-i zevce-i mezbûr Yusuf	313,20	
Hisse-i sağîr Abdülkadir	1086,08	
Hisse-i sağîr-i mezbûr Hurşid	1086,08	
Hisse-i sağîre-i mezbûre Didâre	543,54	
Hisse-i ibni'l-mezbûr Derviş	312,20	
Hisse-i mezbûre (silik kısım)	835	

Hisse-i sagîre-imezbûre

835 [204]

ber müceb-i defter-i kassâm verese libârlar her biri hisselerini bi'l-isâle hisseleri (silik kısım) mezbûrûn Abdülkâdir ve Hurşid ve Didâre ve Hadice ve Güllü'nün hisseleri olan dört bin üç yüz seksen beş guruş yirmi para li eclî'l-hıfz kîbel-i şer' den vâsi mensubları Bedir'e teslîm olduğu mübeyyin iş bu mahle şerh virilmiştir

Numara 170

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Halil bin İbrahim ile birâderi Yakub sulbi sağır oğulları Abdülkâdir ve Hurşid ve sağıre kızları Didâre ve Hadice ve Güllü'nün tesviye-i umûrlarına bir vâsi nasb ve ta'yîn elzem ve mühim olduğu ecilden emânet ile ma'rûf istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrer müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan Zeydan Mahallesi Bedir bin Abdal nâm kimesneye sağırûn-ı mezbûrûnun vakt-i rüşd ve sidâdlarına değîn tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılındıkda olduğu vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ve ilzâm itmeğîn mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşara min şehri Safer li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Eytâm Müdîri Ahmed Efendi bin Hilmi, Osman Çavuş bin Haydar ve gayrum

[205] Numara 171

(silik kısım) kefâlet-nâme oldur ki;

Emvâle müte'allik mevâde ta'yîn kılınacakların zimmetlerine akçe geçürmeyerek itlâf ve ziyâ'î gibi her bir muhâzirûn muhâfızına dikkat ve zâ'if me'mûresinde îfâ-yı sıdk ve istikâmet itmek üzere mu'teber ve mu'temed kefil irâ'e itmedikçe me'mûr ta'yîn olunması nizâm-ı seniye iktizâsından bulunmuş ve bu def'a Bitlisli Ahmed Efendi ibn-i Ali cânib-i şer'-i âliyeden Bitlis Eytâm Müdîrliğine nasb u ta'yîn kılınmış olmağla efendi mûmâ-ileyh umûrun mekûlesinde sıdk ve istikâmet itmeyüp de zimmetine akçe geçir ise zimmet-i mütehakkıkasının veyâhud şu hâl ve isti'mâlde bulunarak kendüsüne mevdû' emvâl vesâ'ireye bir gûnâ ziyâ ve nakîsa tertîb ider ise tebeyyün idecek bu gibi zarârların bilâ te'allül te'diye ve tazmînine mütefekkil bulunduğu mübîn işbu senedim tahrîr Bitlis Mahkeme-i Şer'iyesine takdîm kılındı. Fî 29 Muharrem sene 1300 ve Fî 29 Teşrîn-i sâni sene 98

Kefil Molla Abbas zâde, Kefil Müfti Efendi zâde Sa'dullah Efendi

Bâlâda mühr ve imzaları mevzû' küfelâ-yı mûmâ-ileyh bi'l-celb me'âlî-i sened kendilerine lede't-teblîğ mühr-i mezkûr kendilerinin idüğü ve sened-i mezkûr münderecâtını anlayarak tahrir eddiklerini mukır ve mu'terif bulduklarından bu bâbda olan kefâletleri mu'teber ve kendüleride sâhib-i şurût ve yardım oldukları tasdîk kılındı. Fî 3 Kanûn-i evvel sene 98

A'zâ-i mahkeme-i mezbûr (silik kısım) Ser-kâtib-i mahkeme Mehmed Nuri
A'zâ-i mahkeme-i bidâyet-i Bitlis Hacı Necmeddin

1461

İşbu senede mühr ve imzaları bulunan derece-i servetleri mahkeme-i bidâyet mezkûr a'zâları tarafından tasdik kılınan Müfti-i merhûm Abdülmelik Efendi Zâde Sa'dullah Efendi ile Molla Abbas zâde ağnânın bu bâbdaki kefâletleriyle makbûl ve mu'teber idüğü ale'l-usûl tenzîl ve tasdik kılındı. Fî 18 Kanûn-i evvel sene 98

A'zâ-i idâre Evanis, A'zâ-i idâre (silik kısım), A'zâ-i (silik kısım), A'zâ-i idâre-i Bitlis Cafer Ağa, (silik kısım) vilâyet-i Bitlis Fethullah

mahkeme-i şer'îye Fî 25 Teşrîn-i sâni sene 98

Bitlis'de emvâl ve eytâm müdürü Abdürrazzak Efendi'nin vukû'-ı vefâtına ve yerine bir münâsibin ta'yini lüzûmuna mebni mûmâ-ileyhin karındaşı olup müdürîyet-i merkûmeye makâm-ı şer'in garrâdan intihâb ve ta'yin kılınan Ahmed Efendi'nin bu bâbda ber müceb-i nizâm i'tâ eylediği işbu merbûd kefâlet senesinde isimleri mezkûr zâvînin iktidâr mâliyeleri üzerine ba'dehu îcâb-ı tasdiklerde ifâ olunmak üzere ol emrin kefilât mûmâ-ileyhin emlâkları kaydının işbu arz-ı hâl zahîrine hak tahrîr virgü müdirinden derkenâr buyurulması iktizâ ider

Fî 29 Teşrîn-i sâni sene 98 Nâ'ib-i şer'î vilâyet-i Bitlis

344

Kendüden Molla Abbas zâde Sa'dullah Ağa işbu bin iki yüz elli guruş kıymet muhammineli iki kalem ki müstegillen ve Müfti Efendi zâde Sa'dullah Efendi pederinden müntekıl kıymet-i muhammine bir yük kırk üç bin iki yüz yirmi beş guruş hâvî olan (silik kısım) dokuz kalem dükâkin (silik kısım) malın mutasarrıf oldukları kayden müstebân olmuş olduğu husûsunda fermân Fî 29 Teşrîn-i sâni sene 98

Ma'a tahrîr virgü müdürü [206]

İşbu derkenâra nazaran (silik kısım) mûmâ-ileyhin iktizâ malları zâhir olmağla tasdik-i kefâletlerine mahkeme-i bidâyetde hüccet buyurulması iktizâ eder
Fî 3 Teşrîn-i sâni sene 98 nâ'ib-i Şer'îye mahkeme-i vilâyet-i Bitlis

[207] Numara 172

Bâ'is-i arz u i'lâm oldur ki;

Bitlis'e tabi Nâhiye nâhiyesinde vâki' İn karyesi ahâlisinden olup dördüncü ordu-yı hümâyûn piyâde otuz yedinci alayının ikinci taburunun dördüncü bölümünde müstahdem iken bin iki yüz doksan altı senesi şubat-ı rûmînin on birinci gününde vefât eylediği ordu-yı mezkûr cânibinden mevrûd pusulasında ismi muharrer (silik kısım) Musa bin Yunus nâm askerînin verâseti karye-i mezbûrda sâkine zevce-i menkûha-i metrûkesi Kudret ibnet-i Abdurrahman nâm hâtûn sulbu sagîr oğulları dört yaşında Mehmed ile iki yaşında Musa'ya münhasıra olup müteveffâ-yı

mezbûrun bunlardan gayri vâris ve terekesine müstehak âharı olmadığı inde'ş-şer'î'l-âli zâhir ve verâseti vech-i mezkûre üzre olduğu mütehakkık olmağla ol ki vâki' u'l-hâldir huzûr-ı âlîlerine arz ve i'lâm olundu el-emru li men lehu'l-emr tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Rebî'î'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Numara 173

Bâ'is-i arz u i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden olup zâtı mahalle-i mezkûrdan Ömer bin Tahir ve Zabtiye Osman Çavuş bin Haydar ta'rîfleriyle mu'arrefe olan sâhibe-i arzuhâl bâ'is-i i'lâm Nâile ibnet-i Allahvirdi nâm hâtûn meclîs-i şer'-i şerîfde mahalle-i mezkûr ahâlîsinden olup derûn-ı arzuhâlde muharrerü'l-ism dellâl esnâfindan zevc-i mutallakı Sadık bin Abdulganî nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Sâdık beş yüz guruş tesmiyesiyle zevc-i dâhilim olup târîh-i kitâbdan kırk beş gün mukaddem beni üç talâk ile tatlık itmesiyle mezbûrun zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun aleyh mihr-i müeccel-i müeccel-i mezkûrum olan beş yüz guruş hakkım ile lâzım gelen nafaka iddet-i ma'lûmem ve me'ûnet-i süknâm mezbûr Sâdık'dan hâlâ taleb iderim diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında müdde'iyye-i mezbûre Nâile Hâtûn beş yüz guruş mihr-i müeccel tesmiyesiyle zevce-i medhûlün bihâsı olduğunu ve ber minvâl-i muharrer târîh-i kitâbdan kırk beş gün mukaddem üç talâk-ı selâse ile tatlık itdiğini ve bi'l-muvâcehe tâyi'an ikrâr ve i'tirâf itmekle alâ müceb-i ikrârihî mihr-i müeccel-i mezkûr beş yüz guruş ile mezbûrenin müstehika olduğu ile mütebâkiyede nafaka-i iddet ve me'ûnet-i süknâsiçün bi't-terâzî ta'yîn olunan elli guruş ki min haysü'l-mecmû' beş yüz elli guruşunu müdde'iyye-i mezbûre Nâile Hâtûn'a edâsıyla bi'l-iltizâm ta'ahhüd eylediği tescîl ve bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşara min şehri rebî'î'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Numara 174

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinelerinden ve zâtı mahalle-i mezbûreli Sadık bin Abdulganî ve Osman Çavuş bin Haydar ta'rîfleriyle mu'arrefe olan sâhibe-i arzuhâl bâ'isetü'l-i'lâm Reyhan bint-i Yasin nâm hâtûn meclîs-i şer'-i şerîfde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden olup derûn-ı arzuhâlde muharreru'l-ism zevc-i mutallakı sarrâc esnâfindan Ömer bin Tâhir nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Ömer zevc-i dâhilim olup târîh-i vesîkadan bir sene mukaddem beni sâniyen tatlık itmekle zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun aleyh olan beş yüz guruş mihr-i müeccel hakkım ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem ve me'ûnet-i süknâm için ve esnâ-yı zevciyyetimizde (silik kısım) sırran ve fuzûlen ahz ve kabz itmiş olduğu on beş [208] aded (silik kısım) ba'de's-subût kıymetleri mezbûr Ömer'den hâlâ taleb iderim suâl olunup bana edâya tenbîh olunmak murâdıdır didikde gibbe's-suâl mezbûr Ömer cevâbında müdde'iyye-i mezbûre Reyhan Hâtûn iki yüz guruş mihr-i müeccel tesmiyesiyle zevce-i medhûlün bihâsı olup târîh-i kitâbdan sekiz mâh mukaddem sâniyen tatlık tatlık eylediğini ikrâr idüp lâkin mihr-i müeccel-i mezbûrdan ziyâde müdde'âsı olan üç yüz guruş ile eşyâ-yı muharrere-i mezkûreyi inkâr itmekle müdde'iyye-i mezbûre Reyhân Hâtûn evvelâ ben minvâl-i muharrer üç yüz ziyâde müdde'âsını her birerleri mahallerinden bâ varaka-i mahsûsa

sırren ve alenen lede't-tezkiye adl ve makbûlu'ş-şehâde idükleri Daş ve Zeydan Mahalleleri imâm ve muhtârı İsmail Efendi bin Cumhûr ve Mustafa Efendi bin Sa'dullah ve muhtâr Şevket bin Polad ve muhtâr Ali Bedri nâm kimesneler ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan Daş Mahallesinde câmi' imâmı Hâcî Musa bin Cihân'ın ve Zeydan Mahallesinden Haydar bin Mamo nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'î ba'de'l-isbât eşyâ-yı muharrere-i mezkûre için ityân-ı beyyine ile isbâtdan izhâr-ı acz idüp talebiyle mezbûr Ömer bin Tâhir tahlîf olunduktan sonra müdde'îyye-i mezbûre Reyhân Hâtûn eşyâ-yı muharrere-i mezkûre hakkında mezbûr Ömer'e bilâ beyyine ve zıkr olunan nafaka-i iddet ve me'ûnet iddi'âsı dâhî kazâ ve diyâr-ı kazâ olmaksızın deyn olduğu cihetle takrîri vechile bir sene müddet murûr itmekle sâkıt olduğundan bu cihetden dâhî bî vech-i şer'î mu'ârazadan men' olunduktan sonra mihr-i müeccel-i merkûm beş yüz guruş müdde'îyye-i mezbûre Reyhân Hâtûn'a hâlâ edâ ve teslîme mezbûr Ömer'e tenbîh olduğu tescîl ve bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min şehri rebî'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Numara 175

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bin üç yüz senesi rebî'u'l-evvelinin on üçüncü gününde vefât iden Mıgırdıç veled-i Simon'un sulbu sagîr oğulları Murad ve Karabet ve sagîre kızları Losen ve Siloy nâm hâtûnların vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin kıbel-i şer'den bir vâsi nasb ve ta'yîn lâzım ve mühim olmağla emânetle ma'rûf ve istikâmetle mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyeti îfâya muktedir idüğü zeyl-i hüccetde esâmîleri mezkûr ihbârlarıyla inde'ş-şer'î'l-enverde zâhir ve mütehakkık olan mahalle-i mezkûr ahâlîsinden sagîrûn-ı merkûmûnun amûcaları Sihak veled-i Simon kıbel-i şer'den vâsi nasb ve ta'yîn kılındıkda ol dâhî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmekle mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min şehri rebî'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Eytâm Müdîri Ahmed Efendi bin Ali, Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

[209] Numara 176

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahâlîsinden ve teba'a-i devlet-i aliyyenin Ermeni milletinden iken bundan akdem vefât iden Mıgırdıç veled-i Simon'un verâseti zevce-i metrûkesi Atlaz bint-i Avedis ve sulbu sagîr oğulları Murad ve Karabet ve sulbu sagîre kızları Losen ve Siloy ve kebîre kızları Şağo ve Duru'ya münhasıra idüğü bi'l-ihbâr inde'ş-şer'î'l-enverde zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra sagîrûn-ı mezbûrûnunun tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'îyye mansûb vâsileri amûcaları Sihak veled-i Simon zâtları ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan mezbûrân Atlaz ve Şağo ve Duru hâtûnlar taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beyenlerinde bâ (silik kısım) bey' ve tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-şer'îyye tevzî' ve taksîm olunan tereke-i

müteveffâ-yı merkûmun defteridir ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fî'l-
yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min şehri rebî'î'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Yün yatak kat	1	120
Keçe	1	60
Köhne halı	1	30
Küçük minder	1	15
Nuhâs buhûrdân	1	9
Temûr Şam'dân	2	40
Şalvar (silik kısım)	2	40
Nuhâs Şam'dân	1	15
Sahan	1	10
Fener	1	5
Bal kovanı	3	90
Şoşe Çanak	4	20
(silik kısım) şal	1	15
Yatak kat	1	80
Sahan	2	20
Kazak	1	15
Ulu Kômür	-	60
(silik kısım)	4	25
Hâne mülk menzîl ma'a avlu	1	2000
Ufak kantar	2	40
Büyük kantar	4	150
Çeküç	3	30
Kilit	1	15
Teneke	3	6
Sandık	1	30
Teneke	1	40
Kürek	1	15
Frengi	6	60
Kebîr kilid	2	10
Hırdavât-ı dükkân	-	25
Kômür batman	15	15
(silik kısım)	5	5
Esâs-ı âlet	-	50
Cem'an yekûn		3150
Dellâliye-i eşyâ-i mebi'a minhâ		22
		3128
Resm-i âdî minhâdır		78
		3050
Kaydiyye ma'a varaka bahâ		8
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese		3042
Hisse-i zevce-i mezbûre Asalor	380	
Hisse-i ibn-i mezbûr Murad	665	

Hisse-i merkûm Karabet	665
Hisse-i binti'l-mezbûre Satire	332
Hisse-i binti'l-mezbûre Huru	332
Hisse-i binti'l-mezbûre Lonet	332

[210] Numara 177

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinelerinden ve devlet-i aliyyenin Ermeni milletinden olup zâtı mahalle-i mezkûr sâkinelerinden ve kezâlik teba'a-i merkûmdan Vartan veled-i Manol ve Muradyan Efendi veled-i Evani ihbârlarıyla ve ta'rîfleriyle mu'arrefe Beneşe binti Yanos nâm hâtûn meclîs-i şer'-i lâzîm't-teşrîfde Zeydan Mahallesi sâkinelerinden ve arzuhâlcî zümresinden İbrahim ibn-i (silik kısım) mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp millet-i merkûmeden olup târîh-i hüccetden iki sene evvel vefât iden amûcam Mukaddis Agob veled-i Manol veled-i Aspator'dan bana irsen intikâl idüp Hersan Mahallesi vâki' bir taraftan Dultekli oğlu Hafîdi Karinciyân veled-i Mukaddis Şago ve bir taraftan Mukaddis Marderos veled-i Sapas ve bir taraftan Kazer veled-i Aspador hâneleriyle mahdûd tahtânî ve fevkânî iki bâb ve bir nısfı boya dükkânı hânesi ve boya kazanının nısfı ve nısfı havlu menzîlini fuzûlî zabt ve vaz'-ı yed iden mahalle-i mezkûr ahâlîsinden Artin veled-i Aprik'den taleb ve da'vâya ve ahz u kabza ve makbûzunu bana teslîme ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile işbu hâzır-ı mezbûr İbrahim Efendi'yi vekîl ve nâib-i menâb nasb u ta'yîn eyledim didikte merkûm İbrahim Efendi vekâlet-i mezbûre muvâcehesinde kabûl ve hıdmet-i lâzîmesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri rebî'î's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Mehmed Sırrı Efendi bin Abdullah, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 178

Nefs-i Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahâlîsinden iken bin üç yüz senesi şehir-i Muharremi'l-harâmının hilâlinde vefât iden Abdurrezzâk Efendi bin Ali bin Abdullah'ın sulbu sagîr oğulları Abdal ve sulbu sagîr oğlu Şükrü ve sagîre kızı Hediye'nin li ebeveyn er karındaşları ve velîleri olup mahmûru'l-hâl idüğü zeyl-i hüccetde mastûru'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olan sâhibu'l-kitâb Şerîf nâm kimesne sığâr-ı merkûmenin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değın babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mâllarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den vâsi ve üzerine diğır karındaşı Derviş (silik kısım) nasb ve ta'yîn olunduklarında onlar dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzîmesini edâya ta'ahhüd ve ilzâm ettikten sonra vâsiyi mezburenin (silik kısım) sığâr-ı mezburenin birbirleriyle babaları müteveffâ-i mezburun müstakil (silik kısım) ve mallarından iş bu terekesinden yüz kırkar guruşdan cem'en üç yüz kezalik (silik kısım) olmağla meblağ-ı mecmu' terekesinden sığâr-ı merkûmenin (silik kısım) harc ve sarf etmeye huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-rabi' min şehri rebî'î's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Ahmed Efendi bin Ali, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

[211] Numara 179

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken işbu bin üç yüz senesi şehr-i Muharreminde vefât iden Abdurrezzâk Efendi bin Ali ibn-i Abdal'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkeleri Zeyneb bint-i Ca'fer Beğ ve Uncu bint-i Osman nâm hâtûn ile vâlidesi Nono ibnet-i Ali ve sulbu kebîr oğulları Şerîf ve Mûsâ ve Dervîş ve Hanefî ve sagîre oğlu Abdal ve Şükrü ve bâkire kızları Yâdigâr ve Hediye'ye münhasıra olduğu inde's-şer'î'l-enverde zâhir ve müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât yedinde olup ber vech-i zîr bey' ve tahrîr olunan emvâl ve eşyâ dâhî li ebeveyn er karındaşı Ahmed Efendi ile mütesâviyen beynlerinde müşterek olduğu nümâyân ve bâhir oldukdan sonra sagîrân-ı mezbûrân Abdal ve Hediye ve Şükrü'nün tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bâ hüccet-i şer'iyeye mansûb vâsileri birâderleri mezbûr Şerîf üzerine ispençe nâzır ta'yîn kılınan diğerkarındaşı mezbûr Mûsâ ve Dervîş ve Hanefî ve zâtları mûmâ ileyh Ahmed Efendi ile mahalle-i mezbûreli Mehmed Çavuş ta'rîfleriyle mu'arrefe olan zevcetân-ı mezbûretân Zeyneb ve Uncu ve anaları mezbûre Nono ve kebîre-i mezbûre Yâdigâr hâtûnların taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beynlerinde bi'l-(silik kısım) ba'de'l-bey' ve't-tahrîr evvelâ mûmâ ileyh Ahmed Efendi'nin hissesi ifrâz ve tefrîk olundukdan sonra sâniyen müteveffâ-yı merkûmun hissesi olmak üzere ber vech-i zîr sahu'l-mütebâkînün verese-i münhasıra-i merkûmesi beyninde bi'l-arzati's-şer'iyeye tevzî' ve taksîm olunan terekesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî aşara min şehr-i Rebî'î's-sânî selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Kebîr dîvân odasının çuka ma'a takımları	1	400
Hâlî seccâde halı	3	500
Nuhâs mangal	1	110
(silik kısım)	1	30
Ayna	3	40
Halı	2	200
Yatak	9	1500
Kılınç	1	60
Macar Tüfenk	1	60
Rovel Tabanca	1	120
Bakır sahan ve lengeri	1	60
Kazan ve kuşhâne	15	240
Kebîr sini	100	100
Sagîr sini	1	40
Çini çanak	14	50
Şoşe istikân	8	25
Polad sini	1	20
Kilim	3	300

Şamdan	2	40	
Bakır leğen ibrik	1	60	
Bel sâ'ati	1	100	
Esb	2	200	
Esb eğer takımı	2	200	
Tahta karyesinde inek	2	200	
Karye-i mezkûrede öküz	4	900	
Karye-i mezkûrede koyun	10	300	
Araba	1	250	
Köten zinciri	1	80	
Kürek	2	250	
Lanba	1	20	
Bulgur kutu	20	200	
Gendüm kutu	15	110	
Dakik batman	50	200	
Revgan batman	5	150	
Pirinç batman	4	60	
Hatab	-	400	
Kömür batman	10	120	
Yanık mazu batman	30	300	
Tuz batman	300	1000	
Üzüm batman	10	100	
(silik kısım) batman	-	8	
Sabun batman	-	3	
(silik kısım) batman	6	80	
Saman batman	3	30	
Bakkâl dükkânı mülk hâne	-	300	
Harputlu Memi'de sened	1	211	
Morhlu Bilal'de sened	1	41	
Çilingir-zâde Sadık'da hatab batman	1000	500	
Salih bin Siyâvuş sened	1	300	
Hâno Mehmed sened	1	100	
(silik kısım) sened	1	500	
Abdulganî bin Molla Mahmûd sened	1	300	
Nâsır-zâde Mûsâ sened	1	100	
Köse-zâde İshak sened	1	500	
Osman Efendi sened	1	650	
Bölük Ağası mu'âvini Mehmed	-	60	
Ahlat Nâibi Mehmed Efendi'de sened	1	600	
(silik kısım) Murad veled-i Serkiz sened	1	400	
Mülâzim Hâcı Receb sened	1	140	
Ali bin Abdal sened	1	160	[212]
Harputlu Abdurrahman sened	1	400	
Konar-zâde Safer sened	1	400	
Hâlid Ağa ve İbrahim ibnân-ı Ahmed Ağa sened	1	1650	
(silik kısım) Çavuş sened	1	120	
(silik kısım) sened	1	900	
(silik kısım) sened	1	300	

(silik kısım) sened	1	122
(silik kısım) sened	1	222
İsmâ'îl bin Huru sened	1	100
Murhlu Dilo sened	1	80
Uncu Ali bin Si'âd sened	1	1000
Tütün paketi	700	350
Nakd-i mevcûd	-	100
Esâs-ı beyt	-	100
Hersan Mahallesinde kâin ma'lûmu'l-hudûd fevkânî harem tarafı		
Oda bab	3,5	
Fevkânî selâmlık bab	1	
Tahtânî oda bab	1	
Tahtânî havlu bab	1	
Cem'an		8500
Hersân Mahallesinde vâki' ma'lûmu'l-hudûd tahtânî ve fevkânî ve tahtânî mülk menzîl	1	900
Yine mahalle-i mezbûrda vâki' fevkânî ve tahtânî		
Ahûr: 2 Oda: 4		4800
Zeydân Mahallesinde vâki' tahtânî ve fevkânî		
Hâne: 1 Oda: 1		2000
Cem'an yekûn		37610
Şerîki mûmâ ileyh Ahmed Efendi'nin hissesi olup ifrâz ve tefrîk olunan		18805
		18805
Müteveffânın techîz ve tekfîn masârîf-ı bahâ		405
		18400
Müteferrik ve perâkende duyûnuyla müteveffâ-yı merkûmun hîn-i vefâtında diğerkaryeye nakl ve masârîf-ı sâire		1500
		16900
Emlâk ve zimemât-ı dellâliye-i eşyâ-i mebî'a		106
		16794
Resm-i âdî		420
		16374
Kaydiyye: 56 Varaka bahâsı: 20		76
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese		16298
Hisse-i zevce-i mezbûre Zeyneb	503 00	
Guruş Para		
1018 25 meseleden		Hisse-i ibni'l-mezbûr Şerîf
<u>515 25 akdden</u>		Guruş Para
503 00		2023 10
		<u>1331 10 bu dâhî</u>
Hisse-i zevce-i mezbûre İnci	1006 00	
Guruş Para		
1018 25		Hisse-i ibni'l-mezbûr Mûsâ
<u>515 25 bu dâhî</u>		Guruş Para

2023 10
1331 10 bu dâhî
 1006 00

Hisse-i ibni'l-mezbûr Dervîş

Guruş Para
 2023 10
1331 10 bu dâhî
 1006 00

Hisse-i ibni'l-mezbûr Halef

Guruş Para
 2023 10
1331 10 bu dâhî
 1006 00

Hisse-i sagîrânî'l-mezbûr Abdal

Guruş Para
 2023 10
1331 10 bu dâhî
 1006 00

Hisse-i binti'l-kebîre-i mezbûre

Yâdigâr
 Guruş Para
 1018 25
0515 25 bu dâhî
 0503 00

Hisse-i binti'l-sagîre-i mezbûre Hediye

Guruş Para
 1018 25
0515 25 bu dâhî
 0503 00

Verese-i merkûmeden zevciyyetân-ı mezbûretân Zeyneb ile İnci'den her birinin ve kezâlik kebîre-i mezbûre Yâdigâr ve kebîrûn-ı mezbûrûn Şerîf ve Mûsâ ve Dervîş ve Halef'in dâhî ma'a akâr tereke-i menkûleden ber mûceb-i defter-i kassâm hisseleri yedlerinde olup ancak sagîrân-ı mezbûrân Abdâl ve Şükrü ile sagîre Hediye'nin gayrî akârât-ı merkûme hisselerinden mâ'adâ ber mûceb-i defter-i mezkûr terekeden hisseleri olan cem'an iki bin beş yüz on beş guruş idâne ve istirbâh olunmak üzere eytâm sandığına alınmış olduğunu mübeyyin işbu mahalle şerh virildi

Numara 180

Zikri âtî husûsun mahallinde bâ mu'âyene ba'de'l-keşf taksîm ve husamâ için cânib-i şeri'ât-ı garrâdan me'zûnen bi'l-hükm gönderilen Kâtib Muharrem ve Muhzır Mehmed Efendiler Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahâlîsinden iken doksan üç senesinde vefât iden devlet-i aliyyenin Ermeni milletinden ve bezzâz esnâfından Şedâk veled-i Avedis hayâtında sâkin olduğu hâneye varup millet-i merkûmeden Hürmüzyân Karabetyân Ağa ve mahalle-i merkûme ahâlîsinden Serkis veled-i Aspador nâm kimesneler hâzır oldukları hâlde akd eylediği meclîs-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı merkûmun zevce-i menkûhası Meryem bint-i Arabacıyân ve sulbu sagîr oğlu Oseb ve sagîre kızı Sofu'ya münhasıra ve tashîh-i mesele-i mirâsları yirmi dört sehmden olup sihâm-ı mezkûreden üç sehm zevce-i mezbûre Meryem'e ve on dört sehmi mezbûr sagîr oğlu Oseb'e ve yedi sehm dâhî sagîre kızı Sofu'ya isâbeti tahakkukundan sonra zâtı hâzirûn-ı merkûmûn ta'rîfleriyle mu'arrefe olan zevce-i metrûke-i mezbûre Meryem ile sagîrân-ı mezbûrân Oseb ve Sofu'nun tesviye-i umûruna kibel-i şer'den bâ hüccet mansûb vâsileri mahalle-i merkûmeli ve millet-i merkûmeden dülger esnâfından Mosis veled-i Papa nâm kimesne meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrda müteveffâ-yı merkûm Şedâk'in li ebeveyn er karındaşı olup teba'a-i merkûmeden ve bezzâz esnâfından Ohannes veled-i Keşiş Mıgırdıç mahzarında bi'l-verâse ve bi'l-vesâye takrîr-i kelâm idüp (silik kısım) akd-i meclîs-i şer'î kılınan tarafeyni Sazbend Parsol menzili ve ba'zan bağçesi ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd [213] fevkânî ma'a revâk dört bâb oda ve tahtânî üç bâba hûr ve müsmire ve

gayr-ı müsmireli eşcârı hâvî bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk menzîl ve irsen ve mütesâviyen müteveffâ-yı merkûm Şedâk ile ve hâzır-ı merkûm Ohannes'in sâkinen uhde-i tasarruflarında olup ancak merkûm Şedâk'in ber vech-i tahrîr vukû'-ı vefâtına mebnî menzîl-i mahdûd-ı mezkûrdan şâyi' hissesi mesele-i mezbûre üzerine ber minvâl-i muharrer verese-i münhasırasına şâyi'an mevrûs olduktan sonra müddet-i mahdûd-ı mezkûrdan şâyi' hissesi hâzır-ı merkûm Ohannes'in hissesinden tefrîka tasdîk ve taksîmi tâlibler bulunduğumuza binâen huzûr-ı şer' de bi'l-mu'âyene yine erbâb-ı vukûfdan (silik kısım) merkûmenin şâhid ve ta'yîn ve irâesiyle menzîl-i mahdûd-ı mezkûrdan ma'a revâk fevkânî iki bâb oda ve tahtânî bir bâba hûr ve bir sofa olmak üzere tahtânî ve fevkânî diğer iki b âb oda ve tahtânî iki bâba hûr ile bağçe-i mezkûreleri kapuları tarîk-i kadîmelerinden kapaddırılıp bağçe tarafından açmak şartıyla ma'an bir hisse olmak üzere tefrîk ma'a revâk tahtânî iki bab oad ile tahtânî bir bâb ahûrun ebniyesi diğer hissesinin zimmet-i müsbitesiyle daha tescil olduğu zâhir olup arızasından (silik kısım) olacak kadar fazlaya virilmek mümkün olmadığı bâhir olmağla bu bâbda olan mesâğ-ı şer' iyye binâen (silik kısım) on sekiz aded dâhî yüzlük mecidiye altunu zam ve ilâve olmağla bu sûretde meblağ-ı merkûm ile sâlifuz-zikr fevkânî iki bâb oda ile merkûmenin meclîs-i mezbûrda ifâde ve ihbârları üzerine kibel-i şer'-i şerîfden tarafeyn temyîz olduğumuzda hâzır-ı merkûm Ohannes meblağ-ı merkûm on sekiz altun peşînen virilmediği hâlde hisse-i merkûmesi olan ânifu'z-zikr fevkânî iki bâb oda ve tahtânî iki bâbâ hûr (silik kısım) merkûm ile bir hisse olmak kabûl ve biz dâhî revâk fevkânî iki bâb oda ve tahtânî bir bâba hûr (silik kısım) mevrûs bir (silik kısım) olmak üzere bi't-terâzî ba'de'l-kabûl bu hâlde merkûm Ohannes'in (silik kısım) olmak üzere ilâvesi tensîb kılınan meblağ-ı merkûm on sekiz yüzlük mecidiye altununu dâhî sagîrân-ı mezkûrân ile mâllarımızı merkûm Ohannes'e edâ ve teslîme ta'ahhüd ve ilzâm eyledik didiklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer'î vâki'u'l-hâl bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i rebî'i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdürî Ahmed Efendi, Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Mehmed bin İbrahim, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 181

Bitlis'de Daş Mahallesi sâkinlerinden iken işbu bin üç yüz senesi Saferi'nin onuncu gününde vefat iden Polad bin Abdurrahmân'ın verâseti sulbu kebîr kızî Feride ve vâlidesi Fâtîma bint-i Abdurrahîm ve li ebeveyn er karındaşı Hakverdi ve Halid'e münhasıra idüğü inde's-şer'î'l-enverde zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sagîre-i mezbûrenin tesviye-i umûruna bâ hüccet-i şer' iyye mansub vâsisi ammîsi (silik kısım) ve zâtı mahalle-i mezbûreli Polat bin Abdurrezzâk ve Polad bin Mehmed ta'rîfleriyle mu'arrefe olan mezbûre Fâtîma ve verese-i kibâr merkûmân Hâlid ve Hakverdi taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' le beynlerinde bi'l-müzâyede bey' ve tahrîr ve beyne'l-verese ve bi'l-arîzati's-şer' iyye tevzî' ve taksîm olunan defter-i tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi'l-semâniye ve'l-ışrîn min şehr-i rebî'i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Gurus)</u>	
Sagîr kazan	3	30	
Leğen	1	20	
Sahan	1	8	
Lenger	1	12	
Büyük aba	1	50	
Yatak kat	1	120	
Minder ve yorgan	2	65	
İplik kıyye	2	12	
Şalvar	2	50	
İşlik ve yelek	2	15	
Hurda	1	8	
Dakîk batman	25	100	
Bulgur kutu	60	50	
(silik kısım) kutu	40	32	
Sandık	1	25	[214]
Odun kömür	-	150	
(silik kısım)	1	20	
Esâs-ı beyt	-	100	
Tahtânî ve fevkânî bir bâb hâne	1	1500	
Cem'an yekûn			
		2408	
Dellâliye ma'a eşyâ-i mebî'a		18	
		2389	
Resm-i âdî		59,30	
		2329,10	
Kaydiyye ma'a varaka bahâ		7,10	
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-vereseti'l-mezbûre		2322	
Hisse-i bint-i kebîre-i mezbûre Feride	1661		
Hisse-i ümmi'l-mezbûre Fâtıma	387		
Hisse-i ehi'l-mezbûr Hüdâvirdi	387		
Hisse-i ehi'l-mezbûr Hâlid	387		

Numara 182

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bundan işbu bin üç yüz senesi saferu'l-hayrın onuncu gününde vefât iden Polad bin Abdurrahîm sulbu sagîre kızı Ferîde'nin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değîn tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan amûcası Hakverdi bin Abdurrahmân'ın talebiyle sagîre-i mezbûrenin pederi müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mâllarından târîh-i kitâbdan yevmiye kırk para nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyyelerine safra ve vakt-i hâcetde istidâne ve lede'z-zafer mezbûrânın mâllarına rucû'a ve vâsi-i merkûm Hakverdi'ye kıbel-i şer' den izin virilmeğîn mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ısrîn min şehr-i rebî' i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Ahmed Efendi bin Ali ve Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Mehmed Çavuş bin İbrâhîm ve gayruhum

Numara 183

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bundan işbu bin üç yüz senesi saferi'l-hayrın onuncu gününde vefât iden Polad bin Abdurrahîm sulbu sagîre kızı Ferîde'nin tesviye-i umûruna kîbel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîn ehemmi ve elzem olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet ve vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharreru'l-ism müslimîn ihbârlarıyla inde's-şer' zâhir ve mütehakkık olan işbu bâ'isu'l-kitâb mahalle-i mezkûre ahâlîsinden sagîre-i mezbûrenin ammîsi Hakverdi bin Abdurrahmân sagîre-i mezbûrenin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn olundukda merkûm ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn min şehr-i rebî'î's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm Müdüri Ahmed Efendi bin Ali, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

[215] Numara 184

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis vilâyet-i celîlesi asâkir-i zabtiye alayının piyâde ikinci bölüğünün sekizinci takımında birinci neferi olarak müstahdem iken vefât iden Norşin karyesinden Haşman bin Ali bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menhûha-i metrûkesi Safiye bint-i Sıhhî nâm hâtûn ile sulbu sagîr oğulları Nâdir ve Süleyman ve sagîre kızı Pınar ve Ummî ve Fidan'a münhasıra olup müteveffâ-yı merkûmun bunlardan gayrî vârisi ve terekesine müstehak âharı olmadığı inde's-şer'î'l-enver zâhir ve verâseti vech-i mezkûre mütehakkık ol ki vâki' u'l-hâldir arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Numara 185

Vâsi-i mezbûr mûsîsi bi'l-vurûd târîh-i hüccetden bu târîhe kadar işlemiş olan nafaka bi kadrihî sagîrân-ı mezbûrân (silik kısım) terk ve teberru' iderek nafaka hücceti dâhî mahkemede (silik kısım) itmiş olmağla ba'demâ fiyâtına amel olunmamak üzere işbu meclîsde şerh ve tahrîr kılındı fi 11 Rebî'u'l-âhir li sene [1]301

Mühür

Es-Seyyid Yûsuf Sıdkı

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesinde sâkin iken bin iki yüz doksan üç senesinde vefât iden Mikrık veled-i Avedis sulbu sagîr oğlu Oseb ve sagîre kızı Sofu'nun vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kîbel-i şer' den bâ

hüccet-i şer'iyeye vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Mûsâ veled-i Papa'nın talebiyle sagîrân-ı mezbûrânın pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl mâllarından târîh-i kitâbdan yevmiye ikişer para nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunmağla meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyyelerine harc ve sarfa ve vakt-i hâcetde istidâneye ve lede'z-zafer sagîrân-ı mezbûrânın mâllarına rucû'a vâsi-i merkûm Mûsâ'ya kibel-i şer' den izin virilmeğın ma huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i rebî'î'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Çavuş bin İbrahim ve gayruhum

Numara 186

Bâ'is-i arz u i'lâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Kızılmescid Mahallesi sâkinlerinden ve devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden olup bundan akdem vefât iden Aygazar veled-i Muhtâr veled-i Hapo nâm kimesnenin verâseti millet-i merkûme[den] zevcesi Markiriye ibnet-i Bedon nâm hâtûn ile sulbu kebîr oğulları Ohanes ve Muhtâr ve kebîre kızı Marik'e münhasıra olduğı bi'l-ihbâr inde's-şer' zâhir olmağla ve tashîh-i mesele-i mîrâsları kırk sehmden olup sehm-i mezbûreden beş sehm zevcesi mezkûre Markiriye ve beherine on dörder sehmden cem'an yirmi sekiz sehm mezbûrân oğulları Ohannes ve Muhtâr'a ve yedi sehm dâhî mezbûre kızı Marik'e isâbet ideceğı muktezâ-yı şer'-i âlî idüğü ol ki vâki'u'l-hâldir bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min şehr-i cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Numara 187

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bundan işbu bin üç yüz senesi şehr-i muharremi'l-harâmın hilâlinde vefât iden Abdurrezzâk Efendi ibn-i Ali bin Abdal'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkeleri Zeyneb bint-i Cafer Beğ ve İnci bint-i Osmân Efendi nâm hâtûn vâlidesi Ninni bint-i Ali ve sulbu kebîr oğulları Mûsâ ve Şerîf ve Dervîş ve Halef ve sagîr oğlu Abdal ve Şükrü ve kebîre kızı Yâdigâr ve sagîre kızı Hûriye'ye münhasır idüğü inde's-şer' i[l-]enver zâhir ve müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât yedinde olup ber vech-i zîr bey' ve tahrîr olunan emvâl ve eşyâ dâhî li ebeveyn er karındaşı Ahmed Efendi ile mütêsâviyen beynlerinde müşterek olduğı nümâyân ve zâhir oldukdan sonra sagîrân-ı [216] mezbûrân Abdal ve Hediye ve Şükrü'nün tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den bâ hüccet-i şer'iyeye mansûb vâsileri birâderleri mezbûr Şerîf ve üzerine meclîsce nâzır ta'yîn kılınan diğerkarındaşları mezbûr Musa ve Dervîş ve Halef ve zâtları mûmâ ileyh Ahmed Efendi ve mahalle-i mezbûreli Mehmed Çavuş ta'rîfleriyle mu'arrefe olan ve zevciyyetân-ı mezbûretân Zeyneb ve İnci ve anaları mezbûre Ninni ve kebîre-i mezbûre Yâdigâr nâm hâtûnların taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' le beynlerinde bi'l-müzâyede

ba'de'l-bey' ve't-tahrîr evvelen mûmâ ileyh Ahmed Efendi'nin hissesi ifrâz ve tefrîk olunduktan sonra sâniyen müteveffâ-yı merkûmun hissesi olmak üzere ber vech-i zîr sahhu'l-mütebâkî verese-i müteveffâ-yı merkûm beyninde bi'l-farîzati'ş-şer'îyye tevzî' ve taksîm olunan terekesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn mir şehr-i rebî'i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Kebîr dîvân odasının sofa mik'ad tâkımı	1	400
Hâlî Seccâde	2	500
Koca Mangal	1	300
Hâşe	1	30
Ayna	3	40
Halı	2	-
Yatak	9	1500
Kılınç	1	60
Macar Tüfenk	1	60
Rovel tabanca	1	120
Bakır sahan ve lengeri	1	100
Kazan ve kuşhâne	15	240
Kebîr sini	100	100
Sagîr sini	1	40
Çini çanak	1	50
Şoşe istikân	8	25
Polad sini	1	20
Kilim	3	300
Şamdan	2	4
Bakır leğen ibrik	1	60
Bel sâ'ati	1	300
Esb	2	200
Esb eğeri takımı	2	200
Çubuk takımı	2	90
Tahta karyesinde inek	2	200
Karye-i mezkûrda öküz	4	400
Karye-i mezkûrda koyun	20	300
Araba	1	250
Köten zinciri	1	80
Kürek	2	250
Lanba	1	20
Bulgur kutu	20	200
Gendüm	15	130
Dakik batman	50	200
Yağ batman	50	150
Pirinç batman	4	60
Hatab yük	-	400
Kömür batman	100	120
Yanık maru	30	300
Tuz batman	300	1000
Üzüm batman	10	100

Maran Sodası batman	8	80
Sabun batman	6	60
(silik kısım)	6	90
Saman	3	30
Bakkal dükkânının mülk hâne	-	300
Harputlu Memi'de sened	1	311
Morhlu Bilal'de sened	1	40
Çilingir-zâde Sadık'da hatab batman	1000	500
Salih bin Siyavuş sened	1	300
Hano Mehmed sened	1	100
(silik kısım) tilo sened	1	500
Abdulganî Molla Mahmûd sened	1	300
Nâsır-zâde Mûsâ sened	1	100
Köse-zâde İshak sened	1	500
Osman Efendi sened	1	650
Bölük ağası mu'âvini Mehmed sened	1	60
Ahlat nâibi Mehmed Efendi'de sened	1	600
Metrûklü Murad veled-i Serkis sened	1	400
Mülâzim Hâcî Receb sened	1	140
Ali bin Abdal sened	1	160
Harputlu Abdurrahman sened	1	400
Konar-zâde Hakkı sened	1	400
Hâlid Ağa ve İbrahim ibnân-ı Ahmed Ağa sened	1	1650
Metrûklü Bergos sened	1	130
Sakonoslu Gülcüyân sened	1	900
Zabtiye Ahmed sened	1	200
Receb bin Ali sened	1	200
Azîz bin Şa'bân sened	1	220
İsmâ'îl bin Duru sened	1	100
(silik kısım) Dilo sened	1	80
Uncu Ali bin Seyyâr sened	1	1000
Tütün paketi	700	350
Esâs-ı beyt	-	100
Hersan Mahallesinde kâin ma'lûmu'l-hudûd fevkânî harem		
Oda bâb	3	
Fevkânî selâmlık bâb	1	
Tahtânî oda bâb	1	
Tahtânî havlu bâb	1	
Cem'an yekûn		8500 [217]
Hersan Mahallesinde vâki' ma'lûmu'l-hudûd tahtânî ve fevkânî mülk menzîl	1	900
Yine mahalle-i mezbûrda vâki' fevkânî Hane: 2 Oda:4		4800
Zeydan Mahallesinde vâki' tahtânî ve fevkânî Hane: 1 Oda:1		2020
Cem'an yekûn		37610

Şerîki mûmâ ileyh Ahmed Efendi'nin hissesi olup ifrâz ve tefrîk olunan	18805
	18805
Müteveffânın techîz ve tekfin masârîf-ı bahâ	405
	18400
Müteferrik ve perâkende duyûnuyla müteveffâ-yı merkûmun hîn-i vefâtında diğerkaryeye nakl ve masârîf-ı sâire	1500
	16900
Emlâk ve zimemât-ı dellâliye-i eşyâ-i mebi'a	106
	16794
Resm-i âdî	420
	16374
Kaydiyye: 56 Varaka bahâsı: 20	76
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese	16298

Hisse-i zevce-i mezbûre Zeyneb	<u>1331</u> 10 bu dâhî
Guruş Para	1006 00
1018 25 meseleden	
<u>515</u> 25 akdden	Hisse-i ibni'l-mezbûr Halef
503 00	Guruş Para
	2023 10
Hisse-i zevce-i mezbûre İnci	<u>1331</u> 10 bu dâhî
Guruş Para	1006 00
1018 25	
<u>515</u> 25 bu dâhî	Hisse-i sagîrânî'l-mezbûr Abdal
503 00	Guruş Para
	2023 10
Hisse-i ibni'l-mezbûr Şerîf	<u>1331</u> 10 bu dâhî
Guruş Para	1006 00
2023 10	
<u>1331</u> 10 bu dâhî	Hisse-i binti'l-kebîre-i mezbûre
1006 00	Yâdigâr
	Guruş Para
Hisse-i ibni'l-mezbûr Mûsâ	1018 25
Guruş Para	<u>0515</u> 25 bu dâhî
2023 10	0503 00
<u>1331</u> 10 bu dâhî	
1006 00	Hisse-i binti'l-sagîre-i mezbûre Hediye
	Guruş Para
Hisse-i ibni'l-mezbûr Dervîş	1018 25
Guruş Para	<u>0515</u> 25 bu dâhî
2023 10	0503 0

Verese-i merkûmeden zevciyyetân-ı mezbûretân Zeyneb ile İnci'den her birinin ve kezâlik kebîre-i mezbûre Yâdigâr ve kebîrûn-ı mezbûrûn Şerîf ve Mûsâ ve Dervîş ve Halef'in dâhî ma'a akâr tereke-i menkûleden ber müceb-i defter-i kassâm hisseleri yedlerinde olup ancak sagîrân-ı mezbûrân Abdâl ve Şükrü ile sagîre Hediye'nin gayrî akârât-ı merkûme hisselerinden mâ'adâ ber müceb-i defter-i mezkûr

terekeden hisseleri olan cem'an iki bin beş yüz on beş guruş idâne ve istirbâh olunmak üzere eytâm sandığına alınmış olduğunu mübeyyin işbu mahalle şerh virildi

Hisse-i zevce-i mezbûre Zeyneb	<u>0834</u> 22 bu dâhî
Guruş Para	814 18
1018 25 meseleden	
<u>515</u> 25 akdden	Hisse-i ibni'l-mezbûr Halef
503 00	Guruş Para
	1639 10
Hisse-i zevce-i mezbûre İnci	<u>0834</u> 22 bu dâhî
Guruş Para	814 18
1018 25	
<u>515</u> 25 bu dâhî	Hisse-i ibni'l-mezbûr Abdal
503 00	Guruş Para
	1639 10
Hisse-i ümmi'l-mezbûr Nenî	<u>0834</u> 22 bu dâhî
Guruş	814 18 [218]
2716	
<u>1375</u> bu dâhî	Hisse-i ibni'l-mezbûr Şükrü
1341	Guruş Para
	1639 10
Hisse-i ibni'l-mezbûr Şerîf	<u>0834</u> 22 bu dâhî
Guruş Para	814 18
1639 10	
<u>0834</u> 22 bu dâhî	Hisse-i binti'l-sagîre Hediye
814 18	Guruş Para
	824 25
Hisse-i ibni'l-mezbûr Mûsâ	<u>417</u> 17
Guruş Para	407 8
1639 10	
<u>0834</u> 22 bu dâhî	Hisse-i binti'l-mezbûre Yâdigâr
814 18	Guruş Para
	824 25
Hisse-i ibni'l-mezbûr Dervîş	<u>417</u> 17
Guruş Para	407 7
1639 10	

Müteveffâ-yı merkûmun vâlidesi Neni Hâtûn'un hissesi sehven taksîme dâhil olunmayarak burada bi't-tashîh ilâve olunduğunu mübeyyin şerh virilmiştir

Numara 188

Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesi sâkinlerinden iken bin üç yüz senesi şehr-i muharremi'l-harâmın hilâlinde vefât iden Abdurrezzâk Efendi bin Ali'nin sagîr oğulları Şükrü ve sagîre kızı Hediye'nin vakt-i rüşd ve sidâdına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan Ahmed Efendi ibni Ali'nin talebiyle sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve bahâ ve masârîf-ı sâirelerine sarf olunmak üzere pederleri müteveffâ-yı merkûm Abdurrezzâk Efendi'nin mâlından müntakil hisselerine târîh-i kitâbda her birine yevmiye kırkar para nafaka ve kisve

bahâ farz ve takdîr kılınmağla meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru sarfa ve lede'l-iktizâ istidâne ve inde't-taleb sagîrân-ı mezbûrânın mâllarına rucû'a vâsi-i merkûm Ahmed Efendi'ye kibel-i şer' den izin virilmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i rebî' i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Çavuş bin İbrahim ve gayruhum

Numara 189

Vâsi Ahmed Efendi'nin fi 17 Kânûn-ı Sânî sene [1]308 târîhinde virmiş olduğu istîfâ varakası mahkemede hıfz olundu zîrde muharrer (silik kısım)

Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesi sâkinlerinden iken bin üç yüz senesi şehr-i muharremi'l-harâmın hilâlinde vefât iden Abdurrezzâk Efendi ibn-i Ali'nin sulbu sagîr oğlu Şükrü ve sagîre kızı Hediye'nin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni lâzım ve mühim olmağla emânetle ma'rûf ve istikâmetle mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharreru'l-ism müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan sagîrân-ı mezbûrânın vâkt-ı rüşd ve sidâdlarına değın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmakda mûmâ ileyh dâhî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i rebî' i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Muhzır Mehmed Efendi bin Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar, Haydar Efendi bin Mustafa ve gayruhum

Numara 190

Bitlis'de vâki' Hesan Mahallesinde sâkin iken bin üç yüz senesi şehr-i muharremi'l-harâmın hilâlinde vefât iden Abdurrezzâk Efendi bin [Ali]'nin sulbu sagîr oğlu Abdal'ın tesviye-i umûruna kibel-i şer' den vâsi nasb ve t ayini lâzım ve mühim olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmetle mevsûf ve her vechile hıdmet ve vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idiği zeyl-i hüccetde muharrer müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan sagîre-i mezbûrlara kebîr er karındaşları Şerîf sagîr-i mezbûrun vâsıl-ı rüşd ve sidâdlarına değın tesviye-i umûruna kibel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmakda merkûm vesâyet-i mezkûreyi kabûl hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i rebî' i's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Çavuş bin İbrahim ve gayruhum

[219] Numara 191

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi ahâlîsinden iken bin üç yüz senesi muharremü'l-harâmın hilâlinde vefât iden Abdurrezzâk Efendi bin Abdal ile birâderi Ahmed Efendi'nin müştereke vukû' bulan muhâsebelerinin rü'yet olunmak lüzûmuna mebnî mûmâ ileyh Ahmed Efendi nefsinden asâleten ve bâ hüccet vâsileri olduğu Şükre ve Hediye sagîrler ile kezâlik dâhî bâ hüccet vâsisi Şerîf ve müteveffâ-yı mûmâ ileyh zevceleri Zeyneb ve İnci ve anası Nenni taraflarından dâhî vekâleten muhâsebe-i vâkî'a-i mezkûreyi rü'yet ve cânib-i mîrîye âid duyûnları inde'l-muhâsebe zâhir olduğu hâlde matlûbâtlarından bâ tenzîl alacak hakları kalmadığını takdîr ve mesele-i mîrâsları üzerine ba'de't-taksîm müteveffâ-yı mezbûrun defter-i kasâmsına zeyl ve ilâve kılınmak üzere ilmuhaberini irâe eylemek bunun mütevakıf olduğu umûrun küllîsini îfâ ve tesviye idilmek üzere mûmâ ileyh Ahmed Efendi'ye kıbel-i şer' den izin virilmiş olduğu vâki' u'l-hâldir bâlâ takrîr arz ve i'lâm olundu tahrîren fi 25 Cemâziye'l-evvel li sene [1]300

Numara 192

Bitlis'de vâki' Daş Mahallesi sâkinlerinden iken bundan otuz sene akdem vefât iden Cafer bin Abdullah nâm kimesnenin verâseti sulbu kebîre kızı Meryem'e münhasıra olduğu ve ba'dehû kable'l-kismet mezbûre Meryem dâhî vefâtıyla verâseti sadriye kebîre kızı Nigâr'a münhasıra ve ba'dehû merkûme Nigâr dâhî vefâtıyla verâseti sadrı kebîr oğlu Osman'a münhasıra olup müteveffâların bundan gayri vârisleri ve terekelerine müstehak âharları olmadığı bi'l-ihbâr inde's-şer'î'l-âlî zâhir ve verâsetleri vech-i mezkûr üzere mütehakkık olmağla ol ki vâki' u'l-hâldir arz ve i'lâm olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Numara 193

Bitlis'de vâki' Zeydan Mahallesi sâkinelerinden ve zâtı Hâlid Efendi bin Mustafa ve Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed ta'rîfleriyle mu'arrefe Zelîha bint-i Mehmed nâm hâtûn meclîs-i şer'-i şerîf-i lâzimi't-teşrîfde oğlu İbrâhîm ibn-i İsmâîl Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp târîh-i hüccetden beş mâh mukaddem vefât iden vâlidem Emine bint-i Zamar'dan bana irsen intikâl ve isâbet iden emvâl ve akâr-ı metrûkesini fuzûlî zabt ve vaz'-i yed iden Hersan Mahallesi ahâlîsinden Fâris bin Hasan nâm kimesneden taleb ve da'vâya ve ahz u kabzına ve makbûzunu bana teslîme ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i âmme-i sahîha-i şer'îyye ile işbu hâzır İbrahim Efendi[yi] vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde İbrahim dâhî vekâlet-i mezbûreyi muvâcehesinde kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min şehr-i cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Çavuş bin İbrahim ve gayruhum

[220] Numara 194

Bâ'is-i arz-ı i'lâm oldur ki;

Bitlis vilâyet-i celîlesinde müstahdem asâkir-i zabtiye birinci alayının ikinci bölüğü yüzbaşı olup bin iki yüz doksan altı senesi rûmî Kânûn-i Sâni'nin yirmi ikinci gününde vefât iden Daş Mahallesi ahâlîsinden Ârif Ağa bin Abdullah'ın dâyinlerinden olup iddi'â iden Kızılmescid Mahallesi sâkinlerinden ve devlet-i aliyyenin Ermeni milletinden sâhib-i arzuhâl bâ'is-i i'lâm Ohannes veled-i Serkiz nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mûmâ ileyhın Bitlis'de mahalle-i merkûmede hîn-i vefâtında vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup kâffe-i terekesi alay-ı mezkûr beytül-mâl sandığına âid ve râci' olmak zu'muyla tereke-i müteveffâ-yı mûmâ ileyh bi'l-emâne kabz idüp vâzi'u'l-yed olmağla kibel-i şer'-i şerîfden dâhî bir vechile (silik kısım) husûmet ve redd-i cevâba me'zûn olan alay-ı mezkûr emîni rif'atlü Abdullah Efendi bin Ali Efendi muvâcehesinde müteveffâ-yı mûmâ ileyh Ârif Ağa ibn-i Ahmed Ağa (silik kısım) hayâtında sene-i merkûm doksan altı senesi Ağustos ve Teşrin-i Evvel ve Teşrin-i Sâni ve Kânûn-ı Evveli'nde dükkânımdan ve yedimden ahz ve kabz eylediği vezn ve fiyâtı ma'lûm nân-ı aziz esmânından gayrı ez teslîmât sahu'l-bâkî dört yüz kırk iki guruş-ı mağşûşe zimmetinde alacak hakkım olup meblağ-ı mezkûr bana edâ ve teslîm (silik kısım) vefât itmekle suâl olunup meblağ-ı merkûm dört yüz kırk iki guruş vâzi'u'l-yed olduğu müteveffâ-yı [mûmâ ileyhın] tereke-i vâfiyesinden bana edâ ve teslîme emîn-i mûmâ ileyh Abdullah Efendi'ye tenbîh olunmak murâdımdır diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında müteveffâ-yı mûmâ ileyhın terekesine ber vech-i muharrer bi'l-emâne vâzi'u'l-yedini ikrâr lâkin mâ'adâ müdde'âsını bi'l-emâne ba'dehû inkâr müdde'â-i mezkûr Ohannes ber vech-i meşrûh müdde'âsını her biri adl ve makbûlu's-şehâde idükleri mûmâ ileyh Abdullah Efendi tasdik ve tahkîk eylediğinden mâ'adâ bâ varaka-i mahsûsa lede's-suâl alay beğliğinden dâhî tasdik alay-ı mezkûr mülâzimlerinden Mehmed bin Hamdi Beğ ve Bölük Emîni İsmail Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'î ba'de'l-isbât ve't-tahlîl ve'l-hükm ve (silik kısım) tescîl ve bi'l-iltimâs arz-ı i'lâm olundu fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i cemâziye'l-âhir li sene selâse ve mie ve elf

Numara 195

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'e tâbi' Yako karyesinde sâkin iken bin üç yüz senesi şehr-i muharremi yirmi birinci gününde vefât iden İbrahim bin Farîs'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkeleri Gürü bint-i Cafer ve Hafsâ bint-i Süleyman vâlidesi Âişe bint-i Abdurrahmân ve sulbu sagîre kızları Gülfirâz ve Perîşân'a münhasıra idüğü bi'l-ihbâr inde's-şer'il-âlî zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra sagîre-i mezbûrenin tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'iyye mansûb vâsileri Abdurrahmân bin Hüseyin ve ümm-i mezbûre Âişe'nin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beynlerinde bi'l-müzâyede bey' ve tahrîr ve bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı merkûmdur ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i cümâde's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Gurus)</u>
Yatak kat	1	-
Sagîr kazan	2	-
Ûskûre	1	5
Lengeri	1	10
Kazanca ile sahan	2	10
Kebîr kazan	1	80
Soğan batman	10	25
(silik kısım) batman	10	50
Sandık	1	20
Merkeb	1	20
İnek	4	410
Düğe	1	100
Ağaç yatak	1	5
Desdere ve balta	1	5
İpek tanesi	2	30
Dut şerbet	2	10
Eşyâ-yı beyt	-	-
Karye-i mezbûrda Murad bin Mustafa	-	-
Karye-i mezbûrda Abdurrahim bin Hâlid'de	-	60
Abdulazîz bin Halil'de	-	40
Tahtânî ve fevkânî hâne mülk menzil	1	350
Cem'an yekûn		1505
Dellâliye ma'a eşyâ-i mebî'a		20
		1485
Resm-i âdî		37,05
		1447,35
Kaydiyye ma'a varaka bahâ		5,35
		1442
Hisse-i zevce-i mezbûre Gürcü	90	
Hisse-i zevce-i mezbûre (silik kısım)	90	
Hisse-i ümm-i mezbûre Aîşe	252	
Hisse-i bint-i sagîre-i mezbûre Gülfirâz	504	
Hisse-i binti'l-mezbûre Perîşân	504	

Numara 196

Bitlis'de vâki' Yako karyesi sâkinlerinden iken bin üç yüz senesi muharremi yirmi birinci gününde vefât iden İbrahim Farîs'in sulbu sagîr kızları Gülfirâz ve Perîşân'ın vakt-i rüşd ve sidâdlarına deġin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vâsi nasb ve ta'yîni lâzım ve mühim olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet ve vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrer müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan karye-i mezkûr ahâlîsinden Abdurrahman bin Hüseyin sagîrân-ı mezbûrânın vakt-i rüşd ve sidâdlarına deġin tesviye-i umûrlarına vâsi nasb ve ta'yîn kılınmakda ol dâhî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbaġî edâya ta'ahhüd ve iltizâm

itemğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i cemâziye's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Osman Çavuş bin Haydar, Hâlid Efendi bin Mustafa

Numara 197

Bitlis'de vâki' Yako karyesinde sâkine iken bin üç yüz senesi şehr-i muharremi yirmi birinci gününde vefât iden İbrahim bin Fâris'in sulbu sagîr kızları Gülfirâz ve Perîşân'ın vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni lâzım ve mühim olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet ve vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrer müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan karye-i mezbûre ahâlîsinden Abdurrahman bin Hüseyin sagîrân-ı mezbûrânın vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına vâsi nasb [Eksik ve yanlış kaydedilmiş olup doğrusu ve tamamı 222. sayfaya kayd edilmiştir]

[222] Numara 197

Bitlis'e tâbi' Yako karyesi sâkinlerinden iken bin üç yüz senesi şehr-i muharremi yirmi birinci gününde vefât iden İbrahim bin Fâris'in sulbu sagîre kızları Gülfirâz ve Perîşân'ın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan karye-i mezbûre ahâlîsinden Abdurrahman bin Hüseyin talebiyle ve sagîrân-ı mezbûrânın pederlerinden müntakıl mâllarından nafaka ve kisve bahâ ve sâir masârif-i zarûriyyelerine sarfa olunmak üzere pederleri müteveffâ-yı mezbûrun mâlından müntakıl hisselerinden târîh-i kitâbdan her birine yevmiye kırk para nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr kılınmağla meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru sarfa ve lede'l-iktizâ istidâneye inde't-taleb sagîrân-ı mezbûrânın mâllarına rucû'a vâsi-i merkûm Abdurrahman'a kıbel-i şer' den izin virilmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i cemâziye's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Halid Efendi bin Mustafa, Osman Çavuş bin Haydar

Numara 198

Bitlis'e tâbi' Yako karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Râvez ibn-i Hüseyin bin Abdullah'ın verâseti sulbu sagîre kızı Zehra'ya münhasıra olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-âlî mütehakkık itdikden sonra karye-i mezkûr ahâlîsinden bâ'isu'l-vesîka Nî'met ibn-i Abdurrahman nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfde sagîre-i mezbûrenin vâsisi olup zikri âtî bir bâb oda ile değirmenden sülûs hisseye bi'l-vesâye vaz'-ı yedi karye-i mezkûre ahâlîsinden Yunus bin Abdurrahman ve Hâlid bin Ebû Zeyd şehâdetleriyle sâbit ve metehakkı olan Abdurrahman bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezkûrede vâki' bir tarafdan ve bir tarafdan Sofu Halef bin Mehmed ve bir tarafdan merkûm

Abdurrahman arsasıyla mahdûd bir bâb mülk oda ile karye-i mezkûrede kâin bir taraftan dere ve bir taraftan Mehmed oğlu Reşid ve bir taraftan merkûm Abdurrahman ve bir taraftan Beşşâr ibn-i Ahmed tarlalarıyla mahdûd bir bâb değirmenden sülüs hisse-i şâyi'â merkûm Râvez'in hayâtında mâl ve mülkü iken merkûm Râvez târîh-i vesîkadan dört [sene] evvel sağlığında zikr olunan bir bâb oda ile değirmen-i mezkûrdan şâyi' sülüs hissesini tarafeynden bi'l-îcâb ve'l-kabûl bin guruş semen-i medfû'a ve makbûza bana bey' ve teslîm itdikde ben dâhî ber vech-i muharrer tesellüm ve kabz ve kabûl itmemele ol vechile sâlifuz-zikr bir bâb oda ile değirmen-i mezkûrdan şâyi' sülüs hisse benim merkûm Râvez'in bundan sekiz mâh mukaddem merkûm Râvez'in vukû'-ı vefâtına binâen zikr olunan oda ile şâyi'-i sülüs hisse-i merkûme merkûm Râvez'den kızı sagîre-i mezbûre kızı Zehra'ya mevrûs olmak zu'muyla bi gayr-ı hakkın bi'l-vesâye fuzûlen zabt ve vaz'-ı yed ider olmağla suâl olunup sâlifuz-zikr bir bâb oda ile değirmenden şâyi' sülüs hisseden keff-i yed ve bi'l-vesâye bana teslîme merkûm Abdurrahman'a tenbîh olunmak murâdıdır diyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol dâhî cevâbında mezkûr oda ile değirmenden şâyi' sülüs hisse vâsisi olduğu sagîre-i mezbûre Zehra'ya pederi merkûm Râvez'den mevrûs mülk olunmak üzere bi'l-vesâye vaz'-ı yedini ikrâr idüp müdde'-i merkûmun mâ'adâ müdde'âsını inkâr itmekle müdde'-i merkûm ber vech-i meşrûh ve teslîmen ve kabzen müdde'âsını evvelâ her birleri mahallerinden ityân olunan kimesneler bâ varaka-i mahsûsa sırren ve ba'dehû alenen lede't-tezkiye adl ve makbûluş-şehâde idükleri karye-i mezkûr İmâmı Molla Hamza bin Halil ve muhtârı Osman bin Şu'ûd ve Zeydan Mahalleli Sofu Mehmed bin Abdulcelil nâm kimesneler ihbârlarıyla zâhir olan mahalle-i mezbûreden Osman Çavuş bin Haydar [223] ve karyeli mezbûreli Halid bin Abûzeyd nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'î ba'de'l-îsbât ve'l-hükm mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal _____

Muhzır Mehmed ibn-i Sinan, Ahmed Efendi bin Ali ve gayruhum

Numara 199

Bitlis Yako karyesi sâkinlerinden iken iki yüz doksan dokuz senesi Zi'l-ka'de hilâlinde vefât iden Dâver bin Hüseyin'in sulbiye-i sagîre kızı Zehra'nın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bir vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olan karye-i mezkûre ahâlisinden Haydar'ın talebiyle sagîre-i mezbûrenin pederi müteveffâ-yı merkûmun mâlından müntakıl hissesinden sagîre-i mezbûrenin vakt-i rüşd sidâdlarına değin nafaka ve kisve bahâ ve masârif-ı zarûriye sarf olunmak üzere târîh-i kitâbdan yevmiye kırk para nafaka ve kisva bahâ murahhak ve takdîr kılınmağla meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru sarf ve lede'l-iktizâ istidâneye inde't-taleb sagîre-i mezbûrenin mâllarına rucû'a ve vâsi-i merhûm Abdullah kuşâ'dan izn verilmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal _____

Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Çavuş bin İbrahim, Molla Ahmed Muhzır ve gayruhum

Numara 200

Bitlis'de vâki' Herson Mahallesi sâkinlerinden Faris bin Hasan nâm-ı kimesne meclîs-i şer'î şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde mahalle-i mezbûreli Feyzullah Ağa bin Abdal Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp târîh-i hüccetden iki mâh mukaddem vefât iden Emine bint-i Hamza akârât-ı metrûkesi fuzûli âtîden deyü hakkımdır ikâme-i da'vâya mezbûre Emine'nin sadriye-i kebîre kızı Zeliha'nın vekîli İbrahim Efendi mahkeme-i şer'îye mürâfa'a ve tarafımdan müdâfa'a ve muhâsamaya ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'îyye ile işbu hâzır Feyzullah Ağa'nın vekîl ve nâib-i menâb nasb u ta'yîn eyledim didikde merkûm dâhî vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehri Cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Muhzır Mehmed Efendi bin Abdurrahman, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 201

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Kızıl Mescid Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi şehir-i Şevval yirmi birinci gününde vefât iden Müfti Şeyh Abdurrahman Efendi ibn-i Şeyh Abdullah bin Şeyh Fahreddin'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şeyh Atike bint-i Şeyh Abdülvahab ve sulbi kebir oğlu Şeyh Fethullah ve Sa'dullah ve Nasrullah ve Fahreddin ve sulbi sağır oğlu Şeyh Sa'dullah ve Abdülkâdir ve kebîre kızı Emine ve sağîre kızı Cemile münhasıra idüğü inde's-şer'îl-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sağîrûn-ı mezbûrûnun tesviye tesviye-i umûrlarına bâ hüccet-i şer'îyye mansûb vâsileri Şeyh Sa'dullah ve kebâbir Şeyh Fethullah ve Nasrullah ve Fahreddin ve zâtları münhasır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed ve mahalle-i mezbûreli Hacı İbrahim ibn-i Mahmud ta'rîfleriyle mu'arrefe zevce-i mezbûre Şeyh Atike ve Ümmetullah nâm hâtunun taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beynlerinde bâ (silik kısım) bey' ve tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'îyye tevzî' ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin defteridir ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Receb li sene selâse ve mie ve elf

[224]

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Kelâm-i kadîm	2	-
Köhne Halı	2	20
Kilim seccade	2	50
Yatak Kat	2	200
Sini	2	15
Lengeri	4	50
Kazan	4	150
Sahan	15	101

Saat	2	150
Keçi	2	55
İnek	4	-
Erkek esb	1	40
Merkeb	1	80
Kılıç	1	100
Tüfenk	1	50
Şamdan	2	70
Lengeri ibrik	1	50
(silik kısım) Nargile	3	100
Mahlud (silik kısım)	15	100
Tabanca çift	1	120
Kürek	1	15
Şal Kuşak	1	150
Keçi	-	120
Manda	1	300
Öküz	2	300
Koca kangal	1	50
Kilim	12	200
Haran	1	100
Timur	1	100
Lanba	3	50
Kahve takımı	1	60
Esâs-i alet	-	300
Yekün		
		6600
Dellâliye-i eşyâ-i mebf'a		132
		6488
Resm-i âdî		162,08
		6325,32
Kaydiyye ma'a varaka bahâ		13,32
Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese		6302,08
Hisse-i zevce-i mezbûre Atike	788	
Hisse-i ibni'l-kebîri'l-mezbûr Fethullah	788	
Hisse-i ibni'l-kebîri'l-mezbûr Şeyh Sa'dullah	788	
Hisse-i ibni'l-kebîri'l-mezbûr Şeyh Nasrullah	788	
Hisse-i ibni'l-kebîri'l-mezbûr Fahreddin	788	
Hisse-i ibni'l-sağîri'l-mezbûr Sa'dullah	788	
Hisse-i ibni'l-sağîri'l-mezbûr Abdülkadir	788	
Hisse-i ibneti'l-kebîri'l-mezbûre Ümmetullah	394	
Hisse-i ibneti'l-sağîri'l-mezbûre Cemile	394	

[225]Numara 202

An der'aliyye	Kâsımıyye	Sâ'at	Bitlis vilâyetine
2399	115	12	

Mahkeme (silik kısım) sûret-i kayd ve tescîli ba'zı mahallerden sorulur mahkemeler ahza me'zûn oldukları harçları tevfiķan ashâbı yediyle vukûfâtla ilmuhaberlerle sandığa gönderdikleri bu yolda gelen mebâliğ ümenâsı alarak ilmuhaber mahkemeye i'âde olunacak parçası bâ temhîr i'âde eyledikleri gibi diğerk parçası dâhî mühürleyerek mâl kalemine vire ve mahkemeler kabza me'zûn oldukları harçları gelen akşam üzeri bir kıt'a ilmuhaberle sandığına göndereceklerinden sandık ümenâsı bundan alup bunun ilmuhaber temhîr ile mâl kalemine i'tâ eyleyecekleri ve beher yevm bu ilmuhaberleri mücebince sandığına ne mikdâr şey teslîm olunmuş yekûnu bir kalem olarak sandık defterlerine îrâd kayd ile bunun için başkaca mütevellid ilmuhaber yazılıp mahkeme ilmuhaberî senedât-ı müsbite makâmında mâl kalemlerinde hıfz olunacağı komisyon-ı mahsûsca taht-ı karâra alındığından ol vechile icrâsı ihtâr olundu ol bâbda fi 2 nisan sene 99

34

muhâsebeye fi 5 Nisan 99

İşbu telgrafnâme-i aliyyenin muhâsebe-i vilâyetçe kaydı icrâ olunmağla hükm-i celîlesi bilinüp mücebince mu'amele olunmak üzere suver-i muhricesini tenzile evliye ve kazâhâ-yı muhtelif mutasarrıf ve kâimmakâmliklarına telgraf ve muharerât-ı aliyye şeref-tastîr ve tesyîr buyrulduktan sonra mahkeme-i bidâyet merkezine havâlesi iktizâ ider

Fî 7 Nisan sene 99

Mücebince

Evliye ve kazâlara fi 10 Nisan 99

Fî 11 Nisan sene 99

[226]Numara 203

Daş Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem vefât iden Bincân-zâde Beşir Efendi'nin sulbu sagîr oğulları Şakir ve Şemseddin'in tesviye-i umûralrına bâ hüccet-i şer'îyye mansûb vâsileri olup zâtı Zeydan Mahallesi ahâlîsinden Yusuf bin İsmail ve Mehmed bin Hâlid ta'rîfleriyle mu'arrefe Hadice bint-i Ni'met nâm hâtûn meclîs-i şer'îde Hersan Mahallesi sâkinlerinden bâ'isu'l-vesîka Mahmud Efendi ibn-i Ömer muvâcehesinde bi'l-vesâye ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vâsisi bulunduğum oğullarım Şakir ve Şemseddin'in pederleri müteveffâ-yı merkûm Beşir Efendi'den mevrûs olan (silik kısım) mikdâr-ı irsiyyenin eytâm müdîri ma'rifetiyle muhâsebelerinin rü'yetiyle ve zimemâtda olan alacaklarının tahsîli için sulh ve da'vâya ve makbûzunu bana [i'tâya ve] husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bi'l-vesâye tarafımdan vekâlet-i âmme-i sahîha ile işbu hâzır-ı mezbûr Mahmud Efendi'yi vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde merkûm Mahmud Efendi dâhî bi'l-muvâcehe vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-ışrîn min şehri cemâziye'l-evvel li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal _____

Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

Numara 204

Silâh altında bulunan asâkir-i şâhâne efrâdının nişânlusu olanların memleketlerine avdetlerine kadar âhara nişânı hakkındaki irâde-i aliyye ahkâmının muhâfazasına itinâ kılınmakda ise de bu makûle asâkiri (silik kısım) nişânlusu olmadığı hâlde tezevvüc (silik kısım) uhrâ tarafından ve bikri izâle idilmiş olan kızların bikrini heder iden adamlara tevzîci zımnında gerek mehâkim-i şer'iyeye (silik kısım) a'zâsından ve gerek mahkeme tarafından akd ve tenekkühden mücânebet idilmekte olduğundan ve bu dâhî (silik kısım) mugâyir olan eşhâsın cür'etini artırdığı gibi o misillü kızların asâkir-i şâhâne efrâdının kabûl itmeyecekleri dâhî derkâr idüğünden bahisle ba'demâ böylesi sirâyete mahal kalmamak üzere bu makûle irtikâb-ı sezâ iden kızların bikrini izâle eyleyen eşhâsa tevzîci husûsunun usûl-i ittihâzı Kütahya mahkemesi müdde'î-i umûmîliğinden karâr olunup Hüdâvendigar ve Teke müdde'î-i umûmîliğinden bâ tahrîrât gönderilen şifrede iş'âr olunmuş ve mezkûr irâde-i aliyye hakkında tefahhümen vukû' bulan teblîğât makâm-ı âcizîden icrâ olunmuş olacağı derkâr bulunmuş olacağından bu bâbdaki mütâla'a-i âcizînin iş'ârını mutazammın adliye nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkire muhâkemât dâiresine lede'l-havâle kuyûda mürâca'at olundukda derkâr olan (silik kısım) ruhsatıyyesini tekmîl idinceye kadar âhara tezvîc olunmaması (silik kısım) zımnında kendülerini ve velîlerini terağğubât ve teşrîfât-ı lâzime ile irzâ itmek mümkinâtdan olmasıyla ba'd ezîn ol bâbda îfâsı mu'âmele-i lâzimeye fakat ba'zan nişânlusu bulunan asker müddet-i nizâmiyyeyi tekmîl idüp de ruhsat virildikten sonra memleketine avdet itmez veyâhûd gâib hükmünde bulunur ise bu makûlelerin mensûb olduğu tabur zâbitleriyle hükûmet-i mahalliye'nin bâ muhâbere ruhsat (silik kısım) sini alup memleketine gitmemiş olduğu anlaşılır ise ol hâlde nişânlusu olan kızların bekleyüp beklememesi kendüsünün [227]ve velîsinin yed-i ihtiyârına bırakmak husûsunu mutazammın fi 22 Muharrem sene [12]88 târîhinde ta'mînen vilâyet muharrerât-ı sâmiyesi tastîr buyrulduğu tebeyyün itmiş ve bu gibi asker nişânlularının irâde-i aliyye (silik kısım) hükmüne tevfiқан âhara tezvîc olunmaması zımnındaki memnû'âtın devâmı lâzimededen olduğu misillü (silik kısım) böyle fuhşıyyâta meyl olunmamak idenlerin dâhî evvel emirde sâire vâkî'alarının askerde olan nişânlulara bildirilerek onlar tarafından beyân takrîr olunduktan sonra (silik kısım) isterler ise varabilmeleriyle müsâmaha kılınması muktezâ olacağından ba'demâ eğer kızı nişân itmezden evvel memleketinden nişânlanmış olan delikanlıların kur'ası isâbetiyle ne kadar müddet devletçe silâh altında tutulur ise memleketlerdeki nişânlularının da o kadar müddet (silik kısım) idüp fakat müddet-i askeriyesi tekmîl olup bölüğü nizâmiyeden çıkdıktan sonra memleketine avdet itmeyen ve gâib hükmünde bulunanların irâde-i aliyye-i mezkûre hükmüne tatbîkan mensûb oldukları redîf taburun (silik kısım) hükûmet-i mahalliye beyninde nişânlular ile bu nişân (silik kısım) olunup bunların nişânlularının izdivâc husûsunda muhtâre olmalarıyla berâber esnân-ı askeriye kur'ası isâbet itdikten sonra memleketlerince nişânlanmamasına dâhî dikkat olunmak lâzım geleceği tahrîrât-ı mezkûreden vechile müceb-i iş'âr buyrulmak ve sâir iktizâ iden mahallerden dâhî vesâyâ-yı lâzime icrâ kılınmak üzere keyfiyetin nezâret-i müşârun ileyhâya cevâben ve ordu-yı hümâyûna ta'mîmen ve re'sen iş'âr olunacağı gibi oraca da îfâ-yı muktezâsı bâbında emr ü fermân hazret-i men lehu'l-emrindir

5001

Sûret-i aliyyesi bâlâya tahkîk olunan tahrîrât-ı aliyye-i ser'askerî ahkâm-ı celîleye tevfiik-i mu'âmele idilmiş erkân-ı harbiye dâiresi ifâdesiyle arz ve beyân olunur ol bâbda irâde efendimindir fî 28 Rebî'î'l-evvel sene [1]300 ve fî 25 Kânûn-ı Sâni sene [12]99

Meclîs-i irâdeye fî 1 Mart sene [12]99

İnde iktizâ mürâca'at ve hükmüne tevfiik-i mu'âmele ve hareket olunmak üzere (silik kısım) elviye ve kazâhâ-yı mülhaka mutasarrıf ve kâimmakâmılarıyla dinilmesinden sonra işbu tahrîrât-ı aliyye müşîr-i ehamînin tutulmak mahkeme-i şer'ıyyeye havâlesi iktizâ ider fî 13 Eylül

Mahkeme-i şer'ıyyeye fî 15 Mart sene [12]99

Meclîs-i idâreye

[228]Numara 205

Fî'l-asl bitlis vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Karsbigân da vâki' Kuta karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi hilâlinde Der'aliyye'de Beğoğlu civârında kâin Çöplük nâm mahalde maktûlen fevt olan devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden Vartan veled-i Mukdîs Artin veled-i Marderos'un verâseti karye-i mezbûrede Nişo bint-i Abator papas Mukdîs Artin veled-i Marderos ve sulbu kebîr oğlu Manok ve sulbi kebîre kızı Nanike'ye münhasıra idüğü bi'l-ihbâr inde's-şer'î'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra zât ve şahsları karye ve kazâ-i mezkûreden mevrûh ve memhûr şehâdetnâme ve mazbatasıyla karye ahâlîsinden ve millet-i merkûmeden Agob veled-i Kirakos ve Mera veled-i Serkiz ve Ohan veled-i Bedri ta'rîfleriyle mu'arrefe verese-i merkûme-i mezbûre Güzel veled-i Mukdîs Neşo ve Manok ve Mukdîs Artin ve Nanike'den her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mürisimiz müteveffâ-yı merkûm Vartan'ın zikr olunan mahalde maktûlen hîn-i vefâtında yanında mevcûd bulunan nukûd ve eşyâsını vâzi' u'l-yed olanlardan ahz ve kabza ve zimem-i nâsda olan alacağını taleb ve da'vâya ve dem ve diyetine müte'allık husûsu dâhî lâzım gelenlerden kezâlik da'vâya ve makbûzunu bize irsâle ve lede'l-hâce sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımızdan vekâlet-i mutlaka-i sahiha-i şer'ıyye ile Dersa'âdet'de ticâretle Yûsufyân Hânı'nda mukîm millet-i merkûmeden Bakkalyân Kiyork Ayna veled-i Mukdîs Ohannes'i kabûlüne mevkûfen bi'l-verâse vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerinde mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-ısrîn min şehr-i cemâziye's-sânî li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar, Mehmed Çavuş bin İbrahim ve gayruhum

Numara 206

Bitlis'de vâki' Kızılmescid Mahallesi ahâlîsinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i Şevvâl yirminci gününde vefât iden Müftî Şeyh Abdulmelik Efendi bin Abdullah sulbu sagîr oğulları Şeyh Sun'ullâh ve Abdulkâdir ve sagîre kızı

Cemîle'nin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına bir vâsi nasb ve ta'yîni lâzım ve mühim bulunduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharrer müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan sagîrûn-ı mezbûrûn kebîr birâderleri Sa'îd Ağa vâkt-ı rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'eden vâsi nasb ve ta'yîn kılınmış olmağla ol dâhî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Receb li sene selâsemie ve elf

Şuhûdu'lhal

Eytâm Müdüri Ahmed Efendi bin İbrahim, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Ahmed, Osman Çavuş bin Haydar ve gayruhum

[229] Numara 207

Bâ'is-i defter-i kassâm oldur ki;

Bitlis'e tabi Güzeldere nâhiyesi kurâlarından Anılgör karyesi sâkinlerinden iken bin [iki yüz] doksan dokuz senesi rebî'u'l-evveli ibtidâsından mülûk-ı asldan müdde'iyye-i aleyh ile vefât iden Nâdir Ağa bin İsmâil Ağa'nın verâseati zevce-i menkûha-i metrûkesi Nigâr bint-i Cangû ile Havsa bint-i Süleyman ve sulbu kebîr oğlu Çerkez ve Ahmed ve sıgâr oğulları Selim ve Osman ve Şu'âyb ve Kâsım ve Ârif ve mezbûre Nigar'm (silik kısım) ile sulbu kebîre kızları Gülperî ve Vâcid ve Fîdân ve Rûşen ve Cevâhir ve Hânû ve Perî'ye münhasıra olduğu inde's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sagîrûn-ı mezbûrûnun tesviye-i umûrlarına cânib-i şer'-i şerîfden vâsi nasb ve ta'yîn kılınan er karındaşları Çerkez'in taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyne'l-verese taksîm olduğu defteridir ki ber vech-i âtî zıkr ve beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min şehr-i rebî'î'l-evvel li sene tis'a ve tis'ın ve mieteyn ve elf

<u>CİNSİ</u>	<u>ADET</u>	<u>DEĞERİ (Guruş)</u>
Ağnam	45	1350
Öküz	4	100
Sığır	2	400
Kuzu	1	400
Merkeb	1	100
Tüfenk	1	80
Sahan	1	20
Kazan	1	100
Sahan Lenger	2	10
Kepçe	4	100
Kilim	2	80
Hane bâb	1	1000
Esmân-ı eşyâ	-	150
Cem'an yekûn		4400
Resm-i âdî		110
		4290

Hisse-i zevceler Nigar ve Havsa	536
Hisse-i kebîr Çerkez	357,20
Hisse-i sagîrî'l-mezbûr Selim	357,20
Hisse-i sagîr Osman	357,20
Hisse-i sagîr Şu'ayb	357,20
Hisse-i sagîr Kâsım	357,20
Hisse-i sagîr Arif	357,20
Hisse-i Ahmed	357,20
Hisse-i bint-i kebîre Gülperi	187,30
Hisse-i bint-i kebîre Vâcid	187,30
Hisse-i bint-i kebîre Rûşen	187,30
Hisse-i bint-i kebîre Cevâhir	187,30
Hisse-i bint-i Hânu	187,30
Hisse-i bint-i Peri	187,30

Ber mûceb-i defter-i kassâm verese-i kibârları birisi kendü hissesini kabz itdiği gibi sığâr-ı mezbûrûnun hisselerini ber vech-i bâlâ her birinin üç yüz elli yedi guruş yirmi para tamâmen kıbel-i şer' den mansûb vâsileri olan merkûm Çerkez'e teslim olunduğu işbu mahalle şerh kılındı

[230] Numara 208

Bitlis'de vâki' Hersan Mahallesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan sekiz senesi rebî' u'l-evvelinin hilâlinde vefât iden Avedis veled-i Bedros'un sulbu sagîr oğulları Misak ve Setrâk ve sagîre kızı Arnon'un vâsıl-ı rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den bir vâsi nasb ve ta'yîni lâzım ve mühim olduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i hüccetde muharre müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan sagîrûn-ı mezbûrûnun li-ebeveyn emmileri Haçoli kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn kılınmağla merkûm dâhî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb keb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min şehr-i Receb li sene selâsemie ve elf

Şuhûdu'l-hal

Eytâm müdürü Ahmed Efendi bin AliDevriye Nâibi Necmeddin Efendi, bin Hâcî İshak Efendi, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Abdurrahman ve gayrum

Numara 209

Bitlis'e tabi Güzeldere nâhiyesine vâki' Anılgör karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan dokuz senesi rebî' u'l-evveli ibtidâsından vefât iden Nâdir Ağa bin İsmâil Ağa'nın sulbu sagîr oğulları Selim ve Osman ve Şu'âyb ve Kâsım ve Ârif ve anası batnındaki hamlin vakt-i rüşd ve sidâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn lâzım ve mühim bulunduğu ecilden emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechile hıdmet-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i hüccetde muharre müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olan sagîrûn-ı mezbûrûnun kebîr birâderleri Çerkes kıbel-i şer' den vâsi nasb ve ta'yîn

kılınmağla merkûm dâhî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-ışrîn min şehr-i Receb li sene selâse-mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Devriye Nâibi Necmeddin Efendi bin Hâcî İŝhâk Efendi, Muhzır Mehmed Efendi bin Molla Abdurrahman ve gayruhum

Numara 210

Fi'l-asl Bitlis'de vâki' Kızılmescid Mahallesi sâkinlerinden olup dördüncü ordu-yı hümâyûn mensûbâtından Erzurum vilâyet-i celîlesinde emir-sâz-ı hıdmet olan on sekizinci alayın taburunun ikinci bölüğünde onbaşı olarak müstahdem iken bin iki yüz doksan (silik kısım) senesinde vefât iden Hâcî Sâlih bin Abdullah nâm askerînin verâseti mahalle-i mezbûrede sâkinûn babası Abdullah bin Timur ve anası Gürcü ibnet-i Yûsuf ve zevce-i menkûha-i metrûkesi Leylâ ibnet-i Hâcî Bilâl ve üç yaşında sulbu sagîr oğlu Hamza ve bir yaşında sagîre kızı Hadîce'ye münhasıra olduğu bunlardan gayri vârisi ve terekesine mütehakkık âharı olmadığı bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-âlî zâhir ve mütehakkık olmağın ol ki vâki'u'l-hâldir bi'l-iltimâs arz ve i'lâm olundu el-emru ve li men lehu'l-emr tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrîn min şehr-i receb li sene selâsemie ve elf

[231] Numara 211

Bitlis'de vilâyet-i celîlesinden nefsi Bitlis'e tâbi' Kolonik karyesi sâkinlerinden iken bin iki yüz doksan altı şehr-i Zilhiceti'ş-şerîfesinde vefât iden devlet-i aliyye teba'asının Ermeni milletinden Hafar veled-i Esvari nâm-ı kimesnenin verâseti Dilber bint-i Vartan ve sulbi kebîr oğulları Abraham ve Agob ile kebîre kızı Margir ve Maryam ve Zerterre münhasıra sekiz sehmden olup sehm-i mezbûre bir sehm zevcesi Dilbere ve beherine ikişer sehmden cem'an dört sehm oğulları Abraham ve Agob ve her birine birer sehmden cem'an üç sehm dahî kızı mezbûrûnun Margir ile Maryam ve Zerterre tahakkukundan sonra verese-i merkûmeden olup zat ve şahısları kerye-i mezkûreden mevrûh ilm ü haber ile karye-i merkûmeden Margire veled-i Daver ve Makdis Karican veled-i Şaho ihbâr ve ta'bîleriyle mu'arrefeler olan zevce-i mezbûre Dilber ile mezbûretân Margir ve Maryam her biri meclîs-i şer'-i şerîfde kezâlik verese-i merkûmeden olup şahısları ilm ü haber ve ta'rîf mezbûre ile ma'lûm olan bâ'isi'l-vesika merkûmân Abraham ile Agob mahzarlarında bi'l-verâse ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp Dersa'âdet'de Galata civârında vâki' Beğoğlu mevki'inde kâ'in ma'lûmu'l-hudûd mülk su çeşmesi gediğe mevrûsemiz ve pederimiz müteveffâ-yı Hafar veled-i Abraham veled-i İstor'un ile'l-vefât uhdesinde temellük ve tahtında olup ba'de vefât mesele-i mezbûrûn üzerine bizim ile oğulları işbu hâzırân-ı mezbûrânın Abraham ve Agob ve el-yevmde Beğoğlu'nda sâkine kızı Zerterre şâyi'an ve müştereken mûrisleri olmağla el hâlet-i hâzihi sâlifut-ta'rîf mülk çeşme gediğinden bir mes'ele-i mezkûre irsen ve müştereken şâyi' hisseleri olan cem'an üç sehmden bi cümletit-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-hukûki'l-murâfık tarafından bi'l-icâb ve'l-kabûl dört bin gurus makşûşe taht-ı mukâbilinde işbu oğlunun ve karındaşı hâzırân-ı mezbûrân Abraham ile Agob bey' u bât sahîh ile sâbiten ve kat'ân şâyi'an ve müştereken bey' u temlîk ve

mahallinde (okunmuyor) üzere şâyi'an ve müştereke kabz ve mes'ele-i mezbûrân taslî eyledikde anlar dâhî ber vechi iştirâ ve temlîk ve mahallinde vech-i lâyıkı üzere tesellümen ve kabz ve kabûliye ta'ahhüd eyledikden sonra mezbûrân Abraham semen-i makşûşe-i mezkûre-i dört bin guruş mallarından ve yedlerinden bize def' ve teslîm eylediklerinde şartı dâhî yedlerinden tamamen ahz u kabz idüb bir mes'ele mesbûka ba'de'l-husûs beynimizde tevzî' ve taksîm ve kabûl idüb fimâ ba'd mülk çeşmesi gediğinde bir mes'ele-i meşrûh sekiz sehmden ahlen ve kat'an alâka ve müdâhalemiz kalmayub kezalik sâlifü'z-zikr sekiz şâyi' sehmden dört sehmi irsen ve üç sehmi dâhî ber mivâl-i muharrer bizden şerran mine'l-mecmû'a yedi sehmi şâyi' müşteriyân-ı mezbûrân Abraham ve Agob'un mülk-i müşterâları ve hukûk-ı sarîhleri keyfe mâ yeşâ ve muhtar mâlikler ve mutasarrıflar olsunlar dediklerinde gıbbe't-tasdîki'l-mu'teber mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehri Receb li sene selâse ve mie ve elf

Şuhûdu'lhal

Ahmed Efendi bin Ali, Muhzır Mehmed Efendi ibn-i Haydar, Osman Çavuş bin Haydar, (silik kısım) Efendi ibn-i Ohannes ve gayruhum

[232]Bismillahirrahmânirrahim

Vahdehu vaddalevete alâ mine'l-enbî ba'dehu zamân-ı dâ'iyânem olan bin iki yüz doksan sekiz senesi Muharremü'l-haramın on beşinci gününden i'tibâren infisâl ve halefîm fazîletlü Yusuf Sadık Efendi hazretlerine devr-i tarihine kadar mahkeme-i şer'iyeden bi't-tanzîm ashâb-ı (silik kısım) iş bu sicil-i mahfûzada mukayyed bulunan sidâd-ı şer'iyenin birinci numarasından iki yüz on birinci numaraya kadar olan evrâkı bi'l-usûl hat ve hâtem-i âcizânemle imzâsı muharrer olduğu halde ashâb-ı yedine virilmişler ve bu günkü tarihte hatm-i kuyûdâtla halef işbu sicil-i mahfûz ve teslîm ittiğimi mübeyyin iş bu mahle taraf-ı dâ'iyânemden şerh virildi Fî 5 Şa'ban sene 300 ve Fî 28 Mayıs sene 99 nâib-i Bitlis

Şer'at-nisâb sâbık İşkodra nâ'ibi fazîletlü Yusuf Sadık Efendi kâm-yâb

Ba'de't-tahıyye'l-vâfiye inhâ olunur Bitlis Vilâyeti merkezi olan Bitlis kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyesi işbu bin üç yüz senesi Recebül-ferdin on beşinci gününden i'tibâren zât-ı hazret-i fetevâ penâhisinin intihâb ve tercîc buyurduklarına ve nezâret-i âmiremize binâen tarafımızdan mürâsele şer'iyesinin size i'tâ olunmasını emir buyurdukları meclîs-i intihâb sükkâmdan mürûr iden memhûr-ı ilm ü haberden müstefâd olmağla imtisâlen tarafımızdan cenâb-ı şerîfimize ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki kazâ-i mezkûrı yevm-i mezbûrdan bi'n-niyâb zabd idüb beyne'l-ahâlî ahkâm-ı şer'î âlîde sa'î ve gayret ve vukû' yâfte olan muhalledfât-ı mevtâ-yı askeriyenin müceb-i tahrir olanlarını tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyeye tevzî' ve taksîmi husûsunda dikkat eylesiz ve's-selam es-Seyyid el-Hac Mustafa Lütî Kadıasker-i Anadolu mühür es-Seyyid Mustafa Lütî

5. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Osmanlı Devleti'nde mahkeme kayıtları düzenli bir şekilde tutulmuştur. Bu kayıtlardan o dönemde meydana gelen olayları ve dönemin genel özelliklerini, defterin yazıldığı bölgenin sosyal, kültürel, ekonomik, dinî, etnik ve daha pek çok özelliklerini ortaya koyabiliriz. Bu sebeple Osmanlı Şer'iyye Sicil Defterleri'nin kaynak değeri son derece büyüktür.

Tezimizin konusunu 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili'nin, 115-232 sayfaları arası belgeler kapsamaktadır. Bu belgelerden yola çıkarak Bitlis'in bu dönemdeki sosyal, idari, hukuki, iktisadi, kültürel, adli yapısı ile Müslüman - Gayr-ı Müslim ilişkileri tespit edilebilir.

Defterdeki belgeleri incelediğimizde davaların büyük bir kısmının veraset davalarından oluştuğunu görmekteyiz. Veraset davalarındaki tereke kayıtları dönemin ekonomik faaliyetlerine, kültürüne, sosyal hayatına ışık tutmaktadır. Belgeleri incelediğimizde 14 adet nafaka davası, 31 adet vâsi tayini ve 32 adet de tereke kaydının bulunduğunu görmekteyiz.

Tereke kayıtlarında önce vefat eden kişinin karye veya mahallesi, adı, sonra varislerinin yakınlık dereceleri ve adları belirtilmiş, daha sonra ölen kişinin mal varlığı zikredilmiştir. Ölen kişinin bütün mal varlığı değerleriyle birlikte yazılmıştır. Eşyaların adları ile birlikte eski-yeni oluşları, büyüklük-küçüklükleri, bazı ürünlerin ağırlıkları gibi bir takım özellikleri de verilmiştir. Mal varlığı tam olarak belirtildikten sonra varsa vefat eden kişinin alacakları, kimden ne kadar oldukları kaydedilmiştir. Ölen kişinin tüm maddi varlığının toplam değeri "yekun" tabiri altında verilmiştir. Daha sonra ise ölen kişinin terekesinden düşülmesi gereken değerler zikredilmiştir. Bunların arasında "resmi-i âdi", "kaydiye" ve "varaka bahası" gibi vergiler ile borçları ve bazen de cenaze giderleri zikredilmiştir. Terekeden düşürülmesi gereken miktar düşürüldükten sonra geriye kalan mirasın değeri "sahhu'l-baki li't-taksim beyne'l-verese-i mezbûre" tabiri ile yazılmıştır. Sonra da bu miras, varisler arasında İslam miras kurallarına göre dağıtılarak, herkese ne kadar düştüğü yazılmıştır. İslam Hukuku'na göre; erkek çocuklara, kız çocuklarına göre daha fazla (iki kat) pay ayrılmıştır.

Tereke kayıtlarına bakarak halkın ne ile meşgul olduğunu, evlerde bulunan ve kullanılan eşyaları çıkarabilmekteyiz. Bu kayıtlara göre, bu dönemde şehir merkezinde idarecilerle zanaat sahibi olanlar, köylerde ise tarım ve hayvancılıkla uğraşanlar yaşamaktaydı. Terekelerde birçok hayvan cinsi, tarım aletleri, tahıl çeşitleri, bağ ve bahçeler yazılmıştır. Terekelerde adı geçen hayvan cinsleri; kuzu, koyun, keçi, dana, öküz, buzağı, inek, camış, merkep ve tavuktur. Tarım aletlerinden ise; kazma, kürek, bel, çapa, el değirmeni gibi aletler vardır. Tahıl çeşidi olarak bulgur, buğday, hınta, dakik, gibi ürünlere rastlanılmıştır.

Kayıtlardan çıkardığımız bir diğer sonuç da evlerin dekorasyonunun bugünkü gibi olmadığıdır. Evlerde oturmak için yere minder serildiği, yaslanmak için de sırt yastıklarının konulduğu anlaşılmaktadır. Çünkü tereke kayıtlarında minder ve yastıklar önemli bir yer tutmaktadır. Bunların yanı sıra evin döşemesinde kilim, döşek, hasır, seccade, yatak, iskemle, sandık, yorgan, yatak ve çarşafın da kullanıldığı görülmüştür.

Terekelerde yer alan giyim-kuşama ait eşyalardan dönemin giyim anlayışı ve zevkine dair ipuçları edinmekteyiz. Örneğin; yelek, gömlek, çorap, şal, şalvar, entari, hırka, ceket; takı olarak, gümüş bilezik, gümüş kuşak, mahmudiye altını bulunmaktadır.

Çalışmamızda dikkat çeken önemli mevzulardan bir diğeri de Müslüman ve Gayr-ı Müslimlerin mal varlığıdır. Belgeler incelenip, terekelerinin içeriğine baktığımızda gayrimüslimlerin Müslümanlardan daha zengin olduklarını görmekteyiz. Bunun sebebi ise ekonomik ve dini inanç sisteminin kültürle kaynaşması sonucunda Müslümanlıkta olan yetinme duygusudur. Araştırmamızda gayrimüslimlerin, asgari hayat standartlarının çok üstünde yaşadıkları görülmektedir. Burada gayrimüslimlerin maddi imkânlarının Müslümanlardan daha iyi olduğu anlaşılmaktadır.

Terekelere baktığımızda halkın geçim kaynağının başında tarım ve hayvancılığın geldiğini görmekteyiz. Zira hemen hemen bütün terekelerde hayvan isimlerine rastlanmıştır. Hayvanların çoklukla yer almasından halkın hayvancılıkla uğraştığı sonucuna varabiliriz. Diğer yandan hayvan terekelerinin içinde öküze de sıklıkla yer verildiğini görmekteyiz. Buna göre halk hayvancılığın yanında tarım ile de uğraşmaktadır diyebiliriz. Ayrıca terekelerde “arı kovani”ndan çokça bahsedilmesinden yörede arıcılığında yapıldığını anlamaktayız.

Tereke kayıtlarına bakarak o dönemdeki ürün fiyatlarını da tespit edebiliyoruz. Para birimi olarak “kuruş” ve kuruşun kırkta biri olan “para”nın kullanıldığı kayıtlarda ineğin 100, öküzün 150, keçinin 20, koyunun 30, atın 150, Doru renkli kırsrağın 1370, halının 100, kılıcın 60, şamdanın 20, tabancanın 120, bir kutu bulgurun 10, bir çift çizmenin 50, gömleğin 10, bastonun 7,20, semaverin 16,6, Fransız saatin 50, fenerin 10, bir kat yatağın 100, çanağın 2, seccadenin 10, hamam tasının 10, bir evin değerinin de ortalama 3500 kuruş olduğunu görmekteyiz.

Çalışmamızda dikkat çeken başka bir mevzu ise, tereke ile vâsi hüccetlerinin bir arada olmasıdır. Vâsi tayin edilen kişi ölen kişinin mallarını koruduğu gibi küçük çacukların akıl baliğ oluncaya kadar mallarına sahip çıkan kişilerdi. Belgelerin büyük bir çoğunluğunda baba öldüğünde annenin vâsi tayin edildiği görülmektedir. Anne ve babanın olmadığı durumlarda bazen yakın akrabaların, bazı durumlarda da erkek kardeşin veya kız kardeşin de vâsi tayin edildiği görülebilmektedir. Belgelerde bazı durumlarda mahallenin tanınmış kişilerinin de vâsi tayin edildiği görülmektedir. Mahkmenin görevlendirmesi ile bu işi üstlenen kişiler, sosyal bir görevi ifa ediyorlardı. Osmanlı hukuk sisteminin koruyuculuk vasfı bugünün şartlarında benzeri olmayan bir durumdur. Mesela vâsi tayin edilen mahalleden bir kişinin herhangi bir

menfaat beklemeden bu görevi üstlenmesi olayın sosyal ve dini boyutunu göstermektedir.

Belgelerde geçen evlenme ile ilgili davalarda İslam hukukuna uyulmuştur. Bu tür davalarda, İslam hukukunun bir gereği olarak evlenen erkek, kadına mehir denilen nikâh bedelini ödemiştir. Boşanma halinde de çocuğun ve kendisinin ihtiyaçlarının karşılanması için eşinden nafaka talebinde bulunan kadınların da mahkemeye başvurduğu görülmektedir. Burada dikkatimizi çeken önemli bir husus ise kayıtlarda Ermeniler ile ilgili hiçbir evlenme ve boşanma kaydına rastlanmamasıdır. Bu durum, Ermenilerin bu tür konuları kendi dini inançları çerçevesinde halettiklerini göstermektedir. Belgelerde, sıkça rastlanmamakla birlikte baba isimleri Gayr-i Müslim ama kendi isimleri Müslüman isimleri taşıyan kadınların bulunması, Ermeni kadınlarının Müslüman erkeklerle evlendiğini ve İslam dinini seçtiklerini göstermektedir.

Belgelerde geçen başka bir konu ise, ikaz ve uyarılardır. Gerek şahıslara, gerekse de çeşitli kurum ve kuruluşlara ve buralarda çalışan kişilere üst makamlar tarafından uyarı mahiyetinde gönderilen belgelerde defterde mevcuttur. Örneğin 151. sayfada 51 numara ile kayıtlı belgede eytâm sandıklarının iyi yönetilmediği ve buralarda iki seneden fazla görev yapanların görev yerlerinin değiştirilmesine dair merkezden gelen bir yazının bulunduğunu görmekteyiz. Bu durum çeşitli kurumlarda bozulmalar olduğunu ve merkezden buralara müdahale de bulunulduğunu görmekteyiz. Bir diğer örneğimiz ise; sınır komşularıyla yaşanan sorunlarla ilgilidir. Defterimizin 157. sayfasında 28 numara ile kayıtlı belgede İran milletinden olan bazı erkeklerin, Osmanlı Devleti'nin vatandaşı olan kadınları nikâhlayarak ülkelerine götürdükleri, onlara iyi bakmayarak sefaletle düşürdükleri zikredilmektedir. Yazıda yerel yöneticilerden bu duruma mani olmaları istenmektedir.

Bitlis'in sosyal yapısına baktığımız zaman, şehirde Müslüman ve Gayr-i Müslimlerin birlikte yaşadıklarına tanık olmaktadır. Defterde Gayr-i Müslimler içerisinde Ermenilerden bahsedilmektedir. İncelemiş olduğumuz 333 Numaralı Bitlis Şer'iyye sicilinde Ermeniler ile ilgili 32 kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlar başta miras ve nafaka davaları olmak üzere çeşitli konuları ihtiva etmektedir. Bunlara ilaveten Ermenilerin bu dönemde Bitlis'te her hangi bir taşkınlık çıkardıklarına dair bir kayda rastlanmamıştır.

Defterdeki kayıtlarda zikredilen mahalle isimleri; Hesan, Daş, Zeydan, Lümsi, Kalu ve Kızıl Mescit Mahalleleridir. Mahkeme kayıtlarına baktığımızda Ermenilerle Müslümanların aynı mahallede beraberce yaşadıklarını da görmekteyiz. Kayıtları incelediğimizde, Ermenilerin Hesan, Daş ve Kızıl Mescit Mahallelerinde yaşadıklarını görmekteyiz. Ermeniler ile ilgili kayıtlar en çok Hesan Mahallesinde olup, Zeydan, Lümsi ve Kalu mahallelerinde Ermeniler ile ilgili herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Yine Bitlis'in Güzeldere nahiyesi ve bu nahiyenin köyleri Ermenilerin yoğun olarak yaşadıkları yerler olarak göze çarpmaktadır.

6. BİBLİYOGRAFYA

AKDAĞ, Mustafa, “Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar”, *AÜDTCF Dergisi*, XIII, 1-21.

———, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celali İsyancıları*, Ankara 1975.

———, *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, II, İstanbul 1979.

AKYILDIZ, Ali, “İslam Yakınçağ Osmanlı Sosyo-Ekonomik tarihi Araştırmalarında Kaynak Sorunları: arşiv ve arşiv dışı malzemenin önemi”, *İslam Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 1998, 165-170.

ABDURRAHMAN ŞEREF Efendi, *Tarih-i Devlet-i Osmaniyye*, İstanbul 1315.

AKAY, Hasan, *İslami Terimler Sözlüğü*, İstanbul 1991.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, I-VIII, İstanbul 1990-1994.

———, “İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri”, *Türkler*, X, Ed.: Hasan Celal Güzel, Ankara 2002.

———, *Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti-Toplu Katalogu ve Seçme Hükümler*, I-II, İstanbul.

AKTAŞ, Necati - Seyit Ali Kahraman, *Bulgaristan'daki Osmanlı Evrakı*, Ankara 1994.

Ali Haydar Efendi, *Dürerü'l-Hukkâm Şerh-i Mecelleti'l-Ahkâm*, IV, İstanbul, 1330.

ARINÇ, Kenan, “Bitlis'te Nüfus Hareketleri”, *Türk Araştırmaları Dergisi*, XXXIII, 1997.

ATALAR, Münir, “Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, *AÜİF İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, IV, Ankara 1980, 317-325.

AYDIN, M. Akif, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul 1999.

——— “Mahkeme (Osmanlı Devleti'nde Mahkeme)” *DİA*, XXVII, Ankara 2003, 338-344.

——— “Osmanlıda Hukuk”, *Osmanlı Devleti ve Medeniydi Tarihi*, ed.; Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul 1999, 375-438.

BARKAN, Ömer Lütfi, “Edirne Askeri Kasamına Ait Tereke Defteri”, *Tarih Belgeleri Dergisi*, III, V-VII, Ankara 1993.

Bitlis 1973 İl Yıllığı, Ankara 1973.

“Bitlis”, *Yurt Ansiklopedisi*, II, İstanbul 1982.

Bitlis Vilayet Salnamesi (H. 1310/M.1892), Bitlis Vilayet Matbaası, 1890.

AYDIN, Bilgin, “İstanbul Kadılığı Tarihçesi ve İstanbul Kadı Sicillerine Dair Tetkikler”, *İstanbul Araştırmaları*, VI, İstanbul 1998, 71-87.

———, “Şer’iye Sicilleri Arşivi’nde Hususi Mahiyette Düzenlenmiş Siciller ve Meşihat Arşivi’nde Yeni Tasnif Olunmuş Siciller”, *Türklük Araştırmaları Dergisi*, Hakkı Dursun Yıldız Armağanı, Ankara 1995, 115-123.

BALTACI, Cahit “Şer’iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi” *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, Bildiriler, İstanbul 1985, 127-132.

———, “Kâdıasker Ruznamçelerinin Tarihi ve Kültürel Ehemmiyeti”, *İslam Medeniyeti Mecmuası*, IV, İstanbul 1979, 55-100.

BARDAKOĞLU, Ali, “Osmanlı Hukukunun Şer’iliği Üzerine”, *Osmanlı*, VI, Ankara 1999, 412-417.

BARKAN, Ömer Lütfi, “Edirne Askeri Kassamına Ait Tereke Defterleri (1545-1659)”, *Türk Tarih Belgeleri Dergisi* III, Ankara 1968, 1-479.

——— “Osmanlı İmparatorluğu Teşkilat ve Müesseselerinin Şer’iliği Meselesi”, *İÜHF*, XI, İstanbul 1945, 203-209.

——— “Kanûn-nâme” *İA*, VI, İstanbul 1993, 185-196.

——— “XV. Ve XVI Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Zirai Ekonominin Hukuki ve Mali Esasları”, *Kânunlar*, I, İstanbul 1943.

BAYINDIR, Abdülaziz, *İslam Muhakeme Hukuku - Osmanlı Devri Uygulaması*, İstanbul 1986.

———, “Osmanlı’da Yargının İşleyişi” *Osmanlı*, VI, Ankara 1999, 429-444.

CİN, Halil - AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Türk Hukuk Tarihi* I-II, İstanbul 1995.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmnlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 1993.

FENDOĞLU, Hasan Tahsin, “Osmanlı’da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı” *Osmanlı*, VI, Ankara 1999, 453-466.

GEDİKLİ, Fethi, “Osmanlı Hukuk tarihi kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, III, 2005, 187-213.

HALAÇOĞLU, Yusuf. “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru” *İÜEF Tarih Dergisi*, XXX, İstanbul 1976, 99-108.

———, “Şer’iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi” *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul 1985, 127-132.

HIZLI, Mefail, “Maddi Kültür Varlıklarımızın Onarımlarını Belirlemede Şer’iyye Sicillerinin Rolü” *Taç Vakfı Yıllığı*, I, İstanbul 1991, 142.

İNALCIK, Halil, *Fatih Devri Üzerine Tedkikler ve Vesikalar*, Ankara 1987.

———, “Osmanlı Arşivlerinin Türk ve Dünya Tarihi İçin Önemi” *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, Bildiriler, İstanbul 1985, 31-45.

———, “Mahkeme” *İA*, VII, İstanbul 1988, 149-151.

İPŞİRLİ, Mehmet, “Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri” *Tarih ve Sosyoloji Semineri- Bildiriler*, 28-29 Mayıs 1990, İstanbul 1991, 157-162.

———, Mehmet, “Klasik Dönem Osmanlı Devleti Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 1999, 158.

———, “İlmiye Mensuplarının İmza ve Teşrik Örnekleri”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatika Semineri*, 30 Nisan-2 Mayıs 1986, 177-200.

———, “Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”, *Tarih - Sosyoloji Semineri - Bildiriler*, İstanbul 1991, 157-162.

KAZICI, Ziya, *İslam Müesseseleri Tarihi*, İstanbul 1991.

KOÇU, Reşat Ekrem, *Türk-Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü*, Ankara 1969.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili*, İstanbul 1994.

MOĞOL, Hasan, *Şer’iyye Sicilleri Sözlüğü*, Ankara 1997.

ORTAYLI, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı*, Ankara 1994.

——— “Balkanlar ve Batı’da Osmanlı Tarihiyle İlgili Arşivler”, *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu - Mayıs 1985*, İstanbul 1986, 197.

———, “Kadı (Osmanlı Devleti’nde Kadı)” *DİA*, XXVI, İstanbul 2001, 69-73.

———, “Belediye” *DİA*, V, İstanbul 1992, 398.

———, “Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü üzerine” *Amme İdaresi Dergisi* IX, 96-98.

ÖZBİLGİN, Erol, *Osmanlı Hukuku'nun Yapısı*, İstanbul 1985.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1971.

ŞEMSETTİN SAMİ, *Kamus-ı Türkî*, İstanbul 1317.

ŞEN, Murat, “Osmanlı Hukukunun Yapısı” *Osmanlı*, VI, Ankara 1999, 327-339.

TANER, Tahir, “Tanzimat Devrinde Ceza Hukuku”, *Tanzimat* I, İstanbul 1940, 227-235.

TEKİN, Rahmi, *Ahlat Tarihi*, İstanbul 2000.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı. “Şer’î Mahkeme Sicilleri” *Ülkü Mecmuası*, V/29, Ankara 1935, 365-369.

———, *Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı*, Ankara 1988.

———, *Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal*, Ankara 1988.

YAMAN, Talat Mümtaz, “Şer’î Mahkeme Sicilleri”, *Ülkü Mecmuası*, XII/68 Ankara 1938, 153-164.

7. ÖZET

Osmanlı Devleti'nin, XV. yüzyıl ile XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadarki hukuki, sosyal ve siyasi tarihi araştırmalarında öncelikli başvuru kaynakları, Şer'iyye sicilleridir. Şer'iyye Sicilleri, Osmanlı şer'iyye mahkemelerinde tutulan kayıtlar olup dönemin hukuki, dini, askeri, idari ve iktisadi uygulamaları hakkında ilim dünyasına ışık tutmaktadır.

Hazırlamış olduğum bu çalışma, objektif tarih araştırmalarına katkı sağlamak gayesi ile 333 Nolu Bitlis Şer'iyye Sicilinin (H.1295–1300/M.1878–1882) 116 - 232 sayfaları arası kısmının transkripsiyonunu ihtiva etmektedir. Bu sicil, Bitlis'e ait diğer Şer'iyye Sicilleri ile birlikte Başbakanlık Osmanlı Arşivinde ve Ankara Milli Kütüphanede muhafaza edilmektedir. Çalışmamızın temel kaynağı Ankara Milli Kütüphaneden temin edilmiştir.

Çalışma, Bitlis Tarihi, Osmanlı Hukuk Sistemi, genel mahiyette Şer'iyye Sicilleri hakkında bilgi ve 333 Nolu Bitlis Şer'iyye Sicili transkripsiyonu ile kısaca fihrist bölümlerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şer'iye sicili, İslam Hukuku, Osmanlı Devleti Hukuku, Türk Hukuk Tarihi, Bitlis.

Hamza KARDAŞ
VAN- 2010

ABSTRACT

The primary sources referred in researches on the legal, social and political history of the Ottoman Empire between XVth century and the first quarter of XXth century are records of the religious court. Records of religious courts are the records which have been kept in Ottoman religious courts and illuminate the scholarship world about legal, religious, military, administrative and financial applications of its term.

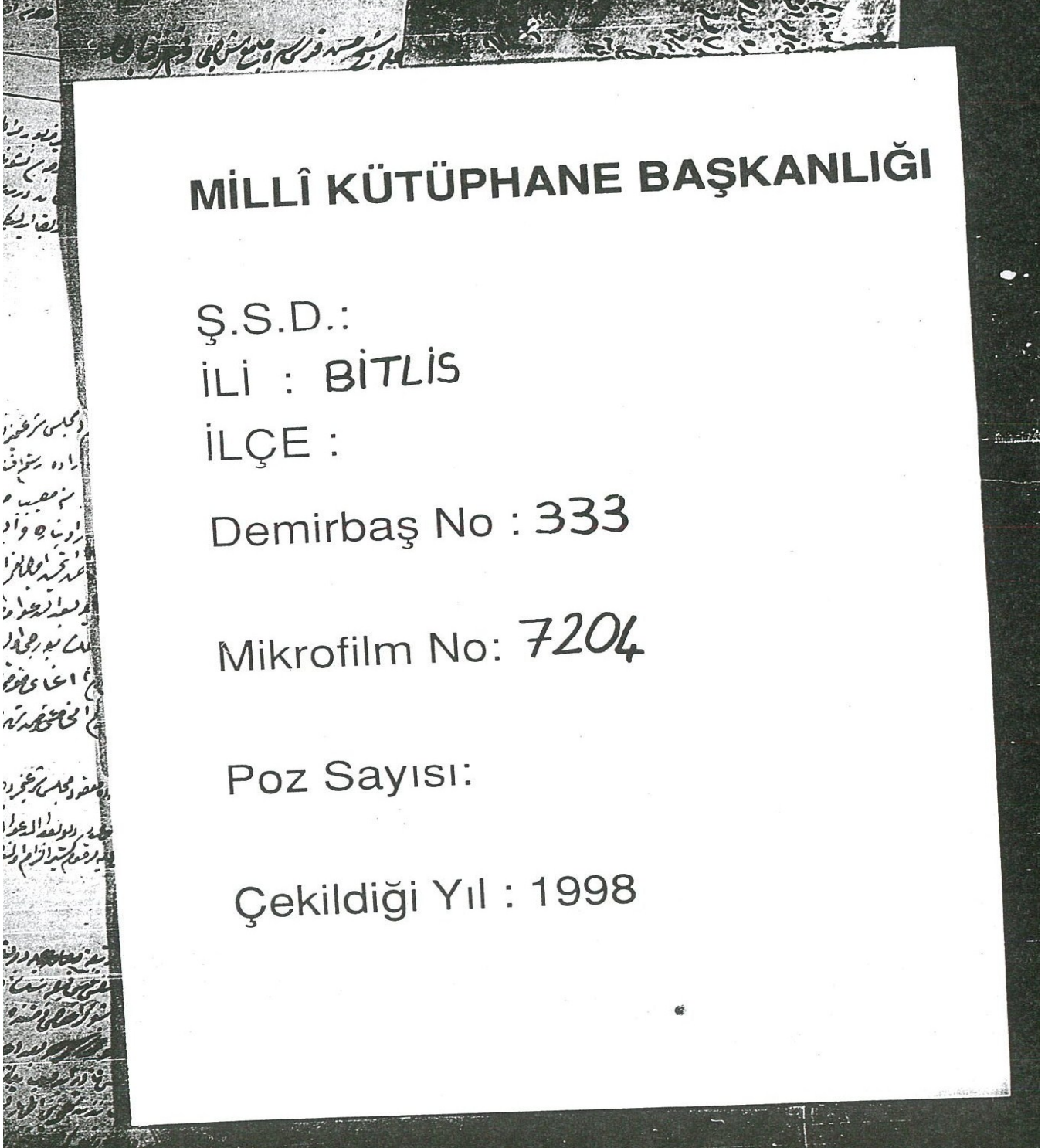
This study which I have prepared consists of transcription of the first between 116 – 232 numbers section of Bitlis Religious Court (H.1295–1300/M.1878–1882) No 333 for the purposes of making contributions to objective historical researched. This record is kept in Premiership Ottoman Archive and Ankara Milli Kütüphane along with other Religious Court Records of Bitlis The basic resource of our study has been provided by Ankara Milli Kütüphane.

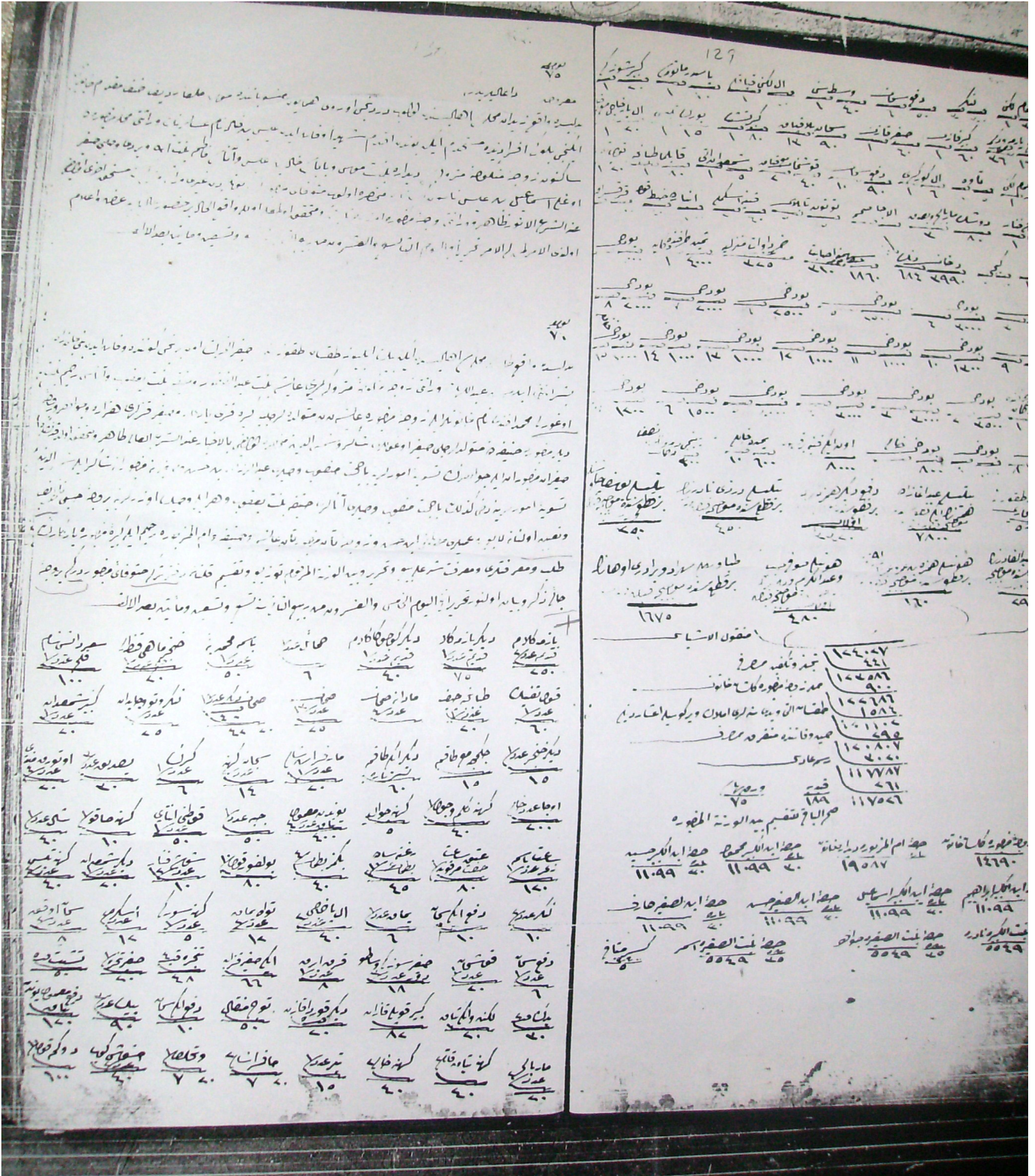
The study includes the chapters devoted Bitlis History, Ottoman Legislation System, general information about Religious Court Records and transcription of Bitlis Record Numbered 333 and brief evaluations.

Keywords: Religious Court record, Islamic Legislation, Ottoman Empire Legislation, Turkish Legislation History, Bitlis.

Hamza KARDAŞ
VAN- 2010

EKLER

Belge III: 333 Numaralı Bitlis Şer'iyeye Sicili'nin 129. ve 130. Sayfaları